सांस्थिकप्रत्यायनम्
संस्कृतविश्वविद्यालयानां
स्वाध्ययनप्रतिवेदननिदर्शिका

Institutional Accreditation
Manual for Self-Study Report
Sanskrit Universities

राष्ट्रियमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषद्
विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य स्वायत्तं संस्थानम्
पत्रालयपेटिकासङ्ख्या 1075, नागरभावि, बेङ्गलूरु – 560 072
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission
P.O. Box No. 1075, Nagarbhavi, Bengaluru - 560 072

प्रकाशकः

निदेशकः

राष्ट्रियमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषद्
विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य स्वायत्तं संस्थानम्
पत्रालयपेटिकासङ्ख्या 1075, नागरभावि, बेङ्गलूरु – 560 072 भारतम्

Published by :

The Director
National Assessment and Accreditation Council (NAAC)
Autonomous Institution of the University Grants Commission
P.B.No.1075, Nagarbhavi, Bangalore – 560 072, INDIA

प्रतिलिप्यधिकारः © (रा.मू.प्र.प.)
Copyright © (NAAC)

सर्वेऽधिकाराः सुरक्षिताः। प्रकाशकस्य पूर्वानुमतिं विना अस्य प्रकाशनस्य पुनःप्रकाशनम्, अन्यथाक्रमेणोपयोगः अथवा अन्येन साधनेन- वैद्युतेन, यान्त्रिकेण, छायाप्रतिकृतिमाध्यमेन, अभिलेखेन अथवा सूचनासंरक्षणप्रणाल्या, पुनस्तत्प्रतिकृतिप्राप्तिप्रणाल्या वा प्रकाशनं निषिद्धम्।

All rights reserved. No part of this publication may be produced or utilized in any form or by means, electronic or mechancical, including photocopying, recording, or any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

न तज्ज्ञानं न तच्छिल्पं न सा विद्या न सा कला।
नासौ योगो न तत्कर्म संस्कृते यन्न दृश्यते।।

(There is no knowledge, skill, learning-system, art, combination and action which is not found in Sanskrit.)

Preface

THE NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL (NAAC) has brought in a new spirit in the accreditation process and has made it more reliable and rigorous. The Revised Accreditation Framework (RAF) launched in the year 2017, has envisaged a sea-change in the methodology and instruments of assessment and accreditation and made the system more robust, reliable, objective, scalable and more ICT enabled.

The RAF thus introduced ensures a paradigm shift in the System and at the same time ensures that it's intrinsic processes are insync with the Local, Regional, National and Global changes in Higher Education arena. The most important focus of the revised process is to enhance the redeeming features of the accreditation process and make them more dynamic and sustainable. The RAF has also made it possible to usher in transparency in the process of assessment and accreditation. With an important thrust on ICT enabled processes, the RAF has been quite successful in reducing the time lines of assessment and accreditation process and has also brought in greater authenticity in terms of statistical documentation as also in the processes of verification of Institutional Information.

The revised process is an outcome of the feedback received by NAAC from stakeholders over a period of time through various Consultative Meetings and Expert Group Meetings, which comprised of eminent academics representing various Universities and Colleges. In addition, NAAC also solicited online feedback from the stakeholders and academia during the Assessors Interaction Meetings (AIM). The entire revision exercise has successfully resulted in the development of a Revised Accreditation Framework (RAF) which is technology enabled and user friendly.

Higher Education is a vital sector for creation and sustenance of intellectual expansion, skill development and cultivation of knowledge. Sanskrit, being a repository of rich ancient Indian knowledge systems, forms a vibrant platform for knowledge enhancement and in-depth research. The various Sanskrit commissions of study have consistently emphasized the need of establishing Higher Learning Institutions for Sanskrit education and the Interdisciplinary research involving Sanskrit based knowledge systems.

Sanskrit being the mother of all Indian Languages, India has the unique distinction of having eighteen Sanskrit Universities and more than One Thousand Sanskrit colleges with the traditional system of education in the form of Gurukulas of the yore till recent times, the Sanskrit universities, at present have a lot to contribute to the future in terms of knowledge preservation and cultural heritage of the Nation. It is a general observation that the focus should be on revamping the whole education system, with changes in

the research patterns and strategic transformation of the Sanskrit institutions in tune with the needs of the present day requirements. The emphasis should be on creation of new avenues for Sanskrit graduates, while maintaining the sanctity as well as the rigorous nature of tradition intact. Needless to say, the unique nature of this tradition requires special care and attention.

There was a constant demand for developing separate norms for assessment and accreditation of the Universities under the Sanskrit based knowledge systems.

In view of the above, the NAAC constituted a committee to develop a separate set of norms in the form of Manual that includes Assessment Criteria, Key Aspects, Guidelines, Indicators etc, for Assessment and Accreditation (A&A) of Sanskrit Universities/Institutions.

No doubt their rich experience of academic administration and domain expertise was helpful in shaping this Sanskrit Manual. I also appreciate the efforts made by the translators in translating the manual in Sanskrit language. My appreciation is also to the committee members for their meticulous efforts in shaping Sanskrit version of this manual, which will hopefully go a long way to facilitate assessment and accreditation of Sanskrit Institutions.

Before releasing this document, NAAC has consulted various stakeholders of Sanskrit Education including Vice Chancellors and other faculty members of the Sanskrit Universities. In addition, NAAC also solicited feedback by inviting suggestions and comments from other stakeholders online. The entire exercise was done with a spirit of openness realizing that NAAC needs to set higher benchmarks in consonance with the changes taking place, particularly in higher education of Sanskrit domain. The approach adopted is integration of inputs, processes, outcomes and outputs in an appropriately balanced manner suited to Sanskrit education process.

This Manual for Sanskrit Institutions is organized into three sections: Section-(a) Guidelines for Assessment and Accreditation for Sanskrit Universities (b) Data requirement for Assessment and Accreditation process charts of Self-Study Report by Sanskrit Universities (c) Appendices (Glossary, Abbreviations). The Higher Education Institutions (HEIs) are encouraged to become familiar with the glossary and abbreviations of terms given in Appendices. In order to make it more user-friendly, the manual is being released both in Sanskrit and English versions. It is hoped that, these versions will be appreciated by the Sanskrit fraternity.

S.C.Sharma

(Prof. S. C. Sharma)

Director

प्रास्ताविकम्

राष्ट्रियमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषदा *(रा.मू.प्र.प)* मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रियायाम् अभिनवं चैतन्यमापादितम्। तस्माद् प्रक्रियेयं अधिकविश्वसनीया परिश्रमसाध्या च सञ्जाता। इयं पुनरीक्षितप्रत्यायनरूपरेखा 2017 संवत्सराद् आरब्धा। पुनरीक्षणेनानेन मूल्याङ्कनप्रत्यायनसाधनेषु पद्धतौ अधिकदार्ढ्यस्य, वस्तुनिष्ठतायाः मानक्षमतायाः, सूचना-सम्प्रेषण-प्राविधिकयोग्यतायाः च सम्पादनम् इत्यादीनां रूपान्तरणं परिकल्पितम्।

पुनरीक्षितप्रत्यायनरूपरेखया मूल्याङ्कन प्रत्यायनप्रक्रियायां परिवर्तनेन सह तस्य स्वाभाविकप्रक्रियायाः, उच्चशिक्षाव्यवस्थायां स्थानीय -प्रान्तीय-राष्ट्रिय-वैश्विकस्तरैः सह संलग्नतायाः दृढीकरणं कृतम्। एतस्याः पुनरीक्षितप्रक्रियायाः प्रधानं लक्ष्यं तावत् प्रत्यायनप्रक्रियायाः परिशोधकानां मानकानां परिवर्धनं तथैव तेषु, अधिकक्रियाशीलतायाः, अभिरक्षायाश्च सम्पादनम्। एषा पुनरीक्षितप्रत्यायनरूपरेखा मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रियायां पारदर्शितायाः सम्भावनां कल्पयति। सूचना-सम्प्रेषण-प्राविधिकमाध्यमेन प्रत्यायनप्रक्रियायां समयः न्यूनीकृतः। तथैव मूल्याङ्कनप्रत्यायनयोः प्रक्रियायां सांख्यिकीयाभिलेखीकरणे परीक्षणप्रक्रियासु च अधिकं प्रमाणत्वं सम्पादितम्।

विविधपरामर्शकसमितीनां विशेषज्ञसमवायानां लाभग्राहिणां च माध्यमेन गच्छत्सु बहुषु कालेषु रा.मू.प्र.परिषदा समासादितानां प्रतिपुष्टीनां फलमिदं परिनिष्ठिता प्रत्यायनपद्धतिः नाम। आसु समितिषु विश्वविद्यालयानां महाविद्यालयानां च प्रतिनिधिभूताः प्रसिद्धाः शिक्षाविदः भागमगृह्णन्। किञ्च, रा.मू.प्र.परिषदा अधितन्त्रिमाध्यमेन प्रत्यायकसंवादगोष्ठीमाध्यमेन च लाभग्राहिणां शिक्षाविदां च प्रतिपुष्टयः अपि स्वीकृताः। पुनरीक्षितप्रयासोऽयं प्राविधिकयोग्यतायाः प्रयोगानुकूलायाः पुनरीक्षितप्रत्यायनरूपरेखायाः विकासाय परिणायितः।

उच्चशिक्षा नाम ज्ञानस्य संरक्षणाय , सर्जनाय, कौशलविकासाय बौद्धिकव्याप्तेश्च महत्त्वपूर्णं क्षेत्रम् । संस्कृतं हि प्राचीनशास्त्राणां निधिः। अतः स्वक्षेत्रे तदेकं सस्पन्दं गहनानुसन्धानक्षेत्रं च भवति। संस्कृतशिक्षा याः कृते उच्चा धिगमसंस्थानां स्थापनायाः संस्कृताधारितज्ञानव्यवस्थामनुसृत्य अन्तःशास्त्रीयमनुसन्धानस्य महत्त्वं संस्कृतायोगोऽपि प्रत्यपीपदत्।

सर्वासां भाषाणां जननी , संस्कृतभाषायाः अद्वितीयं वैशिष्ट्यं यत् सम्प्रति भार तवर्षे 18 संस्कृतविश्वविद्यालयाः सहस्राधिक संस्कृतमहाविद्यालयाश्च सन्तीति स्थाने खलु अयं संरम्भः। अज्ञातकालादारभ्य अद्यावधि गुरुकुलेषु प्रवर्तमाना पारम्परिकशिक्षाव्यवस्था, संस्कृतविश्वविद्यालयाश्च भारत वर्षस्य ज्ञानसंरक्षणे सांस्कृतिकपरम्परायाञ्च भाविकालस्य कृते भूरि योगदानं वहन्ति। इदमप्यत्रावधेयं यत् सम्पूर्णलक्ष्यस्थानं तावत् समग्रशिक्षाव्यवस्थायाः परिष्कारः , अनुसन्धानक्षेत्रे परिणामानयनम्, आधुनिककालस्य आवश्यकतानुगुणं संस्कृतसंस्थानां व्यूहात्मकरूपान्तरणम्, विशेषतः नवीनावसराणां सृष्टिः , संस्कृतस्नातकानां कृते आजीविकामार्गाः इति , परन्तु एतत्करणसमये परम्परायाः शुचिता स्वारस्यञ्च संरक्षणीये। अस्याः परम्परायाः विशिष्टस्वरूपस्य कृते विशिष्टमवधानं चिन्त नं च अपेक्ष्येते इति न पृथग् वक्तव्यम्।

संस्कृताधारित-ज्ञान-व्यवस्थान्तर्गतविशिष्टक्षेत्राणां सम्पोषणं कुर्वतां विश्वविद्यालयानां मूल्याङ्कन-प्रत्यायनयोः कृते पृथङ्नियमाः रचनीया इति काचित् अपेक्षा जागर्ति स्म। संस्कृतविश्वविद्यालयानां संस्कृतशिक्षासंस्थानाञ्च मूल्याङ्कन -प्रत्यायनार्थम् अपेक्षितानां मूल्याङ्कनमानदण्डानां , प्रमुखबिन्दूनां, सूचकतत्त्वानां, मार्गदर्शकानाम् इतरेषाञ्च अंशानां कृते निदर्शिकारूपेण पृथक् मानकानां विरचनार्थं रा .मू.प्र.परिषदा काचित् समितिः रचिता । अध्यक्षेण, सदस्यैः समा योजकेन च महता परिश्रमेण अल्पकाले एव इयं निदर्शिका प्रकाशम् आनीता।

शैक्षणिकेषु प्रशासनिकेषु एतेषां समृद्धः अनुभवः कार्ये ऽस्मिन् उपयोगीति निर्विवादविषयः। एतस्याः निदर्शिकायाः संस्कृतानुवादार्थ म् अनुवादकैश्च कृतान् प्रयासानहं हृदयेन अभिनन्दामि। एतस्याः निदर्शिकायाः संस्कृतस्वरूपं सज्जीकर्तुं समितिसदस्यैः कृतानां गहनप्रयत्नानां कृते तानपि अभिनन्दामि। इयं निदर्शिका नूनमेव संस्कृतसंस्थानां मूल्याङ्कन -प्रत्यायनयोः प्रक्रियायां चिराय उपादेया स्यादिति आशासे।

अथैतस्याः प्रकाशनात् पूर्वं रा .मू.प्र.परिषदा संस्कृतशिक्षायाः विभिन्न लाभग्राहिभिः तथा कुलपतिभिः , संस्कृतविश्वविद्यालयसंकायसदस्यैश्च सह परामर्शः कृतः। अधितन्त्रिमाध्यमेन इतर लाभग्राहिणां संस्तुति भिः टीकाभिश्च प्रतिपुष्टिरपि प्रार्थिता। विशेषतः संस्कृतक्षेत्रे उच्चशिक्षा यां जायमानानां परिणामानाम् आनुगुण्येन

रा.मू.प्र.परिषदा उत्कृष्टतरमानदण्डाः रचनीया इति जागरूकतया ऐकमत्यभावनया सर्वमिदमनुष्ठितम्। या सरणि रत्रावलम्बिता सा संस्कृतशिक्षाप्रक्रियायाः कृते अनुकूलैः लब्धांशैः, प्रक्रियाभिः, फलांशैः, फलबिन्दुभिश्च स मीचीनं सन्तुलनमाविष्कुरुते। एते मानदण्डाः मार्गदर्शक सूत्राणि च वर्तमानेन सह सामञ्जस्यं भजन्ति। संस्कृतसंस्थानां गुणवत्ताविकासे इदं पथप्रदर्शकं भवतीति विश्वसिमि।

इयं निदर्शिका त्रिषु अनुभागेषु विभक्ता यथा –

अ – संस्कृतविश्वविद्यालयानां मूल्याङ्कन-प्रत्यायनयोः कृते मार्गदर्शकसूत्राणि।

आ – संस्कृतविश्वविद्यालयैः स्वाध्ययनप्रतिवेदनसंरचनार्थम् अपेक्षितदत्तांशः।

इ – अनुबन्धाः (शब्दकोशः, संक्षिप्ताक्षराणि, मूल्याङ्कनसूचकाश्च)

अत्र अनुबन्धरूपेण प्रदत्तैः शब्दैः संक्षिप्ता क्षरैः सह उच्चशिक्षा संस्थाः परिचिता भवितुं प्रोत्साह्यन्ते।

लाभग्राहिणां सौकर्याय निदर्शिका द्वैभाषिकत्वेन प्रकाशिता। संस्कृतसमाजेन निदर्शिकेयं साधु अभिनन्दिता भवेदिति आशासे।

S.C.Sharma

(आचार्यः एस्.सी.शर्मा)

निदेशकः

CONTENTS

Preface

SECTION A: Guidelines for Assessment and Accreditation

I. Introduction 12
Vision and Mission 17
Core Values 19
II. Assessment and Accreditation of Higher Education Institutions 26
Revised Assessment and Accreditation (A&A) Framework 27
Focus of Assessment 29
III. Quality Indicator Framework (QIF) - Description 31
IV. Eligibility for Assessment and Accreditation by NAAC 62
V. The Assessment Process 63
VI. Procedural Details 66
VII. Assessment Outcome 71
Calculation of Institutional CGPA 71
VIII. Mechanism for Institutional Appeals 72
IX. Re-Assessment 73
X. Subsequent Cycles of Accreditation 73
XI. Fee Structure and other Financial Implications 74
XII. Getting Ready for Submission of Self - Study Report (SSR) 77
XIII. Mandatory Disclosure on HEI's Website 79

SECTION B: Data Requirements for Self - Study Report (SSR)

1. Executive Summary 81
2.(a) Profile of the University 82
(b) Institutional preparedness for NEP 89
3. Extended Profile 92
4. Quality Indicator Framework (QIF) 94
5. Evaluative report of the Departments 291
6. Data Templates/Documents (Quantitative Metrics) 294

SECTION C: Appendices

1. Appendix 1: Glossary and Notes 331
2. Appendix 2: Abbreviations 414

विषयानुक्रमणिका

प्रास्ताविकम्

प्रथमः अनुभागः – मूल्याङ्कनस्य प्रत्यायनस्य च मार्गदर्शकसूत्राणि

I. उपोद्घातः	12
दूरदृष्टिः ध्येयं च	17
प्रधानमूल्यानि	19
II. उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां मूल्याङ्कनं प्रत्यायनञ्च	26
मूल्यांकनप्रत्यायनयोः नवीना रूपरेखा	27
मूल्याङ्कनस्य केन्द्रबिन्दुः	29
III. गुणवत्तासूचकरूपरेखा - विवरणम्	31
IV रा.मू.प्र.परिषद् द्वारा मूल्याङ्कनाय प्रत्यायनाय च अर्हता	62
V. मूल्याङ्कनप्रक्रिया	63
VI. प्रक्रियायाः विवरणानि	71
VII. मूल्याङ्कनपरिणामः	76
सांस्थिकस्य संकलित-श्रेण्यङ्कमध्यमानस्य गणना	76
VIII. सांस्थिकानां पुनर्विचारयाचिकानां निर्वहणम्	77
IX. पुनर्मूल्याङ्कनम्	78
X. उत्तरोत्तराणि प्रत्यायनचक्राणि	78
XI. शुल्क-संरचना अन्याः वित्तीयनिहितार्थाश्च	79
XII. स्वाध्ययनप्रतिवेदनसमर्पणस्य सिद्धता	82
XIII. उच्चतरशिक्षासंस्थानां अन्तर्जालस्य अनिवार्यतयोद्घाटनम्	84

द्वितीयः अनुभागः - स्वाध्ययनप्रतिवेदनाय अपेक्षितदत्तांशः

1. कार्यवाहिसारांशः	86
2.(a) विश्वविद्यालयविवरणिका	87
(b) Institutional preparedness for NEP	94
3. विश्वविद्यालयानां विस्तृतविवरणम्	97
4. गुणवत्तासूचकरूपरेखा	99
5. विभागस्य मूल्याङ्कनात्मकं प्रतिवेदनम्	281
6. दत्तांशसंरचनानि/प्रपत्राणि (सङ्ख्यामानानि)	283

द्वितीयः अनुभागः - परिशिष्टम्

1. परिशिष्टम् १- शब्दावली टिप्पणी च	331
2. परिशिष्टम् २ - संक्षिप्ताक्षरसूची	414

Section A: Guidelines for Assessment and Accreditation

अनुभागः “ अ” –मूल्याङ्कनप्रत्यायनमार्गदर्शकसूत्राणि

This section presents NAAC framework for Assessment and Accreditation based on the Core Values and Criteria for assessment and Key Indicators. Further, it details out the procedures for institutional preparation for online filling the Self Study Report online, Peer Assessment and the final Outcome of Accreditation. The procedure for re-assessment, mechanism for institutional appeals and accreditation of subsequent cycles are also presented.

एष अनुभागः रा.मू.प्र.परिषदा निर्दिष्टेषु सर्वेषु चक्रेषु अवश्यं समाश्रिताः मूल्याङ्कनप्रत्यायनरूपरेखाः,आधारभूतानि मूल्यानि, प्रत्यायनमानदण्डान्, संस्कृत-विश्वविद्यालयानाम् उच्चसंस्कृतशिक्षासंस्थानां च कृते रा.मू.प्र.परिषद् सुनिश्चितान् प्रधानपक्षान् निर्दिशति। एषः स्वाध्ययनप्रतिवेदनस्य निर्मितिप्रक्रियां, प्रवरसमित्या सम्पाद्यमानां मूल्याङ्कनप्रक्रियां, अन्तिमां प्रत्यायननिष्पत्तिं च विवृणोति। अस्मिन् अनुभागे पुनर्मूल्याङ्कनकार्यप्रणाल्याः, संस्थया क्रियमाणायाः पुनर्विचारयाचिकायाः, प्रत्यायनस्य उत्तरोत्तरचक्रसम्बद्धनियमानां निर्देश अस्ति।

SECTION A. GUIDELINES FOR ASSESSMENT AND ACCREDITATION OF SANSKRIT UNIVERSITES

I. INTRODUCTION

India has one of the largest and diverse education systems in the world. Privatization, widespread expansion, increased autonomy and introduction of Programmes in new and emerging areas have improved access to higher education. At the same time it has also led to widespread concern on the quality and relevance of the higher education. To address these concerns, the National Policy on Education (NPE, 1986) and the Programme of Action (PoA, 1992) that spelt out strategic plans for the policies, advocated the establishment of an independent National accreditation agency. Consequently, the NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL (NAAC) was established in 1994 as an autonomous institution of the University Grants Commission (UGC) with its headquartes in Bengaluru. The mandate of NAAC as reflected in its vision statement is in making quality assurance an integral part of the functioning of Higher Education Institutions (HEIs).

The NAAC functions through its General Council (GC) and Executive Committee (EC) comprising educational administrators, policy makers and senior academicians from a cross-section of Indian higher education system. The Chairperson of the UGC is the President of the GC of the NAAC. The Chairperson of the EC is an eminent academician nominated by the President of GC (NAAC). The Director is the academic and administrative head of NAAC, and is the member-secretary of both the GC and the EC. In addition to the statutory bodies that steer its policies and core staff to support its activities, NAAC is advised by the advisory and consultative committees constituted from time to time. Since 2014, the NAAC assessment and accreditation has been mandatory for all universities and HEIs in india.

1. संस्कृतविश्वविद्यालयानां मूल्याङ्कन-प्रत्यायनस्य मार्गदर्शकसूत्राणि

उपोद्घातः

जगति भारतस्य शिक्षाव्यवस्था विपुलतमा वैविध्यमयी च विद्यते। निजीकरणेन, व्यापकसम्प्रसारणेन, स्वायत्ततायाः वृद्ध्या, नवीनेषु उदयमानेषु क्षेत्रेषु नूतनपाठ्यक्रमाणां समारम्भेण च उच्चशिक्षाभिगमः अभिवर्धितः। तेन सहैव उच्चशिक्षायाः गुणवत्तां प्रासङ्गिकतां च अधिकृत्य महती चिन्ता प्रावर्तत। एतद्विषयकचिन्तानां निवारणाय

नवशिक्षानीत्या (New Policy on Education-1986) कार्ययोजनया (PoA- 1992) च नीतीनां विषये व्यूहः घटितः ; स्वतन्त्रस्य राष्ट्रस्तरीयस्य प्रत्यायनाभिकरणस्य संस्थापनाय वैशद्येन आवश्यकता च प्र कटीकृता। परिणामतः विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य स्वायत्तसंस्थारूपेण 1994 वर्षे राष्ट्रियमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषदः स्थापना अभवत्। उच्चतरशिक्षासंस्थानां कार्यकरणविधाने गुणवत्ताश्वासनम् अविभाज्यमङ्गं यथा स्यात् तथा रा.मू.प्र.परिषन्निर्धारितकार्यं तदीयदूरदृष्टौ प्रतिबिम्बितमस्ति।

रा.मू.प्र.परिषत् सामान्यपरिषदा कार्यनिर्वाहकसमित्या च कार्यं निर्वहति , तत्र भारतीयोच्चतरशिक्षाव्यवस्थायाः नानावर्गेभ्यः समागताः शैक्षिकप्रशासकाः , नीतिनिर्मातारः, वरिष्ठशिक्षाविदश्च प्रतिनिधयः भवन्ति। विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य अध्यक्षः रा.मू.प्र.परिषदि सामान्यपरिषदः अध्यक्षः भवति , सामान्यपरिषदध्यक्षेण नामाङ्कितः वरिष्ठः शिक्षाविद् कार्यनिर्वाहकसमितेरध्यक्षो भवति। रा.मू.प्र.-परिषदो निदेशकः तस्याः परिषदः शैक्षिक-प्राशासनिकप्रमुखो भवति , सामान्यपरिषत्-कार्यनिर्वाहकसमित्योश्च सदस्यसचिवो भवति। परिषदा स्वीकृतनीतीनां सञ्चालनाय, तस्या गतिविधीनां सम्पोषणाय च प्रधानकर्मचारिभिः सह समये समये सङ्घटिताः मन्त्रणासमिति-परामर्शदातृसमितयः परामर्शं ददति।

भारते चतुर्दशोत्तरद्विसहस्रतमात् (2014) वर्षात् सर्वेषां विश्वविद्यालयानाम् उच्चतरशिक्षासंस्थानां कृते परिषदा मूल्याङ्कनं प्रत्यायनं च अनिवार्यं विहितम्।

Background of the Present Manual

The NAAC has issued manuals and guidelines as well as formats of SSR for all Universities and HEIs. As per the recommendations of the Committee set up by the MHRD, Government of India, under the Chairmanship of Shri N. Gopalaswami, Chancellor, Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha, Tirupati, this separate manual with revised indicators and norms has been prepared for the Sanskrit Universities (SUs) and Institutions of Higher Studies in Sanskrit (IHSS) for the first time. The report of

the said Committee was accepted by the Government and communicated for implementation to NAAC.

Ever since its inception in 1994, NAAC has meticulously developed a systematic as well as pragmatic mechanism for the Assessment and Accreditation of the Universities and HEIs in the country. However, the parameters designed in the broad framework of the academic as well as administrative structure of the general Universities or HEIs may not be completely applicable to the SUs and IHSS. On the other hand, these parameters may not cover certain unique features of the SUs and IHSS. In view of this, the recommendation of the Committee under the Chirmanship of Shri N. Gopalaswami will definitely go a long way for the proper evaluation of the SUs and IHSS.

This manual is contains the criteria and the key aspects carefully revised by a committee of experts constituted by the NAAC to develop a separate set of norms for Assessment and Accreditation of SUs and IHSS.

While formulating the guidelines, the Committee has also considered recommendations of the report of the N. Gopalaswami Committee. Sanskrit is not only one of the most ancient and the richest languages of world, it is one of the greatest repositories of knowledge systems and a treasure-trove of literary traditions. Rgveda, the oldest classic of world library has been recognized by the UNESCO as a World Heritage. Sanskrit also served as a potential source of multiple streams of Indian culture and civilization and has sustained values of life. Studies of its literature led to the cultivation of a unique educational system which is known as Gurukul-praṇālī or pathashala paddhati. A number of Institutions like TOLS (Traditional Oriental Learning Schools), Pathashalas and Colleges were established during pre-indepedence period for the teaching of various disciplines fostered in Sanskrit and its literary traditions. This led to the emergence and growth of SUs and IHSS after the independence. In view of the unique character of these institutions, the separate guidelines and norms for their Assessment and Accreditation will hopefully raise the standards of Sanskrit education in India.

Presently there are 19 Sanskrit universities in the country –

(1) Sampurnanand Sanskrit Vishwavidyalaya, Varanasi; (1958)

(2) Kameshwar Singh Darbhanga Sanskrit University, Darbhanga BIHAR;(1961)

(3) Shri Jagannath Sanskrit Vishvavidyalaya, Puri;(1981)

(4) National Sanskrit University, (Deemed to be University), Tirupati Andhra Pradesh;(1987)

(5) S.L.B.S. National Sanskrit University (Deemed to be University), New Delhi;(1987)

(6) Sree Sankaracharya University of Sanskrit, Kalady,(1993)

(7) Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Vishwavidyalaya, Ramtek, Nagpur; (1997)

(8) Jagadguru Ramanandacharya Rajasthan Sanskrit University, Jaipur; (2001)

(9) Central Sanskrit University (Deemed to be University) New Delhi;(2002)

(10) Shri Somnath Sanskrit University, Somnath, Veraval, Gujarat; (2005)

(11) Uttarakhand Sanskrit Vishwavidyalaya, Haridwar.(2005)

(12) Sri Venkateswara Vedic University, Tirupati,Andhra Pradesh; (2006)

(13) Maharishi Panini Sanskrit Evam Vedic University, Ujjain, Madhaya Pradesh; (2008)

(14) Karnataka Sanskrit University, Bengaluru, Karnataka;(2011)

(15) Kumar Bhaskar Varma Sanskrit and Ancient Studies University, Assam; (2011)

(16) The Sanskrit College and University, Kolkata; (2016)

(17) Maharishi Balmiki Sanskrit University, Kaithal Haryana.(2018)

(18) Central Institute of Higher Tibetan Studies, Varanasi, Uttarpradesh (2009)

In addition to these, there are certain specific universities and HEIs related to Indic studies or Asian civilizations which have aims, vision and mission akin to the above Sanskrit Universities.

प्रस्तुतनिदर्शिकायाः पृष्ठभूमिः -

सर्वेषां विश्वविद्यालयानाम् उच्चतरशिक्षासंस्थानां च कृते रा .मू.प्र.परिषदा निदर्शिकाः , मार्गदर्शकसूत्राणि, स्वाध्ययनप्रतिवेदनस्य प्रारूपाणि च दत्तानि। तिरुपतिस्थस्य राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठस्य कुलाधिपतीनां **श्री. नी. गोपालस्वामिमहोदयानाम्** आध्यक्ष्ये भारतसर्वकारस्य मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयेन संघटितायाः समितेः संस्तुतीः अनुसृत्य संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च कृते इदम्प्रथमतया पुनरीक्षितसूचकैः मानकैश्च युता पृथक् निदर्शिका सज्जीकृता। भारतसर्वकारेण तस्याः समितेः प्रतिवेदनं स्वीकृतं, तस्य च क्रियान्वयनाय रा .मू.प्र.परिषदियं निर्दिष्टा।

1994 तमे वर्षे स्वीयस्थापनादारभ्य परिषदियं भारते विश्वविद्यालयानां उच्चतरशिक्षासंस्थानां च मूल्याङ्कनप्रत्यायनयोः कृते व्यवस्थितं प्रयोजनात्मककार्यतन्त्रं च अवहितप्रयत्नपूर्वकं व्यकासयत्। परन्तु सामान्यविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरशिक्षासंस्थानां वा व्यापकरूपरेखान्तर्गततया शैक्षिक - प्राशासनिकसंरचनायां निर्धारिताः मानदण्डाः, संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च कृते नातीव संगताः स्युः। अपि च ते मानदण्डाः संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च विशिष्टानि लक्षणानि नैव परिचिन्वन्ति। अस्मिन् परिप्रेक्ष्ये श्रीमतां नी .गोपालस्वामिमहोदयानाम् आध्यक्ष्ये संघटितायाः समितेः संस्तुतयः संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च योग्यमूल्याङ्कनाय बहुकालमुपयुक्ताः भविष्यन्ति।

एषा निदर्शिका निकषैः प्रधानपक्षैश्च संवलिता , संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च मूल्याङ्कनाय प्रत्यायनाय च पार्थक्येन मानकानां निर्माणाय रा.मू.प्र.परिषदा स्थापितया विशेषज्ञानां समित्या सावधानं विनिर्मिता। मार्गदर्शकसूत्राणां निर्माणसमये अनया समित्या श्री. नी.गोपालस्वामिसमितेः प्रतिवेदने निविष्टाः संस्तुतयः अपि अनुशीलिताः।

संस्कृतभाषा न केवलं जगति वर्तमानासु अत्यन्तं प्राचीनासु समृद्धतमासु च भाषासु अन्यतमा , अपि तु ज्ञानप्रणालीनां साहित्यपरम्पराणां च शेवधिः। विश्वग्रन्थालयस्य प्राचीनतमं शास्त्रीयं वाङ्मयं 'ऋग्वेदः' युनेस्कोसंस्थाद्वारा विश्वरिक्थरूपेण मानितः। विभिन्नानां भारतीयसंस्कृतीनां सभ्यतानां च सामर्थ्ययुतस्रोतोरूपेण संस्कृतभाषा प्रभविष्णू अभवत् , जीवनमूल्यानि च अभ्यरक्षत्। तस्याः वाङ्मयस्यानुशीलनं यया अभवत्, सा गुरुकुलप्रणाली अथवा पाठशालापद्धतिः इति अभिज्ञायते। संस्कृतभाषायां विद्यमानानां विभिन्नज्ञानप्रकाराणां साहित्यपरम्पराणां च अध्यापनार्थं स्वतन्त्रताप्राप्तेः पूर्वं भारते पारम्परिक-प्राच्याध्ययन-विद्यालयाः, पाठशालाः, महाविद्यालयाश्च स्थापिताः। एतत्परिणामरूपेण स्वातन्त्र्योत्तरकालेऽपि संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च उद्भवः अभिवृद्धिश्च अजायताम्। एतासां संस्थानाम् अद्वितीयस्वरूपमनुलक्ष्य रा .मू.प्र.परिषदा मूल्याङ्कनाय प्रत्यायनाय च

विनिर्मितानि पृथङ्मार्गदर्शकसूत्राणि मानकाश्च भारते संस्कृताध्ययनस्य गुणवत्तास्तरं समुन्ने ष्यन्तीति विश्वासः। सम्प्रति भारते अष्टादशसंस्कृतविश्वविद्यालयाः सन्ति। ते हि –

1. सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी, उत्तरप्रदेशः, (1958)।
2. कामेश्वरसिंहदरभङ्गासंस्कृतविश्वविद्यालयः, दरभङ्गा, बिहारः, (1961)।
3. श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, पुरी, ओडिशा, (1981)।
4. राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः (मानितविश्वविद्यालयः) तिरुपतिः, आन्ध्रप्रदेशः, (1987)।
5. श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय: (मानितविश्वविद्यालयः), नवदेहली, (1987)।
6. श्रीशङ्कराचार्यसंस्कृतविश्वविद्यालयः, कालडी, केरलम्, (1993)।
7. कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्, महाराष्ट्रम्, (1997)।
8. जगद्गुरु रामानन्दाचार्यराजस्थानसंस्कृतविश्वविद्यालयः, जयपुरम्, (2001)।
9. केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः (मानितविश्वविद्यालयः), नवदेहली, (2002)।
10. सोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वेरावलम्, गुजरात, (2005)।
11. उत्तराखण्डसंस्कृतविश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्, उत्तराखण्डराज्यम्, (2005)।
12. श्रीवेङ्कटेश्वरवैदिकविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः, आन्ध्रप्रदेशः, (2006)।
13. महर्षिपाणिनिसंस्कृत-वैदिकविश्वविद्यालयः, उज्जयिनी, मध्यप्रदेशः, (2008)।
14. कर्णाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयः, बेंगलूरुः, कर्नाटकम्, (2011)।
15. कुमारभास्करवर्मा संस्कृतप्राच्याध्ययनविश्वविद्यालयः, असमराज्यम्, (2011)।
16. संस्कृतकालेजविश्वविद्यालयः, कोलकाता, पश्चिमबङ्गाल, (2016)।
17. महर्षिवाल्मीकिसंस्कृतविश्वविद्यालयः, कैथल, हरियाणा, (2018)।
18. केन्द्रीय-उच्च-तिब्बती-शिक्षा-संस्थानम्, वाराणसी, उत्तरप्रदेशः, (2009)।

उपर्युक्तसंस्कृतविश्वविद्यालयान् अतिरिच्य लक्ष्यं, दूरदृष्टिं, ध्येयं चानुसरन्तः इतरे विशिष्टविश्वविद्यालयाः उच्चतरशिक्षासंस्थाश्च भारतीयविद्याभिः एशियासभ्यतया च सम्बद्धाः सन्ति।

Vision and Mission

The vision of NAAC is:

To make quality the defining element of higher education in India through a combination of self and external quality evaluation, promotion and sustenance initiatives.

The **mission statements** of the NAAC aim at translating the NAAC’s vision into action plans and define of NAAC’s engagement and endeavor as given below:

- *To arrange for periodic assessment and accreditation of institutions of higher education or units thereof, or specific academic programmes or projects;*
- *To stimulate the academic environment for promotion of quality in teaching-learning and research in higher education institutions;*
- *To encourage self-evaluation, accountability, autonomy and innovations in higher education;*
- *To undertake quality-related research studies, consultancy and training programmes, and*
- *To collaborate with other stakeholders of higher education for quality evaluation, promotion and sustenance.*

Striving to achieve its goals as guided by its vision and mission statements, NAAC primarily focuses on assessment of the quality of higher education institutions in the country. The NAAC methodology for Assessment and Accreditation is very much similar to that followed by Quality Assurance (QA) agencies across the world and consists of self-assessment by the institution along with external peer assessment organized by NAAC.

दूरदृष्टिः ध्येयं च

रा.मू.प्र.परिषदः दूरदृष्टिः –

आन्तरिक-बाह्यकरणैश्च गुणवत्तामूल्याङ्कनप्रक्रियायाः समावेशेन , गुणवत्तासंवर्धनाभिरक्षणोपक्रमैः गुणवत्तायाः भारतीयोच्चशिक्षायां लक्ष्यत्वेन प्रतिष्ठापनम्।

रा.मू.प्र.परिषदः दूर दृष्टिं क्रियासु योजयितुं, परिषदः सम्बन्धस्य समुद्यमस्य च विशिष्टप्रयत्नान् स्पष्टीकर्तुं च अस्याः ध्येयवाक्यानि अधोलिखितक्रमेण सन्ति –

- ❖ उच्चतरशिक्षासंस्थानां, तदङ्गसंस्थानां, विशिष्टशैक्षिकपाठ्यक्रमाणां, परियोजनानां नियतकालिकमूल्याङ्कनाय प्रत्यायनाय च व्यवस्थापनम्
- ❖ उच्चतरशिक्षासंस्थानेषु शिक्षणाधिगमप्रक्रियायाम् अनुसन्धाने च गुणवत्तायाः संवर्धनाय शैक्षिकपरिवेशस्य समुत्प्रेरणम्
- ❖ उच्चतरशिक्षायां स्वमूल्याङ्कनस्य , उत्तरदायित्वस्य, स्वायत्ततायाः, नवाचारस्य च प्रोत्साहनम्
- ❖ गुणवत्ताविषयकानुसन्धानस्य, परामर्शप्रदानस्य, प्रशिक्षणकार्यक्रमाणां च प्रवर्तनम्

- ❖ गुणवत्तामूल्याङ्कनाय, गुणवत्ताप्रोत्साहनाय, गुणवत्ताभिरक्षणाय च उच्चतरशिक्षालाभग्राहिभिः अन्यैस्सह सहयोगश्च

दूरदृष्टेः ध्येयवाक्यानां, मार्गदर्शकानां च अनुगुणं लक्ष्यप्राप्तये कठिनं परिश्राम्यन्ती, रा.मू.प्र.परिषद् देशे उच्चतरशिक्षासंस्थानां गुणवत्तामूल्याङ्कनं प्रधानतया लक्ष्यीकरोति। रा.मू.प्र.परिषदः मूल्याङ्कन-प्रत्यायनपद्धतिः विश्वस्य इतरेषां गुणवत्ताश्वासनाभिकरणानां पद्धतिभिः सह अत्यन्तं सादृश्यं भजते। अस्यां पद्धतौ संस्थया क्रियमाणं स्वमूल्याङ्कनं बाह्यप्रवरमूल्याङ्कनं च अन्तर्भवति।

II. CORE VALUES

Throughout the country SUs and IHSS function in a dynamic environment. The need to expand the system of higher education, the impact of technology on the educational delivery, the increasing private participation in higher education and the impact of globalization (including liberal cross-border and trans-national educational imperatives), have necessitated marked changes in the Indian higher education system. These changes and the consequent shift in values have been taken into cognizance by NAAC while formulating the core values. Accordingly, in order to ensure external and internal validity and credibility, the QA process of NAAC is grounded within a value framework which is suitable and appropriate to the National context.

ii **प्रधानमूल्यानि**

स्वीयज्ञानप्रसारणविधानानां प्राचीनशिक्षणपद्धतीनां च पुरस्करणद्वारा समग्रदेशे संस्कृतविश्वविद्यालयाः उच्चतराध्ययनसंस्कृतसंस्थाश्च परिवर्त्तिनि परिवेशे कार्यं कुर्वन्ति। मूल्याधिष्ठितविद्यादानस्य, नीतिमूल्यानामावश्यकतायाश्च कृते मानवजीवनस्य उच्चतमध्येयानां स्थापनस्य च कृते ते अतीव समादृताः सन्ति। उच्चतराध्ययनस्य अनधिकारिकसंस्थानामाधिपत्यस्य वैश्वीकरणप्रभावस्य च वर्तमानपरिदृश्ये एते संस्कृतविश्वविद्यालयाः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाश्च पुनःस्थिरीकरणीयाः। मूल्यानां परिवर्तनं नवीनयान्त्रिकविकासनानि च अनुलक्ष्य रा.मू.प्र.परिषदा एतेषां विश्वविद्यालयानां संस्थानां च प्रमुखमूल्यानि निर्मितानि। गुणवत्तानिर्धारणं मूल्याश्रितयोजनाक्रमे

सुस्थापितमस्ति यत् एतेषां विश्वविद्यालयानां संस्थानां वैलक्षण्यं विचारपथम् आनीय गुणवत्ता मूल्याश्रितयोजना च निर्धारिते।

The accreditation framework of NAAC is based on five core values detailed below:

रा.मू.प्र.प.प्रत्यायनस्वरूपम् अधोदत्तानि प्रमुखानि पञ्चमूल्यानि आश्रित्य वर्तते।

(i) Contributing to National Development

Most of the SUs and IHSS have a remarkable capacity to adapt to changes, and at the same time pursue the goals and objectives that they have set forth for themselves. Contributing to National Development has always been an implicit goal of Sanskrit Universities and HEIs. They have played a significant role for creating a cultural consciousness and ethos leading to national integration. The SUs and IHSS thus can create harmony and an atmosphere conducive to building up a composite culture in the country. It is therefore appropriate that the A&A process of the NAAC looks into the ways the SUs and IHSS have been responding to and contributing towards cultivation of traditional knowledge systems and development of Indian culture.

(i) राष्ट्रियविकासे योगदानम्

बहवः संस्कृतविश्वविद्यालयाः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाश्च परिणामानुगुणम् आत्मानं परिणमयितुं विशिष्टं सामर्थ्यं वहन्ति। तथैव ते स्वकीयानां लक्ष्याणाम् उद्देश्यानां च परिपूर्त्यर्थं समर्थाः सन्ति । राष्ट्रियविकासे योगदानं संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च सर्वदा आभ्यन्तरं लक्ष्यम् अस्त्येव। सांस्कृतिकचेतनायाः अन्तःसत्त्वस्य निर्माणे राष्ट्रियैकतायाः सम्पादने च महती भूमिका एताभिः संस्थाभिः निर्व्यूढा। एवमेते विश्वविद्यालयाः संस्थाश्च भारते संश्लिष्टसंस्कृतेः परिपोषाय समीचीनस्य परिवेशस्य निर्माणे प्रभवन्ति। अतः संस्कृतविश्वविद्यालयाः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाश्च पारम्परिक-शास्त्रप्रसारणविधानां समासादनाय भारतीयसंस्कृतेश्च संवर्धनाय अनवरतं प्रतिस्पन्दन्ते, भागदायिनश्च भवन्ति। एतेषां तादृशं कार्मण्यम् अनुलक्ष्य मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रिया प्रवर्तताम् इति युक्तमेव।

(ii) Fostering Global Competencies in the broad perspective

In the present scenario of globalization, cultivation of a cultural ethos and moral values has growingly become a concern at large. The technological developments at global level require the students of the SUs and IHSS to develop skills at par with international standards. The vast store of scientific literature in Sanskrit needs to be explored for searching alternate life styles and solutions to global challenges. Therefore, the revised format of the accreditation process of NAAC for the SUs and IHSS will lead to the incentives for preparing the students of these institutions to achieve core competencies, to face the global requirements successfully with our own view of globalization. This requires that the Sanskrit Universities and HEIs for Sanskrit education be innovative, creative and entrepreneurial in their approach, to ensure cultivation of values, civic sense and skill development.

This apart, the SUs and IHSS should also strive hard to contextualize the Sanskrit studies in view of the emerging global scenario.

(ii) व्यापकपरिप्रेक्ष्ये वैश्विकदक्षताविकासः

वैश्वीकरणस्य सांप्रतिकसन्दर्भे सांस्कृतिकस्यान्तःसत्त्वस्य नैतिकमूल्यानां च समुत्पादनमिति चिन्ताविषयेष्वन्यतमः। जागतिकस्तरे जायमानानां प्राविधिकविकासानां कारणेन जागतिकस्तरानुगुणं संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च छात्रैः स्वीयकौशलाभिवृद्धिः करणीया वर्तते। वैश्विकसमस्यानां कृते वैकल्पिक -जीवन-शैलीं परिष्कारांश्च गवेषयितुं संस्कृते विद्यमानं विपुलं वैज्ञानिकवाङ्मयं संशोधनीयमस्ति। अतः संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च प्रत्यायनप्रक्रियायाः कृते रा.मू.प्र.परिषद्द्वारा निर्मितस्य परिवर्तितप्रारूपस्य कारणेन एतेषु छात्रेषु मौलिकसामर्थ्यमभिवर्धयितुं, स्वीयवैश्वीकरणदृष्टिकोणेन वैश्विकीनाम् आवश्यकतानां परिपूर्तये सफलतया तासां सम्मुखीकरणाय च अभिप्रेरणा जागरिता स्यात् । एतदर्थं संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिः च मूल्यानां , सामाजिकजागरूकतायाः, कौशलविकासस्य च निर्मितिनिश्चयार्थं नवाचारयोजनापरैः सर्जनात्मकतायुक्तैः योजनाबद्धैश्च भाव्यम्।

अपि च , समुन्मिषन्तीं वैश्विकपरिस्थितिमभिलक्ष्य यथार्थाध्ययनं सन्दर्भानुगुणं समन्वेतुम् एतैः दृढप्रयत्नरतैश्च भाव्यम्।

(iii) Inculcating a Value System among Students

Although skill development is crucial to the success of students in the job market, skills are of less value in the absence of appropriate value systems. **The SUs and IHSS** have to shoulder the responsibility of inculcating the desirable value systems amongst the students. In a country like India, with cultural pluralities and diversities, it is essential that students imbibe the appropriate values commensurate with social, cultural, economic and environmental realities, at the local, national and universal levels. Whatever be the pluralities and diversities that exist in the country, there is persistent concern about inculcating the core universal values like truth and righteousness apart from other values emphasized in the various policy documents of the country as well as ancient scriptures in Sanskrit. The seeds of values sown in the early stages of education, mostly aimed at cooperation and mutual understanding, have to be reiterated and re-emphasized at all the higher educational institutions, through appropriate learning experiences and opportunities. It has now become necessary to relocate the idea of globalization with the vision of Sanskrit culture. Instead of promoting consumerism, the Sanskrit culture reveals a genuine idea of globalization with the view of the earth as one family (*Vasudhaiva kuṭumbakaṃ*). The traditional educational system needs to be further revamped and re-organized to meet the challenges of disintegration and deterioration of moral values. The manual for the A & A of SUs and IHSS therefore examines how these essential and desirable values are being inculcated at the institutional level. The SUs and IHSS should shoulder the responsibility of sustaining and resuscitating the serene ambience which characterizes Sanskrit Culture.

(iii) छात्रेषु मूल्यव्यवस्थायाः समावेशः

यद्यपि आजीविकाक्षेत्रे छात्राणां साफल्याय कौशलस्य विकासः नितराम् अपेक्षितः, तथापि योग्यमूल्यव्यवस्थां विना तानि कौशलानि निरर्थकानि भवन्ति। छात्रेषु अपेक्षितमूल्यव्यवस्थानिर्माणस्य उत्तरदायित्वं संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च निर्वहणीयम्। सांस्कृतिकबहुत्व-वैविध्याभ्यां युक्ते भारतसदृशे देशे छात्रैः राष्ट्रिये प्रान्तीये वैश्विके च स्तरे सामाजिक-सांस्कृतिक-आर्थिक-पार्यावरणिकतत्त्वैः सह तदनुगुणमूल्यानां सम्पादनमत्यन्तमावश्यकम्। भारते वर्तमानानि बहुत्वानि वैविध्यानि च सन्तु नाम, तथापि प्राचीनसंस्कृतशास्त्रग्रन्थेषु प्रतिपादितानां

वैश्विकमूल्यानां सत्यार्जवप्रभृतीनामधिगमः कथं भवेदिति चिन्ता भारतस्य विभिन्नयोजनासम्बद्धपत्रेषु प्रकटीकृता। शिक्षायाः आरम्भकाले परस्परसाहाय्यं परस्परावगमनञ्च लक्ष्यीकृत्य उप्तानि मूल्यात्मकबीजानि सम्प्रति सर्वत्र उच्चतराध्ययनसंस्थासु समुचिताध्ययनानुभवेन अवसरप्राप्त्या च पुनर्वपनीयानि सुदृढमुपपादनीयानि च। सम्प्रति संस्कृत-संस्कृतिध्येयेन सह वैश्वीकरणविचारः पुनर्नूतनतया प्रतिष्ठापनीयः वर्तते। उपभोक्तृसंस्कृतेः अपेक्षया संस्कृताश्रिता संस्कृतिः 'वसुधैव कुटुम्बकम्' इति दृष्ट्या वैश्वीकरणस्य मूलसूत्रमभिव्यनक्ति। नैतिकमूल्यानां शैथिल्यस्य ह्रासस्य च समस्याया निराकरणार्थं प्राचीनशिक्षापद्धतेः नवीकरणं नवसांस्थानिकीकरणं च आवश्यकम्। संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च शैक्षिकप्राशासनिकनियमावलेः दिग्दर्शिकेयम् आवश्यकानि अपेक्षितानि च मूल्यानि संस्थास्तरे कथं वा समावेशितानि भवेयुरिति परीक्षते। एते विश्वविद्यालयाः संस्थाश्च संस्कृताश्रितायाः संस्कृतेः प्रतिबिम्बात्मकस्य प्रशान्तपरिवेशस्य संरक्षणार्थं पुनरुज्जीवनार्थञ्च उत्तरदायित्वं वहेयुः।

(iv) Promoting the Use of Technology for Teaching, Preservation of Oral Traditions. Manuscripts and the Corpus of Ancient Literature

The advantages of using modern tools and technological innovations in the day-to-day-life are well recognized. The SUs and IHSS are expected to fine-tune the processes of teaching and learning in accordance with them. They are also expected to introduce corresponding changes for betterment of the institutional governance and administration with the use of new technologies. Traditional methods of delivering higher education can be made more meaningful and motivating in consonance with modern techniques and scientific methods of learning and disseminating knowledge. Technological advancement and innovations in educational transactions have to be undertaken by all SUs and IHSS for dissemination of scientific knowledge in ancient texts and literature in Sanskrit, and also for preserving and cultivating the knowledge systems. Sanskrit still offers the richest collection of rare and ancient manuscripts, a sizable of number of which still remains unpublished and unknown.

The SUs and IHSS must strive hard for making the effective use of ICT and to provide ICT literacy to the faculty and the students. This will pave the way for the development of new software, computational database and launching of e-texts for making the corpus of Sanskrit literature available through electronic medium.

Moving towards electronic data management and having institutional website to provide ready and relevant information to stakeholders, are desirable steps in this direction. Therefore, NAAC accreditation would look at how the **SUs and IHSS** have put in place their electronic data management systems and electronic resources and their access to internal and external stakeholders -- particularly the student community.

(iv) अध्यापने, मौखिकपरम्पराणां हस्तलिखितग्रन्थानां प्राचीनवाङ्मयशेवधेश्च संरक्षणे च प्रौद्योगिकीविनियोगस्य प्रोन्नयनम्।

आधुनिकोपकरणानां विनियोगस्य उपलब्धयः दैनन्दिनजीवने प्रौद्योगिकीनवाविष्काराणां च लाभाः स म्प्रति सुष्ठु प्रत्यभिज्ञाताः। तदनुगुणं संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च अध्ययनाध्यापनपद्धतिः समन्वयरीत्या प्रवर्तितव्या। नवीनप्रौद्योगिकीज्ञानेन संस्थानां नेतृत्वं प्रशासनञ्च कथं वा गुणवत्तरं भवेदिति तदर्थं तैः तत्संबद्धपरिवर्तनानि च आरब्धव्यानि। उत्कृष्टज्ञानस्य सङ्क्रमणस्य याः प्राचीनपद्धतयः ताः आधुनिकैरुपायैः अध्ययनाध्यापनयोः वैज्ञानिकपद्धतिभिः संयुक्ताः नूनमेव अर्थवत्तराः प्रेरणादायिन्यश्च भविष्यन्ति। प्राचीनसंस्कृतग्रन्थेषु साहित्ये च वर्तमानस्य वैज्ञानिक -ज्ञानस्य प्रसारणाय संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च शैक्षणिकसंक्रमणस्य क्षेत्रे प्रौद्योगिकीपुरोगतयः नवोन्मेषाश्च स्वीकर्तव्याः , तैः ज्ञानप्रणालीनां संरक्षणं विकासश्च कर्तव्यः। संस्कृतेऽधुनापि दुर्लभानां प्राचीनानां च हस्तलिखितग्रन्थानां सम्पन्नो भाण्डारो विद्यते यस्य अल्पीयानेवांशः प्रकाशितः, महान् राशिरप्रकाशितः अज्ञातश्च वर्तते।

संस्कृतविश्वविद्यालयैः संस्कृतसंस्थाभिश्च प्रौद्योगिकीमाध्यमानां सफ लाय विनियोगाय अध्यापकेभ्यः छात्रेभ्यश्च सूचनासम्प्रेषणप्रविधिज्ञानस्य प्रदानाय च महान् परिश्रमः करणीयः। अनेन सूचनासम्प्रेषणप्रविधिज्ञानेन संस्कृते विद्यमानं विपुलं ज्ञानं जनेभ्यः उपलम्भयितुं नवीन -तन्त्रांशस्य सङ्गणकीयदत्तांशनिधेः वैद्युत-ग्रन्थानां च निर्माणेन नवीनः पन्थाः आविष्कृतः स्यात्।

अस्यां दिशि प्रौद्योगिकीसाधनैः वैद्युतदत्तांशप्रबन्धने प्रवृत्तिः, संस्थायाः जालस्थानस्य हितधारकाणां कृते सद्यः सिद्धस्य उपयुक्तस्य च प्रतिवृत्तस्य संप्रेषणमिति द्वयम् अपेक्षितसोपानयुगं भवति। अतः संस्कृतविश्वविद्यालयाः संस्कृतसंस्थाश्च कथं तेषां वैद्युतदत्तांशप्रबन्धनप्रणालीः वैद्युतसंसाधनानि च विनियोजयन्ति, अपि च तानि

साधनानि आन्तरबाह्यहित धारकेभ्यः, विशेषतः छात्रवर्गाय कथं प्रापयन्ति इति रा.मू.प्र.परिषदः प्रत्यायनप्रक्रियायां परीक्ष्यते।

(v) Quest for Excellence

Contributing to nation-building and skills development of students, SUs and IHSs should demonstrate a drive to develop themselves into centres of excellence. Excellence in all that they do, will contribute to the overall development of the system of higher education of the country as a whole. This 'Quest for Excellence' could start with the assessment or even earlier, by the establishment of the Steering Committee for the preparation of the Self Study Report (SSR) of an institution. Another step in this direction could be the identification of the strengths and weaknesses in the teaching and learning processes as carried out by these institutions

The quest for excellence should involve a multi-disciplinary approach for higher researches, cultivation of Sanskrit language as a potential vehicle for the expression of thought processes and intellectual deliberations and assimilation of Sanskrit in all the aspects of life and behavior.

The five core values as outlined above form the foundation for assessment of institutions that volunteer for accreditation by NAAC. In conformity with the goals and mission of the institution, the SUs and IHSS may also add to these their own core values.

(v) उत्कर्षान्वेषणम्

राष्ट्रनिर्माणे छात्राणां कौशलविकासे च भागं वहन्त्यः संस्थाः स्वयम् उत्कृष्टतायाः केन्द्ररूपेण विकासमवाप्तुम् उद्यमशीलाः भवेयुः। ताभिः संस्थाभिः क्रियमाणः संपूर्णो हि उत्कर्षः पूर्णतः देशस्य उच्चतरशिक्षाप्रणाल्याः समग्रविकासे कारणं भविष्यति। उत्कर्षाधानाय इयमुत्कण्ठा मूल्याङ्कनेन साकं , मूल्याङ्कनात् पूर्वं वा संस्थायाः स्वाध्ययनप्रतिवेदननिर्माणे संचालनसमितेः स्थापनेन जागरणीया। शैक्षिकलेखापरीक्षणेन, आन्तरिकगुणवत्ता-श्वासनकेन्द्रस्य भूमिकायाः दृढीकरणेन संस्थया उपयुज्यमानानाम् अध्ययनाध्यापनप्रक्रियाणां शक्तीनां दौर्बल्यानां च प्रत्यभिज्ञानमपि अस्यां दिशि एकः पदक्षेपः भवितुमर्हति। उच्चानुसन्धानाय बहुशास्त्रीयोपागमानां, चिन्तनप्रक्रियाणां बौद्धिक-गोष्ठीनां च अभिव्यक्तये

समर्थमाध्यमरूपेण संस्कृतभाषायाः संवर्धनं तथा जीवनस्य सर्वदशासु स्वभावे च संस्कृतस्य आत्मसात्करणम् इति उत्कर्षप्रेप्सायाः अङ्गभूतं भवतु।

रा.मू.प्र.परिषदा पूर्वनिर्दिष्टानि पञ्च प्रधानमूल्यानि प्रत्यायनस्य कृते स्वयंकृतप्रस्तावानां संस्थानां मूल्याङ्कनार्थं मूलाधाररूपेण कल्पन्ते। स्वीयध्येयस्य लक्ष्यस्य चानुगुणं संस्कृतविश्वविद्यालयैः संस्कृतसंस्थाभिश्च स्वीयमूल्यैः सह एतानि प्रधानमूल्यानि योजयितुं शक्यन्ते।

II. **ASSESSMENT AND ACCREDITATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

NAAC has been carrying out the process of quality assessment and accreditation of HEIs over the past two decades. Several HEIs have gone through this process and a sizeable number has also undergone subsequent cycles of accreditation. True to its commitment for promoting quality culture in HEIs in consonance with the overall developments in the field of education as well as the outside world, NAAC has strived to be sensitive to these and adequately reflect these in its processes. The Assessment and Accreditation process of NAAC continues to be an exercise in partnership of NAAC with the HEI being assessed. As is known by now, the Assessment and Accreditation, this process of NAAC is being revised and the revision attempts to enhance such a partnership. Over years the feedback procured from the HEIs, other stakeholders and the developments in the national scene – all have contributed to making appropriate revisions in the process so as to accelerate the process with greater quality rigor.**The SUs and IHSS, like their global counterparts, must strive for realization of multifarious layers of these goals in their functioning on all levels.**

II. उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां मूल्याङ्कनं प्रत्यायनञ्च।

रा.मू.प्र.परिषद् विगतयोः दशकयोः उच्चशिक्षासंस्थानां गुणवत्तायाः मूल्याङ्कनं प्रत्यायनप्रक्रियां च अग्रे सारयन्ती अस्ति। काश्चन उच्चशिक्षासंस्थाः एतया प्रक्रियया प्रत्यायनं प्राप्तवत्यः, तथा च काश्चन प्रत्यायनस्य उत्तरोत्तरचक्राणि अपि समापितवत्यः। शिक्षाक्षेत्रे बाह्यजगति च जायमानसमग्रविकासेन सह आनुरूप्यं संस्थाप्य उच्चशिक्षासंस्थासु गुणवत्तासंस्कृतेः संवर्धनार्थं प्रतिबद्धा सती रा.मू.प्र.परिषद् उक्तसंस्थाः प्रति संवेदनशीलतायाः प्रदर्शने तथा च स्वप्रक्रियासु तत्पर्याप्तरूपेण प्रतिबिम्ब नार्थं प्रयासमकरोत्। रा.मू.प्र .परिषदः मूल्यांकनप्रत्यायनप्रक्रिया तावत् रा.मू.प्र.परिषदः मूल्याङ्कनक्रियमाणोच्चशिक्षासंस्थायाः च सहभागितायाः अनवरतप्रयासः। यथा एतावता ज्ञातं यत् रा.मू.प्र.परिषदः मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रियायाः संशोधनं क्रियमाणमस्ति तथा च संशोधनमेतत् पूर्वोक्तसहभागितायाः संवर्धनार्थं प्रयत्नमाचरति।

विगतबर्षेभ्यः उच्चशिक्षासंस्थाभ्यः , इतरलाभग्राहिभ्यः तथा च राष्ट्रियपरिदृश्यघटनाक्रमेभ्यः या प्रतिपुष्टिः प्राप्यते , सा एतस्यां प्रक्रियायां समुचितसंशोधनार्थं योगदानं प्रदत्तवती, येन आधिक्येन गुणवत्तया सह प्रक्रियायाः गतिं संवर्धयितुं शक्यते। एतेषु प्रत्येकमपि स्वं स्वं ध्येयम् अनितरसाधारण्येन साधयति। विश्वस्तरे तेषां सहगामिनां संस्कृतविश्वविद्यालयानां उच्चसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च कार्यप्रणाल्यां सर्वस्तरेषु एतेषां ध्येयानां विविधाङ्गानां चरितार्थीकरणाय विशिष्टप्रयासो भवेत्।

Revised Assessment and Accreditation (A&A) Framework

Revised Assessment and Accreditation (A&A) Framework has been launched in July 2017. It represents an explicit paradigm shift making it ICT enabled, objective, transparent, scalable and robust. The Shift is:

- from qualitative peer judgment to data based quantitative indicator evaluation with increased objectivity and transparency
- towards extensive use of ICT confirming scalability and robustness
- in terms of simplification of the process drastic reduction in number of questions, size of the report, visit days, and so on
- in terms of boosting benchmarking as quality improvement tool. This has been attempted through comparison of NAAC indicators with other International Quality Assurance frameworks
- introducing pre-qualifier for peer team visit, as 25% of system generated score.
- introducing *System Generated Scores* (SGS) with combination of online evaluation (about 52%) and peer judgment (about 48%)
- in introducing the element of *third party validation* of data and the possibility of roping in multiple agencies
- in adopting a 100% off site evaluation of HEIs applying for 4th cycle accreditation; on-site visits in exceptional cases
- in providing appropriate differences in the metrics, weightages and benchmarks to universities, autonomous colleges and affiliated/constituent colleges and now Sanskrit Universities and IHSS with this Manual.
- in revising several metrics to bring in enhanced participation of students and alumni in the assessment process

मूल्यांकनप्रत्यायनयोः नवीना रूपरेखा

मूल्यांकनप्रत्यायनयोः नवीना रूपरेखा जुलै 2017तमे संवत्सरे निर्मिता क्रियान्विता च सूचनासम्प्रेषणप्रविध्यनुकूला , वस्तुनिष्ठा, पारदर्शिका, मानक्षमा, दृढा च विद्यते ; या क्षेत्रेऽस्मिन् महत् परिवर्तनं समानेष्यति।

तथा हि -

- अत्र प्रवरगणेन प्रदत्तस्य गुणाधारितनिर्णयस्य दत्तांशाश्रितपरिमाणसूचकमूल्यांकनस्य च स्वीकारात् मूल्यांकनस्य वस्तुनिष्ठता पारदर्शिता च वर्धिष्यते।
- सूचनासम्प्रेषणप्रविधेः सम्प्रयोगात् मानक्षमता दृढता च निश्चीयेत।
- प्रक्रियायाः सरलीकरणेन , प्रश्नावल्यां प्रश्नसङ्ख्यायाः न्यूनीकरणेन च प्रतिवेदनस्य लाघवं साध्येत, प्रवरसमितेः निरीक्षणदिवसानाम् अल्पीयस्त्वं च साध्येत।
- रा.मू.प्र.परिषदः मानकानां तुलनाम् अन्ताराष्ट्रियगुणवत्ताश्वासनरूपरेखया सह कृत्वा , तत्र गुणवत्ताप्रोन्नयनोपकरणत्वेन उत्कृष्टगुणमानस्य (Benchmark) विकसनं कृतम्।
- प्रवरसमितेः निरीक्षणार्थम् आगमनात् प्रागेव प्रायः पञ्चविंशत्प्रतिशतात्मकः मूल्याङ्कनांशः यान्त्रिकप्रणाल्या निर्धार्येत।
- यन्त्रनिर्धारिताङ्कव्यवस्थायाः संयोजनं - यत्र अधितन्त्रिमाध्यमेन मूल्याङ्कनं द्विपञ्चाशत्प्रतिशतं, तथा प्रवरगणसमीक्षयाः मूल्याङ्कनं च अष्टचत्वारिंशत्प्रतिशतं परिगणितम्।
- दत्तांशस्य बाह्यपरीक्षणेन वैधतासम्पादनं तथा नैकसंस्थानाम् एकसूत्रेण कार्यनिबन्धने सम्भवः।
- याः उच्चतरशिक्षासंस्थाः चतुर्थचक्रप्रत्यायनार्थम् आवेदयन्ति , ताः शतप्रतिशतं परोक्षमूल्याङ्कनद्वारा परीक्ष्यन्ते। विशिष्टसन्दर्भे प्रत्यक्षमूल्याङ्कनमपि सम्भवेत्।
- विश्वविद्यालयानां, स्वायत्तमहाविद्यालयानां, सम्बद्धमहाविद्यालयानां च कृते मानेषु , अधिमानेषु, उत्कृष्टगुणमानेषु च योग्यमन्तरं प्रदर्शितम्।
- मूल्याङ्कनप्रक्रियायां छात्राणां , पूर्वच्छात्राणां च अधिकभागग्रहणाय नानाविधमानानां परिष्करणम्।

(i) **Focus of Assessment**

NAAC assessment lays focus on the institutional developments with reference to three aspects: *Quality initiative, Quality sustenance and Quality enhancement.* The overall quality assurance framework of NAAC thus focuses on the values and desirable practices of HEIs and incorporates the core elements of quality assurance i.e. internal and external assessment for continuous improvement. The value framework of NAAC starts with its choice of unit of evaluation i.e. the Institution as a whole. The

Assessment and Accreditation process of NAAC which involves a combination of self evaluation and external peer evaluation implicitly or explicitly is concerned with looking at the developmental aspects of **the SUs and IHSS** in the context of quality.

In line with NAAC's conviction that quality concerns are institutional, Quality Assessment (QA) can better be done through self-evaluation. The self-evaluation process and the subsequent preparation of the Self Study Report (SSR) to be submitted to NAAC involves the participation of all the stakeholders – management, faculty members, administrative staff, students, parents, employers, community and alumni. While the participation of internal stakeholders i.e. management, staff and students provide credibility and ownership to the activity and could lead to newer initiatives, interaction with the external stakeholders facilitate the development process of the institution and their educational services. Overall, the QA is expected to serve as a catalyst for institutional self-improvement. It promotes innovation and strengthens the urge to excel.

It is attempted to. enlarge the digital coverage of the entire process of Assessment and Accreditation. It is believed that this will not only accelerate the process but also bring in greater objectivity into the process.

The possible differentiation required in respect of HEIs which are going for subsequent cycles of Assessment and Accreditation, appropriate scope has been provided in the Process. This will allow the HEIs to appropriately represent the developments they have attempted after the previous cycle of Assessment and Accreditation.

(i) **मूल्याङ्कनस्य केन्द्रबिन्दुः**

संस्थानां विकासं केन्द्रीकृत्य रा.मू.प्र.परिषद्

- गुणवत्तोपक्रमः
- गुणवत्ताभिरक्षणं
- गुणवत्तासंवर्धनं चेति त्रीन् पक्षान् अभिलक्ष्य मूल्याङ्कनं करोति।

एवं रा .मू.प्र.परिषद् संस्थायाः समग्रगुणवत्ताश्वासनरूपरेखाम् , उच्चतरशिक्षासंस्थानाम् अपेक्षितव्यवहारान्, मूल्यानि च केन्द्रीकृत्य मूल्याङ्कने प्रवर्तते। सा च रूपरेखा गुणवत्ताश्वासनस्य प्रधानतत्त्वानां सततविकासाय आन्तरिकं बाह्यञ्च मूल्याङ्कनम् अन्तर्भावयति। रा .मू.प्र.परिषद् समग्रां संस्थाम् एकांशत्वेन परिकलय्य मूल्याङ्कनस्य आद्यं चरणं प्रारभते। गुणवत्तासन्दर्भे संस्कृतविश्वविद्यालयानाम्

उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च विकासपक्षाणां समवलोकनं मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रियया प्रत्यक्षरूपेण, परोक्षरूपेण, स्वमूल्याङ्कनेन, बाह्य-प्रवरमूल्याङ्कनेन च संबद्धमस्ति।

मूल्याङ्कनप्रत्यायनप्रक्रियायां स्वमूल्याङ्कनमत्यन्तं महत्त्वपूर्णं वर्तते। उच्चतराध्ययनसंस्थासु एतस्य स्वमूल्याङ्कनस्य वस्तुनिष्ठतायाः , आत्मविश्लेषणस्य आत्मावलोकनप्रवृत्तेश्च विकासार्थम् अतितरां महनीया भूमिका भवति। रा .मू.प्र.परिषदा प्रस्तुतायाः निदर्शिकायाः स्वमूल्याङ्कनप्रारूपं विभिन्नाः निविष्टीः निष्पादनानि , सौविध्यानि च विवृणोति। संस्कृतविश्वविद्यालयाः संस्कृतसंस्थाश्च अनेन मूल्याङ्कनेन स्वीयशक्तीः, दौर्बल्यानि, अवसरान्, स्पर्धाह्वयान् च जानीयुः।

स्वमूल्याङ्कनात् परं रा .मू.प्र.परिषदे समर्पणीये स्वाध्ययनप्रतिवेदने प्रबन्धमण्डलस्य, शिक्षकाणां, प्राशासनिककर्मचारिणां, छात्राणाम्, अभिभावकानां, नियोजकानां, पूर्वच्छात्राणां, समुदायस्य च सहभाग इष्यते। छात्र -कर्मचारि-प्रबन्धमण्डलप्रभृतीनाम् आन्तरिकलाभग्राहिणां भागग्रहणं स्वाध्ययनप्रतिवेदननिर्माणप्रक्रियायाः विश्वसनीयताम् अधिकारं च पोषयति। अपि च बाह्यलाभग्राहिभिः सह संवादेन नूतनोपक्रमान् आरभते, विकासप्रणालीमुपकरोति, तेषां शैक्षिकसेवाश्च पुरस्करोति। स्वाध्ययनप्रतिवेदनं साकल्येन संस्थायाः स्वविकासस्य नवाचारस्य च प्रोन्नयने , उत्कृष्टतायाः प्राप्तये अभीप्सायाः संवर्धने प्रोद्बलने च समुत्प्रेरकं भवेदित्यपेक्षते।

मूल्यांकनप्रत्यायनप्रक्रियायां संगणकीयांकनपद्धत्याः संश्रयणे तस्याः बहुवि स्तारे च प्रयासो विहितः । एतेन प्रक्रियायां न केवलं वेगः समासादितः , अपि तु वस्तुनिष्ठताऽपि समानीता। याः संस्थाः प्रत्यायनस्य उत्तरोत्तरचक्रं प्रविशन्ति, तासां प्रत्यायनप्रक्रियायामपि ईषद्वैलक्षण्यसम्पादनाय प्रयासो विहितः , येन ताभिः संस्थाभिः साधितां प्रगति म्, अभिवृद्धिश्च प्रकाशयितुम् अवसरः प्राप्यते।

III. QUALITY INDICATOR FRAMEWORK (QIF) - Description

The criteria based assessment forms the backbone of A&A process of NAAC. The seven criteria represent the core functions and activities of a HEI. In the revised framework not only the academic and administrative aspects of institutional

functioning but also the emerging issues have been included. The seven Criteria to serve as basis for assessment of HEIs are:

1. Curricular Aspects
2. Teaching-Learning and Evaluation
3. Research, Innovations and Extension
4. Infrastructure and Learning Resources
5. Student Support and Progression
6. Governance, Leadership and Management
7. Institutional Values and Best Practices

Under each Criterion a few Key Indicators are identified. These Key Indicators (KIs) are further delineated as Metrics which actually elicit responses from the HEIs. These seven criteria along with their KIs are given below explicating the aspects they represent.

The Criteria-based assessment promotes judgment based on values. For example the Criterion on “Governance, Leadership and Management” promotes the values such as participation, transparency, team work, systems view, justice, self-reliance and probity in public finance. NAAC has already developed a well defined set of key aspects and indicators under all these seven criteria. Considering the typical nature of SUs and IHSS, additional indicators have been identified under all these key aspects especially suitable to the mission and goals of SUs and IHSS.

The Key Aspects as well as the indicators identified under each of the seven criteria reflect the characteristics and values of the **SUs and IHSS** on which assessment is to be made. The indicators under each of the Key Aspects focus in particular on the outcomes and the over-all functioning of an institution.

The strengths or weaknesses in one area may have an effect on quality in another area. Thus the issues addressed within the Criteria and Key Aspects are closely inter-related and may even appear to be overlapping. The criteria and the Key Aspects are not a set of standards or measurement tools by themselves and do not cover everything which happens in every the **SU and IHSS.** They are the layers for transformational change and provide an external point of reference for evaluating the quality of the institution under assessment.

The NAAC has evolved a universal framework for Assessment and Accreditation of HEIs across the country, which has been suitably re-contextualized for SUs and IHSS. The application of this framework for SUs and IHSS will hopefully lead to the mainstreaming of these institutions and evolving a uniform pattern of Sanskrit education.

गुणवत्तासूचकरूपरेखा - विवरणम्

रा.मू.प्र.परिषदा क्रियमाणं निकषाश्रितमूल्याङ्कनं मूल्याङ्कनप्रत्यायनयोः मूलस्तम्भः। सप्त निकषाः संस्थागतान् गतिविधीन् प्रधानकार्याणि च सूचयन्ति।

मूल्याङ्कनप्रत्यायनयोः कृते आधाररूपेण अधोलिखिताः सप्त निकषाः रा .मू.प्र.परिषदा निश्चिताः। ते यथा –

1. पाठ्यचर्यापक्षाः।
2. शिक्षणाधिगमप्रक्रिया मूल्याङ्कनं च।
3. अनुसन्धानं, नवाचाराः, विस्तारश्च।
4. आधारभूतसंरचना अधिगमसंसाधनानि च।
5. छात्राणां प्रोद्बलनं पुरोगतिश्च।
6. प्रशासनं ,नेतृत्वं, प्रबन्धनं च।
7. सांस्थानिकमूल्यानि सर्वोत्तमपरिपाटयश्च।

निकषाश्रितमूल्याङ्कनं मूल्याधारितनिर्णयं प्रोन्नयति। तद्यथा – ‘ प्रशासनं ,नेतृत्वं , प्रबन्धनं च‘ इति निकषः - भागग्राहित्वं, पारदर्शिता, गणकार्यं, प्रणालीदृष्टिः, न्यायः, आत्मप्रत्ययः, सार्वजनिकेषु अर्थेषु शुचिता - इत्यादीनि मूल्यानि प्रोन्नयति।

एतेषु सप्तसु निकषेषु सुचिन्तितानां प्रधानसूचकानां विकासः रा .मू.प्र.परिषदा कृतपूर्वः। संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च विशिष्टस्वरूपमभिलक्ष्य ध्येयानां कार्यविधानानाम् अनुगुणं सर्वेषु प्रधानपक्षेषु अतिरिक्तसूचकानि सन्निवेशितानि। तानि संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च गुणधर्मान् मूल्यानि च प्रतिबिम्बयन्ति , यदाधारेण मूल्याङ्कनं करणीयमस्ति। प्रत्येकं प्रधानपक्षे विद्यमानानि सूचकानि विशेषतः संस्थायाः उपलब्धीः समग्रकार्यरीतीश्च केन्द्रीकुर्वन्ति। एकस्मिन् स्थाने विद्यमानाः शक्तयः दौर्बल्यानि वा स्थानान्तरे गुणवत्तां प्रभावयेयुः। अतः निकषेषु प्रधानपक्षेषु च गाढं संबद्धानि तत्त्वानि क्वचित् पुनरुक्तानीव प्रतीयेरन्। एते निकषाः प्रधानपक्षाश्च स्वयमेव प्रमाणानि मापनोपकरणानि वा नैव सन्ति। तेषु निकषेषु प्रधानपक्षेषु च संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिः च क्रियमाणं सर्वमपि न अन्तर्भवति। एते निकषाः प्रधानपक्षाश्च मूल्याङ्कनविषयीभूतायाः संस्थायाः गुणवत्तां मूल्याङ्कनं च बाह्यपरीक्षणावसरप्रदानेन ताम् उपकुर्वन्ति। समग्रदेशस्य उच्चतरशिक्षासंस्थानां मूल्याङ्कनाय प्रत्यायनाय च रा .मू.प्र.परिषदा विश्वजनीनरूपरेखा निर्मिता या हि

संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्यायनसंस्थानां परिप्रेक्ष्ये पुनर्निर्मितास्ति। एतस्याः रूपरेखायाः विनियोजनेन संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां च मुख्यधारायाम् आनयनार्थं संस्कृतशिक्षायाः समरूपताविकासे च महान् उपयोगो भवेत्।

Criterion I - Curricular Aspects: The Curricular Aspects are the mainstay of any educational institution. However, the responsibilities of various HEIs in this regard vary depending on their administrative standing. That is, an affiliated college is essentially a teaching unit which depends on a larger body namely university for legitimizing its academic and administrative processes. Its engagement with curricular aspects is mainly in their implementation while its participation in curriculum development, procedural detailing, assessment procedures as well as certification is peripheral and these are "givens''. Whereas a University has the mandate to visualize appropriate curricula for particular programmes, revise/update them periodically, ensure that the outcomes of its programmes are defined by its bodies. In case of Autonomous Colleges curricular responsibilities are similar to the universities.

Criterion I pertains to the practices of an institution in initiating a wide range of programme options and courses that are in tune with the emerging national and global trends and relevant to the local needs. Apart from issues of diversity and academic flexibility, aspects of career orientation, multi-skill development, feedback system and involvement of stakeholders in curriculum updation, are also gauged.

1. **प्रथमः निकषः – पाठ्यचर्यापक्षाः**

प्रत्येकं शैक्षिकसंस्थायाः मूलाधारः भवति पाठ्यचर्यापक्षाः। सन्दर्भेऽस्मिन् विविधोच्चशिक्षासंस्थानाम् उत्तरदायित्वं प्राशासनिकदृष्ट्या भिन्नं भवति। सम्बद्धमहाविद्यालयः सामान्यतः अध्यापनकार्यं निर्वहन् स्वीयशैक्षिकप्राशासनिकप्रक्रियाणां नियमबद्धीकरणार्थं विश्वविद्यालयमाश्रित्य तिष्ठति। सम्बद्धमहाविद्यालयस्य योगदानं पाठ्यचर्यापक्षाणां क्रियान्वयनपर्यन्तमेव भवति। पाठ्यचर्यायाः विकासे, क्रियान्वये, मूल्याङ्कनप्रक्रियायां च तस्य उत्तरदायित्वं न भवति। परं विश्वविद्यालयस्य इदं प्रधानमुत्तरदायित्वं भवति यत् प्रत्येकं पाठ्यक्रमस्य पाठ्यचर्यायाः निर्माणम्, नियतकाले तस्मिन् संशोधनं, पाठ्यक्रमपरिणामाः यथा अधिगताः स्युः, तथा निर्धारितनिकायैः परिभाषिताः भवेयुः। स्वायत्तमहाविद्यालयानां पाठ्यचर्यासम्बद्धमुत्तरदायित्वं विश्वविद्यालयेन साम्यं भजते।

निकषोऽयं सम्बद्ध्यते यत् संस्थाद्वारा प्रचाल्यमानानां विविधप्रकारकैच्छिकपाठ्यक्रमाणाम् आरम्भः उदयमानराष्ट्रियवैशिकप्रवृत्त्यनुगुणं तथा च स्थानीयावश्यकतानुगुणं स्यात् इति। शैक्षिकनमनीयतया विविधतासम्बद्धविषयैश्च सह

वृत्त्युन्मुखीकरणपक्षाः, बहुकौशलविकासः, प्रतिपुष्टिव्यवस्थाश्च भवेयुः। पाठ्यचर्यायाः नावीन्यसम्पादने लाभग्राहिणां भागग्रहणमपि भवेत्।

KEY INDICATORS

प्रधानसूचकाः

1.1 Curriculum Design and Development पाठ्यचर्यायाः संरचना विकासश्च 1.2 Academic flexibility शैक्षिकनमनीयता 1.3 Curriculum Enrichment पाठ्यचर्यासंवर्धनम् 1.4 Feedback System प्रतिपुष्टिप्रणाली

1.1 Curriculum Design and Development

One of the important responsibilities of the Universities and Autonomous Colleges in Sanskrit is Curriculum Design and Development and They are expected to have processes, systems and structures in place to discharge this responsibility. Curriculum Design and Development is a complex process of developing appropriate need-based inputs in consultation with expert groups and stakeholders. This results in the development of relevant programmes with flexibility to suit the professional and academic needs of the students and realization of core values. The Key Indicator (KI) also considers the good practices of the institution in initiating a range of programme options and courses that are relevant to the local needs and are in tune with the emerging national and global trends.

Curriculum evolved by the University/Autonomous College comprises Programme Outcomes (POs), Programme Specific Outcomes (PSOs) and Course Outcomes (COs), the substantive outlines of courses in every discipline (syllabus), organizational details of implementation as well as assessment of student performance and thereby attainment of PSOs and COs. The quality element is reflected in the efforts to revise, update, include emerging concerns etc., the University/Autonomous College makes in this regard. The Curriculum so designed may also focus on employability, entrepreneurship and skill development. The POs, PSOs, COs could be uploaded on Institutional website.

1.1. पाठ्यचर्यायाः संरचना विकासश्च

पाठ्यचर्यायाः प्रा रूपनिर्माणे विकासे च संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानाञ्च महती भूमिका वर्तते। अत एतत् उत्तरदायित्वं निर्वोढुं तत्र प्रक्रियाः, प्रणाल्यः संरचनाश्च व्यवस्थिताः भवेयुः। पाठ्यक्रमरचना तद्विकासश्च इति एका संश्लिष्टप्रक्रिया, यत्र बहुविधक्रमाः विशेषज्ञताश्च अपेक्षिताः भवन्ति। लाभग्राहिभ्यः प्राप्तायाः प्रतिपुष्टेः आधारेण , विशेषज्ञसमुदायस्य विचारविमर्शनेन च योग्यपाठ्यक्रमविकासस्य प्रक्रियेयम्। एतत्फलरूपेण शैक्षिकनमनीयतया सह प्रासङ्गिकपाठ्यक्रमाणां विकासो भवति। ते च पाठ्यक्रमाः छात्राणां , व्यावसायिकानां, व्यक्तिगतानाम् आवश्यकतानुगुणं भवन्ति , प्रधानमूल्यानि च साक्षात्कारयन्ति। अयं प्रधानसूचकः अधोनिर्दिष्टेषु विद्यमानाः सर्वोत्तमपरिपाटीः परिशीलयति यत्र संस्थ या प्रारब्धाः नानापाठ्यक्रमविकल्पाः पाठ्यक्रमशृंखलाश्च स्थानिकावश्यकतायाम् उपयुक्ताः स्युः अपि च उदयमानानां राष्ट्रिय - वैश्विक-प्रवृत्तीनामनुगुणं सामञ्जस्यं भजेयुः।

1.2 Academic Flexibility

Academic flexibility refers to freedom in the use of the time-frame of the courses, horizontal mobility by way of deputation and exchange of the faculty, students and inter-disciplinary options facilitated by curricular transactions. Supplementary enrichment programmes introduced as an initiative of the college, credit system and choice offered in the curriculum, in terms of programme, curricular transactions and time-frame options are also considered in key Indicators.

1.2. शैक्षिकनमनीयता

'शैक्षिकनमनीयता' इति शब्दोऽयं पाठ्य चर्यान्तर्गतयाः स मयबद्धरूपरेखायाः स्वेच्छयोपयोगं, शिक्षकाणां छात्राणाञ्च विशिष्टं नियोजनं, विनिमयम्, अन्तःशास्त्रीयविकल्पान् पाठ्यक्रमव्यवहारोपयुक्तान् तदितरांशांश्च दर्शयति। महाविद्यालयेन संप्रेरकरूपेण समारब्धाः संपूरकपरिवर्धकपाठ्यक्रमाः , श्रेयःप्रणालीव्यवस्था, पाठ्यक्रमे छात्राणां कृते ग्राह्यविकल्पाः, पाठ्यसमयबद्धविकल्पाश्च अत्रैव समालोच्यन्ते।

1.3 Curriculum Enrichment

Every academic institution translates the curriculum framework and the specified syllabus by rendering them into practical forms, in which the main focus is on the student attributes and on holistic development of the students so that he/she can display multiple skills and qualities. For effective transaction of the curriculum it is required to be up-to date. For keeping the curriculum up-to-date and introduce appropriate changes in the given curriculum, several inputs are provided parallelly or sequentially. All these would be possible through introduction and use of quality materials which would enrich the curriculum and provide concrete referents for organizing the curriculum. It is expected that the SUs and IHSS would develop unique foundation courses suited to the vision of the institution. They are also expected to provide language competencies in Sanskrit and various Indian and foreign languages. The students should be given exposure to ancient scripts used in the manuscripts and information about the latest discoveries of manuscripts.

1.3.पाठ्यचर्याभिवर्धनम्

प्रत्येकं शैक्षिकसंस्था पाठ्य चर्यारूपरेखां विशिष्टपाठ्यांशश्च व्यावहारिकतया समानीय स्पष्टतां यच्छेत् , यत्र विशेषतः छात्रगु णानां समग्रविकासे चावधानं दीयेत , येन छात्रः विभिन्नकौशलानि गुणांश्च अर्जयेत्। पाठ्यचर्यायाः क्रियान्वयनं प्रभविष्णुतया भवेदिति हेतोः तस्याः अद्यतनत्वं सम्पादनीयम्। तदर्थं प्रदत्तपाठ्यक्रमे योग्यपरिवर्तनानां प्रारम्भार्थं समान्तरेण क्रमशः बहवः अन्तरंशाः प्रदत्ताः। सर्वमेतत् तदैव सुलभं भवति यदा गुणवत्तासामग्र्याः प्रवेशनं विनियोगश्च भवेताम् , यद्द्वारा पाठ्यचर्याविकासो भवेत्। पाठ्यक्रमस्य आयोजने सुदृढं स न्दृब्धानि प्रकरणानि निवेशनीयानि। संस्कृतविश्वविद्यालयाः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाश्च स्वीयध्येयानुगुणं विलक्षणानां प्राथमिकपाठ्यक्रमाणां निर्माणं कुर्युः। संस्कृते तथा विभिन्नासु भारतीयासु पाश्चात्त्यासु च भाषासु भाषासामर्थ्यानि प्रकल्पयेयुः। हस्तलिखितग्रन्थानां परिशीलनाय पुरालिपिशास्त्रमपि छात्राः परिचिन्वन्तु नाम, साम्प्रतिककाले नूतनतया आविष्कृतानां हस्तलिखितानां प्राचीनलिपीनां ज्ञानमपि चाप्नुवन्तु।

1.4 Feedback System

The process of revision and redesign of curricula is based on recent developments and feedback from the stakeholders. The feedback from all stakeholders in terms of its relevance and appropriateness in catering to the needs of the society, economy and environment helps in improving inputs.

A HEI with the feedback system in place, will have an active process of not only collecting feedback from all stakeholders, but also analyzing it and identifying and drawing pertinent pointers to enhance the learning effectiveness.

1.4.प्रतिपुष्टिप्रणाली

अचिरं सञ्जातान् विकासान्, लाभग्राहिणां प्रतिक्रियाव्यवस्थाश्च आश्रित्य पाठ्यचर्याणां पुनर्विचारस्य पुनारचनायाश्च प्रक्रिया संभवति। स्वीयप्रासंगिकता म् औ चित्यं च परिलक्ष्य सर्वेभ्यः लाभग्राहिभ्यः संप्राप्तायाः सूचनायाः समवलोकनमत्र क्रियते , येन समाजस्य अर्थव्यवस्थायाः पर्यावरणस्य च आवश्यकतापरिपूर्तिर्भवेत्।

1. **Criterion II - Teaching-Learning and Evaluation:** Criterion II pertains to the efforts of an institution to serve students of different backgrounds and abilities, through effective teaching-learning experiences. Interactive instructional techniques that engage students in higher order 'thinking' and investigation, through the use of interviews, focused group discussions, debates, projects, presentations, experiments, practicals, internship and application of ICT resources, are important considerations. It also probes into the adequacy, competence as well as the continuous professional development of the faculty who handle the programmes of study. The efficiency of the techniques used to continuously evaluate the performance of teachers and students is also a major concern of this criterion. The focus of this criterion is captured in the following Key Aspects:

द्वितीयः निकषः – शिक्षणाधिगमः मूल्याङ्कनं च

संस्थानां वि भिन्नैः प्रयासैः विविध पृष्ठभूमिवतां विविधकौशलयुक्तानाञ्च छात्राणां प्रभविष्णुना अ ध्यापनेन सेवेति निकषस्यास्य विषयः। साक्षात्काराः , विमर्शकेन्द्रितसामूहिकसङ्गोष्ठ्यः, वादाः, योजनाः, प्रस्तुतीकरणं, प्रयोगाः, प्रायोगिकम्, आन्तरिकप्रशिक्षणं, सूचनासम्प्रेषण-प्रविधिसंसाधनानां विनियोग इत्येतेषाम् उपयोगेन च्छात्रेषु उत्कृष्टचिन्तनम् अनुसन्धानप्रवृत्तिं च अभिवर्धयतां प्रतिसंवादात्मक - उपदेशप्रदविधानाम् अन्तर्भावोऽपि अत्र भवति। पाठ्यांशपूरणे शिक्षकाणां पर्याप्तता, योग्यता तथा सततव्यावसायिकविकास इत्येते अपि बिन्दवः अस्यैव निकषस्य विषयाः। शिक्षकाणां छात्राणां च निष्पत्तेः सततमूल्याङ्कनस्य कृते उपयुज्यमानानां प्रविधीनां दक्षता अपि अनेन भवति। अस्य निकषस्य केन्द्रभूताः प्रमुखांशाः एवं भवन्ति –

KEY INDICATORS

प्रधानसूचकाः

2.1 Student Enrolment and Profile छात्रनामाङ्कनं छात्रविवरणिका च **2.2 Catering to Student Diversity** छात्रवैविध्यस्य आवश्यकतानां सम्पूर्तिः **2.3 Teaching-Learning Process** शिक्षणाधिगमप्रक्रिया **2.4 Teachers' Profile and Quality** अध्यापकविवरणिका तद्गुणवत्ता च 2.5 **Evaluation Process and Reforms** मूल्याङ्कनप्रक्रिया तत्र परिष्काराश्च **2.6 Student Performance and Learning Outcomes** छात्रस्य निष्पत्तिः अधिगमपरिणामश्च **2.7 Student Satisfaction Survey** छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्।

2.1 Student Enrolment and Profile

It is expected that the SUs should adopt strategies for attracting students to join traditional courses in Sanskrit. They should also initiate the process of on-line admissions. The process of admitting students to various programmes must be transparent with a well-administered mechanism, complying with all the norms of the concerned regulatory/governing agencies including State and Central Governments. Apart from compliance to the various regulations the key aspect also considers the institutional efforts in ensuring equity and wide access as reflected in the students' profile having representation of student community from different geographical areas and socio-economic, cultural and educational backgrounds.

2.1 **छात्रनामाङ्कनं छात्रविवरणिका च**

संस्कृते विद्यमानेषु पारम्परिकपाठ्यक्रमेषु प्रवेशनार्थं छात्रान् आक्रष्टुं विश्वविद्यालयैः व्यूहाः अवलम्बनीयाः इति अपेक्षा। अधितन्त्रिद्वारा प्रवेशप्रक्रिया आरब्धव्या। विभिन्नेषु पाठ्यक्रमेषु छात्राणां प्रवेशप्रक्रिया उत्तमप्रशासितप्रक्रियायुक्ता सती पारदर्शि नी भवेत्, यत्र राज्य-केन्द्र-शासितैः संबद्धानां नियामकव्यवस्थानां मानदण्डानाञ्च अनुपालनं भवेत्। विभिन्नानां नियततत्त्वानामनुपालनेन सहैव समानतायाः व्यापकलभ्यतायाश्च आश्वासनस्य

कृते संस्थानां परिश्रमः , विभिन्नभौगोलिकक्षेत्रेभ्यः, विभिन्नसामाजिक-आर्थिक-सांस्कृतिक-शैक्षिकपृष्ठभूमिभ्य आगतानां छात्राणां समुदायस्य प्रतिनिधित्वमपि निकषेऽत्र प्रधानं भवति।

2.2 Catering to Student Diversity

The SUs and IHSS are expected to cater to the needs of the students from diverse backgrounds including backward communities and locations. They would make special efforts to bring in students from special categories, address their special learning needs by initial assessment of their learning levels and meet them, possible variations over years and how and what is done to deal with such, in uni-gender institutions explicit efforts made to sensitise students about the other gender, and the like. Efforts should be made to admit students from modern disciplines in SUs and HEIS with courses prepared for it.

2.2 छात्रवैविध्यस्य आवश्यकतानां सम्पूर्तिः

विभिन्नपृष्ठभूमीनाम्, अप्रगतसमुदायानां, विभिन्नक्षेत्राणां च छात्राणाम् आवश्यकताः परिपूरयितुं संस्कृतविश्वविद्यालयैः , उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च अवलम्बिताः पाठ्यक्रमाः व्यूहाश्च अस्य विषयः। आधुनिकशिक्षावतां छात्राणां प्रवेशः संस्कृतविश्वविद्यालयानां विभिन्नपाठ्यक्रमेषु यथा भवेत् , तथा सेतु पाठ्यक्रमाणां निर्माणं कर्तव्यम्।

एतैः संस्कृतविश्वविद्यालयैः संस्थाभिः च विशिष्टवर्गीयान् छात्रान् प्रवेश्य स्तरज्ञानार्थम् अपेक्षिताधिगमव्यवस्था कार्या। प्रारम्भिकपरीक्षां विधाय विद्यमानछात्राः समानलिङ्गकसंस्थासु विलिङ्गकानां विषये यथा संवेदनशीलाः भवेयुः , तथा प्रयतितव्यम्। संस्कृतविश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च आधुनिकविषयाध्येतृच्छात्राणां प्रवेशार्थं विशेषप्रयत्नो विधेयः। तदनुगुणं सेतुपाठ्यक्रमाश्च निर्मातव्याः।

2.3 Teaching-Learning Process

Diversity of learners in respect of their backgrounds, abilities and other personal attributes provide a variety of learning experiences, including individual and collaborative learning. Teachers provide a variety of learning experiences, including individual and collaborative learning. Interactive and participatory approaches, if employed, create a feeling of responsibility in learners and make learning a process of construction of knowledge. Of late, digital resources for learning have become available and this makes learning more individualised, creative and dynamic. Quality of learning provided in the institution depends largely on teacher readiness to draw

upon such recently available technology supports and also the initiative to develop such learning resources to enrich teaching and will influence the extent of their learning. Teaching-learning modalities of the institution are rendered to be relevant for the learner group. The learner-centered education through appropriate methodologies facilitates effective learning. Teachers -learning; on teacher's familiarity with Learning Management Systems (LMSs), other e-resources available and how to meaningfully incorporate them in one's scheme of teaching-learning.

The SUs and IHSS are especially expected to cultivate the " Guru-Shishya-Parampara" and make the traditional methods of teaching and learning suited to the present context.

2.3 शिक्षणाधिगमप्रक्रिया

पृष्ठभूम्याश्रितं योग्यताश्रितं वैयक्तिकगुणाश्रितं च अधिगन्तॄणां वैविध्यमनु तेभ्यः नाना वैयक्तिक-संयुक्ताधिगमानुभवानां व्यवस्था कार्या। संस्थानाम् अध्ययन -अध्यापनरीतयः छात्रसमुदायस्य कृते योग्यरीत्या अनुप्रयुक्ताः स्युः। योग्यप्रतिविधिद्वारा छात्रकेन्द्रितशिक्षणं मूल्याङ्कनप्रक्रिया तत्र परिष्करणोपायाश्च अध्ययनस्य प्रभविष्णुतायाः कृते उपकारिणो भवन्ति। शिक्षकाः वैविध्यपूर्ण -अधिगमानुभवान् सृजन्तः वैयक्तिकं सामूहिकं चोभयविधम् अध्यापनं समावेशयन्ति। शिक्षकाः अन्तःक्रियात्मिकां भागग्राहितायुतां च उपागमपद्धतिमुपयुञ्जते, येन अधिगन्तृषु उत्तरदायित्वभावना जायते , अधिगमश्च ज्ञानोत्पादनप्रक्रियात्वेन परिणमति। संस्कृतविश्वविद्यालयाः , उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाश्च गुरुशिष्यपरम्परासंस्कृतिं प्रोत्साहयेयुः , अध्ययनाध्यापनयोः प्राचीनपारम्परिकपद्धतीनां साम्प्रतिकसंदर्भे समन्वयञ्च कुर्युः। सूचनासम्प्रेषणप्रविधिसाधनानि , वैद्युतग्रन्थाः, स्फूर्तशिक्षणकक्षाः इत्यादीनि अध्ययनप्रणाल्याः अङ्गभूतानि भवेयुः। गुरुकुलकेन्द्रं संस्कृतवातावरणं जनयित्वा छात्रेषु सर्जनात्मकतया सह मूल्यव्यवस्थामुत्पादयेत्। आधुनिकविद्वद्भिः सह छात्राणां शिक्षकाणां च अन्तःक्रियात्मकः संवादो भवतु।

2.4 Teacher Profile and Quality

'Teacher Quality' is a composite term to indicate the quality of teachers in terms of their qualification. Teacher characteristics, the adequacy of recruitment procedures, faculty availability, professional development and recognition of teaching abilities. Teachers take initiative to learn and keep abreast of the latest developments, to innovate, continuously seek improvement in their work and strive for individual and institutional excellence. The teachers must be

encouraged to receive training in some particular shastras with eminent traditional pundits and shastra-chudamani scholars; and to participate in programmes like vakyartha-sabha, kavi-goshthi etc. apart from national and international conferences and seminars.

2.4 अध्यापकविवरणिका तद्गुणवत्ता च

शिक्षकगुणवत्ता इति समासशब्देन शिक्षकाणाम् अर्हता , गुणधर्माः, तेषां नियुक्तेः पर्याप्तप्रक्रियानुपालनं, शिक्षकाणामुपलब्धता, व्यावसायिकविकासः, शिक्षणकौशलानां प्रत्यभिज्ञानम् इत्येतत् सर्वं बोध्यते। स्वयमध्ययनरताः शिक्षकाः स्वक्षेत्रे सा म्प्रतिकविकासान् ज्ञात्वा स्वीयकार्ये सतताभिवृद्धिमभीप्सन्तः व्यक्तिस्तरे संस्थास्तरे च उत्कृष्टतायाः कृते परिश्राम्यन्ति। राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियसङ्गोष्ठीषु भागग्रहणेन सह विशिष्टानां विदुषां सन्निधौ विशेषतः शास्त्रचूडामणिविदुषां सन्निधौ कस्मिन्नपि शास्त्रे अध्ययनार्थं शिक्षकाः प्रवर्तयितव्याः। वाक्यार्थसभा , कविगोष्ठी इत्यादिकार्यक्रमेषु च भागग्रहणार्थं ते प्रोत्साहनीयाः।

2.5 Evaluation Process and Reforms

This Key Indicator looks at issues related to assessment of teaching, learning and evaluative processes and reforms, to increase the efficiency and effectiveness of the system. One of the purposes of evaluation is to provide development-inducing feedback. The qualitative dimension of evaluation is in its use for enhancing the competence of students. Innovative evaluation process is to gauge the knowledge and skills acquired at various levels of the programmes. The SUs should encourage the students to participate in Shalakaparikshas and similar activities. Adoption of Sanskrit as a medium for all examinations including theses and dissertations must be treated as a *desideratum*. (desirable)

These specifications are stated as PSOs and COs. The quality of assessment process in a HEI depends on how well the examination system actually tests the PSOs and COs, quality of questions, extent of transparency in the system, extent of development inducing feedback system and regularity in the conduct of examinations and declaration of results as well as the regulatory mechanisms for prompt action on possible errors.

2.5 मूल्याङ्कनप्रक्रिया तत्परिष्करणोपायाश्च :

मूल्याङ्कनप्रक्रियायाः कार्यकुशलतां प्रभविष्णुतां च संवर्धयितुं शिक्षण -अधिगम-मूल्याङ्कनपद्धतीनां परिष्कााराणां च मूल्याङ्कनमिति अस्य प्रधानसूचकस्य उद्देश्यम्। विकासाभिमुखा प्रतिपुष्टिः मूल्याङ्कनस्य अन्यतममुद्देश्यं भवति। मूल्याङ्कनस्य गुणवत्तायाः आयामः छात्रेषु क्षमतावृद्धिं केन्द्रीकरोति। पाठ्यक्रमाणां विविधस्तरेषु छात्रैः सम्पादितस्य ज्ञानस्य कौशलानां च मापनमिति अस्याः नवीनमूल्याङ्कनप्रक्रियायाः लक्ष्यम्। शलाकापरीक्षासु तथाविधकार्यक्रमेषु च छात्रा यथा भागं गृह्णीयुस्तथा संस्कृतविश्वविद्यालयैः ते प्रोत्साहनीयाः। सर्वपरीक्षासु , शोधप्रबन्धेषु, लघुशोधप्रबन्धेषु च संस्कृतभाषायाः अभिव्यक्तिमाध्यमत्वेन उपयोगः अभीष्टतमः।

पाठ्यक्रमविशिष्टपरिणामाः, पाठ्यांशपरिणामाश्च अग्रे विशिष्य वर्णिताः। उच्चतरशिक्षासंस्थानां मूल्याङ्कनप्रक्रियायाः गुणवत्ता परीक्षाप्रणाल्यां पूर्वोक्तपरिणामद्वयस्य यथायोग्यं संयोजने समाश्रिता भवति। प्रश्नानां गुणात्मकता , पारदर्शिव्यवस्था, प्रतिपुष्टिव्यवस्थायाः विकासः, समये परीक्षानिर्वहणम्, काले फलितांशघोषणा इत्यादिकम् अन्तर्भवति।

2.6 Student Performance and Learning Outcomes

The real test of the extent to which teaching learning has been effective in a HEI is reflected in the students' performance in the examinations. Students' performance is seen as the realization of learning outcomes which are specifications of what a student should be capable of doing on successful completion of a course and/or a programme.

2.6 छात्रस्य निष्पत्तिः अधिगमपरिणामाश्च

कस्यापि पाठ्यक्रमस्य समाप्तेरनन्तरं छात्रेण किम् अधिगतं किञ्च निष्पादितम् इत्येते अंशाः अधिगमपरिणामेषु प्रतिबिम्बिताः भवन्ति। अधिगमदृष्ट्या कौशलानां ज्ञानस्य च अधिगमपरिणामा एव अधिगमप्रक्रियायाः अभीप्सितोपलब्धिं विशदयन्ति।

2.7 Student Satisfaction Survey

All the efforts of teachers and the institution to make learning a meaningful process can be considered impactful only to the extent students perceive it to be meaningful. Their satisfaction level is decided by the kinds of experiences they undergo, the extent of the

"comfort" feeling as well as intellectual stimulation the learning situations provide. Their feedback significantly showcases the actual quality of teaching learning process enabling identification of the strengths of teaching as well as the possible improvements. Student Satisfaction, thus, is a direct indicator of the effectiveness of teaching learning in the institution. It may be impractical to capture this aspect from every student; however, every HEI can resort to a sample survey on a formalized basis to capture this significant feature. This is the reason the revised assessment framework of NAAC adopts survey of student satisfaction.

2.7. छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्

सर्वासां संस्थानां, सर्वेषामध्यापकानां च परिश्रमाणां लक्ष्यं तावत् छात्राणां फलप्रदः अर्थवान् अधिगमः। स च छात्रैः सम्यगनुभूत एव यशस्वितामाप्नोति । छात्राणां सन्तुष्टि रेव सर्वस्यास्य फलम् । तेषां संन्तुष्टेः स्तरः तदीयानुभवानामाधारेण , तेषां बौद्धिकोपलब्धीनामाधारेण, तथा सुखबोधानामाधारेण च निर्णीयते । एषा च पाठनपद्धतिविषये छात्राणां प्रतिक्रिया -प्रतिपुष्टिभ्यामेव ज्ञायते । तेन पठन -पाठनादौ गुणवत्ता साधयितुं शक्या। सा छात्रसन्तुष्टिः एव अध्यापनाधिगमसौकर्याणां तत्प्रभावस्य च ज्ञापिका भवति।

एतदर्थं परिष्कृतमूल्याङ्कनप्रक्रियायां छात्रसन्तुष्टिविषयकसर्वेक्षणस्य स्थानं कल्पनीयम्।

Criterion III - Research, Innovations and Extension: This criterion seeks information on the policies, practices and outcomes of the institution, with reference to research, consultancy and extension. It deals with the facilities provided and efforts made by the institution to promote 'research culture'. The institution has the responsibility to enable its faculty to undertake research projects useful to the society. Serving the community through extension activities is its social responsibility and it is a core value to be demonstrated by all institutions. Interdisciplinary research and knowledge of multiple shastras should be encouraged. The focus of this criterion is captured in the following Key Aspects:

तृतीयः निकषः – अनुसन्धानं, नवाचारः विस्तारश्च

अनुसन्धानं, नवाचारः, विस्तारः इत्येतेषु विषयेषु संस्थानां योजनाः , क्रियाः परिणामाश्च के इति ज्ञानसम्पादनमस्य निकषस्य विषयः। संशोधनसंस्कृतिमभिवर्धयितुं संस्थया काः सुविधाः प्रकल्पिताः , के च प्रयासाः कृता इत्यपि विषयोऽस्य निकषस्य।

समाजोपयोगिपरियोजनाः शिक्षका यथा आरभेरन् तथा सामर्थ्यसम्पादनस्य उत्तरदायित्वं संस्थाया भवति। वि स्तारप्रक्रियया समाजसेवा इति य त् सा माजिकम् उत्तरदायित्वमस्ति, तत् संस्थाभिः उपपादनीयम्। तदेवा स्मिन् कषे सर्वङ्कषतया मूल्यायमानम् । अन्तःशास्त्रीयमनुसन्धानं नानाशास्त्राणां परिज्ञानं च प्रोत्साहनीयम्।

निकषस्यास्य केन्द्रबिन्दवः अधोदर्शितरीत्या भवन्ति।

<u>KEY INDICATORS</u>

प्रधानसूचकाः

3.1 Promotion of Research and Facilities **अनुसन्धानप्रोन्नयनं सौविध्यानि च।**
3.2 Resource Mobilization for Research **अनुसन्धानाय आर्थिकस्रोतसां सङ्ग्रहः।**
3.3 Innovation Ecosystem **नवाचारयुता अन्योन्याश्रयव्यवस्था।**
3.4 Research Publications and Awards **शोधप्रकाशनानि पुरस्काराश्च**
3.5 Consultancy **परामर्शः।**
3.6 Extension Activities **विस्तारगतिविधयः।**
3.7 Collaboration **सहयोगाः।**

3.1 Promotion of Research and facilities

Promotion of research is a significant responsibility of HEIs particularly of universities without which ‘research culture’ on campus cannot be realised. The HEIs have to be actively engaged in this through evolving appropriate policies and practices, making adequate resources available, encouraging active research involvement of teachers and scholars in research as well as recognizing any achievement of teachers through research. It also includes responsiveness and administrative supportiveness (procedural flexibility) in the institution in utilizing the support and resources available with the Government agencies and/or other agencies. Required infrastructure in terms of space and equipment and support facilities are made available on the campus for undertaking research. The institution collaborates with other agencies, institutions, research bodies for sharing research facilities and undertaking collaborative research.

The SUs are also expected to promote critical and appreciation of manuscripts and composition of tikas (New Comentries) in Sanskrit. Every SU should have a Centre of Research and Study for dissemination of Shastric learning.

3.1 अनुसन्धानप्रोन्नयनं सौविध्यानि च

अनुसन्धानस्य प्रोन्नयनम् उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थानां प्रधानम् उत्तरदायित्वं विशिष्य विश्वविद्यालयानां , यस्य च अभावे विश्वविद्यालयपरिसरे अनुसन्धानसंस्कृतेः अनुभूतिः न स्यात्। उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिः अस्याः विकासार्थम् अधोलिखितोपायाः आश्रयणीयाः, यत्र समुचितनीतीनां परिपाटीनाञ्च निर्माणं, पर्याप्तसंसाधनानाम् उपलब्धिः, अनुसन्धाने सक्रियभागग्रहणाय शिक्षकाणां छात्राणाञ्च प्रोत्साहनम्, अनुसन्धानेन प्राप्तोपलब्धेः अभिज्ञानम् इत्यादयः अन्तर्भवन्ति। सर्वकारीयाभिकरणेषु सर्वकारेतराभिकरणेषु च उपलभ्यमानसंसाधनानां प्रोद्बलनानाञ्च सम्पूर्णविनियोगः यथा स्यात् तथा संस्थायां प्रतिक्रियाशीलत्वं प्राशासनिकप्रोद्बलनञ्च (प्रक्रियायां नमनीयता) भवेत्। अनुसन्धानं कर्तुं संस्थायाम् अपेक्षितमूलभूतसौकर्याणि, यथास्थलम् उपकरणानि प्रोद्बलनसौविध्यानि च उपलब्धाः स्युः। संस्था अन्याभिकरणैः, संस्थाभिः, अनुसन्धाननिकायैश्च सह अनुसन्धानसौविध्यानां संविभागं कुर्यात्, सहयोग्यानुसन्धानार्थम् उपक्रमेत च। आर्थिकस्रोतसां तदितरसुविधानां च प्रकल्पनेन अनुसन्धाने तत्संबद्धकार्येषु च भागग्रहणप्रोत्साहनेन शिक्षकेषु छात्रेषु च अनुसन्धानसंस्कृतेः समुन्नयनं भवति। हस्तलिखितानां ग्रन्थानां विमर्शात्मकसम्पादनं संस्कृतविश्वविद्यालयैः प्रोत्साहनीयम्। संस्कृतटीकानिर्माणस्य प्रोत्साहनं करणीयम्। प्रत्येकं संस्कृतविश्वविद्यालये शास्त्राध्ययनस्य कृते एकं संशोधन-अध्ययनकेन्द्रं भवेत्।

3.2 Resource Mobilization for Research

The institution provides support in terms of financial, academic and human resources required with timely administrative decisions to enable faculty to submit project proposals funding agencies to seek funds for research. The institutional support to its faculty for submitting research projects and securing external funding through flexibility in administrative processes and infrastructure and academic support are crucial for any institution to excel in research. The faculty are empowered to take up research activities utilizing the existing facilities. The institution encourages its staff to

engage in interdisciplinary and interdepartmental research activities and resource sharing.

3.2 अनुसन्धानाय आर्थिकस्रोतसां संग्रहः

अनुसन्धानस्य कृते आर्थिकस्रोतसां संग्रहार्थं विश्वविद्यालयेन / संस्थया आर्थिक - शैक्षिक-मानवसंसाधनात्मकसाहाय्यद्वारा योग्यकाले प्रशासकीयनिर्णयद्वारा च शिक्षकाः यथा अनुसन्धानपरियोजनाः समर्पयेयुः , आर्थिकसाहाय्यप्रदातृसंस्थाश्च उपगच्छेयुः ; तथा सहयोगः कार्यः। अनुसन्धाने उत्कृष्टताया आधानाय संस्थया अनुसन्धानपरियोजनानां समर्पणसमये प्रशासकीयप्रक्रियासु नमनीयता , शिक्षकेभ्यः सहकारप्रदानं , बाह्यस्रोतोभ्यः आर्थिकसाहाय्यसमीकरणं, शैक्षणिकसाहाय्यमित्येत् सर्वम् अत्यन्तमहत्त्वमावहति। अन्तःशास्त्रीयाणाम् अन्तर्विभागीयानां च अनुसन्धानकार्याणां कृते विनिमयार्थं संस्थया शिक्षकाः प्रवर्तितव्याः। प्रकाशनानाम् अनुसन्धानपत्रिकाणां च प्रकाशनस्य कृते सहभागात्मकपरियोजनाः स्वीकर्तव्याः।

3.3 Innovation Ecosystem

The Institution has created an ecosystem for innovation including incubation centre and other initiatives for creation and transfer of knowledge. The institution conducts workshops/seminars on Intellectual Property Rights (IPR), Industry-Academia Innovative practices. Awards for innovation won by institution/teachers/research scholars/students, start-ups incubated on-campus are explicitly commended by the institution.

3.3 नवाचारयुता अन्योन्याश्रयव्यवस्था

संस्थया ज्ञानविनिमयार्थं ज्ञानसर्जनार्थं च अन्योन्याश्रयव्यवस्था परिकल्पनीया । एतस्या सुष्ठुनिर्वहणाय केन्द्रमेकमपेक्षितम्। तेन नानाक्षेत्रेषु नवोन्मेषाय नैसर्गिकी व्यवस्था सेत्स्यति। संस्थाद्वारा बौद्धिकस्वत्त्वाधिकारादिविषयेषु गोष्ठी आयोजनीया । उद्यमिभिः सह सम्बन्धः स्थापनीयः। अध्यापकाः छात्राश्च नवाचारान् सम्पादयितुं प्रोत्साहिताः पुरस्कृताश्च भवन्तु।

3.4 Research Publications and Awards

Exploration and reflection are crucial for any teacher to be effective in his/her job. Quality research outcome is beneficial for the discipline/ society/ industry/ region and the nation. Sharing of knowledge especially theoretical and practical findings of research, through

various media enhances quality of teaching and learning. Research acumen in an institution is an evolving feature reflecting discoveries, number of patents obtained, number of research publications.

A process for a proper review of the research works undertaken under the aegis of the University must be developed and encouragement must be given to both critical and creative writings.

3.4. शोधप्रकाशनानि पुरस्काराश्च

स्वक्षेत्रे प्रभावं जनयितुं प्रत्येकं शिक्षकः अन्वेषणं मननं निदिध्यासनं च नितरामपेक्षते। विद्यायाः , समाजस्य, उद्योगानां, प्रान्तस्य, राष्ट्रस्य च कृते गुणवत्तापूर्णः संशोधनपरिणामः उपयोगी भवति। ज्ञानविनिमयः विशेषतः सैद्धान्तिक -प्रायौगिकरीत्या संशोधनपरिणामानां विनिमयः विभिन्नसाधनैः अध्ययनाध्यापनयोः गुणवत्तां वर्धयति। संस्थायाः शोधकार्याणां प्रमाणरूपेण विद्यावारिधिशोधप्रबन्धाः, परियोजनाः, आविष्काराः, परिष्काराः, शोधाधिकारपत्राणि, शोधपत्राणि च संगृह्य प्रदर्शनीयानि स्युः।

विश्वविद्यालयस्य आर्थिकसाहाय्येन स्वीकृतस्य संशोधनकार्यस्य योग्यसमीक्षणार्थं प्रक्रियाऽपि विकासनीया। विमर्शनात्मक-सर्जनात्मककृतयश्च प्रोत्साहनीया।

3.5 Consultancy

An activity organized or managed by the Faculty for an external agency for which the expertise and the specific knowledge base of the faculty becomes the major input. The finances generated through consultancy are fairly utilized by the institution. The faculty taking up the consultancy is properly rewarded. The faculty in a SU is required to meet the societal expectations in terms of sharing of knowledge and expertise**.** University is a resource pool with several persons engaged in research at various levels. Consultancy shows the credibility of the university’s research acumen in the outside world. While the university personnel extend their expertise to other agencies, the university also generates some revenue along with the research faculty. For this it is necessary that the university has a formalized policy on consultancy with clear specification of revenue sharing between the teacher and the institution. This may not be a formalized aspect of a college.

परामर्शः

अत्र शिक्षकाणां विशिष्टकौशलस्य विशिष्टज्ञानस्य च आधारेण कस्यापि बाह्याभिकरणविशेषस्य कृते शिक्षकेण कृता कारिता वा क्रिया प्रधानविषयः भवति। एतेन अर्जिता आर्थिकसम्पत्तिः संस्थया योग्यरीत्या विनियोक्तव्या। परामर्शदायिनः

शिक्षकाः यथोचितं पुरस्कार्याः। संस्कृतविश्वविद्यालयस्य शिक्षकैः ज्ञानस्य अनुभवस्य च विनिमये समर्थैः भाव्यम्। विश्वविद्यालयः विविधस्तरेषु अनुसन्धाने कार्यरतानां बहूनां जनानां संसाधनसमूहः भवति। परामर्शः बाह्यप्रपञ्चे विश्वविद्यालयस्य अनुसन्धानकुशाग्रतां विश्वसनीयतां च वर्धयति। विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिणः अन्यसंस्थानां कृते स्वीयविशेषज्ञतां विस्तारयन्ति, अनेन विश्वविद्यालयोऽपि किञ्चित् आदायं प्राप्नोति। एतदर्थं विश्वविद्यालयेन परामर्शविषये औपचारिकनीतेः निर्माणं करणीयं यत्र प्राप्तस्य आदायस्य अध्यापकसंस्थयोः मध्ये संविभागस्य स्पष्टता स्यात्। महाविद्यालयसन्दर्भे एषा औपचारिकता नान्वेति।

3.6 Extension Activities

Learning activities have a visible element for developing sensitivities towards community issues, gender disparities, social inequity etc. and in inculcating values and commitment to society. Affiliation and interaction with groups or individuals who have an interest in the activities of the institution and the ability to influence the actions, decisions, policies, practices or goals of the organization leads to mutual benefit to both the parties. The processes and strategies inherent in such activities relevantly sensitize students to the social issues and contexts. Sustainable practices of the institution leading to superior performance results in successful outcomes in terms of generating knowledge useful for the learner as well as the community.

Extension also is an aspect of education, which emphasizes community services. These are often integrated with curricula as extended opportunities, intended to help, serve, reflect and learn. The curriculum-extension interface has an educational value, especially in rural India. The SUs should give attention to the task of popularizing Shastric learning in the surrounding areas and encourage the teachers to participate in social and electronic media in a creative way.

3.6 विस्तारगतिविधयः

अधिगमगतिविधयः सामाजिकविषयेषु , लैङ्गिकविभेदेषु, सामाजिकी विषमता इत्यादिषु च सुस्पष्टधारणां यथा वहन्ति , तथैव समाजे मूल्यानि प्रति बद्धतां च धारयितुं दायित्वमपि वहन्ति। संस्थायाः कार्यरीतिषु तन्निर्णययोजनाभ्यासलक्ष्यादिषु च ये रुचिशीलाः समूहा व्यक्तयो वा प्रभवन्ति , तेषां तासां च सम्पर्के ण अन्योन्योपकारक्षमता वर्धते। सामाजिकविषयेषु छात्राणां संवेदनशीलतां जनयितुम् आवश्यकप्रक्रियाः व्यूहाश्चात्र अन्तर्भवन्ति।

संस्थायाः अभिरक्षणपरिपाट्यः उत्कृष्टप्रदर्शनं जनयन्ति , तत्परिणामरूपेण सफलं छात्रोपयोगिसमाजोपयोगिज्ञानस्य उत्पादनं भवति।

विस्तारः अपि शिक्षायाः अन्यतमम् अङ्गम्। तेन समाजसेवावसराः अभ्यासक्रमेण सह समन्विता भवन्ति , यस्य लक्ष्यं तावत् उपकारः , सेवा, प्रतिफलनं शिक्षणञ्च। विशेषतः ग्रामीणभारते पाठ्यचर्या -विस्तारयोः समवेतं शैक्षिकमूल्यं विद्यते। संस्कृतविश्वविद्यालयानाम् एतत् कर्तव्यं यत् परिसरप्रान्तेषु संस्कृतशिक्षणं प्रसिद्धं कर्तुं विशिष्टप्रयासेषु अवधानं दातव्यम्। तथैव सामाजिकमाध्यमेषु वैद्युतीयमाध्यमेषु च सर्जनात्मकरीत्या भागं वोढुं शिक्षकाः प्रोत्साहनीयाः।

3.7 Collaborations

Through collaboration HEIs maintain a closer contact with the work field. It helps keep the academic activities in the HEI in a more realistic perspective and also expand the scope of learning experiences to students. Collaboration can be sought with academic institutions or other agencies of professional and social relevance. The range of activities could include training, student exchange, faculty exchange, research and resource sharing, among others. For making collaborative endeavor impactful it is necessary that there is a formal agreement or understanding between the institution and other HEIs or agencies for such activities.

3.7 सहयोगाः

उच्चशिक्षासंस्थाः सहयोगद्वारा कार्यक्षेत्रेण सह निकटसंपर्कं सम्पादयन्ति। अयं निकटसम्पर्कः उच्चशिक्षासंस्थायां शैक्षणिकगतिविधीनाम् अधिकतरं याथार्थ्यं सम्पादयितुं साहाय्यं करोति। अपि च छात्राणाम् अधिगमानुभवक्षेत्राणां विस्तारमपि करोति। शैक्षिकसंस्थाभिः, औद्योगिकसंस्थाभिः, वृत्तिपरसंस्थाभिः, सामाजिकप्रासंगिकाभिकरणैश्च सह सहयोगः चिन्तयितुं शक्यः। गतिविधिषु प्रशिक्षणं, छात्रविनिमयः, अध्यापकविनिमयः, अनुसंधान संसाधन संविभागः अपि अन्तर्भवितुम् अर्हति। संस्था प्रागुक्तगतिविधीनां विषये सहयोगप्रायासं प्रभावशालिनं कर्तुं उच्चशिक्षासंस्थायाः अभिकरणस्य च मध्ये औपचारिकं संम्बन्धम् अवगमं वा साधयेत्।

Criterion IV - Infrastructure and Learning Resources: The adequacy and optimal use of the facilities available in an institution are essential to maintain the quality of academic and other programmes on the campus. It also requires

information on how every constituent of the institution - students, teachers and staff - benefits from these facilities. Expansion of facilities to meet future development is included among other concerns.

The focus of Criterion IV is captured in the following Key Indicators:

चतुर्थः निकषः - आधारभूतसंरचना अधिगमसंसाधनानि च

संस्थापरिसरे शैक्षणिकानां तदितरकार्याणां च गुणवत्तायाः परिरक्षणाय संस्थायाः सविधे पर्याप्तसुविधाः स्युः , तासां च सर्वात्मना विनियोगः अनिवार्यः इति अस्य निकषस्य विषयः। एताभ्यः सुविधाभ्यः संस्थायाः प्रत्येकमङ्गं नाम छात्राः , शिक्षकाः कर्मकराश्च कथं लाभान्विता भवन्तीति वृत्तमप्यत्र अपेक्ष्यते। तदितरसम्बद्धविषयेषु भाविविकासस्य कृते सुविधानां विस्तार इत्यपि अत्रैव अन्तर्भवति। अस्य निकषस्य प्रमुखबिन्दवः अधोदर्शिताः सन्ति –

KEY INDICATORS
प्रधानसूचकाः

4.1 Physical Facilities
भौतिकसौविध्यानि।

4.2 Library as a Learning Resource
अधिगमसंसाधनरूपेण ग्रन्थालयः।

4.3 IT Infrastructure
सूचनाप्राविधिकीमूलसंरचना।

4.4 Maintenance of Campus Facilities
परिसरसौविध्यानाम् अनुरक्षणम्।

4. 1 Physical Facilities

Adequate infrastructure facilities are the key for effective and efficient conduct of the educational programmes. The growth of the infrastructure thus has to keep pace with the academic developments in the institution. The other supportive facilities on the campus are developed to contribute to the effective ambience for curricular, extra- curricular and administrative activities. The SUs can develop their

own unique infra-structural systems by the way of establishing Heritage Museums, MRCs, MCCs, Yajnashalas, Yoga-centres, Vedhashalas, Language laboratories etc. A provision of expenditure in the budget is made annually for maintenance and replenishment of physical facilities which will ensure their availability on a continual basis.

4.1 भौतिकसौविध्यानि

शैक्षिकपाठ्यक्रमाणां सुचारुरीत्या प्रभाविरीत्या च निर्वहणाय भौतिकसुविधानां पर्याप्ततायाः भूमिका मुख्या वर्तते। शैक्षिकविकासेन सह भौतिकसाधनसामग्र्या अपि वृद्धिरावश्यकी। पाठ्यचर्यानुषक्तानि , पाठ्यचर्यातिरिक्तानि प्रशासनपराणि च कार्याणि संसाधयितुमावश्यकः परिवेशः परिसरे सहकारिसुविधानां विकासेन जायते। सङ्ग्रहालयः , पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रं, पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रं, यज्ञशाला, योगकेन्द्रं, वेधशाला, भाषाप्रयोगशाला इत्यादीनां स्थापनया संस्कृतविश्वविद्यालयाः स्वीय -विलक्षण-साधनसामग्रीसम्बद्धव्यवस्थाः वर्धयितुं शक्नुवन्ति। संस्थायाः वार्षिके आयव्ययपत्रे विशेषधनोपलब्धेः व्यवस्था स्यात् , यया प्रागुक्तसाधनसामग्रीणाम् उपलब्धिः नैरन्तर्य्येण स्यात्।

4.2 Library as a Learning Resource

The library holdings in terms of books, journals and other learning material and technology-aided learning tools which enable students to acquire information, knowledge and skills are required for their study programmes. A recent development in the field with to availability of digital means, the functioning of the library has undergone a drastic change. Automation of library using the ILMS, use of e-journals and books, providing remote access to e-resources in the library, have become a matter of necessity. Providing for these and such other developments as well as utilizing them well, are important indicators of the quality of an academic institution.

4.2 शिक्षणसंसाधनरूपेण ग्रन्थालयः

छात्राणां पाठ्यक्रमसम्बद्धाः सूचनाः , ज्ञानं कौशलानि च सम्पादयितुं छात्रान् समर्थान् कर्तुं ग्रन्थालये ग्रन्थाः , शोधपत्रिकाः, तदितराधिगमसामग्र्यश्च भवेयुः। वैद्युतीयसाधनानां उपलब्धेः कारणतः ग्रन्थालयस्य कार्यशैल्यां महत् परिवर्तनमागतम्।

एकीकृतग्रन्थालयप्रबन्धन-व्यवस्था (ILMS) इत्यस्याः उपयोगकारणतः ग्रन्थालयः स्वचालितः अभवत्। ग्रन्थालये वैद्युतीयशोधपत्रिकाणां (ई-जर्नल्स) ग्रन्थानां च उपयोगः, वैद्युतीयसंसाधनानाम् उपलब्धिः च अनिवार्या अभवत् । एवंरूपेण अन्यविकासैः सह तेषां समुचितोपयोगः अपि शैक्षणिकसंस्थानां गुणवत्तां सुष्ठु सङ्केतयति।

4.3 IT Infrastructure

The institution adopts policies and strategies for adequate technology deployment and maintenance. The ICT facilities and other learning resources are adequately available in the institution for academic and administrative purposes. The staff and students have access to technology and information retrieval on current and relevant issues. The institution deploys and employs ICTs for a range of activities. The faculty and students should be encouraged to use and to develop software and gadgets for advancement of Shastric learning and understanding of ancient texts.

4.3 सूचनाप्राविधिकमौलिकसौविद्ध्यानि

पर्याप्तप्राविधिकसाधनानां नियोजनार्थं संरक्षणार्थं च संस्थया नीतयः व्यूहाश्च अवलम्ब्येरन्। शैक्षिक -प्राशासनिकप्रयोजनानां कृते संस्थायां सूचनासम्प्रेषणप्रविधेः तदितरसाधनानां च पर्याप्ता उपलब्धिर्भवतु। साम्प्रतिकानां योग्यानां च विषयाणां कृते शिक्षकाः छात्राश्च प्राविधिकसाधनानि लभन्तां ज्ञानाधिगमरीतिं च अधिगच्छन्तु। विभिन्नकार्याणां कृते संस्थया सूचनासम्प्रेषणप्राविधिकव्यवस्था कल्पनीया संरक्षणीया च। शास्त्रशिक्षणस्य प्राचीनग्रन्थानामवगमनस्य च प्रगत्यै तन्त्रांशसाधनस्य (साफ्टवेयर- गाजेट्) निर्माणार्थं शिक्षकाः छात्राश्च प्रोत्साहनीयाः।

4.4 Maintenance of Campus Infrastructure

Having adequate infrastructure is not enough for effective institutional functioning, but its regular maintenance and periodic replenishment is essential. It is necessary that the institution has sufficient resources allocated for its regular upkeep and there are effective procedures for their upkeep and promote their optimum use.

4.4 परिसरमौलिकसौकर्याणां परिरक्षणम्

प्रभावितया संस्थायाः कार्यकरणाय पर्याप्तानि मौलिकसौकर्याणि एव न अलम्।

अपितु मौलिकसौकर्याणां नियतानुरक्षणं नियतकालिकपुनःपूर्तिः चापि आवश्यकी। मौलिकसौकर्याणां नियतसंरक्षणाय संस्थायां पर्याप्तसंसाधनानि प्रविभक्तानि भवेयुः, अपि च तेषां संरक्षणाय प्रभाविकार्यप्रणाली स्यात्। किञ्च तेषां सर्वात्मना उपयोगाय प्रोत्साहः देयः।

Criterion V - Student Support and Progression:

The highlights of criterion V contribute the efforts of an institution to provide necessary assistance to students, to acquire meaningful experiences for learning at the campus and to facilitate their holistic development and progression. It also looks into student performance and alumni profiles and the progression of students to higher education and gainful employment.

The focus of criterion V is captured in the following Key Aspects:

पञ्चमः निकषः - छात्राणां प्रोद्बलनं प्रगतिश्च

छात्राणां कृते आवश्यकसाहाय्यप्रदानाय संस्थाप्रयासाः, परिसरे अधिगमानुभवानाम् प्राप्तिः, छात्राणां समग्रविकासः प्रगतिश्च – इत्येते निकषस्यास्य विषयाः। छात्राणां उपलब्धिः, पूर्वछात्रेतिवृत्तम्, उच्चतरशिक्षायां छात्राणां प्रगतिः , आजीविकाप्राप्तिः इत्ये ते विषया अपि निकषेणानेन परीक्ष्यन्ते। अस्य निकषस्य प्रधानसूचका इत्थं प्रदर्श्यन्ते।

<u>KEY INDICATORS</u>

प्रधानसूचकाः

5.1 Student Support
छात्राणां प्रोद्बलनम्।
5.2 Student Progression
छात्रप्रगतिः।
5.3 Student Participation and Activities
छात्रप्रतिभागिता गतिविधयश्च।

5.1 Student Support

Facilitating mechanisms like guidance cell, placement cell, grievance redressal cell and welfare measures are there to support students. Specially designed inputs are provided to the needy students with learning difficulties. Provision is made for bridge and value

added courses in relevant areas. Institution has a well structured, organized guidance and counseling system in place. The students from all sections of the society including the female students should be given equal opportunity for learning the Scriptures including the Vedic lore. The students should be given opportunities to develop their skills through professional training in programmers like DTP, translation and creative writing, copy-editing etc. Students to be benefited through scholarships, freeships and other means, should be identified by SUs and IHSS

5.1 छात्राणां प्रोद्बलनम्

छात्राणां प्रोद्बलनार्थं परामर्शकेन्द्रम्, आजीविकासूचनाकेन्द्रं, परिदेवनानिवारणकेन्द्रं, योगक्षेमव्यवस्थाः इत्यादयः कल्पनीयाः। अधिगमे काठिन्यमनुभवतां छात्राणां कृते विशिष्टाः अन्तरांशाः कल्पनीयाः। संबद्धक्षेत्रेषु सेतु -मूल्याधारित-पाठ्यक्रमाणां कृते व्यवस्था कल्पनीया। संस्थायां सुनिर्मिता, सुव्यवस्थिता च समुपदेशनव्यवस्था स्थाने भवतु। शास्त्राणि वैदिकवाङ्मयं च अध्येतुं समाजस्य सर्ववर्गीयाः छात्राः विद्यार्थिन्यश्च समानावसरं लभेरन्। कार्यफलकमुद्रणम्, (DTP) अनुवादः, सर्जनात्मकलेखनं, प्रतिकृतिसंशोधनमित्यादिकार्यक्रमेषु व्यावसायिकप्रशिक्षणद्वारा कौशलानि अभिवर्धयितुं छात्राणां कृते अवसराः कल्पनीयाः। छात्रवृत्त्या, शुल्कमुक्त्या, अन्यैश्च उपायैः समुपकृता विद्यार्थिनः विश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च अभिज्ञेयाः।

5.2 Student Progression

The Institutions' concern for students' progression to higher studies and/or to employment is a pertinent issue. Identify the reasons for poor attainment and plan and implement remedial measures. Sustainable good practices which effectively support the students facilitate optimal progression. The institutional provisions facilitate vertical movement of students from one level of education to the next higher level or towards gainful employment. The students should be encouraged to join talent search, Yoga-training programmes. Student qualifying for state/national/international level exam or competition should be identified by SUs and IHSS.

5.2 छात्रप्रगतिः

उच्चतराध्ययनस्य कृते आजीविकायाः कृते वा छात्रस्य प्रगतिविषये संस्थया अवधानीयमिति मुख्यबिन्दोरस्य विषयः। अपर्याप्ताधिगमस्य कारणानि प्रत्यभिज्ञाय तेषां निवारणार्थम् आवश्यकयोजनानां कल्पनं तत्क्रियान्वयनञ्च विधेयम्। निरन्तरसाध्वभ्यासैः छात्राणामुपकारात् तेषां समुचिता प्रगतिर्भवति। संस्थागतसुविधाभिः छात्राणाम् एकस्मात्

शिक्षणस्तरात् अव्यवहितोत्तर -उच्चतरस्तरं प्रति आजीविकां प्रति वा ऊर्ध्वगामिरूपेण प्रगतिर्भवति। प्रतिभाभिज्ञानम् , योगप्रशिक्षणकार्यक्रमाः इत्यादिषु सहभागितायै छात्राः प्रोत्साहनीयाः। विश्वविद्यालयैः उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थाभिश्च तादृशाः छात्राः अभिज्ञाय परिचेतव्याः, ये राज्यस्तरीय -राष्ट्रस्तरीय- अन्ताराष्ट्रियस्तरीयाः प्रतियोगितापरीक्षाः उत्तरन्ति।

5.3 Student Participation and Activities

The institution promotes inclusive practices for social justice and better stakeholder relationships. It promotes value-based education for inculcating social responsibility and good citizenry amongst its student community.

The institution has the required infrastructure and promotes active participation of the students in social, cultural and leisure activities. Encouraging students' participation in activities facilitates developing various skills and competencies and foster holistic development.

5.3. छात्रप्रतिभागिता गतिविधयश्च

संस्था सामाजिकन्यायाय लाभग्राहिभिः सह सम्बद्धानां विकासाय सर्वसमावेशिव्यवहारान् प्रवर्तयेत्। तथैव सा सामाजिकदायित्वभावस्य आधानाय उत्तमनागरिकतानिर्माणाय च मूल्याधारितशिक्षणं प्रोन्नयेत्।

संस्थायां समुचितसंसाधनानि उपलभ्यन्ते, छात्राश्च सामाजिक-सांस्कृतिक-अवकाशगतिविधिषु भागग्रहणाय प्रोत्साह्यन्ते, येन तेषां समग्रो विकासः सम्भाव्यत इति अवधेयम्।

5.4 Alumni Engagement

The Alumni are a strong support to the institution. An active Alumni Association can contribute in academic matters, student support as well as mobilization of resources – both financial and non financial. The institution nurtures the alumni association/chapters to facilitate them to contribute significantly to the development of the institution through financial and non-financial means.

5.4 पूर्वच्छात्राणां सम्बन्धानुवर्तनम्

संस्थायाः कृते पूर्वछात्राः अतितरां सहायकाः । सक्रियपूर्वच्छात्र संघः शिक्षाविषये , छात्रप्रोद्वलनविषये, मूलस्रोतसाम् - आर्थिकानां तदितराणाञ्च -- गतिशीलताविषये योगदानं कर्तुं शक्नोति । संस्था पूर्वछात्र संघं सम्पोषयति, येन सः आर्थिकसाधनैः तदितरसाधनै श्च संस्थायाः प्रगतौ योगदानं कुर्यात्।

Criterion VI - Governance, Leadership and Management:

Effective functioning of an institution can be gauged by the policies and practices it has evolved in the matter of planning human resources, recruitment, training, performance appraisal, financial management and the overall role of leadership.

षष्ठः निकषः - प्रशासनं नेतृत्वं प्रबन्धनं च

संस्थायाः फलिष्यन्तः प्रारम्भाः अस्याः नीतिभिः अनुमीयन्ते। ताश्च नीतयः संस्थायां मानवसंसाधनव्यवस्था -नियुक्ति-प्रशिक्षण-वित्तीयप्रबन्धनैः परिलक्षिताः भवन्ति।

अस्य निकषस्य मुख्यबिन्दव एवं सन्ति –

KEY INDICATORS

प्रधानसूचकाः

6.1 Institutional Vision and Leadership
संस्थायाः दूरदृष्टिः नेतृत्वञ्च।
6.2 Strategy Development and Deployment
व्यूहविकासः परिनियोजनं च।
6.3 Faculty Empowerment Strategies
अध्यापकसशक्तीकरणव्यूहाः।
6.4 Financial Management and Resource Mobilization
वित्तीयप्रबन्धनं संसाधनसङ्ग्रहश्च।
6.5 Internal Quality Assurance System (IQAS)
आन्तरिकगुणवत्ता-आश्वासन-व्यवस्था।

6.1 Institutional Vision and Leadership

Effective leadership by setting values and participative decision-making process is key not only to achieve the vision, mission and goals of the institution but also in building

the organizational culture. The formal and informal arrangements in the institution to co-ordinate the academic and administrative planning and implementation reflect the institutional efforts in achieving its vision. It is expected that the authorities of the SUs and IHSS have imbibed Sanskrit culture through various measures, e.g., publishing Sanskrit versions of statutory documents like the Acts, Statutes, Rules and Regulations. Suitable measures are also adopted for healthy interaction with the stake holders of Sanskrit fraternity and allied organizations.

6.1 संस्थायाः दूरदृष्टिः नेतृत्वञ्च :

मूल्यव्यवस्थयाधिगतं फलोत्पादकं नेतृत्वं, संवादात्मकनिर्णयप्रक्रिया च न केवलं संस्थायाः दूरदृष्टेः , प्राप्तव्यविषयस्य चाधिगमनार्थं कुञ्जिकायेते , अपितु संस्थागतसंस्कृतिप्रोन्नतये अपि कल्पेते। अत्रेदम् अपेक्ष्यते - संस्कृतविश्वविद्यालयानां संस्कृत-उच्चतराध्ययनसंस्थानां च प्रशासकाः सांस्कृतं वातावरणम् आपादयितुं विविधोपक्रमान् क्रियान्वयीकुर्युः। ते च उपक्रमाः एवं स्युः – वैधानिकप्रलेखाः यथा - अधिनियमाः, परिनियमाः, नियमाः, विनियमाः वा संस्कृतभाषया प्रकाशनीयाः। समानकार्यवतां संस्कृतबान्धवानां सदृशसंस्थानां च लाभग्राहिभिः सह स्वस्थसंवादं स्थापयितुं योग्यकार्यप्रणाल्यः स्वीकर्तव्याः।

6.2 Strategy Development and Deployment

The leadership provides clear vision and mission to the institution. The functions of the institution and its academic and administrative units are governed by the principles of participation and transparency. Formulation of development objectives, directives and guidelines with specific plans for implementation by aligning the academic and administrative aspects, improve the overall quality of the Institutional provisions.

6.2 व्यूहविकासः परिनियोजनं च

संस्थायाः नेतृत्वेन तस्याः कृते सुस्पष्टा दूरदृष्टिः ध्येययोजना च प्रकल्प्यते। संस्थायाः शैक्षिक-प्राशासनिक-विभागाः कार्यकलापाश्च सहभागितायाः पारदर्शकतायाश्च तत्त्वैः नियम्यन्ते। शैक्षणिकैः प्राशासनिकैश्च अंशैः साकं विशिष्टयोजनाभिः विकासलक्ष्याणां , संस्थागतप्रावधानानां, निर्देशतत्त्वानां, मार्गदर्शकानां च परिनिर्माणं गुणवत्तायाः समग्रस्वरूपम् अभिवर्धयति।

6.3 Faculty Empowerment Strategies

The process of planning human resources including recruitment, performance appraisal and planning professional development programmes and seeking appropriate feedback, analysis of responses ensure that they form the basis for planning. Efforts are made to upgrade the professional competence of the staff. There are mechanisms evolved for regular performance appraisal of staff.

6.3 अध्यापकसशक्तीकरणव्यूहाः

आजीविकाप्रदानेन सह मानवसंसाधनानां निष्पत्तिमूल्याङ्कनं , वृत्तिविषयकविकास-कार्यक्रमाणां योजना , योग्यप्रतिपुष्टिसंसाधनं, प्रतिक्रियाणां विश्लेषणम् इत्येतानि योजनायाः आधारो भवन्ति। शिक्षकाणां वृत्तिगतक्षमतायाः उन्नयनाय प्रयासाः विधेयाः। तेषाम् उपलब्धेः नियतरूपेण मूल्याङ्कनाय प्रक्रियाः व्यवस्थिताः स्युः।

6.4 Financial Management and Resource Mobilization

Budgeting and optimum utilization of financial resources, as well as their mobilization are the issues considered under this key Indicator. There are established procedures and processes for planning and allocation of financial resources. The institution has developed strategies for mobilizing resources and ensures transparency in financial management of the institution. The income and expenditure of the institution are subjected to regular internal and external audit. The SUs and IHSS must make efforts to create corpus funds and financial resources.

6.4 वित्तीयप्रबन्धनं संसाधनसङ्ग्रहश्च

वित्तलेखानिर्माणं, वित्तस्य अधिकाधिकसदुपयोगः, आर्थिकस्रोतसां सङ्ग्रहः इत्येते अस्य प्रधानसूचकस्य विषयाः। आर्थिकस्रोतसां योजनानिर्माणस्य योग्यवितरणस्य च प्रतिष्ठापितप्रक्रियाः पद्धतयश्च सन्ति। आर्थिकस्रोतसां संग्रहणाय संस्थया व्यूहाः अभिवर्धनीयाः। संस्थायाः वित्तीयप्रबन्धने पारदर्शितायाः आश्वासनम् अपि आवश्यकम्। संस्थायाः आयव्ययपत्रकस्य नियतरूपेण आन्तरिकं बाह्यं च अङ्केक्षणं भवेत्। मूलनिधीनाम् आर्थिकस्रोतसां च सर्जनार्थं संस्कृतविश्वविद्यालयैः संस्कृतसंस्थाभिश्च प्रयासा विधेयाः।

6.5 Internal Quality Assurance System (IQAS)

The internal quality assurance systems of SUs and IHSS are self-regulated responsibilities of the higher education institutions, aimed at continuous improvement of quality and achieving academic excellence. The institution has laid down procedures for academic and administrative audit. The institution adopts quality management strategies in all academic and administrative aspects. The institution has an active IQAC and adopts a participatory approach in managing its provisions.

6.5 आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनव्यवस्था (IQAS)

संस्कृतविश्वविद्यालयेषु उच्चतरसंस्कृताध्ययनसंस्थासु आन्तरिकगुणवत्ताश्वासन-व्यवस्था भवेत्। स्वनियन्त्रितम् उत्तरदायित्वं, सतताभिवृद्धिः, शैक्षिणिकोत्कृष्टताधिगमश्च तस्या उद्देश्यानि। शैक्षिकप्राशासनिकाङ्केक्षणस्य कृते संस्थायां व्यवस्थाः भवन्तु। शैक्षिक-प्राशासनिक-अंशेषु संस्थया गुणवत्ता-प्रबन्धनप्रणाल्योः व्यूहाः रचनीयाः। संस्थायाम् आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रं भवतु, प्रवन्धने तस्य सहभागिता च भवतु।

Criterion VII: - Institutional Values and Best Practices

An educational institution operates in the context of the larger education system in the country. In order to be relevant in changing national and global contexts an educational institution has to be responsive to the emerging challenges and pressing issues. It has a social responsibility to be proactive in the efforts towards development in the larger contexts. This role of the institution is reflected in terms of the kinds of programmes, activities and preferences (values) that it incorporates within its regular functioning. The extent to which an institution is impactful in this is a sure reflection of its quality.

Every institution has a mandate to be responsive to at least a few pressing issues such as gender equity, environmental consciousness and sustainability, inclusiveness and professional ethics, but the way it addresses these and evolves practices will always be unique. Every institution faces and resolves various kinds of internal pressures and situations while doing this. Some meaningful practices pertinent to such situations are evolved within the institution and these help smooth functioning and also lead to enhanced impact. Such practices which are evolved internally by the institution leading to improvements in any aspect of its functioning such as academic, administrative or organizational are recognized as a “best practices”. Over a period of time, due to such unique ways of functioning each institution develops distinct characteristic which becomes its recognizable attribute.

The focus of Criterion VII is captured in the following Key Indicators:
सप्तमनिकषस्य ध्येयं वस्तु निम्नलिखितैः प्रधानसूचकैः बोध्यते।

सप्तमः निकषः - सांस्थिकमूल्यानि अत्युत्तमाः परिपाटयश्च

शैक्षिकसंस्थाः देशे व्यापकशैक्षिकव्यवस्थाप्रसङ्गे कार्यं कुर्वन्ति । शैक्षिकसंस्थाः परिवर्तमान-राष्ट्रिय-वैश्विकप्रसङ्गे सङ्गताः भवन्तु । साम्प्रतिकविषयाणां प्रमुखसमस्यानां च स्पर्धाह्वयान् स्वीकुर्युः। बृहत्तरप्रसङ्गे सक्रियतानिष्पादनाय सामाजिकम् उत्तरदायित्वम् आवश्यकम्। संस्थाया इयं भूमिका प्रति बिम्बिता भवति विविधकार्यक्रम -गतिविधि-मूल्येषु, यत्र नियमितकार्यणि समाविष्टानि भवन्ति।

याः अत्युत्तमाः परिपाटयः नित्यमाश्रीयन्ते, यासाञ्च बलेन शैक्षिक- प्राशासनिक- समायोजनसम्बन्धिकार्येषु समुन्नतिर्भवति, याभिश्च प्रत्येकं संस्था एकं विलक्षणं चरित्रम् आविष्कुरुते, ते व्यवहाराः संस्थायाश्चरित्रं परिचाययन्ति।

<u>KEY INDICATORS</u>

प्रधानसूचकाः

7.1 Institutional Values and Social Responsibilities
सांस्थिकमूल्यानि सामाजिकोत्तरदायित्वानि च।
7.2 Best Practices
अत्युत्तमाः परिपाटयः।
7.3 Institutional Distinctiveness
सांस्थिकं वैलक्षण्यम्।

7.1 Institutional Values and Social Responsibilities

The institution organizes gender equity promotion programmes. The institution displays sensitivity to issues like climate change and environmental issues. It adopts environment friendly practices and takes necessary actions such as – energy conservation, rain water harvesting, waste recycling (solid/liquid waste management, e-waste management), carbon neutral, green practices etc. The institution facilitates the differently abled (Divyangjan friendliness), effective dealing of location advantages and disadvantages (situatedness), explicit concern for human values and professional ethics etc. In other words, the concerns for social responsibilities as well as the values held by the institution are explicit in its regular activities.

7.1 सांस्थिकमूल्यानि सामाजिकोत्तरदायित्वानि च

संस्था लैङ्गिकसमताप्रोन्नतये कार्यक्रमान् आयोजयति। संस्था पर्यावरणसमस्या-जलवायुपरिवर्तनसदृशेषु विषयेषु जागरूकतां प्रदर्शयति। इयं पर्यावरणसन्तुलनानुकूलान् परिपाटीः अङ्गीकरोति तथा समुचितविधानानि प्रवर्तयति। तद्यथा-विद्युत्संरक्षणं, वृष्टिजलसंरक्षणम्, ऐकान्तिकताटस्थ्यं, हारित्यसम्पादनम् च। संस्था दिव्याङ्गजनान् समुपकरोति। करोति च अवकरक्षिप्तानां घनतरलवस्तूनां फलोत्पादकप्रयोगम्। संस्थाया नियमितगतिविधिषु सामाजिकोत्तरदायित्वं मूल्यानि च स्पष्टं प्रतिबिम्बन्ते।

7.2 Best Practices

Any practice or practices that the institution has internally evolved and used during the last few years leading to positive impact on the regular functioning of the institution can be identified as “best practice/s”. These are not any activity prescribed by some authority. At some point in time the institution evolves some innovation or a change in some aspect of functioning. This practice is relevant mainly within the institution at a given point in time. It could be in respect of teaching learning, office practices, maintenance and up keep of things or dealing with human beings or money matters. But adopting that practice has resolved the difficulty or has brought in greater ease in working in that aspect. In brief, these ‘*best practices’* are relevant within the institutional context and may pertain to either academic or administrative or organizational aspects of institutional functioning.

7.2 सर्वोत्तमाः परिपाटयः

याः परिपाटयः केषुचित् उपक्रमेषु संस्थया नित्यम् अनुष्ठीयन्ते, यासां कारणात् संस्थायाः नियमितकार्येषु उत्तमः प्रभावः प्रतिफलति; ताः तावत् सर्वोत्तमपरिपाटित्वेन परिगण्यन्ते। एतेषु प्राशासनिकः यः कोऽपि गतिविधिरन्तर्भवति। क्वचित् संस्था स्वकार्यपद्धतौ परिवर्तनं करोति, नवाचारांश्च स्वीकरोति। एताः अत्युत्तमपरिपाटयः अध्यापनाधिगम-कार्यालयकार्य-प्रबन्धन-मानवसंसाधनादिभिः सम्बद्धाः स्युः।

7.3 Institutional Distinctiveness

Every institution would like to be recognized for some of its attributes which make it ‘*distinct*’, or, one of its kind. Such attributes characterize the institution and are reflected in all its activities in focus and practice.

7.3 सांस्थिकं वैशिष्ट्यम्

प्रत्येकं संस्था विशिष्टा भवति, तस्याश्च वैशिष्ट्यं कैश्चित् विशिष्टैर्लक्षणैः ज्ञायते। तानि लक्षणानि संस्थायाः अभिज्ञानं प्रकटीकुर्वन्ति। संस्थायाः वैशिष्ट्यानि अस्याः कार्यपद्धतौ परिलक्ष्यन्ते।

IV. ELIGIBILITY FOR ASSESSMENT AND ACCREDITATION BY NAAC

Higher Education Institutions (HEIs), if they have a record of at least two batches of students graduated or been in existence for six years, whichever is earlier, are eligible to apply for the process of Assessment and Accreditation (A&A) of NAAC, and fulfil the other conditions or are covered by the other provisions, if any, mentioned below:

रा.मू.प्र.परिषदा मूल्याङ्कनप्रत्यायनाय अर्हता

येषु संस्कृतविश्वविद्यालयेषु गणद्वयस्य (two batches) छात्राः स्नातकीभूय विनिर्गताः, यद्वा ये स्थापनानन्तरं षड् वर्षाणि पूरितवन्तः , ते विश्वविद्यालयाः मूल्याङ्कनप्रत्यायनाय आवेदनं कर्तुमर्हन्ति। तैः अधोलिखिताः अर्हता अपि पूरणीयाः

Universities (Central/State/Private/Deemed-to-be) and Institutions of National Importance

1. Provided the Institutions /Deemed–to-be Universities and their off-campuses, if any, are approved by MHRD/UGC. NAAC will not consider the unapproved off-campuses for A&A.
2. Provided that these institutions have regular students enrolled in to the full time teaching and Research programmes offered on campus.
3. Provided further that the duly established campuses within the country, if any, shall be treated as part of the Universities / Institutions of National Importance for the A&A process.
4. NAAC will not undertake the accreditation of off-shore campuses

1. मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयद्वारा अथवा विश्वविद्यालयानुदानायोगद्वारा अनुमोदिताः संस्थाः , मानितविश्वविद्यालयाः (इतरपरिसरसहिताः) स्युः। परिषद् अननुमोदितपरिसराणां मूल्याङ्कनं प्रत्यायनञ्च न करोति।
2. विश्वविद्यालयेन प्रचाल्यमानेषु शैक्षिकशोधपाठ्यक्रमेषु प्रविष्टाः पूर्णकालिकाः छात्राः स्युः।

3. विश्वविद्यालयेन सविधानं स्थापिताः परिसराः तदङ्गभूता इति स्वीकृत्य तेषां परिसराणां मूल्याङ्कनं प्रत्यायनं च विधीयेत।
4. विश्वविद्यालयानां देशबाह्यपरिसराः मूल्याङ्कनाय अर्हा न भवेयुः।

V. THE ASSESSMENT PROCESS

The assessment process will be carried out in three stages. As stated earlier, it will comprise three main components, viz., Self Study Report (SSR), Student Satisfaction Survey and the Peer Team Report. The SSR has a total of 151 Metrics for Universities covering the seven Criteria described earlier. The SSR has two kinds of Metrics: one, those requiring quantifiable facts and figures as data which have been indicated as '*quantitative metrics'* (QnM); and two, those metrics requiring descriptive responses and are accordingly named '*qualitative metrics'* (QlM). Table 1 depicts the distribution of Key Indicators (KIs) and Metrics across them.

Table 1: Distribution of Metrics and KIs across Criteria

Type of HEIs	Sanskrit Universities	Sanskrit dual Mode universities	Sanskrit Affiliated/Constituent Colleges
Criteria	7	7	7
Key Indicators (KIs)	34	34	32
Qualitative Metrics (Q_lM)	66	67	40
Quantitative Metrics (Q_nM)	76	84	66
Total Metrics (Q_lM + Q_nM)	**142**	**151**	**106**

Table 2 gives the details of weightage given to the various Key Indicators and Criteria. In view of the variations in the institutional evaluation for Sanskrit Universities, weightages have been appropriately demarcated. Each metric is designated a weightage which is indicated elsewhere in this Manual.

Table 2 Distribution of weightages across Key Indicators (KIs)

Criteria	Key Indicators (KIs)	University	Sanskrit Dual Mode University	Sanskrit Affiliated/Constituent Colleges
1. Curricular Aspects (पाठ्यचर्यापक्षाः)	1.1 ***(U)** Curriculum Design and Development (पाठ्यचर्यायाः संरचना विकासश्च)	50	50	NA
	1.1* **(A)** Curricular Planning and Implementation (पाठ्यचर्यायाः योजना क्रियान्वयनं च)	NA	NA	20
	1.2 Academic Flexibility (शैक्षिक-नमनीयता)	50	50	30
	1.3 Curriculum Enrichment (पाठ्यचर्यागुणसंवर्धनम्)	30	30	30
	1.4 Feedback System (प्रतिपुष्टिप्रणाली)	20	20	20
	Total (योगः)	150	150	100
2. Teaching-Learning and Evaluation (अध्यापनम् अधिगमः मूल्याङ्कनं च)	2.1 Student Enrolment and Profile (छात्रनामाङ्कनं छात्रविवरणिका च)	10	10	30
	2.2 Catering to Student Diversity (छात्रवैविध्यस्य आवश्यकतानां सम्पूर्तिः)	20	20	40
	2.3 Teaching - Learning Process (शिक्षण-अधिगमप्रक्रिया)	20	20	50
	2.4 Teacher Profile and Quality (अध्यापकविवरणं गुणवत्ता च)	50	50	60
	2.5 Evaluation Process and Reforms (मूल्याङ्कनप्रक्रिया परिष्करणोपायाः च)	40	40	30
	2.6 Student Performance and Learning Outcomes (छात्रस्य कार्यनिष्पादनम् अधिगमपरिणामाश्च)	30	30	60
	2.7 Student Satisfaction Survey (छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्)	30	30	60
	Total (योगः)	200	200	330
3. Research, Innovations and Extension	3.1***(U)** Promotion of Research and Facilities (अनुसन्धानप्रोन्नयनं सौविध्यानि च)	30	30	NA

(अनुसन्धानं नवाचाराः विस्तारश्च)	3.2 Resource Mobilization for Research (अनुसन्धानाय आर्थिकस्रोतसां सङ्ग्रहः)	20	20	20
	3.3 Innovation Ecosystem (नवाचारसंवलिता पारिस्थितिकी प्रणाली)	20	20	20
	3.4 Research Publications and Awards (शोधप्रकाशनानि पुरस्काराश्च)	100	100	40
	3.5*(**U**) Consultancy (परामर्शः)	10	10	NA
	3.6 Extension Activities (विस्तारगतिविधयः)	50	50	35
	3.7 Collaboration (सहयोगः)	20	20	15
	Total (योगः)	250	250	130
4. Infrastructure and Learning Resources (आधारभूतसंरचना अधिगमसंसाधनानि च)	4.1 Physical Facilities (भौतिकसौविध्यानि)	40	40	30
	4.2 Library as a Learning Resource (शिक्षणसंसाधनरूपेण ग्रन्थालयः)	20	20	20
	4.3 IT Infrastructure (सूचनाप्राविधिकी मूलसंरचना)	20	20	30
	4.4 Maintenance of Campus Infrastructure (परिसरस्य मूलसंरचनायाः अनुरक्षणम्)	20	20	20
	Total (योगः)	100	100	100
5. Student Support and Progression (छात्राणां समर्थनं प्रगतिश्च)	5.1 Student Support (छात्राणां प्रोद्बलनम्)	30	30	50
	5.2 Student Progression (छात्रप्रगतिः)	40	40	35
	5.3 Student Participation and Activities (छात्रस्य प्रतिभागिता गतिविधयश्च)	20	20	45
	5.4 Alumni Engagement (पूर्वच्छात्राणां सम्बन्धानुवर्तनम्)	10	10	10
	Total (योगः)	100	100	140
6. Governance, Leadership and Management (प्रशासनं नेतृत्वं	6.1 Institutional Vision and Leadership (संस्थायाः दूरदृष्टिः नेतृत्वञ्च)	10	10	10
	6.2 Strategy Development and	10	10	10

प्रबन्धनं च)	Deployment (व्यूहविकासः नियोजनं च)			
	6.3 Faculty Empowerment Strategies (अध्यापकानां सशक्तीकरणाय व्यूहाः)	30	30	30
	6.4 Financial Management and Resource Mobilization (वित्तीयप्रबन्धनं संसाधनसंग्रहश्च)	20	20	20
	6.5 Internal Quality Assurance System (आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनव्यवस्था)	30	30	30
	Total (योगः)	100	100	100
7. Institutional Values and Best Practices (सांस्थानिकमूल्यानि सर्वोत्तमाः परिपाटयश्च)	7.1 Institutional Values and Social Responsibilities (सांस्थानिकमूल्यानि सामाजिकोत्तरदायित्वानि च)	50	50	50
	7.2 Best Practices (सर्वोत्तमाः परिपाटयः)	30	30	30
	7.3 Institutional Distinctiveness (सांस्थिकं वैशिष्ट्यम्)	20	20	20
	Total (योगः)	100	100	100
	Total Score (सम्पूर्णयोगः)	**1000**	**1000**	**1000**

* In case of HEIs who exercise to opt for the weightage of ≤3% of Non Applicable Metrics, the total score will vary accordingly.

(U) - ***Applicable only for Universities and Dual Mode Universities***

(A) - ***Applicable only for the Affiliated/Constituent Colleges***

NA - Not Applicable

VI. PROCEDURAL DETAILS

HEIs are expected to read the following details carefully and note the specifications of the revised process of A&A.

1. Eligible HEIs seeking A&A are required to submit Institutional Information for Quality Assessment (IIQA) online any time during the year. Duly filled in IIQAs of eligible HEIs will be accepted by NAAC for further processing and those of ineligible HEIs will be rejected.

2. In case of rejection of IIQA applications, specific suggestions would be given to HEIs to facilitate them to resubmit IIQA. An institution can reapply twice after the first attempt has resulted in rejection. That is, each HEI is permitted three attempts in a year,

with a single fee. After this, it will be considered as a fresh application with required fees.

3. After the acceptance of IIQA, the institution will be asked to fill the Self Study Report (SSR) with the required documents to be uploaded in the portal of NAAC website within 45 days. The SSR of the HEI will then be subjected to further process. As preparation of SSR is a systematic process, it is suggested that the HEIs should be ready with the soft copy of SSR and related documents well in advance of submitting the IIQA. Those institutions who fail to submit SSR within 45days will have to apply afresh starting from IIQA & its fees. It is to be noted that the extension for submission of SSR will be possible if the request is made by the HEI before the expiry of the stipulated time, only in cases of natural calamities, floods, payment settlement delay, technical problems for a period up to a maximum of 15 days after seeking approval from the Competent Authority (ie., Issues Management System – IMS of NAAC). No further extension will be given in the portal. In all such cases the A&A process gets terminated and IIQA fees paid shall be forfeited and the HEIs have to apply afresh by submitting IIQA with the requisite fees.In any case fees for IIQA will not be refundable.

4. The SSR has to be uploaded as per the format in the portal of NAAC, after which the HEI would receive an auto generated link/ID of SSR in their registered email id. The same SSR in .pdf format should be then uploaded on institutional website.

5. The SSR has to be submitted only online. HEIs should make necessary preparations with the required data, documents and/or responses before logging on to the NAAC website for submission of SSR online. In depth study of the Manual will be of great help in this regard.

6. HEIs are requested to go through the Standard Operating Procedure (SOP) available in Apply Online Tab in the NAAC website, before preparation of the SSR.

7. As indicated earlier, the SSR comprises of both, Quantitative and Qualitative metrics. The Quantitative Metrics (Q_nM) add up to about 70% and the remaining about 30% are Qualitative Metrics (Q_lM).

8. **Optional Metrics (Applicable only for Colleges):** In the present diversified education system, there can be few metrics which may not be applicable to the HEI's. In order to facilitate the HEIs NAAC has come out with this concept of **Non-Applicable Metrics.**

   Provision is made for the HEIs to opt out some of the metrics which may not be applicable to them for various reasons. Following are the rules for opting out non applicable metrics:

   a) Maximum weightage of metrics that can be opted out shouldn't exceed 30 (up to 3%).

b) Metrics with maximum of a total of 10 weightage per criteria can only be opted out.

c) All metrics in Criteria1, 2 &7are essential. None of the metrics in these Criteria can be opted out.

d) Metrics identified as optional can only be opted out (list of optional metrics are stated in Appendix 3 of Autonomous and Affiliated College Manuals).

e) Qualitative metrics cannot be opted out.

The calculation of Cumulative Grade Point Average (CGPA) of Higher Education Institutions (HEIs) will be done excluding the metrics as opted out with 30 weightage (up to 3%). This decision is aimed at helping HEIs, as they will not be assessed on metrics not applicable to them. HEIs willing to opt out the non-applicable metrics need to exercise the same, prior to the final submission of SSR to NAAC.

9. The data submitted on Quantitative Metrics (Q_nM) will be subjected to a validation exercise with the help of a Data Validation and Verification (DVV) process undertaken by NAAC. The responses to Qualitative Metrics (Q_lM) will be reviewed by the Peer Team on site only after the institution clears the Pre-qualifier stage.

10. Any Institution found to be providing wrong information/data during validation and verification stage will be asked for clarifications. On the basis of clarifications submitted by the HEIs the data will be again reviewed for the DVV process. The process of Data Validation and Verification (DVV) by NAAC will be done within 30 days.

11. **Pre-qualifier**: The Quantitative Metrics (Q_nM) of SSR will be sent for Data Validation and Verification (DVV) Process. After DVV process, a DVV deviation report will be generated. On the basis of the deviation report, the A&A process will proceed further as per the following conditions:

a) HEI whose Metrics are found to deviate will be liable for the penalty or legal action. Their first installment accreditation fees will also be forfeited, and the name of such an HEI will be sent to the statutory authorities for further action.

b) HEI that clears the DVV process will proceed for Peer Team Visit with a condition of a Pre-qualifier, that the HEI should score at least 25% in Quantitative Metrics (Q_nM) as per the final score after the DVV Process. If the HEI does not clear the Pre-qualifier stage then they will have to apply afresh by submitting the IIQA and its fees. Such HEIs are eligible to apply again only after six months from the day of declaration of the Pre-qualification status.

12. After the DVV process, NAAC will intimate the HEI regarding the status of the pre-qualification. Only pre-qualified HEIs will enter the next round of assessment to be done by the Peer Team during their on-site visit. The focus of Peer Team visit will be on the Qualitative Metrics (Q_lM).

13. **Student Satisfaction Survey (SSS):** It will be conducted as per the following conditions:

    a) SSS will be conducted simultaneously with the DVV process.
    b) Higher Education Institutions (HEIs) have to strictly upload data of at least 50% of currently enrolled students as per data template format in excel sheet as given in the portal.
    c) The SSS questionnaire (20 objective & 01 subjective) will be e-mailed to all students and the following rule will be applied for processing the responses.
        i. For colleges – (UG/PG and Autonomous) responses should be received from at least 10% of the student population or 100, whichever is less.
        ii. For Universities – 10% of the student population or 500, whichever is less.
    d) If the response rate is lower than the limits mentioned by NAAC, the metric will not be taken up for evaluation.
    e) SSS will be completed within one month after its initiation.

14. Peer Team visit of the institution should not exceed three months after clearance of the Pre-qualifier stage.

15. Based on the size and scope of academic offerings at the HEIs, the number of days and experts for onsite visit may vary from 2-3 days with 2-5 expert reviewers visiting the institutions. The visiting teams' role would be very specific in the revised model, limited to Qualitative Metrics (Q_lM). The teams would play an important role in reviewing the intangible aspects.

16. NAAC will disclose the details of the Peer Team members only three days before the scheduled PTV dates. HEIs will not be responsible for Logistics for the Visiting Teams. Henceforth, NAAC will directly take care of all the logistics regarding the Peer Teams' visiting the institutions. All payment towards TA, DA, Honorarium, etc., will be directly paid by NAAC to the nominated members. There would be no financial transactions between the Institution and the Peer Team members.

17. The institutions need to add a link in the home page of their institutional website for NAAC records/files viz., SSR, Peer Team Report, AQAR, Certificate of NAAC and Accreditation documents etc., for easy access by its stakeholders. The said link should be clearly visible/ highlighted and without password.

18. **Guidelines for filling up Self-Study Report (SSR):**

- Extended profile contains all the questions which are basically the figures of denominators of the formulas used for calculation of various values of Metrics.
- There are Tool Tips at various places in the portal, such as Metrics, sub-metrics, upload, etc. which are given as guidance's regarding the sort of data required to be submitted by the institution. The Tool Tip is denoted in the form of❓. Institutions are required to go through the respective Tool Tip thoroughly before filling the data.

- The data filled should contextualize with the related metrics. There is an upload limit (5 MB) for the documents for various Metrics; if the size of the document exceeds that limit, Institution may upload the same in their own website without password protection. The link of the said uploaded document should be given in the portal.

- The data of the students for Student Satisfaction Survey (SSS) has to be submitted concurrently during online submission of SSR.

- Where-so-ever 'Asterisk Red mark' ✱ is indicated in the portal it should be understood as mandatory requirement.

19. **Policy to withdraw Accreditation applications by Higher Education Institutions (HEIs):** HEIs which have submitted their Self Study Reports (SSRs) but for some reason do not complete the A&A process: -

- Will host the information that it has withdrawn/not completed the process on the HEI website and the information will be hosted on NAAC website too.

- Will be allowed to apply for A&A only after a period of one year from the date of submission of the SSR.

- The fees submitted by HEI for Assessment and Accreditation process so far will be forfeited.

20. **Non-compliance of DVV Process**:

Institutions are given 15 days' time to complete the DVV process, and are supposed to respond within the stipulated time during the DVV clarification stage. In unforeseen situations (such as natural calamities, political disturbances and alike) when the institutions fail to comply with the DVV process, a further extension of 7 days shall be granted on the basis of decision from the Competent Authority. Assessment and Accreditation process of HEIs which do not comply to the DVV clarification process will be terminated at the level of DVV clarification and the fees paid for IIQA and the SSR 1st installment will be forfeited. Such institutions shall reapply for accreditation after one year from the date of declaration of the decision in the Standing Committee (SC) meeting, by submitting the IIQA and filling the SSR afresh.

VII. ASSESSMENT OUTCOME

The final result of the Assessment and Accreditation exercise will be an ICT based score, which is a combination of evaluation of qualitative and quantitative metrics. This will be compiled as a document comprising three parts.

PART I - *Peer Team Report*

- Section 1: Gives the **General Information** of the institution and its context.
- Section 2: Gives Criterion wise analysis based on peer evaluation of qualitative indicators. Instead of reporting with bullet points, this will be a **qualitative, descriptive assessment report** based on the Peer Team's critical analysis presenting strengths and weaknesses of HEI under each Criterion
- Section 3: Presents an **Overall Analysis** which includes Institutional Strengths, Weaknesses, Opportunities and Challenges.

Section 4: Records **Recommendations for Quality Enhancement of the Institution** (not more than **10** major ones).

PART II - *Graphical representation based on Quantitative Metrics (Q_nM)*

This part will be a **System Generated Quality Profile** of the HEI based on statistical analysis of quantitative indicators in the NAAC's QIF (quality indicator framework). Graphical presentation of institutional features would be reflected through synthesis of quantifiable indicators.

PART III - *Institutional Grade Sheet*

Contains the **Institutional Grade Sheet** which is based on qualitative indicators, quantitative indicators and student satisfaction survey using existing calculation methods but it will be generated by a software.

The above three parts will together form "NAAC Accreditation Outcome" document. It is mandatory for the HEIs to display it on their institutional website apart from NAAC hosting it on its website.

Calculation of Institutional CGPA

The CGPA will be calculated based on the scores obtained from the three sources, viz., The System Generated Scores (SGS) of the quantitative metrics which comprise about 51.6% of the total, the scores from the qualitative metrics includes critical appraisal by the Peer Team through on site visit and the scores obtained on the Student Satisfaction Survey. These will be collated through an automated procedure based on 'benchmarks' and assessed on a five point scale, viz., (0, 1, 2, 3 & 4).

The Final Grade

On the basis of the CGPA obtained by the institution in maximum possible score of 4.00, the final grade is assigned on a seven point scale as shown in Table 3. The seven point refers to the seven letter grades each aligned to the seven specific score range.

Table 3 Institutional Grades and Accreditation Status

Range of Institutional Cumulative Grade Point Average (CGPA)	Letter Grade	Status
3.51-4.00	A++	Accredited
3.26-3.50	A+	Accredited
3.01-3.25	A	Accredited
2.76-3.00	B++	Accredited
2.51-2.75	B+	Accredited
2.01-2.50	B	Accredited
1.51-2.00	C	Accredited
≤ 1.50	D	Not Accredited

Institutions which secure a CGPA equal to or less than 1.50 are notionally categorized under the letter grade “D”. Such unqualified institutions will also be intimated and notified by NAAC as “Assessed and Found not qualified for Accreditation”.

VIII. MECHANISM FOR INSTITUTIONAL APPEALS

The process of assessment and accreditation is viewed as an exercise in partnership done jointly by the NAAC and the institution being assessed. Every stage of the process is marked by transparency. The institution is consulted at various stages of the process – eliminating conflict of interest with the peers, planning the visit schedule, sharing the draft peer team report before the team leaves the campus etc. In spite of this participatory approach, there may be institutions that might have grievances to be addressed. Therefore, to provide a review mechanism for institutions who are aggrieved about the process or its outcome or any other issues related thereof, the NAAC has evolved **Mechanism for Institutional Appeals**.

On announcement of the A & A outcome, the institution not satisfied with the accreditation status may submit:

1. The ***letter of intent*** for appeal along with a request to provide the Criterion wise scores so as to reach NAAC within 30 days from the receipt of the letter intimating the accreditation status from NAAC.
2. The application for ***Appeal*** in the format prescribed by NAAC (refer Grievance Redressal Guidelines) should reach NAAC *within 30 days* from the date of receipt of the criterion wise scores from NAAC. The application for appeal should be submitted along with the requisite non-refundable fee of Rs. 50,000/- + applicable taxes.

An Appeals Committee constituted for the purpose will consider the appeal and make recommendations to the Executive Committee (EC). The decision of the EC shall be binding on the institution. For details, refer to the NAAC website: www.naac.gov.in

IX. RE-ASSESSMENT

Institutions, which would like to make an improvement in the accredited status, may volunteer for re-assessment, after completing at least one year, but not after the completion of three years. The option can be exercised only once in a cycle. Re-assessed institution cannot come for another re-assessment in the same cycle. The current procedures and methodology including the manual for the Assessment and Accreditation is applicable for all institutions applying for re-assessment. However, the institution shall make specific responses based on the recommendations made by the peer team in the previous assessment and accreditation report, as well as the specific quality improvements made by the institution in the intervening period. The fee structure and other process would be as per the current procedures of Assessment and Accreditation (more details can be obtained from NAAC website). Institutions that volunteer for re-assessment will not be eligible for fee waiver and reimbursement of accreditation expenses.

X. SUBSEQUENT CYCLES OF ACCREDITATION

The methodology for subsequent cycles of accreditation remains the same. However, due consideration would be given to the post-accreditation activities resulting in quality improvement, quality sustenance and quality enhancement. In the SSRs institutions opting for subsequent cycles of accreditation need to highlight the significant quality sustenance and enhancement measures undertaken during the last four years (narrative not exceeding 10 pages). A functional Internal Quality Assurance Cell (IQAC) and timely submission of Annual Quality Assurance Reports (AQARs) are the Minimum Institutional Requirements (MIR) to volunteer for second, third or fourth cycle accreditation.

Institutions intending to be assessed to continue their accreditation need to apply afresh by submission of A&A application during the last six months of their validity period.

It may be noted that institutions under the third cycle of A&A which have obtained the highest grade for two consecutive cycles and have retained their grade in the third cycle also, will have their accreditation valid for 7 years instead of 5 years. Highest grade would refer to A++ and A+, that is, CGPA of 3.51 and above out of 4 in the currently enforced seven point scale or on the earlier used nine point scale a grade of A and above (institutional score of 85-100). (Pending decision by EC).

XI. FEE STRUCTURE AND OTHER FINANCIAL IMPLICATIONS
New Fee Structure

1. Institutional Information for Quality Assessment (IIQA) Fee **For Registration – applicable to all institutions i.e., irrespective of their status of recognition under 12(B) of UGC Act, 1956 (i.e. recognized/not recognized)**	
Process	**Total amount of Application fee for Assessment and Accreditation (A&A) to be paid by the Institution**
Institutional Information for Quality Assessment (IIQA)	**Rs. 25,000/- + G S T 18%** **(Non-refundable) ***

**** In case of rejection of IIQA application, HEIs may resubmit IIQA application for a maximum of three attempts without IIQA fees, including the rejection attempt, within the period of one year from the first application of IIQA.***

1. Assessment and Accreditation Fees:		
1	**2**	**3**
Type	**Total amount of A&A Fee**	**Amount to be paid by the Institution**
For Universities and Professional Institutions *	Rs. 3,00,000/-**+ GST18%	Rs.1,50,000/-** + GST18% = Rs.1,77,000/- **(50% of Total fee along with the SSR)** **(Non-refundable)**
For Colleges (Grant-in-Aid, Private and Government) **Mono Faculty, Multi Faculty, Teacher Education Institution and Physical Education Institution**	Rs. 1,00,000/-** + GST18%	Rs.50,000/-** + GST18% = Rs. 59,000/- **(50% of Total fee along with the SSR)** **(Non-refundable)**
**** Balance 50% of total fees along with 18% GST need to be paid by the HEI within 15 days from the date of Pre-qualification.**		

*** Professional Institutions: Fees will be charged as per the fee structure as applicable to Universities, i.e. Engineering and Technology, Management, Law, Health Sciences (Allopathy, Homoeopathy, Ayurveda, Dental, Pharmacy, Nursing etc.)**

Note:

i. **Professional Institutions -** Higher Education Institutions (HEIs) in which all the programs offered are recognised by the Statutory Regulatory Authority(s) (SRA) (Excluding Teacher Education Institutions) or HEIs in which 50 % or more of the programmes offered are recognised by the Statutory Regulatory Authority (s). Similar to Universities the A&A fee for **Professional Institutions** will be calculated depending on the number of the departments.

ii. NAAC has classified the programs offered leading to specific Degrees awarded as Arts Faculty, Commerce Faculty and Science Faculty. In case of General Colleges, HEIs are broadly categorised by NAAC for the purposes of deciding on the applicable Fee as Mono Faculty and Multi Faculty colleges.
*Colleges offering programs leading to Degrees such as BA, MA, BSW, MSW, BRS, MRS are considered as **Arts Faculty,** those colleges offering programs leading to Degrees such as B.Com, M.Com, BBA, BMS and other degrees relating to programs (not recognised by any SRA) in business administration/ commerce/ management are considered as **Commerce Faculty.***
***Science Faculty** are those offering programs leading to Degrees such as B.Sc., M.Sc., B.F.Sc., M.F.Sc., BCA, B. Stat. M. Stat. and other degrees relating to programs (not recognised by any SRA) in applied and pure sciences.*

a. **Mono Faculty** - The **Mono faculty institutions** are those Higher education Institutions (HEIs) offering programs in only one discipline i.e. either in Arts, Commerce or Science.

b. **Multi Faculty** - The **Multi faculty institutions** are those Higher education Institutions (HEIs) offering programs in more than one discipline i.e. either in a combination of Arts and Commerce, Science and Commerce, Science and Arts or Arts, Commerce and Science.

c. **Teacher Education Institutions/Physical Education are those** Higher Education Institutions (HEIs) in which all the programs offered are recognized by Statutory Regulatory Authority(s) (SRA) i.e. NCTE or RCI or HEIs in which more than 50% of the programmes offered are recognized by SRAs i.e. NCTE or RCI.

3. ***Balance amount 50%***

i. 50% of the stipulated fee + applicable taxes along with on line

submission of Self-study Report (SSR)(Non-refundable).

ii. The pre-qualified HEIs will be asked to pay balance 50% of the stipulated fees+ applicable taxes as shown in column 2 & 3 above before 15 days from the visit date. If the institution does not pay the fee within 15 days, the SSR will not be processed. They have to apply again / afresh with IIQA and its fees.

- ***Mandatory Taxes/GST will not be refunded.***

iii. If the Institution does not take up the accreditation process, the fees will not be returned to the institution. However, the same will be adjusted when next time accreditation process is taken up. ***(The Maximum time limit up to which it can be carry forwarded shall be one year from the date of submission of the SSR).***

iv. In case of withdrawal or failure to pre-qualify on submission of SSR first level fees, the fees paid shall be forfeited.

v. In case of withdrawal after submission of SSR before the visit, the fees paid on SSR second level and PTV logistic deposit shall only be refunded and fees paid for SSR first level shall be forfeited. However logistic expenses, if any resulting in cancellation of air tickets or hotel accommodation etc., shall be as per actual and balance, if any shall be refunded.

vi. In case of withdrawal after the onsite-visit and before the declaration of result, all fees paid shall be forfeited. However logistic expenses shall be as per actual and balance, if any shall be refunded or excess recovered.

4. ***Logistics Fee: Institution has to pay an advance, towards logistic expenses for the arrangement of Peer Team Visit, after clearing Pre-qualifier stage, which is as follows:-***

   a. All General colleges, Professional colleges and Teacher education institutions will have a Two (2) day visit for which the fee structure will be Rs. 1,50,000 +GST 18%.

   b. In case of exceptional case of Professional colleges with proper justifications and approval from the competent authority the Peer Team Visit can be extended to Three (3) days & the fee structure will be Rs.3,00,000 +GST18%.

c. For University the Fee structure of logistics will be Rs. 3,00,000 + GST 18% for Three (3) days of visit.

d. If the University has UGC recognized off-shore campus/centers, then the University has to pay an additional fee of Rs. 2,00,000/- + GST 18% or actuals per off-shore campus to be visited.

5. ***Appeals Mechanism and Fee:***

For Appeals (grievance) mechanism Rs. 50,000/- (Rupees fifty thousand only) + GST 18% (non – refundable fee) to be paid by HEI as applicable from time to time.

6. ***For subsequent cycles of Accreditation:***

The fee structure proposed for Assessment and Accreditation and Peer team logistics expenses as above will be same for all the cycles of Accreditation and Re-assessment to all types of Institutions.

7. ***Mode of Payment: Online:***

All fees needs to be remitted on NAAC portal through net banking or credit/debit cards only. Fees payments can also be made from individual accounts on behalf of HEIs. Payment by Demand Draft (DD) or NEFT is not permitted.
For Government Colleges, in case of fees transferred from treasury, the college may approach The Director, NAAC or The Finance Officer, NAAC.

XII. GETTING READY FOR SUBMISSION OF SELF - STUDY REPORT (SSR)

HEIs applying for A&A process should take note of the changes in the assessment process. It must be noted that the **SSR has to be submitted online only through portal. The portal will be made available to the Institution on the NAAC website in 'Apply Online Tab'.** It would be helpful if the institution read the Manual carefully and get ready with all kinds of details required to be filled up in online format. Use this Manual for understanding the revised process of A&A and preparing for the submission of SSR in the new online format.

Some significant tips are reiterated below.

- While submitting the IIQA, ensure that there is adequate number of days for processing the SSR within the stipulated period, after the date of its acceptance by NAAC.
- The SSR has to be filled online; for this NAAC will provide access to the respective portal on the website for institutions, according to pre-declared timeline.

- Read instruction about where to upload the documents and data, in what format data have to be presented for the various metrics and required verbal explication for the qualitative metrics.
- Kinds of information to be filled in the SSR are given in the QIF, presented in Section B.
- The Profile of the Institution given in Section B is self-evident in seeking information about the institution.
- The QIF given in Section B indicates the kinds of data and documents required for each of the Metrics while filling up the SSR and also kinds of responses to be given.
- In an initial exercise, the institution can prepare details as sought in the QIF (Section B) about the various aspects of its functioning and upload them in a protected space on the institutional website. This will make it easy to upload and/or make them available through hyperlinks whenever required.
- Some of the documents indicated such as minutes of various committees/bodies, financial details and similar items for which the institution may not like to provide in open access could be kept ready and made available through hyperlinks whenever required.
- Keep all the relevant documents and data indicated in the QIF for each Metric under all KIs as a template so that when access to online SSR is available, it's easy to provide pertinent data.
- Wherever verbal descriptions are required write briefly as indicated (eg. . . in not more than 500 words…. or…. in not more than 200 words…, etc). Contemplate well and prepare the write ups explicating the highlights of the sought details about the institution without wasting space/words on 'frill' details.
- The online formats (templates) for submitting data with respect to Quantitative Metrics (QnM) is given in Sub Section 7 of Section B. The same template in excel format can be downloaded from NAAC website available in an 'Apply Online Tab'.
- Ensure authentic, correct data are provided through out. **Incorrect data or false details could lead to disqualification or penalty.**
- Strictly adhere to the time specifications given by NAAC.
- Some details may have to be worked out if they are not ready; eg. COs, PSOs, compiled reports from various minutes and analyses of feedback, etc...
- Keep a brief executive summary for upload as per details given in Section B.
- Do not send any information as hard copy to NAAC unless specified.
- Read the Manual completely including the Glossary and Notes. This will help in clear understanding of the terms used in the Quality Indicator Framework (QIF).

- For Metric related to finance the preceding financial year (1st April to 31st March) may be used to consolidate data, for publication related data preceding calendar year (1st January to 31st December) data to be entered and for the other metrics the preceding academic year may be taken for data to be entered in 'data capturing format' of portal. Wherever the requirement of current year data is mentioned, use the data of last completed academic year.

XIII. MANDATORY DISCLOSURE ON HEI's WEBSITE

To ensure the transparency in the process of Assessment and Accreditation, it is necessary for the Higher Educational Institution's (HEI's) to upload the SSR along with other relevant documents on Institutional website. Thus it is suggested to create a separate NAAC tab/link on Higher Educational Institution's (HEI's) website and upload following documents till the validity period of Accreditation is over:

1) SSR submitted online, to be uploaded after DVV process only (.pdf format).
2) Data templates which are uploaded along with SSR (in password protected mode, if needed).
3) Annual Quality Assurance Report (AQAR – Year-wise)
4) Accreditation outcome document viz., Certificate, Grade sheet, etc.

The Higher Educational Institution's (HEI's) may suitably design their NAAC tab/link to accommodate all relevant documents.

Section B: Data Requirements for Self-study Report

This section gives details of various data required for filling up the online format of the Self - Study Report. These viz.,

1. *Executive Summary*
2. *Profile of the University*
3. *QIF with details of data in respect of each of the 7 A&A Criteria*
4. *Evaluative report of the Departments*
5. *Data Templates / Documents (Quantitative & Qualitative Metrics)*

अनुभागः बः

स्वाध्ययनप्रतिवेदनस्य कृते अपेक्षिताः दत्तांशाः

अस्मिन् खण्डे स्वाध्ययनप्रतिवेदनपूरणाय अपेक्षितानां दत्तांशानां विवरणम् उपन्यस्तम्, तद्यथा

कार्यवाहिसारांशः

संस्थायाः विवरणिका

गुणमितिसूचकानां सप्तनिकषान्वितं दत्तांशयोजनम्

शैक्षिकविभागानां मूल्याङ्कनात्मकं प्रतिवेदनम्

दत्तांशसंरचनानि/प्रपत्राणि(गुणमानम् सङ्ख्यामानं च)

1. Executive Summary

Every HEI applying for the A&A process shall prepare an Executive Summary highlighting the main features of the Institution including

- **Introductory Note** on the Institution: location, vision mission, type of the institution etc.
- **Criterion-wise Summary** on the Institution's functioning in not more than 250 words for each criterion.
- Brief note on **Strength, Weaknesses, Opportunities and Challenges (SWOC)** in respect of the Institution.
- **Any additional information** about the Institution other than ones already stated.
- **Overall conclusive explication** about the institution's functioning.

The Executive summary shall not be more than 5000 words.

1. कार्यवाहिसारांशः

मूल्याङ्कनप्रत्यायनार्थं प्रत्येकं विश्वविद्यालयः कार्यवाहिसारांशं सन्नद्धीकुर्यात्। तस्मिन् विश्वविद्यालयस्य/ संस्थायाः मुख्यवैशिष्ट्यानि प्राधान्यं भजेरन्।

- उपोद्घातः – संस्थाया क्षेत्रम्, दूरदृष्टिः, ध्येयं चेत्यादीनि।
- निकषानुसारी सारः प्रत्येकं निकषमवलम्ब्य अधिकतमं **250** शब्दैः लेखनीयः।
- संस्थायाः सामर्थ्यं, बलहीनताः, अवसरान्, स्पर्धाह्वानानि आश्रित्य संक्षिप्तटिप्पणी देया।
- पूर्वोक्तानंशान् अतिरिच्य अतिरिक्ताः सूचनाः यदि स्युः, तर्हि ते अत्र देयाः।
- संस्थायाः कार्यनिर्वहणविषये सामस्त्येन निष्कर्षात्मिका व्याख्या।

कार्यवाहिसारांशः 5000-शब्दान् नातिरिच्येत।

2(a): Profile of the University/विश्वविद्यालयविवरणिका

Basic Information/आधारभूतसूचना

Name and Address of the University/विश्वविद्यालयस्य नाम सङ्केतश्च			
Name/नाम			
Address/सङ्केत:			
City/नगरम्		**PIN/पिन् सङ्ख्या**	
State/राज्यम्		**Website/ जालस्थानम्**	

Contacts for Communication/पत्राचारार्थं सङ्केत:

Designation/ पदम्	Name/ नाम	Telephone with STD Code/ कूटसङ्ख्यासहिता दूरवाणी सङ्ख्या	Mobile/ चलदूरभाषासङ्ख्या	Fax/ फेक्स	Email/ वैद्युतसन्देश:

Nature of University/विश्वविद्यालयस्य प्रकृति:	Institution Status/**विश्वविद्यालयस्तर:**	
Type of University/विश्वविद्यालयप्रकार:	1. Type of University/**विश्वविद्यालयप्रकार:**	
Establishment Details/विश्वविद्यालयस्य प्रतिष्ठापनविवरणम्	Establishment Date of the University/**विश्वविद्यालयस्य** प्रतिष्ठापनदिनाङ्क:	
	Status Prior to Establishment, If applicable/**विश्वविद्यालयत्वेन प्रतिष्ठापनात्पूर्वं पूर्वतन: स्तर: यदि सम्बद्धम्**	(Autonomous, Constituent, PG Centre, any other/**स्वायत्तम्, अङ्गीभूतम्, स्नातकोत्तरकेन्द्रम्, अन्यत्किमपि**)
	Establishment date as institution if any/ **संस्थाया: प्रतिष्ठापनदिनाङ्क: यद्यस्ति।**	

Recognition Details/मान्यताविवरणम्

Date of Recognition as a University by UGC or Any Other National Agency / विश्वविद्यालयानुदानायोगद्वाराकयापि राष्ट्रस्तरीयाभिकरणेन वा विश्वविद्यालयत्वेन मान्यतादिनाङ्क:	
Under Section/अनुच्छेदान्तर्गतम्	**Date/दिनाङ्क:**
2f of UGC/वि.अ.आ 2f अनुच्छेदान्तर्गतम्	
12B of UGC/वि.अ.आ 12B अनुच्छेदान्तर्गतम्	

University with Potential for Excellence/अतिविशिष्टविश्वविद्यालयत्वेनमान्यता

Is the University Recognised as a 'University with Potential for Excellence (UPE)' by the UGC? / वि.वि.अ.आ द्वारा समुत्कर्षार्ह-विश्वविद्यालयत्वेन मान्यता प्राप्ता किम् ?	Yes/आम्	No/न

Location, Area and Activity of Campus/विश्वविद्यालय-परिसरस्य स्थानं, क्षेत्रम्, कार्यव्याप्तिश्च

Campus Type/ परिसरप्रकारः	Address / सङ्केतः	Location/ स्थानम्	Campus Area in Acres / परिसरस्य क्षेत्रम् एकड्परिमितं	Built up Area in sq.mts. / निर्माणक्षेत्रमितिः	Programmes Offered/ सञ्चाल्यमानाः पाठ्यक्रमाः	Date of Establishment / संस्थापनदिनाङ्कः	Date of Recognition by UGC/MHRD/ मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयद्वारा /वि.वि.अ.आ मान्यताप्राप्तेः दिनाङ्कः
		Urban/ नगरम्					
		Semi Urban/ उपनगरम्					
		Rural/ ग्रामीणम्					
		Tribal /आदिवासिप्रदेशः					
		Hill/ *पर्वतीयम्*					

<u>Academic Information</u>/ शैक्षिकसूचना

Affiliated Institutions to the University (Not applicable for private and Deemed to be Universities)/ विश्वविद्यालयेन सम्बद्धाः संस्थाः (असर्वकारीयविश्वविद्यालयानां मानितविश्वविद्यालयानांच कृते न सम्बद्धम्)

College Type/ महाविद्यालयप्रकारः	**Number of colleges with permanent affiliation/ स्थायिसम्बद्धतावन्तः महाविद्यालयाः**	**Number of colleges with temporary affiliation/ अस्थायिसम्बद्धतावन्तः महाविद्यालयाः**

Type of Colleges/ महाविद्यालयप्रकारः	**Permanent/ स्थायी**	**Temporary/ अस्थायी**	**Total/ योगः**	
Education/ Teachers Training/ शिक्षा, शिक्षकप्रशिक्षणम्				
Sanskrit Literature and Shastras/ संस्कृतसाहित्यम्, शास्त्राणि च				
Universal/Common to all Disciplines/ सर्वसामान्याः/ सर्वशास्त्राणां कृते सामान्याः विषयाः				

Furnish the Details of Colleges under University/ विश्वविद्यालयाधीनानां महाविद्यालयानां विषये विवरणम्

Top of Form

Constituent Colleges/अङ्गीभूतमहाविद्यालयाः	
Affiliated Colleges/सम्बद्धाः महाविद्यालयाः	
Colleges Under 2(f) / 2(f) अनुच्छेदान्तर्गताः महाविद्यालयाः	
Colleges Under 2(f) and 12B / 2(f) 12B इत्यनुच्छेदान्तर्गताः महाविद्यालयाः	
NAAC Accredited Colleges/रा.मू.प्र.पा-द्वारा प्रत्यायिताः महाविद्यालयाः	
Colleges with Potential for Excellence(UGC) /समुत्कर्षार्हमहाविद्यालयत्वेन मान्यतावन्तः महाविद्यालयाः	
Autonomous Colleges/स्वायत्तमहाविद्यालयाः	
Colleges with Postgraduate Departments/ स्नातकोत्तरविभागवन्तः महाविद्यालयाः	
Colleges with Research Departments/अनुसन्धानविभागवन्तः महाविद्यालयाः	
University Recognized Research Institutes/Centers/ विश्वविद्यलयेन मान्यतावन्ति संस्थानानि केन्द्राणि च	

Is the University Offering any Programmes Recognised by any Statutory Regulatory authority (SRA)?/ किं विश्वविद्यालयः वैधानिक-नियन्त्रक-प्राधिकरणेन मानितान् पाठ्यक्रमान् चालयति?	Yes/आम्	No/न

Details of Teaching & Non-Teaching Staff of University /विश्वविद्यालयस्य अध्यापकानाम् अध्यापकेतरकर्मचारिणां विवरणम्

Teaching Faculty/ विश्वविद्यालयस्य अध्यापकाः

	Professor/आचार्यः				Associate Professor/सहाचार्यः				Assistant Professor/सहायकाचार्यः			
	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Total/ योगः	Male /पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Total/ योगः	Male/ पुरुषः	Female /स्त्री	Others/ अन्ये	Total/ योगः
Sanctioned/ स्वीकृताः												

Recruited/ नियुक्ताः												
Yet to Recruit/ नियोक्ष्यमाणाः												
On Contract/ अनुबन्धेन												

Non- Teaching Staff/अध्यापकेतरकर्मचारिणः

	Male/ पुरुषः	**Female/ स्त्री**	**Others/अन्ये**	**Total/योगः**
Sanctioned/ स्वीकृताः				
Recruited/ नियुक्ताः				
Yet to Recruit/ नियोक्ष्यमाणाः				
On Contract/ अनुबन्धेन				

Technical Staff /प्राविधिककर्मचारिणः

	Male/ पुरुषः	**Female/ स्त्री**	**Others/ अन्ये**	**Total/ योगः**
Sanctioned/स्वीकृताः				
Recruited/नियुक्ताः				
Yet to Recruit/सांप्रतं नियोजनीयाः				
On Contract/ अनुबन्धेन				

Qualification Details of the Teaching Staff / अध्यापकानाम् अर्हताविवरणम्

Permanent Teachers / स्थायिनः अध्यापकाः										
Highest Qualification/ सर्वोच्चार्हताः	Professor/आचार्यः			Associate Professor/सहाचार्यः			Assistant Professor/सहायकाचार्यः			Total/ योगः
	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	
D.sc/D.Litt/ Vidyavachaspati										
Ph.D. /Vidyavaridhi										
M.Phil. /विशिष्टाचार्यः										
PG/आचार्यः										

Temporary Teachers / अस्थायिनः अध्यापकाः										
Highest Qualification/ सर्वोच्चार्हताः	Professor/आचार्यः			Associate Professor/सहाचार्यः			Assistant Professor/सहायकाचार्यः			Total/ योगः
	Male/पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	
D.sc/D.Litt/ Vidyavachaspati										
Ph.D. /Vidyavaridhi										
M.Phil. /विशिष्टाचार्यः										
PG/आचार्यः										

Part Time Teachers / अंशकालिकाः अध्यापकाः										
Highest Qualification/ सर्वोच्चार्हताः	Professor/ आचार्यः			Associate Professor/ सहाचार्यः			Assistant Professor/ सहायकाचार्यः			Total/ योगः
	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	Male/ पुरुषः	Female/ स्त्री	Others/ अन्ये	
D.sc/D.Litt/ Vidyavachaspati										
Ph.D. /Vidyavaridhi										
M.Phil. /विशिष्टाचार्यः										
PG/आचार्यः										

Distinguished Academicians Appointed /विशिष्टाः विद्वांसः नियुक्ताः

	Male/पुरुषः	Female/स्त्री	Others/अन्ये	Total /योगः

Emeritus Professor/सुप्रतिष्ठिताचार्यः				
Adjunct Professor/संयुक्ताचार्यः				
Visiting Professor/अतिथि-आचार्यः				
Shastra-Chudamani Scholar/ शास्त्रचूडामणिविद्वान्				

Chairs Instituted by the University/विश्वविद्यालयेन स्थापितानि अध्ययनपीठानि

Name of the Department/ विभागस्य नाम	**Name of the Chair/ अध्ययनपीठस्य नाम**	**Name of the Sponsor Organisation/Agency/ प्रायोजकसंस्थायाः/करणस्य वा नाम**

Sl.No/ क्रमांकः	**Name of the Department/ विभागस्य नाम**	**Name of the Chair/ अध्ययनपीठस्य नाम**	**Name of the Sponsor Organisation/Agency/ प्रायोजकसंस्थायाः/प्रायोजिकाभिकरणस्य वा नाम**

Provide the Following Details of Students Enrolled in the University during the Current Academic Year/ वर्तमानशैक्षिकवर्षे विश्वविद्यालये नामाङ्कितानां छात्राणाम् अधोलिखितानुसारं विवरणं देयम्

Programme/पाठ्यक्रमः		From the State Where University is Located/ विश्वविद्यालयः यस्मिन् राज्ये अस्ति तस्मात् राज्यात्	From Other States of India /अनन्येभ्यः राज्येभ्यः	NRI Students/ अनिवासिनः भारतीयाः छात्राः	Foreign Students/ वैदेशिकाः छात्राः	Total/ योगः
PG/ स्नातकोत्तरस्तरः	Male/ पुरुषः					
	Female/स्त्री					
	Others/अन्ये					
UG/ स्नातकस्तरः	Male/पुरुषः					
	Female/स्त्री					
	Others/अन्ये					
PG Diploma recognized by statutory authority including university/ वैधानिकनिकायेन विश्वविद्यालयेन च मानितः स्नातकोत्तरपदविकः पाठ्यक्रमः	Male/पुरुषः					
	Female/स्त्री					
	Others/अन्ये					

Does the university offer any integrated programmes? Yes/No
किं विश्वविद्यालयः समेकीकृतं पाठ्यक्रमं प्रस्तौति ? आम् /न

Total number of integrated programme	

समेकीकृतानां पाठ्यक्रमाणां योगः	

Integrated Programme/ समेकीकृत-पाठ्यक्रमः	From the state where university is located/ विश्वविद्यालयः यस्मिन् राज्ये अस्ति तस्मात् राज्यात्	From other states of India/ भारतस्य अन्येभ्यः राज्येभ्यः	NRI Students/ अनिवासिनः भारतीयाः छात्राः	Foreign Students/ वैदेशिकाः छात्राः	Total/ योगः
Male/पुरुषः					
Female/**स्त्री**					
Others/**अन्ये**					

Details of UGC Human Resource Development Centre, If applicable/ सति विद्यमाने वि.वि.अ.आ. मानवसंसाधनविकासकेन्द्रस्य विवरणम्

Year of Establishment/**स्थापनावर्षम्**	
Number of UGC Orientation Programmes/ **वि.वि.अ.आ. अभिविन्यासकार्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of UGC Refresher Course/ **वि.वि.अ.आ. पुनश्चर्यापाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of University's own Programmes/ **विश्वविद्यालयस्य नैजपाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Total Number of Programmes Conducted (last five years)/ **विगतपञ्चवर्षेषु समायोजितानां पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या**	

Details of Programmes conducted on Indian Knowledge Systems /भारतीयज्ञानप्रणालीमवलम्ब्य समायोजितानां पाठ्यक्रमाणां विवरणम्

Programmes/**कार्यक्रमाः**	**सङ्ख्या**
Number of Shastra Adhyapana Prashikshana Programmes conducted in last five years/ **विगतपञ्चवर्षेषु समायोजितानां शास्त्राध्यापनप्रशिक्षणकार्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of Shastra Vakyartha Prashikshana Programmes conducted in last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां शास्त्रवाक्यार्थप्रशिक्षणकार्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of Sanskrit Drama Training Programmes conducted in last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां संस्कृत-नाटकप्रशिक्षणकार्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of Manuscriptology Training Programmes conducted in last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां पाण्डुलिपिप्रशिक्षणकार्यक्रमाणां सङ्ख्या**	
Number of Sanskrit Drama Festivals held in last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां संस्कृत-नाटकसमारोहाणां सङ्ख्या**	
Number of Sanskrit Poetry Writing Training Programmes held in	

last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां संस्कृत-काव्यरचनाप्रशिक्षणकार्यक्रमाणांसङ्ख्या**	
Number of Sanskrit Sambhashana Shibirams held in last five years/**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां संस्कृत-सम्भाषणशिबिरकार्यक्रमाणांसङ्ख्या**	
Number of Teachers Training Programs/ शिक्षकप्रशिक्षकवर्गाणां सङ्ख्या	
Number of Translations Training Programs/ अनुवादप्रशिक्षकवर्गाणां सङ्ख्या	

2(b) : Institutional preparedness for NEP (Description in maximum 500 words)

1. Multidisciplinary/interdisciplinary:

a) Delineate the vision/plan of institution to transform itself into a holistic multidisciplinary institution.

b) Delineate the Institutional approach towards the integration of humanities and science with STEM and provide the detail of programs with combinations.

c) Does the institution offer flexible and innovative curricula that includes credit-based courses and projects in the areas of community engagement and service, environmental education, and value-based towards the attainment of a holistic and multidisciplinary education. Explain

d) What is the institutional plan for offering a multidisciplinary flexible curriculum that enables multiple entry and exits at the end of 1st, 2nd and 3rd years of undergraduate education while maintaining the rigor of learning? Explain with examples.

e) What are the institutional plans to engage in more multidisciplinary research endeavours to find solutions to society's most pressing issues and challenges?

f) Describe any good practice/s of the institution to promote Multidisciplinary/interdisciplinary approach in view of NEP 2020.

2. Academic bank of credits (ABC):

a) Describe the initiatives taken by the institution to fulfil the requirement of Academic bank of credits as proposed in NEP 2020.

b) Whether the institution has registered under the ABC to permit its learners to avail the benefit of multiple entries and exit during the chosen programme? Provide details.

c) Describe the efforts of the institution for seamless collaboration, internationalization of education, joint degrees between Indian and foreign institutions, and to enable credit transfer.

d) How faculties are encouraged to design their own curricular and pedagogical approaches within the approved framework, including textbook, reading material selections, assignments, and assessments etc.

e) Describe any good practice/s of the institution pertaining to the implementation of Academic bank of credits (ABC) in the institution in view of NEP 2020.

3. Skill development:

a) Describe the efforts made by the institution to strengthen the vocational education and soft skills of students in alignment with National Skills Qualifications Framework

b) Provide the details of the programmes offered to promote vocational education and its integration into mainstream education.

c) How the institution is providing Value-based education to inculcate positivity amongst the learner that include the development of humanistic, ethical, Constitutional, and universal human values of truth (satya), righteous conduct (dharma), peace (shanti), love (prem), nonviolence (ahimsa), scientific temper, citizenship values, and also life-skills etc.

d) Enlist the institution's efforts to:

   i. Design a credit structure to ensure that all students take at least one vocational course before graduating.

   ii. Engaging the services of Industry veterans and Master Crafts persons to provide vocational skills and overcome gaps vis-à-vis trained faculty provisions.

   iii. To offer vocational education in ODL/blended/on-campus modular modes to Learners.

   iv. NSDC association to facilitate all this by creating a unified platform to manage learner enrolment (students and workers), skill mapping, and certification.

   v. Skilling courses are planned to be offered to students through online and/or distance mode.

e) Describe any good practice/s of the institution pertaining to the Skill development in view of NEP 2020.

4. Appropriate integration of Indian Knowledge system (teaching in Indian Language, culture, using online course):

a) Delineate the strategy and details regarding the integration of the Indian Knowledge system (teaching in Indian Language, culture etc,) into the curriculum using both offline and online courses.

b) What are the institutions plans to train its faculties to provide the classroom delivery in bilingual mode (English and vernacular)? Provide the details.

c) Provide the details of the degree courses taught in Indian languages and bilingually in the institution.

d) Describe the efforts of the institution to preserve and promote the following:

   i. Indian languages (Sanskrit, Pali, Prakrit and classical, tribal and endangered etc.)

   ii. Indian ancient traditional knowledge

   iii. Indian Arts

   iv. Indian Culture and traditions.

e) Describe any good practice/s of the institution pertaining to the appropriate integration of Indian Knowledge system (teaching in Indian Language, culture, using online course) in view of NEP 2020.

5. Focus on Outcome based education (OBE):

a) Describe the institutional initiatives to transform its curriculum towards Outcome based Education (OBE)?

b) Explain the efforts made by the institution to capture the Outcome based education in teaching and learning practices.

c) Describe any good practice/s of the institution pertaining to the Outcome based education (OBE) in view of NEP 2020.

6. Distance education/online education:

a) Delineate the possibilities of offering vocational courses through ODL mode in the institution.

b) Describe about the development and use of technological tools for teaching learning activities. Provide the details about the institutional efforts towards the blended learning.

Describe any good practice/s of the institution pertaining to the Distance education/online education in view of NEP 2020.

3. Extended Profile of the University
विश्वविद्यालयानां विस्तृतविवरणम्

1 Programme/ कार्यक्रमः:

1.1 Number of Programmes offered year-wise for last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

1.2 Number of courses in all Programmes year-wise during the last five years

विगतानां पञ्चानां वर्षाणां सर्वेषु कार्यक्रमेषु सम्मिलितपाठ्यक्रमाणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

2 Students/ विद्यार्थिनः
2.1 Number of students year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रविष्टानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

2.2 Number of outgoing / final year students year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु उत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

2.3 Number of students appeared in the University examination year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, विश्वविद्यालये परीक्षासु सम्मिलितच्छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

3 Teachers/ अध्यापकाः:

3.1 Number of full time teachers year-wise during the last five years

विगतानां पञ्चानां वर्षाणां पूर्णकालिकाध्यापकानां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

3.2 Number of sanctioned posts year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अनुमोदितानां पदानां वार्षिकी सङ्ख्या

Year/वर्षम्					
Number/सङ्ख्या					

3.3 Number of full time teachers during the last five years (Without repeat count): ____

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (पुनरावर्तितगणनां विना) : ___

4 Institution/ संस्था **:**

4.1 Total Expenditure excluding salary year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनं विहाय संस्थायाः वार्षिकः सम्पूर्णः व्ययः (लक्षशः)

Year/वर्षम्					
Expenditure/ व्ययः					

4. Quality Indicator Framework (QIF)

Essential Note:

The revised format of the SSR has to be filled up only online and the IT format will be made available on the NAAC website.

The QIF given below presents the Metrics under each Key Indicator (KI) for all the seven Criteria **for Sanskrit Universities (SUs) and Institutions of Higher Studies in Sanskrit (IHSS).**

While going through the QIF, details are given below each Metric in the form of:

- *data required*
- *formula* for calculating the information, wherever required, and

- *documents* needed to be uploaded, from which data could be compiled.

These will help **Sanskrit Universities and Institutions of Higher Studies in Sanskrit** in the preparation of their SSR, viz., what kind of information has to be given and how much, kinds of documents to be made available and the mode of response.

For some Qualitative Metrics (Q_lM) which seek descriptive data it is specified as to what kind of information has to be given and how much. It is advisable to keep data accordingly compiled beforehand as per the prescribed data sheet given there.

For the Quantitative Metrics (Q_nM) wherever formula is given (around 21), it must be noted that these are given merely to inform the HEIs about the manner in which data submitted will be used. *That is the actual online format seeks **only** data in specified manner which will be processed digitally*.

Metric wise weightage is also given.

The actual online format may change slightly from the QIF given in this Manual which is because of rendering it to the IT format. Observe this carefully while filling up.

4. गुणवत्तासूचकरूपरेखा

अत्यावश्यकटिप्पणी-

स्वाध्यायप्रतिवेदनस्य संशोधितं प्रारूपं केवल म् अधितन्त्रि - (आनलाइन)माध्यमेन पूरणीयम्। सूचनाप्रा विधिकीप्रपत्रं रा.मू.प्र.परिषदः जालस्थाने उपलभ्यते। गुणवत्तासूचकरूपरेखा , या खलु अत्र अधस्ताद् दीयते तत्र प्रतिप्रधानसूचकान्तर्गतं सर्वेषां सप्तानां निकषाणां गुणमितिः च दत्ता वर्तते। सा सर्वेषां संस्कृतविश्वविद्यालयानां उच्चसंस्कृताध्ययनकेन्द्राणां च कृते विद्यते।

गुणवत्तासूचकरूपरेखायाः परिशीलनकाले प्रत्येकं गुणमितेः विवरणमधोलिखितरूपेण दत्तं वर्तते-

- अपेक्षितो दत्तांशः

- सूचनागणनायाः कृते सूत्रम् (आवश्यकतानुसारेण)
- अपेक्षितानि प्रपत्राणि उद्योजनीयानि, येभ्यः दत्तांशः संगृह्येत।

एतानि तत्त्वानि संस्कृतविश्वविद्यालयानां उच्चसंस्कृताध्ययनकेन्द्राणां च स्वाध्येयनप्रतिवेदननिर्माणे साहाय्यं करिष्यन्ति। तद्यथा – कीदृशी कियती च सूचना प्रदेया, कीदृशाः केन प्रकारेण च दत्तांशाः योजनीयाः , कीदृशाः प्रलेखाः समर्पणीयाः , तत्र च कीदृशः प्रतिक्रियामाध्यमः स्यादिति।

कासाञ्चन विवरणात्मकदत्तांशधारिकाणां गुणमितीनां कृते कीदृश्यः सूचनाः दातव्याः, कियती च दातव्या इति विशेषेण सूचितमस्ति। इदमत्रावधेयं यत् पूर्वसिद्धा दत्तांशाः क्रमेण निर्धारितदत्तांशप्रपत्रेण पूरणीया इति।

यत्र सूत्रं प्रदत्तं वर्तते , तादृशसङ्ख्यामितीनां कृते इदमवश्यमवधेयं यत् एताः केवलं उच्चसंस्कृताध्ययनकेन्द्राणां कृते सूचयितुं यत् समर्पितो दत्तांशः केन प्रकारेण प्रयुज्यते इति । एतदेव वास्तविक म् अधितन्त्रिप्रारूपं विद्यते , यत् दत्तांशं विशिष्टप्रकारेण संगृह्णाति। यस्य च यान्त्रिकप्रक्रियया विश्लेषणं क्रियते।

सङ्ख्यामानानुसारेण अधिमानमपि यथास्थानं प्रदत्तमस्ति।

सूचनाप्रविधिप्रारूपानुसारेण अत्र प्रदत्ता गुणवत्तासूचकरूपरेखा अधितन्त्रिप्रारूपात् किञ्चिद् भिद्यते। प्रारूपपूरणावसरे परिवर्तनमिदं जागरूकतया अवधेयम्।

Criterion I – Curricular Aspects (150)
प्रथमः निकषः- पाठ्यचर्यापक्षाः (१५०)

Key Indicator – 1.1 Curriculum Design and Development (50)
प्रधानसूचकः - १.१ पाठ्यचर्यायाः संरचना विकासश्च (५०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
1.1.1 **Q_lM**	***Curricula developed/ rare shastric texts adopted have relevance to the local/ national/ regional/ global developmental needs with learning objectives including programme outcomes, programme specific outcomes and course outcomes of all the programmes offered by the University.*** Write description in maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Link for Additional Information • Upload Additional information	**15**
1.1.1 गुणमितिः	**विकसिता पाठ्यचर्या / स्वीकृताः दुर्लभाः शास्त्रग्रन्थाः , स्थानीय-राष्ट्रिय-प्रादेशिक-वैश्विक-विकासस्य आवश्यकतया अधिगमोद्देश्यैः कार्यक्रमस्य परिणामैः, निर्दिष्टकार्यक्रमस्य परिणामैः, पाठ्यक्रमस्य परिणामैः, विश्वविद्यालयेन प्र स्तुतानां सर्वेषां कार्यक्रमाणां च परिणामैः सह सङ्गतिं भजन्ते।** अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं देयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

1.1.2 **Q_nM**	***Percentage of programmes where syllabus revision was carried out during the last five years*** 1.1.2.1: How many Programmes were revised out of total number of Programmes offered year-wise during the last five years 1.1.2.2 : Number of Programmes offered by the institution during the last five years Data Requirement for last five years (As per Data Template in Section B): • Programmes Code • Names of the programme revised Formula**:** $\frac{\substack{Number\ of\ programs\ in\ which\ syllabus \\ was\ revised\ during\ the\ last\ five\ years}}{\substack{Number\ of\ programs\ offered \\ during\ the\ last\ five\ years}}\ X\ 100$ **File Description (Upload)** • Minutes of relevant Academic Council/BOS meeting • Details of Programme syllabus revision in last 5 years • Institutional data as per Data Template • Any additional information	**12**

1.1.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विहितस्य पाठ्यविवरणपुनरीक्षणस्य प्रतिशतं मानम्।** १.१.२.१ विगते षु पञ्चसु वर्षेषु प्रस्तुतेषु सम्पूर्णसङ्ख्याकेषु कार्यक्रमेषु कति कार्यक्रमाः प्रतिवर्षं पुनरीक्षिताः? १.१.२.२. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रस्तुतानां कार्य क्रमाणां सङ्ख्या विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या • पुनरीक्षितकार्यक्रमाणां नामानि सूत्रम् - विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कार्यक्रमाणां सङ्ख्या, यत्र पाठ्यविवरणं संशोधितं स्यात् ———————————————— x १०० विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सञ्चालितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अध्ययनमण्डलस्य/विद्वत्परिषदः उपवेशनकार्यवृत्तम् · विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कृतस्य पाठ्यविवरणपुनरीक्षणकार्यक्रमस्यस्य विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr>
<td>1.1.3

Q_nM</td>
<td>Percentage of courses having focus on indepth-shastric learning/ creative writing/ employability/ entrepreneurship/ skill development/ Interdisciplinary/ 64 Kalas/ Indigenous Knowledge base with modern application during the last five years

1.1.3.1: Number of courses having focus on employability/ entrepreneurship/ skill development/ Interdisciplinary/ 64 Kalas/ Indigenous Knowledge base with modern application during the last five years
1.1.3.2. Number of courses in all Programmes during the last five years
Data Requirement for last five years:
• Name of the Course with Code
• Activities with direct bearing on indepth-shastric learning/creative writing/ Employability/ Entrepreneurship/ Skill development/ Interdisciplinary/64 Kalas/ Indigenous knowledge base with modern application
• Name of the programmes
Formula:

$$\textbf{Percentage} = \frac{\textit{Number of Cources having focus on indepth-shastric learning/creative writing/ employability/ entrepreneurship/ skill development/Interdisciplinary/64 Kalas Indigenous Knowledge}}{\textit{Total No of Courses in all Programes}} \times 100$$

File Description (Upload)
• Programme/ Curriculum/ Syllabus of the courses
• Minutes of the Boards of Studies/ Academic Council meetings with approvals for these courses
• MoU's with relevant organizations for these courses, if any
• Average percentage of courses having focus on employability/ entrepreneurship/ Indigenous knowledge (Institutional data as per data Template)
• Any additional information</td>
<td>13</td>
</tr>
</table>

1.1.3 सङ्ख्यामितिः	**विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां प्रतिशतं मानम्।** १.१.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यं/ कौशलविकासं/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्य क्रमाणां सङ्ख्या। १.१.३.२.विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वेषु कार्यक्रमेषु पाठ्य क्रमाणां सङ्ख्या। **विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः।** • कूटसङ्ख्यासहितः पाठ्यक्रमः • आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च साक्षात् प्रभावयन्ति कार्याणि • कार्यक्रमस्य नाम सूत्रम् - प्रतिशतम् = (आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ 64 कलाः/अन्तश्शास्त्रीयं देशजं च ज्ञानं लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या) / (सर्वेषु कार्यक्रमेषु सम्मिलितपाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या) x १०० **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · पाठ्यक्रमाणां कार्यक्रमः/पाठ्यचर्या/पाठ्यविवरणम् · अध्ययनमण्डलस्य इतिवृत्तानि, विद्वत्परिषदा पाठ्यक्रमाणाम् अङ्गीकृतिः। · एतासां पाठ्यचर्याणां सुसंगतैः सङ्घटनैः सम्मतानि सहमतिज्ञापनपत्राणि। · उद्यमिताम्/उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यं/अन्तश्शास्त्रीयं देशजं च ज्ञानं लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां प्रतिशतं मध्यमानम्। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।) · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

1.1.4 **QlM**	**All Syllabi related to Sanskrit/Shastra subjects are available through Sanskrit medium.** Give Details of the UG and PG Syllabus prepared in Sanskrit. Provide total no. of Courses, course wise details with total number of available versions in Sanskrit. Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide UG and PG Syllabus prepared in Sanskrit • Provide link of the University website	**10**
1.1.4 गुणमितिः	**सर्वे संस्कृतसम्बद्धानि शास्त्रसम्बद्धा नि च पाठ्यविवरणानि संस्कृतमाध्यमेन उपलभ्यन्ते।** संस्कृते निर्मितानां स्नातक -स्नातकोत्तरपाठ्यविवरणानां विवरणं देयम्। पाठ्यक्रमाणां सम्पूर्णा सङ्ख्या, पाठ्यक्रमानुसारेण, संस्कृतरूपान्तरेण समुपलभ्यमानाः पाठ्यक्रमाः। पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं देयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • संस्कृतेन निर्मितं स्नातक-स्नातकोत्तरपाठ्यविवरणं देयम्। • विश्वविद्यालयस्य अन्तर्जालसन्धानं देयम्।	

Key Indicator – 1.2 Academic Flexibility (50)
प्रधानसूचकः - १.२ शैक्षिक-नमनीयता (५०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
1.2.1 **Q_lM**	***Whether the University has designed and offered any Innovative Courses/ Courses in emerging area/ Sanskrit based courses including scientific and technical literature leading to both traditional and modern degrees (e.g. Shastri, B.Sc. etc) with combination of yoga, Ancient and Modern Mathematics/ Economics/ Management/ Law/ Computer Science/ Theoretical Ayurveda/ Krishi-parashara/ Vrikshayurveda etc.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Minutes of relevant Academic Council/BOS meeting • Any additional information	**20**
1.2.1 गुणमितिः	**विगतेभ्यः पञ्चभ्यः वर्षेभ्यः प्रस्तुतेषु सर्वेषु विविधायामवत्सु पाठ्यक्रमेषु (वैज्ञानिक-प्रौद्योगिक-साहित्यसमाश्रयेण शास्त्री/ बी.एस्.सी- प्रभृतिपारम्परिकाधुनिकोपाधिनाम्ना योगशास्त्रस्य प्राचीन - आधुनिकगणितयोः/ अर्थशास्त्रस्य/ प्रबन्धनशास्त्रस्य/ विधिशास्त्रस्य/ सङ्गणकीयविज्ञानस्य/ आयुर्वेदसिद्धान्तस्य (दर्शनस्य)/ कृषिपाराशरस्य/ वृक्षायुर्वेदस्य च सङ्घटनेन समारब्धाः नवीनपाठ्य क्रमाः तथा उदयमानविषयकपाठ्यक्रमाः/ संस्कृताश्रितपाठ्यक्रमाः) अभिनवपाठ्यक्रमाः।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अध्ययनमण्डलस्य/विद्वत्परिषदः उपवेशनकार्यवृत्तम् · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

1.2.2 **Q_nM**	***Percentage of Programmes in which Choice Based Credit System (CBCS)/elective course system has been implemented (Latest Completed academic year)*** 1.2.2.1: Number of Programmes in which CBCS/ Elective course system implemented. **Data Requirements:** (As per Data Template in Section B) • Names of all Programmes adopting CBCS • Names of all Programmes adopting elective course system Formula: $\frac{\substack{\textit{Number of programs in which CBCS} \\ \textit{or elective course system implemented}}}{\substack{\textit{Number of programs offered during latest completed} \\ \textit{academic year (to be fetched from Extended profile)}}} X\ 100$ **File Description (Upload)** • Minutes of relevant Academic Council/BOS meetings • Institutional data as per Data Template • Any additional information	**20**
1.2.2 सङ्ख्यामितिः	**विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यक्रमप्रणाल्या प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां प्रतिशतं मानम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य)** १.२.२.१. विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यक्रमप्रणाल्या प्रवर्तितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या। **अपेक्षितः दत्तांशः –** (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्याश्रितकार्यक्रमाणां नामानि। • ऐच्छिकपाठ्यक्रमाश्रितकार्यक्रमाणां नामानि। **सूत्रम्-** $\frac{\substack{\text{विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्याम्/ ऐच्छिकपाठ्यक्रमाप्रणाल्यां} \\ \text{प्रचलितानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या}}}{\substack{\text{सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षे प्रस्तुतानां कार्यक्रमाणां सङ्ख्या} \\ \text{(विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)}}} \text{ x १००}$ **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अध्ययनमण्डलस्य/विद्वत्परिषदः उपवेशनकार्यवृत्तम् · दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः देयः। · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

1.2.3 **Q_lM**	***University provides the flexibility of bringing together the conventional face-to-face mode, MOOCs, online education and allow students to choose and combine the courses they are interested in. Provide details.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide Link to MOOCs, online Platform • Any additional information	**10**
1.2.3 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयेन प्रत्यक्षशिक्षणविधेः सामूहिकमुक्तान्तर्जाल - पाठ्यक्रमस्य (MOOCs) अधितन्त्रिशिक्षाणां च परस्परसमन्वयनाय नमनीयता प्रकल्पिता, तेन स्वरुचिपूर्णानां पाठ्यक्रमाणां चयने संयोजने च च्छात्राः अनुमताः। क्रियान्वयनविवरणं देयम्।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · सामूहिकमुक्तान्तर्जालपाठ्यक्रमस्य अधितन्त्रि-अन्तर्जालानुबन्धस्य च सन्धानं देयम्। · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator – 1.3 Curriculum Enrichment (30)
प्रधानसूचकः - १.३ पाठ्यचर्यागुणसंवर्धनम् (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightages** अधिमानम्

1.3.1 **QlM**	***Institution integrates cross cutting issues as reflected in Sanskrit literature relevant to contemporary issues including Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics and traditional system of shastric learning into the Curriculum.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • A description of courses which address Gender, Environment and Sustainability, Human Values and Professional Ethics, traditional system of shastric learning • The list of courses where the above topics are included • Any additional information	**10**
1.3.1 गुणमितिः	**संस्था, संस्कृतसाहित्ये शास्त्रपरम्परायां च प्रतिफलितम् स्त्रीपुरुष-पर्यावरण-स्थिरता-मानवीयमूल्य-वृत्तिनीति-पारम्परिकशास्त्राधिगम-प्रणालीसहितसमसामयिकसस्याविषयकान् सर्वत्रानुस्यूतांशान् पाठ्यचर्यायां समन्वयति।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • स्त्रीपुम्भिदासंवेदने, पर्यावरणस्य स्थिरतायाः विकासस्य मानवीयमूल्य-वृत्तिनीति-पारम्परिकशास्त्राधिगमप्रणालीविषयेषु प्रचालितानां पाठ्यक्रमाणां विषये विस्तरेण विवरणं देयम्। • प्रधानानां पाठ्यक्रमाणां सूची यत्र उपर्युक्तविषयाः योजिताः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

1.3.2 **Q_nM**	***Number of value-added courses imparting transferable and life skills offered during the last five years*** 1.3.2.1: How many new value-added courses are added within the last 5 years Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B) • Names of the value added courses with 15 to 20 contact hours • No. of times offered during the same year • Total no. of students completing the course in the year **File Description (Upload)** • Brochure or any other document relating to value added courses • List of value added courses (Institutional data as per Data Template) combined with 1.3.3 • Any additional information	**05**
1.3.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्र स्तुतानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धकानाञ्च पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या।** १.३.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कति मूल्यसंवर्धक-पाठ्यक्रमाः योजिताः? विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यक्रमाणां नामानि। • तस्मिन्नेव वर्षे प्रस्तुतानां तेषामेव पाठ्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या। • तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · मूल्यसंवर्धकपाठ्यक्रममधिकृत्य सूचनापरिचायिकाः अथवा अन्यप्रलेखाः। · मूल्यसंवर्धकपाठ्यक्रमाणां सूची (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) १.३.३ बिन्दुना युक्ता। · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr><td>1.3.3

Q_nM</td><td>Percentage of students enrolled in the courses under 1.3.2

1.3.3.1: Number of students enrolled in value-added courses imparting transferable and life skills offered year-wise during the last five years
<table><tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
Names of the value added courses with 15to 20 or more contact hours
No. of times offered during the same year
Total no. of students completing the course in the year
Formula:
$$\frac{\begin{array}{c}Total\ number\ of\ students\ enrolled\ in\\ value\ added\ courses\ during\ the\ last\ five\ years\end{array}}{\begin{array}{c}Total\ number\ of\ students\ during\ the\ last\ five\ years\\ (to\ be\ fetched\ from\ Extended\ profile)\end{array}}\ X\ 100$$
File Description (Upload)
List of students enrolled (as per data template) combined with 1.3.2
Any additional information</td><td>02</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>1.3.3

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

१.३.२ बिन्दोः अनुरूपं जीवनकौशलप्रदे मूल्यसंवर्धके च पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां प्रतिशतं मानम्।

१.३.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रस्तुतानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धक-पाठ्यक्रमाणां प्रतिवर्षीया सङ्ख्या।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यक्रमाणां नामानि।
- तस्मिन्नेव वर्षे प्रस्तुतानां तेषामेव पाठ्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।
- तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्य क्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।

सूत्रम् -

गतेषु पञ्चसु वर्षेषु मूल्यसंवर्धक-पाठ्यक्रमेषु पञ्जीकृतच्छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या
———————————————————— X १००
गतेषु पञ्चसु वर्षेषु छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या
(विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

· प्रविष्टानां छात्राणां सूची (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) १.३.२.बिन्दुना युक्ता।

· अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>1.3.4

Q_nM</td>
<td>Percentage of students undertaking field projects/ internship/ training programme/ summer assignment etc. (Latest completed academic year data)

1.3.4.1: Number of students undertaking field project or internships

Data Requirements: (As per Data Template in Section B)
• Names of the Programme
• No. of students undertaking field projects / internships (Latest Completed academic year data)
Formula:

$$\frac{\textit{Numberof students undertaking field projects/ internships/ training programme/ summer assignment}}{\textit{Number of Students during the lastest completed academic year}} \times 100$$

File Description (Upload)
• List of Programmes and number of students undertaking field projects / internships (As per Data Template)
• Any additional information</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

1.3.4 सङ्ख्यामितिः	**क्षेत्रकार्यपरियोजनासु अन्तःप्रशिक्षणेषु प्रशिक्षणकार्यक्रमेषु ग्रीष्मावकाशीयकार्येषु गृहीतभागानां छात्राणां प्रतिशतं मानम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य)** १.३.४.१. क्षेत्रकार्यपरियोजनासु कार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सङ्ख्या। अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • कार्यक्रमाणां नामानि • सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षे क्षेत्रकार्यपरियोजनाः कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सङ्ख्या सूत्रम् - क्षेत्रकार्यपरियोजनाः कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां/ प्रशिक्षणपाठं कुर्वतां/ग्रीष्मावकाशीयकार्यं कुर्वतां च छात्राणां सङ्ख्या ———————————————— x १०० सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य छात्रसङ्ख्या **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · कार्यक्रमाणां तथा क्षेत्रकार्यपरियोजनाः विरामकालिककार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सूची (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) · अन्या अतिरिक्ता सूचना	

1.3.5 **QlM**	***University Curriculum has units and sub-units of the modern subjects like History, Physical and Mathematical Sciences, Political Science, Education, Sociology, Psychology and Human behavior, Economics, Management, Computer Science and Application etc. have contents from Sanskrit based knowledge and being taught in Sanskrit medium. Modern Sanskrit Literature is also included in the curriculum, provide details.*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (upload)** • List of units and sub-units of the modern subjects • Any additional information	**08**
1.3.5 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयपाठ्यचर्यायाम् आधुनिकविषयाणां यथा इतिहासः, भौतिकविज्ञानं, गणितीयविज्ञानानि , राजनीतिशास्त्रम्, शिक्षाशास्त्रं, समाजशास्त्रं, मनोविज्ञानं, मानवव्यवहारशास्त्रं, अर्थशास्त्रं, प्रबन्धनशास्त्रं, सङ्गणकीयं विज्ञानम् अनुप्रयोगश्च इ त्यादीनाम् अधुनातनरूपेण सह संस्कृतज्ञानपरम्परायाम् एतत्सम्बद्धं यत् किमपि तथ्यं प्राप्यते तेन सह एतेषां भागोपभागरूपेण समावेशः वर्तते। अपि च एते अंशाः संस्कृतगिरा पाठ्यमानाः वर्तन्ते। आधुनिकसंस्कृतसाहित्यस्यापि पाठ्यचर्यायां समावेशः स्यात्। (विवरणं देयम्।)** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • आधुनिक-विषयभागोपभागानां सूची। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator – 1.4 Feedback System (20)
प्रधानसूचकः -१.४ प्रतिपुष्टिप्रणाली (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

1.4.1 **Q_nM**	***Structured feedback received from*** 1) Students 2) Teachers 3) Employers 4) Alumni for design and review of syllabus Semester wise /year-wise Choose one option from below A. All 4 of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any 1 of the above E. None of the above Data Requirements:(As per Data Template in Section B) · Report of analysis of feedback received from different stakeholders year-wise **File Description (Upload)** • URL for stakeholder feedback report • Action taken report of the University on feedback report as stated in the minutes of the Governing Council, Syndicate, Board of Management (Upload) • Any additional information (Upload)	**05**

1.4.1 सङ्ख्यामिति:	**अर्धसत्रप्रणाल्याः, वार्षिकसत्रप्रणाल्याः वा पाठ्यविवरणसंरचनार्थं समीक्षार्थञ्च संरचिता प्रतिपुष्टिः स्वीक्रियते -** १. छात्रेभ्यः २. अध्यापकेभ्यः ३. नियोजकेभ्यः ४. पूर्वच्छात्रेभ्यः विकल्पाः - अ.उपरि निर्दिष्टेषु सर्वे चत्वारः आ.उपरि निर्दिष्टेषु केचित् त्रयः इ.उपरि निर्दिष्टेषु कौचित् द्वौ ई.उपरि निर्दिष्टेषु कश्चित् एकः उ.उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • प्रतिवर्षं विविधेभ्यः हितधारकेभ्यः प्राप्तानां प्रतिपुष्टीनां विश्लेषणस्य प्रतिवेदनम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • URL हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनम् • हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनं शासिपरिषदः कार्यवृत्तानुरूपं विश्वविद्यालयेन कृतकार्यस्य प्रतिवेदनम् उपारोपणीयम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना (उपारोपणीया)	
1.4.2 **Q_nM**	***Feedback processes of the institution may be classified as follows:*** A. Feedback collected, analysed, action taken and available on website B. Feedback collected, analysed and action taken C. Feedback collected and analysed D. Feedback collected E. Feedback not collected Documents: Upload Stakeholder feedback report, Action taken report of the university on it as minuted by the Governing Council, Syndicate, Board of Management. **File Description (Upload)** • URL for feedback report • Upload any additional information	**05**

<table>
<tr><td>1.4.2

सङ्ख्यामितिः</td><td>संस्थायाः प्रतिपुष्टिप्रक्रिया अधोलिखितक्रमेण विभज्य दर्श्यते-

1. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता, क्रियान्विता, जालस्थाने उपलभ्यते च
2. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता, क्रियान्विता च
3. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता च
4. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता
5. प्रतिपुष्टिः न सङ्गृहीता

अभिलेखाः-
हितधारकाणां प्रतिपुष्टिविषयकं प्रतिवेदनं , कार्यपरिषदः कार्यवृत्तानुरूपं विश्वविद्यालयेन क्रियान्वयनस्य प्रतिवेदनम् उपारोपणीयम्।

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• प्रतिपुष्टिविषयकप्रतिवेदनस्य सन्धानम्।
• अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया</td><td></td></tr>
<tr><td>1.4.3

Q_lM</td><td>The feedback thus obtained is
• Discussed in theStatutory Bodies of the University like Academic Council/ Executive Council etc.
• Is used for restructuring the curriculum
• Discussed with Traditional scholars/ Peers

Upload description in 500 words.(Sanskrit/English)

File Description (Upload)
• Upload the Minutes of the Academic Council/ Executive Council etc.
• Any additional information</td><td>10</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>1.4.3

गुणमितिः</td>
<td>इत्थं सङ्गृहीता प्रतिपुष्टिः-
• विश्वविद्यालयस्य विद्वत्परिषदि / शासिपरिषदि/ न्यायसभायाम्/ अन्येषु प्राधिकारेषु चर्चिता।
• पाठ्यचर्यायाः पुनः निर्माणाय उपयुज्यते।
• पारम्परिकैः विद्वद्भिः प्रवरगणैः वा सह चर्चिता।
पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन)

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• विद्वद्परिषदादीनां निर्णयान् उपारोपयतु
• अन्या अतिरिक्ता सूचना</td>
<td></td>
</tr>
</table>

Criterion II – Teaching-Learning and Evaluation (200)

द्वितीयः निकषः- अध्यापनम् अधिगमः मूल्याङ्कनं च (२००)

Key Indicator - 2.1 Student Enrolment and Profile (10)

प्रधानसूचकः- २.१ छात्रनामाङ्कनं छात्रविवरणिका च (१०)

MetricNo. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

<table>
<tr>
<td>2.1.1

Q_nM</td>
<td>
Demand Ratio
2.1.1.1 Number of eligible applications received for admissions to all the Programmes year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
2.1.1.2: Number of seats available year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
Data Requirement for last five years: (as per Data Template in Section B)

Number of seats available in all the Programmes
Total number of eligible applications received

Formula:
$$\frac{Total\ number\ of\ eligible\ applications\ received}{Total\ number\ of\ seats\ available}$$
File Description (Upload)

Demand Ratio based on Institutional Data as per data template upload the document
Any additional information

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>2.1.1

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

अभियाचनायाः अनुपातः

२.१.१.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रचा लितेषु सर्वेषु कार्य क्रमेषु प्राप्तार्हतानाम् आवेदनपत्राणां वार्षिकक्रमेण सम्पूर्णा सङ्ख्या

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

२.१.१.२. विगतेषु पञ्च सु वर्षेषु प्रतिवर्षम् उपलब्धानां स्थानानां सङ्ख्या।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- सर्वेषु कार्यक्रमेषु उपलब्धानां स्थानानां सङ्ख्या
- अर्हाणाम् आवेदनपत्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या

सूत्रम् -

$$\frac{\text{प्राप्तार्हतानाम् आवेदनपत्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}}{\text{उपलब्धानां स्थानानां सम्पूर्णा सङ्ख्या}}$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- सांस्थानिकदत्तांशप्रारूपानुगुणम् अभियाचनायाः अनुपातः । अभिलेखः उपारोपणीयः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>2.1.2

Q_nM</td>
<td>
Percentage of seats filled against seats reserved for various categories (SC, ST, OBC, Divyangjan, EWS etc.) as per applicable reservation policy during the last five years
2.1.2.1: Number of actual students admitted from the reserved categories year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
2.1.2.2 Number of seats earmarked for reserved category as per GOI/State Govt. rule year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Number of students admitted from the reserved category
Total number of seats earmarked for reserved category as per GOI or State Government rule

Formula:

$$\frac{\text{Total number of actual students admitted from the reserved categories}}{\text{Total number of seats earmarked for reserved category as per GOI/State Govt. rule}} X\ 100$$

File Description (Upload)

Average percentage of seats filled against seats reserved (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

2.1.2

सङ्ख्यामिति:

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु , आरक्षणनीत्यनुसारेण, नानाप्रवर्गेभ्यः (अनुसूचितजातिः, अनुसूचितजनजातिः, अन्य-अप्रगतजातिः, दिव्याङ्गजनाः, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बलाः इत्यादयः) निर्दिष्टेषु आरक्षितस्थानेषु, सम्पूरितानाम् आरक्षितस्थानानां प्रतिशतं मानम्।

२.१.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रतिवर्षम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या।

वर्षम्					
सङ्ख्या					

२.१.२.२. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु भारतशासनस्य अथवा राज्यशासनस्य नियमानुरूपम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां वार्षिकक्रमेण सम्पूर्णा सङ्ख्या

वर्षम्					
सङ्ख्या					

गतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या
- भारतसर्वकारस्य अथवा राज्यसर्वकारस्य नियमानुसारेण आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां सम्पूर्णा सङ्ख्या

सूत्रम् -

$$\frac{\text{आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां यथावत् सम्पूर्णा सङ्ख्या}}{\text{भारतशासनस्य/राज्यशासनस्य नियमानुरूपम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \times १००$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- आरक्षणनीत्यनुसारेण, नानाप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टेषु आरक्षितस्थानेषु , सम्पूरितानाम् आरक्षितस्थानानां प्रतिशतं मध्यमानम् । (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

Key Indicator - 2.2 Catering to Student Diversity (20)

प्रधानसूचकः – २.२ छात्रवैविध्यस्य आवश्यकतानां सम्पूर्तिः (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

2.2.1 **Q_lM**	***The institution assesses the learning levels of the students, after admission and organises special programmes (including Tour programs/ Gurukulas/ spoken Sanskrit shibirams/ camps/ workshops/ Science Appreciation/ Program of Karmakanda/ Communication (Oral and written) workshops/ Cultural musuem visits and manuscript liabraries/*** **summer schools etc.)** ***for advanced learners and slow learners.*** Describe the initiatives in not more than 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**10**
2.2.1 गुणमितिः	**संस्था छात्राणां प्रवेशा त्परं तेषाम् अधिगमस्तरं निरीक्षते अपि च प्रगताध्येतॄणां मन्दाध्येतॄणां च कृते विशिष्टान् कार्यक्रमान् च आयोजयति। (तत्र कार्यक्रमेषु पर्यटनकार्यक्रमाः/ गुरुकुलं प्रति पर्यटनं/ संस्कृतसम्भाषणशिबिराणि/ आवासीयशिबिराणि/ कार्यशालाः/ विज्ञानकप्रशंसाः/ कर्मकाण्डकार्यक्रमाः/ संवादकार्यशालाः (मौखिक्यः लिखिताः च)/ सांस्कृतिकसङ्ग्रहालयं प्रति हस्तलेखागारं प्रति च यात्रा/ ग्रीष्मकालिकशिबिराणि इत्यादीनि अन्तर्भवन्ति।)** पञ्चशतेन शब्दैः विश्वविद्यालयेन प्रक्रान्तान् उपक्रमान् स्थापयतु। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
2.2.2 **Q_nM**	***Student - Full time teacher ratio (Data for the latest completed academic year)*** Data Requirement: • Total number of students enrolled in the institution • Total number of full time teachers in the institution Formula: Students **:** Teachers **File Description (Upload)** • Any additional information	**10**

2.2.2 सङ्ख्यामितिः	**छात्राणां पूर्णकालिकाध्यापकानां च अनुपातः** (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः) अपेक्षितः दत्तांशः- • संस्थायां प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या • संस्थायां पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णा सङ्ख्या सूत्रम् - छात्राः : अध्यापकाः **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator - 2.3 Teaching - Learning Process (20)
प्रधानसूचकः - २.३ शिक्षण-अधिगमप्रक्रिया (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
2.3.1 **Q_lM**	***Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and learning through dialogue mode and use of hermeneutics in the teaching of knowledge texts and Kavyas, problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences*** Upload description of student centric methods in not more than 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Upload any additional information • Link for Additional Information	**05**

2.3.1 गुणमितिः	**अनुभवात्मकः अधिगमः , सहभागी अधिगमः , संवादपद्धत्या अधिगमः इत्यादयः छात्रकेन्द्रितविधयः , वादपद्धत्या शिक्षणं , शास्त्राणां काव्यानां च पाठने टीकाभाष्यादिपद्धतयः समस्यापरिष्कारविधिविज्ञानानि च अधिगमानुभवसमभिवर्धनाय उपयुज्यन्ते ।** पञ्चशतेन शब्दैः छात्रकेन्द्रितविधीनां विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया · अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्	
2.3.2 **QlM**	***Teachers use ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning processes*** Write a description in maximum of 500 words **File Description** • Upload any additional information • Provide link for webpage describing the " LMS/ Academic Management System"	**03**
2.3.2 गुणमितिः	**शिक्षकाः प्रभावितया अध्ययन-अध्यापनप्रक्रियायै अन्तर्जाले समुपलब्धाः सामग्रीः अन्तर्भाव्य सूचना-सञ्चार-प्रौद्योगिकी (सू.सं.प्रौ)-समन्वितानि उपकरणानि उपयुञ्जते।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं दीयताम्। **पञ्जिकाविवरणम्** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया • जालपुटस्य सन्धानं दीयतां यत्र अधिगम-प्रबन्धन-प्रणाल्याः (अ.प्र.प्र)/ शैक्षिक-प्रबन्धन-प्रणाल्याः (शै.प्र.प्र) विवरणं लभ्येत।	

2.3.3 **Q_nM**	***Ratio of students mentored for academic and other related issues (Data to be provided only for the latest completed academic year)*** 2.3.3.1: Number of mentors Formula: Mentor : Mentee **File Description** • Upload year-wise, number of students enrolled and full time teachers on roll. • Circulars pertaining to assigning the mentors to mentees • Mentor/Mentee ratio	**03**
2.3.3 सङ्ख्यामितिः	**शैक्षिकविषयेषु अन्यसम्बद्धविषयेषु च मार्गदर्शनं प्राप्तवतां छात्राणाम् अनुपातः (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः एव देयः)** २.३.३.१. मार्गदर्शकानां सङ्ख्या सूत्रम्- मार्गदर्शकः : प्राप्तमार्गदर्शनः **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • पञ्जीकृतच्छात्राणां सङ्ख्या कार्यरतानां पूर्णकालिकाध्यापकानां च सङ्ख्या वार्षिकरूपेण उपारोपणीया। • मार्गदर्शकानां कृते मार्गदर्शनीयच्छात्रनामोल्लेखनिदर्शकानि अधिसूचनापत्राणि। • मार्गदर्शक/प्राप्तमार्गदर्शनानामनुपातः।	
2.3.4 **Q_lM**	***University encourages the Grurukula method of teaching/ Pathashalas/ Traditional Oriental Learning System (TOLS)/ Gurukula/ Shastrapeethas/ Interdisciplinary Research on Sanskrit and Sanskrit knowledge system.*** Give Details in five hundred (500) words. **File Description (Upload)** • Link for additional Information • Upload any additional information	**09**

2.3.4 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयः गुरुकुलपद्धत्या अध्यापनं/ पाठशालाः/ परम्परागतप्राच्याधिगमप्रणालीः/ गुरुकुलानि/ शास्त्रार्थपीठानि/ संस्कृतविद्यां संस्कृतज्ञानपरम्परां च आश्रित्य अन्तश्शास्त्रीयानुसन्धानानि प्रोत्साहयति।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं दीयताम्। **पञ्जिकाविवरणम्(उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 2.4 Teacher Profile and Quality (50)
प्रधानसूचकः – २.४ अध्यापकविवरणं गुणवत्ता च (५०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
2.4.1 **Q_nM**	***Percentage of full time teachers against sanctioned posts during the last five years*** Data Requirement for last five years : (As per Data Template in Section B) • Number of full time teachers • Number of sanctioned posts Formula: $$\frac{\text{Total number of full time teachers}}{\text{Total number of sanctioned posts for full time teachers}} X\ 100$$ **File Description (Upload)** • Year-wise full time teachers and sanctioned posts for 5 years (Institutional Data as per data Template) • List of the faculty members authenticated by the Head of HEI • Any additional information	**05**

<table>
<tr>
<td>2.4.1

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>अनुमोदितानि पदानि लक्ष्यीकृत्य विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु नियुक्तानाम् अध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
• पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या
• अनुमोदितानां पदानां सङ्ख्या

सूत्रम्-
$$\frac{\text{पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णा सङ्ख्या}}{\text{पूर्णकालिकाध्यापकेभ्यः प्रदत्तानां पदानां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} X \text{ १००}$$
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
· पूर्णकालिकाध्यापकानां प्रदत्तानां पदानां च वार्षिकी सूची। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)
· उच्चशिक्षासंस्थायाः प्रमुखेन प्रमाणीकृता अध्यापकसूची
· अन्या अतिरिक्ता सूचना</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>2.4.2

Q_nM</td>
<td>Percentage of full time teachers with Ph.D/ D.Lit. during the last five years

2.4.2.1: Number of full time teachers with Ph.D/ D.Lit. during the last five years

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
• Number of full time teachers with PhD/D.Lit.
• Total number of full time teachers
Formula:
$$\frac{\text{Number of full time teachers with Ph. D. or D. Lit}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}} X\ 100$$
File Description (Upload)
• List of number of full time teachers with PhD/D.Lit. and number of full time teachers for 5 years (Institutional data as per data Template)
• Any additional information</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

2.4.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, पी-एच्.डी/ डी.लिट्. इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।** २.४.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, पी-एच्.डी/ डी.लिट्. इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागे दत्तांशप्रारूपानुसारं) • पी-एच्.डी/ डी.लिट्. इति उपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या • पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णा सङ्ख्या सूत्रम्- $$\frac{\text{पी-एच्.डी/ डी.लिट्. इति उपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या}}{\text{पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)}} \times १००$$ **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · गतेषु पञ्चसु वर्षेषु पी -एच्.डी/ डी.लिट्. पूर्णकालिकाध्यापकानां तथा पूर्णकालिकाध्यापकानाञ्च सूची। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।) · अन्या अतिरिक्ता सूचना	
2.4.3 **Q_nM**	***Average teaching experience of full time teachers in the same institution (Data to be provided only for the latest completed academic year, in number of years)*** 2.4.3.1: Total experience of full-time teachers Data Requirements: (As per Data Template) • Name and Number of full time teachers with years of teaching experience Formula**:** $$\frac{\text{Total experience of full time teachers in the same institution}}{\text{Number of full time teachers during the latest completed academic year}}$$ **File Description (Upload)** • Any additional information • List of Teachers including their PAN, designation, department and experience details (Data Template as of 2.4.1)	**05**

2.4.3 सङ्ख्यामितिः	**पूर्णकालिकाध्यापकानां तस्यामेव संस्थायाम् अध्यापनानुभवस्य मध्यमानम् (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः वर्षाणां सङ्ख्यायां देयः)** २.४.३.१. पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णः अध्यापनानुभवः अपेक्षितः दत्तांशः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • पूर्णकालिकाध्यापकानां नामानि, सङ्ख्या, अध्यापनानुभववर्षाणि। सूत्रम्- $$\frac{\text{तस्यामेव संस्थायां पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णाध्यापनानुभवः}}{\text{सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षे पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या}}$$ **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना • अध्यापकसूची आयकरसङ्ख्या-पदनाम-विभागनाम-अनुभवविवरणसहिता। (२.४.१ दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)	
2.4.4 **Q_nM**	***Percentage of full time teachers who received awards, recognition, fellowships at State, National, International level from Government recognised bodies during the last five years*** 2.4.4.1: Number of full time teachers receiving awards from state/ national/ international level from Government recognised bodies during the last five years Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B) • Number of full time teachers receiving awards from State, National, International level • Number of full time teachers Formula $$\frac{\text{Number of full time teachers receiving awards from state/ national/ international level}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}} X\ 100$$ **File Description (Upload)** • Institutional data: as per Data Template • e-copies of award letters (scanned or soft copy) • Any additional information	**05**

2.4.4 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य -राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।** २.४.४.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चनां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • राज्य-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरे पुरस्कारं प्राप्नुवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या • अध्यापकानां सम्पूर्णा सङ्ख्या सूत्रम्- $$\frac{\text{राज्य-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरे पुरस्कारं प्राप्नुवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या}}{\text{पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या}} \times १००$$ (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। · पुरस्कारसम्बद्धानां पत्राणाम् ई-प्रतिकृतयः। (छायाप्रतिः मृदुप्रतिकृतिः वा) · अन्या अतिरिक्ता सूचना	
2.4.5 **QlM**	***University has devised a mechanism to enable the young faculty to learn shastras under learned Gurus. Specify the names of Gurus from whom the teachers/ faculty members have studied Shastras/Veda Shakhas.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Any additional information • Link for additional Information	**06**

2.4.5 गुणमितिः	**विश्वविद्यालये कश्चन क्रियाविधिः वर्तते यस्मिन् युवाध्यापकाः वरिष्ठविदुषां सन्निधौ शास्त्राध्ययनाय प्रोत्साह्यन्ते। गुरूणां नामानि सूचयन्तु येभ्यः अध्यापकाः शास्त्राणां वेदशाखानां वा पारम्परिकम् अध्ययनमकुर्वन्** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना	
2.4.6 **QlM**	***Faculty are available for new programmes/ emerging areas of study such as Research papers, Projects, Consultancy, Prashikshan-Experience, Dharmashastra, Cultural Tourism, Computational linguistics, Computational Sanskrit, Translation Studies, Comparative Philosophy, Comparative Aesthetics, Yogic Science, Yoga Darshan, Samskrit Journalism, Sanskrit manuscriptology, Management, Jurisprudence, Temple Culture and Administration, Vastushastra, Medicinal Astrology etc.*** Upload description in 500 words**.** (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Link for additional Information • Upload any additional information	**08**
2.4.6 गुणमितिः	**नूतनकार्यक्रमाणाम्/उदयमान-क्षेत्राणां (शोधपत्राणि, परियोजनाः, परामर्शः, प्रशिक्षणानुभवः, धर्मशास्त्रं, सांस्कृतिकपर्यटनं, सङ्गणकीय-भाषाशास्त्रं, सङ्गणकीय-संस्कृतम्, अनुवादाध्ययनं, तोलनिकं दर्शनं, तोलनिकं सौन्दर्यशास्त्रं, योगविज्ञानम्, योगदर्शनं, संस्कृतपत्रकारिता, संस्कृतमातृकाशास्त्रम्, प्रबन्धनशास्त्रं, विधिशास्त्रं, देवालयसंस्कृतिः प्रशासनं च , भैषज्यज्योतिषं, वास्तुशास्त्रम् इत्यादीनाम्) अध्यापनाय अध्यापकाः उपलभ्यन्ते।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

2.4.7 **QlM**	***Contribution of faculty to innovation of activities and Specialisation in various academics of Shastra-Chudamani/ Emeritus/ Adjunct Faculty/ Fellows/ Visiting Professors/ Post Doctoral Fellows etc,.*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Any additional information • Link for additional Information	**08**
2.4.7 गुणमितिः	**शास्त्रचूडामणिविदुषां, राष्ट्रस्तरीयाचार्याणाम्, अतिथ्याचार्याणां, संयोजिताचार्याणां, प्रतिष्ठिताचार्याणां, विद्यावारिध्युत्तरशोधरतानां विविधशिक्षाविदां विशेषकार्यकलापानां नवीकरणार्थम्अध्यापकानां योगदानम्।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् · अन्या अतिरिक्ता सूचना	
2.4.8 **QlM**	***Systems adopted to recharge academically and rejuvenate teachers (e.g. learning with traditional Gurus, providing research grants, study leave, nomination to national/international conferences/ seminars, in-service training, organizing national/international conferences, vakyartha-Sabhas, Shastrartha-Sabha, Shastra-Pareeksha, Shastra-spardha/Samskrita-Kavi-Samavaya (Sanskrit Poets' Meet) etc.)*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Link for additional Information • Upload any additional information	**08**

2.4.8 गुणमितिः	**अध्यापकान् शैक्षिकरूपेण पुनर्नवीकर्तुम् अभिगृहीताः व्यवस्थाः - यथा- पारम्परिकगुरूणां सविधे अध्ययनम् , अनुसन्धानानुदानप्रदानम्, अध्ययनावकाशप्रदानम्, राष्ट्रिय/अन्ताराष्ट्रियसम्मेलने नामनिर्देशनम् / सेवारतप्रशिक्षणं, राष्ट्रिय/अन्ताराष्ट्रियसम्मेलनस्य आयोजनं , वाक्यार्थसभाः, शास्त्रार्थसभाः, शास्त्रपरीक्षाः, शास्त्रस्पर्धाः, संस्कृतकवि-समवायः इत्यादयः।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् · अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 2.5 Evaluation Process and Reforms (40)
प्रधानसूचकः – २.५ मूल्याङ्कनप्रक्रिया परिष्करणोपायाः च (४०)

<table>
<tr><th>Metric No.
सङ्ख्यामानम्</th><th></th><th>Weightage
अधिमानम्</th></tr>
<tr><td>2.5.1

Q_nM</td><td>

Average number of days from the date of last semester-end/ year-end examination till the declaration of results during the last five years

2.5.1.1: Number of days from the date of last semester-end/ year- end examination till the declaration of results year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number of days</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Formula:

$$\frac{\text{Total number of days from the date of last semester} - \text{end or year} - \text{end examination till the declaration of results}}{\text{Number of years in assessment period}}$$

Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B)

- Semester wise/ year-wise
- Last date of the last semester-end/ year- end examination
- Date of declaration of results of semester-end/ year- end examination
- Number of days taken for declaration of the results

File Description (Upload)

- List of Programmes and date of last semester and date of declaration of results (Institutional Data as per Data Template)
- Any additional information

</td><td>08</td></tr>
</table>

2.5.1

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां सङ्ख्यायाः मध्यमानम्

२.५.१.१.विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां वार्षिकी सङ्ख्या।

वर्षम्					
दिनानि					

सूत्रम् :

अन्तिमसत्रार्द्धपरीक्षायाः/वार्षिकपरीक्षायाः दिनाङ्कतः परिणामोद्घोषणपर्यन्तं दिनानां सम्पूर्णा सङ्ख्या

———————————————

मूल्याङ्कनावधेः वर्षाणां सङ्ख्या

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- षाण्मासिक्यनुसारेण/ वार्षिक्यनुसारेण
- विगतषाण्मासिक्याः/ वार्षिक्याः परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कः
- षाण्मासिक्याः/ वार्षिक्याः परीक्षायाः परिणामघोषणायाः दिनाङ्कः
- परीक्षापरिणामघोषणार्थं स्वीकृतानि दिनानि

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- कार्यक्रमसूची, अन्तिमषाण्मासिक्याः दिनाङ्कः, परीक्षापरिणामघोषणदिनाङ्कश्च (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

<table>
<tr>
<td>2.5.2

Q_nM</td>
<td>
Percentage of students who made complaints/grievances about evaluation against total number appeared in the examinations during the last five years

2.5.2.1: Number of students who made complaints/grievances about evaluation year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years:

Number of students who made complaints/grievances about evaluation
Total number of students appeared in the examinations

Formula:

Percentage = $\frac{Total\ number\ of\ students\ who\ made\ complaints\ or\ grievances\ about\ evaluation}{Total\ number\ of\ students\ appeared\ in\ the\ examination} X\ 100$

File Description (Upload)

Number of students who made complaints and total number of students appeared year-wise
Any additional information

</td>
<td>06</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>2.5.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये परिवादं/व्यथां वा कृतवतां छात्राणां प्रतिशतं मानम्।

२.५.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये परिवादं/व्यथां वा कृतवतां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः

मूल्यायङ्कनविषयेछात्राणाम् व्यथानाम्/परिवादानां सङ्ख्या
परीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या

सूत्रम् -
$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{मूल्यमापनविषये छात्राणाम् व्यथानाम्/ परिवादानां सम्पूर्णा सङ्ख्या}}{\text{परीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \text{X१००}$$
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

मूल्याङ्कनविषये छात्राणाम् परिवादं कृतवतां छात्राणां सङ्ख्या, परीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।
अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>2.5.3

QlM</td>
<td>
IT integration and reforms in the examination procedures and processes (continuous internal assessment and end-semester assessment) havebrought in considerable improvement in examination management system of the institution
Write a description in maximum of 500 words
File Description (Upload)

Any additional information
Year-wise number of applications, students and revaluation cases

</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr><td>2.5.3

गुणमितिः</td><td>सूचनाप्रविधिना परीक्षापद्धतेः परिष्कारेण (निरन्तरम् आन्तरिकपरीक्षणं अन्तिमसत्रार्द्धपरीक्षणं) च संस्थायाः परीक्षाप्रबन्धनसमितेः वर्धने विशिष्टम् आनुकूल्यम् आनीतम्।
अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं दीयताम्।
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• अन्या अतिरिक्ता सूचना
• क्रमशः वर्षानुगुणम् आवेदनपत्राणां सङ्ख्या छात्रसङ्ख्या पुनःपरिशीलनप्रसक्तीनां सङ्ख्या च।</td><td></td></tr>
<tr><td>2.5.4

Q_nM</td><td>Status of automation of Examination division along with approved Examination Manual
A. 100% automation of entire division & implementation of Examination Management System (EMS)
B. Only student registration, Hall ticket issue & Result Processing
C. Only student registration and result processing
D. Only result processing
E. Only manual methodology

Data Requirements: (As per Data Template in Section B)
File Description (Upload)
• Current Manual of examination automation system
• Annual reports of examination including the present status of automation (Institutional data as per Data Template)
• Any additional information</td><td>08</td></tr>
<tr><td>2.5.4

सङ्ख्यामितिः</td><td>परीक्षाविभागस्य यान्त्रिकीकरणेन सह अङ्गीकृतायाः परीक्षामार्गदर्शिकायाः स्थितिः
1. सम्पूर्णविभागस्य १००% यान्त्रिकीकरणम्, परीक्षा-प्रबन्धन-प्रणाल्याः कार्यान्वयनं च
2. केवलं छात्राणां पञ्जीकरण-परीक्षा-प्रवेशपत्रं फलितांशप्रक्रिया च
3. केवलं छात्राणां पञ्जीकरण-फलितांश-प्रक्रिया
4. केवलं फलितांशप्रक्रिया
5. केवलं परीक्षाप्रविधिदर्शिका

अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• परीक्षा-यान्त्रिकीकरण-प्रणाल्याःअधुनातनीदर्शिका
• अधुनातन्याः यान्त्रिकीकरणस्थित्या सहितं परीक्षायाः वार्षिकं वृत्तम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)
• अन्या अतिरिक्ता सूचना</td><td></td></tr>
</table>

2.5.5 **Q_lM**	***University has a policy of question paper setting in Sanskrit language and mechanism of encouraging students in writing answersin Sanskrit.*** Write a description in maximum of 500 words **File Description (upload)** • Upload the policy document • Provide link for Additional Information • Upload any additional information	**08**
2.5.5 गुणमितिः	**विश्वविद्यालये संस्कृतेन प्रश्नपत्रसज्जतार्थं काचिद् नीतिः, तथा च संस्कृतेन उत्तरलेखनार्थं छात्राणां प्रोत्साहनाय क्रियाविधिश्च वर्तते।** अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् दीयताम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • नीतिप्रपत्रम् उपारोप्यताम् • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 2.6 Student Performance and Learning Outcomes (30)
प्रधानसूचकः- २.६ छात्रस्य कार्यनिष्पादनम् अधिगमपरिणामाश्च (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
2.6.1 **Q_lM**	***The institution has stated learning outcomes (generic and programme specific)/ graduate attributes which are integrated into the assessment process and widely publicized through the website and other documents*** Write a description in maximum of 500 words **File Description** • Upload any additional information • Provide links as Additional Information • Upload COs for all courses (exemplars from Glossary)	**05**

2.6.1 गुणमितिः.	**संस्थाद्वारा अधिगमपरिणामाः (विशिष्टाः निर्दिष्टाश्च कार्यक्रमाः)/ स्नातकोपाधिधारिणां परीक्षणपद्धतिसमन्विताः शैक्षिकगुणोपलब्धयः व्यापकप्रचारार्थं संस्थायाः जालस्थाने अन्येषु प्रपत्रेषु च निर्दिश्यन्ते।** अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं दीयताम् **पञ्जिकाविवरणम्** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया • अतिरिक्तसूचनात्वेन जालस्थानसन्धानानां निर्देशः • सर्वेषां पाठ्यक्रमाणां परिणामाः उपारोपणीयाः (आदर्शरूपाणि शब्दकोशटिप्पण्यां योजितानि)	
2.6.2 **Q_lM**	***Attainment of Programme outcomes, Programme specific outcomes and course outcomes are evaluated by the institution*** Upload a description of the method of measuring attainment of POs, PSOs and COs in not more than 500 words and the level of attaiment of POs, PSOs and COs. **File Description (upload)** • Provide link for Additional Information • Upload any additional information	**05**
2.6.2 गुणमितिः.	**एतेषां सर्वेषां कार्यक्रमपरिणामानां, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमपरिणामानां निष्पत्तीनां च मूल्याङ्कनं संस्था करोति।** कार्यक्रमपरिणामानां, कार्यक्रमविशिष्टपरिणामानां, पाठ्यक्रमपरिणामानां च निष्पत्तेः मापनपद्धतेः विवरणम् अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विलिख्य उपारोपणीयम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>2.6.3

Q_nM</td>
<td>Pass percentage of students (Data for the latest completed academic year)

2.6.3.1: Total number of final year students who passed the university examinations
2.6.3.2: Total number of final year students who appeared for the examinations
Data Requirement: (As per Data Template in Section B)
• Programme Code
• Name of the Programme
• Number of students appeared
• Number of students passed
• Pass percentage
Formula:

$$\frac{\text{Total number of final year students who passed in the university examination}}{\text{Total number of final year students who appeared for the examination}} \times 100$$

File Description (Upload)
• Upload list of Programmes and number of students passed and appeared in the final year examination (Data Template)
• Provide link for the annual report
• Upload any additional information</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr><td>2.6.3

सङ्ख्यामितिः</td><td>छात्राणाम् उत्तीर्णतायाः प्रतिशतं मानम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

२.६.३.१. विश्वविद्यालयस्य परीक्षासु उत्तीर्णानाम् अन्तिमवर्षीयाणां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या
२.६.३.२. परीक्षासु सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या

अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
पाठ्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या
कार्यक्रमस्य नाम
परीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां सङ्ख्या
उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या
उत्तीर्णतायाः प्रतिशतं मानम्
सूत्रम्-
विश्वविद्यालयस्य अन्तिमवर्षस्य परीक्षायाम् उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या
———————————————— X १००
अन्तिमवर्षपरीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
कार्यक्रमसूची, परीक्षायाम् उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या, अन्तिमवर्षपरीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या च उपारोपणीया (दत्तांशप्रारूपम्)
वार्षिकप्रतिवेदनस्य सन्धानम्
अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया</td><td></td></tr>
<tr><td>2.6.4

QlM</td><td>The Institution has mechanism to evaluate the performance of students through the vakyartha/shastrartha-Sabhas, Shalaka-Pareeksha, Shastra-Pareeksha (Oral), Shastra-spardha, Writing Sanskrit-Slokas/Padya/Poetry etc.
Upload description in 500 words (Sanskrit/English)

File Description (upload)
Provide link for Additional Information
Upload any additional information</td><td>10</td></tr>
</table>

2.6.4 गुणमितिः	**संस्थायां वाक्यार्थ /शास्त्रार्थसभा-शलाकापरीक्षा-शास्त्रपरीक्षा (मौखिकं)-शास्त्रस्पर्धा-संस्कृतश्लोक-पद्य-काव्यादिभिः छात्राणां प्रस्तुतेः मूल्याङ्कनार्थं कश्चन क्रियाविधिः वर्तते।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 2.7 Student Satisfaction Survey (30)
प्रधानसूचकः – २.७ छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम् (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
2.7.1 **Q_nM**	***Online Student Satisfaction Survey regarding Teaching Learning process*** Data Requirements: (As per Data Template in Section B) • Name/ Class/ Gender • Student Id number/ Adhar Id number • Mobile number • Email id • Degree Programme (Database of all currently enrolled students need to be prepared and shared with NAAC along with the online submission of QIF) **File Description (Upload)** • Upload any additional information • Upload database of all currently enrolled students (Institutional data as per Data Template)	**30**

<table>
<tr>
<td>2.7.1

सङ्ख्यामि
तिः</td>
<td>अध्यापन-अधिगमयोः प्रक्रियाविषये अधितन्त्रि छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्।

अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
• नाम/कक्षा/लिङ्गम्
• छात्रस्य आधारसङ्ख्या/पञ्जीकरणसङ्ख्या
• चलदूरभाषसङ्ख्या
• ई-पत्रसङ्केतः
• उपाधिकार्यक्रमः
सम्प्रति पञ्जीकरणं प्राप्तवतां/ सर्वेषां छात्राणां दत्तांशनिधिः निर्मातव्यः, स गुणवत्ता-सूचक-रूपरेखा समर्पणावसरे अधितन्त्रि रा.मू.प्र.परिषदे समर्पणीयः च।

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया
• सम्प्रतिपञ्जीकरणं प्राप्तवतां/ सर्वेषां छात्राणां दत्तांशनिधिः (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)</td>
<td></td>
</tr>
</table>

Criterion III – Research, Innovations and Extension (250)
तृतीयः निकषः – अनुसन्धानं नवाचाराः विस्तारश्च (२५०)

Key Indicator - 3.1 Promotion of Research and Facilities (30)
प्रधानसूचकः – ३.१ अनुसन्धानप्रोन्नयनं सौविध्यानि च (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

3.1.1 **Q_lM**	***The institution's Research facilities are frequently updated and there is a well defined policy for promotion of research which is uploaded on the institutional website and implemented*** Documents : Minutes of the Research Committee/ Academic Council/Governing Council/ Syndicate/Board of Management related to research promotion policy and its adoption **File Description (Upload)** • Minutes of the the Research Committee/ Academic Council/ Governing Council/ Syndicate/ Board of Management related to research promotion policy adoption • URL of Policy document on promotion of research uploaded on website • Any additional information	**02**
3.1.1 गुणमितिः	**संस्थायाः अनुसन्धानयोजनाः मुहुर्मुहुः नवीकृताः। एवमेवअनुसन्धानस्य प्रोन्नत्यै सुचारुनिर्दिष्टा योजना संस्थायाः जालस्थाने उपारोपिता क्रियान्विता च।** **अभिलेखाः-**अनुसन्धानस्य प्रोन्नतियोजनाविषयकं शोधसमितेः/ शैक्षिकपरिषदः/ शासिपरिषदः/ प्रबन्धपरिषदः कार्यवृत्तं तत्स्वीकृतिपत्रं च। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अनुसन्धानस्य प्रोन्नतियोजनाविषयकं शोधसमितेः/ शैक्षिकपरिषदः/ शासिपरिषदः/ प्रबन्धपरिषदः कार्यवृत्तं तत्स्वीकृतिपत्रं च। • प्रबन्धपरिषदः कार्यवृत्तस्य तत्स्वीकृतिपत्रस्य च संस्थायाः जालस्थाने स्पष्टतया उपारोपितस्य सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr>
<td>3.1.2

Q_nM</td>
<td>The institution provides seed money for in-depth Shastric training/inter-disciplinary training to its teachers for research during the last five years(average of five years; INR in Lakhs)

3.1.2.1: The amount of seed money provided by institution to its faculty year-wise during the last five years (INR in lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Rupees in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
• Name of the teacher getting seed money
• The amount of seed money
• Year of receiving grant
• Duration of the grant
Formula:

$$\frac{\textit{The amount of seed money provided to the faculty members the institution for in-depth Shastric training/inter-disciplinary training and research}}{\textbf{Number of years in the assessment period}}$$

File Description (Upload)
• Minutes of the relevant bodies of the University
• Budget and expenditure statements signed by the Finance Officer indicating seed money provided and utilized
• List of teachers receiving grant and details of grant received (Institutional data as per Data Template)
• Any additional information</td>
<td>03</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.1.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्था अध्यापकेभ्यः अनुसन्धानाय तलस्पर्शि-शास्त्र-प्रशिक्षणाय अन्तःशास्त्रीय-प्रशिक्षणाय च मूलनिधिं ददाति। (पञ्चानां वर्षाणां मध्यमानम्; लक्षशः रूप्यकेषु)

३.१.२.१. संस्थया विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अध्यापकेभ्यः प्रदत्तस्य मूलनिधेः वार्षिकी सङ्ख्या (लक्षशः)

वर्षम्					
लक्षशः					

पूर्वेषां पञ्चानां वर्षाणां दत्तांशः अपेक्ष्यते- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- एतादृशानां मूलनिधिं प्राप्तवताम् अध्यापकानां नामानि।
- प्राप्तः मूलनिधिः
- अनुदानप्राप्तिसंवत्सरम्
- अनुदानस्य अवधिः

सूत्रम्-

संस्थयाअध्यापकेभ्यः अनुसन्धानाय तलस्पर्शि-शास्त्र-प्रशिक्षणाय अन्तःशास्त्रीय-प्रशिक्षणाय च प्रदत्तो मूलनिधिः
———————————————
मूल्याङ्कनावधेः वर्षाणां सङ्ख्या

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- विश्वविद्यालयस्य योग्यनिकायस्य कार्यवृत्तम्
- विश्वविद्यालयस्य वित्ताधिकारिणा हस्ताक्षरितं मूलनिधेः प्राप्तराशेः व्ययीकृतराशेश्च सूचकम् आयव्ययपत्रकं व्ययपत्रकं च।
- प्राप्तानुदानविवरणेन सह अनुदानं प्राप्तवताम्अध्यापकानांसूची। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.1.3

Q_nM</td>
<td>Percentage of teachers receiving national/ international fellowship/financial support by various agencies for advanced studies/ research during the last five years

3.1.3.1: Number of teachers who received national/ international fellowship/financial support from various agencies, for advanced studies / research; during the last five years

Data for the last five years: (As per Data Template)
• Name of the teacher received national/ international fellowship/financial support by various agencies for advanced studies / research
• Name of the award received
• Year when the award was received
• Awarding Agency

$$\frac{\text{Total number of teachers who received national/ international fellowship/ financial support by various agencies for advanced studies/research during the last five years}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}} \times 100$$

File Description (Upload)
• Any additional information
• e-copies of the award letters of the teachers
• List of teachers and their international fellowship details (Data Templates)</td>
<td>02</td>
</tr>
</table>

3.1.3 सङ्ख्यामितिः	**गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विविधसंस्थाभ्यः प्रोध्ययनाय/अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/अन्ताराष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवताम् अध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।** ३.१.३.१ : गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विविधसंस्थाभ्यः प्रोध्ययनाय/अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/अन्ताराष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवताम् अध्यापकनां सङ्ख्या। गतानां पञ्चानां वर्षाणां दत्तांशः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) - • विविधसंस्थाभ्यः प्रोध्ययनाय/अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/अन्ताराष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसहायतां प्राप्तवतः अध्यापकस्य नाम • प्राप्तस्य पुरस्कारस्य नाम • पुरस्कारप्राप्तिवर्षम् • पुरस्कारप्रदात्री संस्था गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विविधसंस्थाभ्यः प्रोध्ययनाय/ अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/ अन्ताराष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/ वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवताम् अध्यापकनाम् सम्पूर्णा सङ्ख्या ——————————————— X१०० पूर्णकालिकाध्यापकानाम् सङ्ख्या (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना • अध्यापकानां पुरस्कारपत्राणाम् ई-प्रतिकृतयः • अध्यापकानाम् आवलिः तैः प्राप्तायाः अन्ताराष्ट्रियविद्वद्वृत्तेः विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)	

<table>
<tr>
<td>3.1.4

Q_nM</td>
<td>Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and other research fellows enrolled in the University during the last five years

3.1.4.1: The Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and other research fellows enrolled in the University year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data for the last five years: (As per Data Template)
• Name of the Research fellow
• Year of enrolment
• Duration of fellowship
• Type of the fellowship
• Granting agency

File Description (Upload)
• Any additional information
• Provide a list of research fellows and their fellowship details (Data Template)</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

3.1.4

सङ्ख्यामितिः

विश्वविद्यालये विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां (JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातॄणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातॄणां सङ्ख्या

३.१.४.१.विश्वविद्यालये विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां (JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातॄणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातॄणां वर्षक्रमेण सङ्ख्या

वर्षम्					
सङ्ख्या					

अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- अनुसन्धातुः नाम
- पञ्जीकरणवर्षम्
- छात्रवृत्तेः अवधिः
- छात्रवृत्तेः प्रकारः
- अनुदानदात्री संस्था।

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- अन्या अतिरिक्ता सूचना
- अनुसन्धातॄणां सूची, छात्रवृत्तिविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।

3.1.5 **Q_nM**	***University has the following facilities*** 1. Central Instrumentation Centre/ Language Laboratory ComputerLab/ICT Lab 2. Museum 3. Studios/ Recording Studio for Audio-Video/e-P.G.Pathashala Facilities 4. Research/Statistical Databases 5. Manuscript Resource Centre (MRC) 6. Manuscript Conservation Centre (MCC) 7. Yoga Training Centre 8. Yoga Therapy Centre with modern equipments 9. Observatory/Yajnashala 10. Psychology Laboratory 11. Any other facility to support research **Options:** A. Any four or more the above B. Any three of the above C. Any two of the above D. Any one of the above E. None of the above Data Requirements: • Name of the facility • Year of establishment • Videos/pictures **File Description (Upload)** • Paste link of videos and geotagged photographs • Upload the list of facilities provided by the university and their year of establishment (Institutional data as per Data Template) • Upload any additional information	**04**

3.1.5 सङ्ख्यामितिः	**विश्वविद्यालये अधोलिखितानि सौविध्यानि सन्ति** 1. केन्द्रीयम् उपकरणकेन्द्रम् / भाषाप्रयोगशाला / सङ्गणकप्रयोगशाला / सूचना-सम्प्रेषण-प्राविधिप्रयोगशाला 2. पुरातत्त्वसङ्ग्रहालयः 3. दृश्य-श्रव्य-सामग्रीनिर्माणाय चित्राङ्कनशालायाः ध्वन्यङ्कनशालायाः ई.पी.जी पाठशालायाः वा सौविध्यानि। 4. अनुसन्धानम्/साङ्ख्यकीयो दत्तांशनिधिः 5. पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम् 6. पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम् 7. योगप्रशिक्षणकेन्द्रम् 8. आधुनिकयन्त्रसहितं योग-उपचारकेन्द्रम् 9. वेधशाला/यज्ञशाला 10. मनोविज्ञानप्रयोगशाला 11. अनुसन्धानस्य समर्थनाय किञ्चित् सौविध्यम् विकल्पाः- अ. उपर्युक्तेषु केचित् चत्वारः अथवा ततोऽधिकाः आ. उपर्युक्तेषु केचित् त्रयः इ. उपर्युक्तेषु कौचित् द्वौ ई. उपर्युक्तेषु कश्चित् एकः उ. उपर्युक्तेषु न कोऽपि अपेक्षितः दत्तांशः- • सौविध्यस्य नाम • स्थापनायाः वर्षम् • दृश्यसामग्री/चित्राणि **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • भूचित्रसंवलितानां दृश्यसामग्रीचित्राणां सन्धानम्। • विश्वविद्यालयेन दत्तानां सौविध्यानां सूची, स्थापनायाः वर्षञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

3.1.6 **Q_nM**	***Percentage of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency (Data for the latest completed academic year)*** 3.1.6.1: Number of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency 3.1.6.2 : Number of departments offering academic programmes Data Requirements: (As per Data Template in Section B) • Name of the Department • Name of the Scheme • Name of the funding agency • Year of Award • Funds provided • Duration of award Formula: **Number of departments with UGC-SAP, CAS, DST / ICSSR / ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency** ———————————————— **X 100** **Total number of departments offering academic programmes** **File Description (Upload)** • E-version of departmental recognition letters or other award letters • List of departments and award details (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**04**

3.1.6 सङ्ख्यामितिः	**विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायता कार्यक्रमस्य (SAP) प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., आय्.सी.एस्.एस्.आर्., आय्.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः , शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां प्रतिशतं मानम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)** ३.१.६.१. विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायता कार्यक्रमस्य प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., ऐ.सी.एस्.एस्.आर्., ऐ.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां सङ्ख्या। ३.१.६.२. शैक्षिककार्यक्रमान् प्रस्तूयमानानां विभागानां सङ्ख्या अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • विभागस्य नाम • योजनायाः नाम • धनदात्री संस्था • प्राप्तिवर्षम् • प्राप्तधनम् • योजनायाः अवधिः सूत्रम्- वि.वि.अ. आयोगस्य इतरसंस्थानां विशिष्टसहायतादियोजनान्तर्गतं तत्सदृशयोजनायां वा परिचायिताः विभागाः ————————————————X१०० शैक्षिककार्यक्रमान् सञ्चाल्यमानानां विभागानां सम्पूर्णा सङ्ख्या **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • विभागीय-अनुदान-अनुमतिपत्राणां ई-प्रभागः अथवा अन्यानुमतिपत्राणि • विभागानां सूची अनुमतिपत्रस्य विवरणञ्च दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

3.1.7 **Q$_l$M**	***Does the university has the following –*** ***1. Scheme for preparation of critical edition of unpublished manuscripts for research projects and research degrees*** ***2. Sanskrit as the compulsory medium of writing thesis/dissertation/ Project Report etc.*** ***3. Provision for the translation of Sanskrit/Shastric texts as part of formal research degree?*** ***4. Incentive to write Sanskrit-Teeka-s/commentaries on Sanskrit texts*** ***5. Scheme for production of Study materials in Sanskrit*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Upload any additional information	**10**
3.1.7 गुणमितिः	**विश्वविद्यालये अधोलिखितांशाः सन्ति–** 1. अनुसन्धानपरियोजनानां शोधोपाधीनां च कृते अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां समीक्षात्मकदृष्ट्या ग्रन्थसम्पादनयोजना 2. शोधप्रबन्ध/लघुशोधप्रबन्ध/परियोजनाप्रतिवेदनेषु अनिवार्यमाध्यमत्वेन संस्कृतम् 3. औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया संस्कृतग्रन्थानां शास्त्रीयग्रन्थानां वाऽनुवादाय प्रोत्साहनम् 4. औपचारिक-अनुसन्धान-उपाध्यङ्गतया गृहीतस्य संस्कृतग्रन्थस्य टीका/व्याख्यालेखनार्थं प्रोत्साहनम् 5. संस्कृतमाध्यमेन अध्ययनाध्यापनसामग्रीनिर्माणाय योजना पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 3.2 Resource Mobilization for Research (20)
प्रधानसूचकः – ३.२ अनुसन्धानाय आर्थिकस्रोतसां सङ्ग्रहः (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

<table>
<tr>
<td>3.2.1

Q_nM</td>
<td>Grants for research projects sponsored by non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, chairs in the institution during the last five years (INR in Lakhs)

3.2.1.1: Total Grants for research projects sponsored by non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, Chairs in the institution year-wise during the last five years (INR in Lakhs)-

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Rupees in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the Project/ Endowments, Chairs
Name of the Principal Investigator
Department of Principal Investigator
Year of Award
Funds provided
Duration of the project

File Description (Upload)

e-copies of the grant award letters for research projects sponsored by non-government sources.
List of project and grant details (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>03</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.2.1

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

संस्थायां गतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तमनुदानं पीठानि च(लक्षशः)

३.२.१.१. संस्थायां गतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तानाम् अनुदानानां वार्षिकः योगः (लक्षशः)

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>लक्षशः</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अ पेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- शोधयोजनायाः/दत्तनिधेः/पीठानां नामानि
- प्रमुखान्वेषकस्य नाम
- प्रमुखान्वेषकस्य विभागः
- परियोजनाया अनुमतिवर्षम्
- प्राप्तधनम्
- शोधयोजनाया अवधिः

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितायाः शोधयोजनायाः कृते अनुदानप्राप्तिपत्रस्य ई-प्रतिकृतयः।
- परियोजनासूची, अनुदानविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.2.2

Q_nM</td>
<td>Grants for research projects sponsored by government sources like UGC, Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan), IGNCA, NMM, Sanskrit Academies, ICPR, DST, ICHR etc. during the last five years (INR in Lakhs)

3.2.2.1: Total Grants for research projects sponsored by government sources year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>INR in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
Data requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the Project
Name of the Principal Investigator
Department of Principal Investigator
Year of Award
Funds provided
Duration of the project
Funding Agency
Total amount of funds received

File Description (Upload)

E-copies of the grant award letters for research projects sponsored by government
List of project and grant details (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>07</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.2.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोग-केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तनं राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्)-इन्दिरागाँधीराष्ट्रियकलाकेन्द्र-राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिशन्-संस्कृताकादमी- भारतीयदार्शनिकानुसन्धानपरिषद् भारतीयैतिहासिकानुसन्धानपरिषदादिभि सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तमनुदानम्। (लक्षशः)

३.२.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तानामनुदानानां वार्षिकः योगः। (लक्षशः)

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>लक्षशः</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः-

- शोधयोजनायाः नाम
- प्रमुखान्वेषकस्य नाम
- प्रमुखान्वेषकस्य विभागः
- परियोजनाया अनुमतिवर्षम्
- प्राप्तधनम्
- शोधयोजनाया अवधिः
- अनुदानसंस्था
- प्रदत्तः अनुदानराशिः

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- शासकीयसंस्थाभिः प्रायोजितायाः शोधयोजनायाः कृते अनुदानप्राप्तिपत्रस्य ई-प्रतिकृतयः।
- परियोजनासूची, अनुदानविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.2.3

Q_nM</td>
<td>Number of research projects per teacher funded by government and Non-Government agencies during the last five years

3.2.3.1: Number of research projects funded by government and non-government agencies during the last five years

Data requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
• Name of Principal Investigator
• Duration of project
• Name of the research project
• Amount / Fund received
• Name of funding agency
• Year of sanction
• Department of recipient
Formula:

$$\frac{\text{Number of research projects funded by government and non} - \text{government agencies}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}}$$

File Description (Upload)
• List of research projects and funding details (Institutional data as per Data Template)
• Supporting document from Funding Agency
• Provide Link for the funding agency website
• Any additional information</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.2.3

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनाः।

३.२.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनानां सङ्ख्या।

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
• प्रमुखान्वेषकस्य नाम
• परियोजनाया अवधिः
• शोधपरियोजनाया नाम
• प्राप्तो राशिः/अनुदानम्
• आर्थिकसाहाय्यप्रदात्री संस्था
• परियोजनास्वीकृतिवर्षम्
• प्राप्तिकर्तृविभागः
सूत्रम्-
सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः आर्थिकसहायतया प्रदत्तशोधयोजनानां सङ्ख्या
―――――――――――
पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या
(३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• परियोजनासूची, अनुदानप्रदातृसंस्थाविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः
• अनुदानप्रदातृसंस्थाभिः प्राप्तं सहायकप्रपत्रम्
• अनुदानप्रदातृसंस्थाजालस्थानस्य सन्धानम्
• अन्या अतिरिक्ता सूचना</td>
<td></td>
</tr>
</table>

3.2.4 **Q_lM**	***University provide funds out of its internal resources for the promotion of research. Provide details*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) The description may cover • Name of the Teacher • Title of Research work • Amount Provided for the Research • Year • Any additional Information	**05**
3.2.4 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयः आन्तरिकस्रोतोभ्यः प्राप्तधनं अनुसन्धानस्य प्रोन्नयनाय परिकल्पयति किम्? विवरणं देयम्।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **विवरणे -** • अध्यापकस्य नाम • शोधकार्यस्य विषयः • शोधकार्यनिमित्तं प्रदत्तधनराशिः • वर्षम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator - 3.3 Innovation Ecosystem (20)
प्रधानसूचकः – ३.३ नवाचारसंवलिता पारिस्थितिकी प्रणाली (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
3.3.1 **Q_lM**	***Institution has created an eco-system for innovations including Incubation centre/ Research Labs/Manuscript repositories/subject based networks/teaching learning centers (TLC)/MOOCS studio/NRC and other initiatives for creation and transfer of knowledge*** Upload a description of the available incubation centre/ Research Labs/Manuscript repositories for innovation and evidence of its usage with their activity in not more than 500 words **File Description (Upload)** • Any additional information	**08**

<table>
<tr><td>3.3.1

गुणमितिः</td><td>सम्बद्धसंस्थाद्वारा एका पारिस्थितिकी विरचिता यत्र अभिनवस्य ज्ञानस्य सर्जनार्थं सम्प्रेषणार्थं च अभिनवज्ञाननिष्पत्तिकेन्द्राणि/ अनुसन्धानप्रयोगशालाः/ पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्राणि तथा अन्ये उपायाः उपलभ्यन्ते।

संस्थायां विद्यमानानि अभिनवज्ञाननिष्पत्तिकेन्द्राणि/ अनुसन्धानप्रयोगशालाः/ पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्राणि तथा अन्यच्चाधिकृत्य तेषां समुपयोगसाक्ष्यं, कार्यप्रणालींचाधिकृत्य पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन)
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• अन्या अतिरिक्ता सूचना</td><td></td></tr>
<tr><td>3.3.2

Q_nM</td><td>Number of awards/ recognitions received for research/ innovations by the institution/ teachers/ research scholars/ students during the last five years

3.3.2.1: Total number of awards/ recognitions received for research/ innovations won by institution/ teachers/ research scholars/ students year wise during the last five years
<table><tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
Data Requirements for thelast five years: (As per Data Template)
• Name of the Awardee
• Name of the Awarding Agency with contact details
• Year of Award

File Description (Upload)
• e- copies of award letters
• Any additional information
• List of innovation and award details (Data Template)</td><td>03</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.3.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः/ अनुसन्धातृभिः/ छात्रैः नवाचारेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां सङ्ख्या।

३.३.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः नवाचारेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/सम्मानानां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- नवाचारपुरस्काराणां नाम
- पुरस्कारं प्राप्तवतः नाम
- सम्पर्कसङ्केतेन सह पुरस्कारप्रदात्र्याः संस्थायाः नाम
- पुरस्कार-प्राप्तिवर्षम्
- विभागः - संस्था/ अध्यापकः/ शोधछात्रः/ छात्रः

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- पुरस्कारपत्राणाम् ई-प्रतिकृतयः।
- नवाचारसूची, पुरस्कारविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.3.3

Q_nM</td>
<td>Number of workshops/seminars conducted on Research methodology, Manuscriptology and Paleography, Intellectual Property Rights (IPR), Entrepreneurship, Research workshops in interdisciplinary and emerging areas of contemporary relevance, Skill development during the last five years

3.3.3.1: Total number of workshops/seminars conducted on Research methodology, Manuscriptology and Paleography, Intellectual Property Rights (IPR), Entrepreneurship, Research workshops in interdisciplinary and emerging areas of contemporary relevance, Skill development year wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
Data to be provided for the last five years: (As per Data Template)

Names of the workshops / seminars
Number of Participants
Date (From - To)
Provide the Link to the activity report on the website

File Description (Upload)

Report of the event
Any additional information
List of workshops/seminars held during last 5 years (Data Template)

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

3.3.3 सङ्ख्यामितिः	**गतेषु पञ्चसु वर्षेषु अनुसन्धानप्रविधेः पाण्डुलिपिविज्ञानस्य प्राचीनलेखनाध्ययनशास्त्रस्य बौद्धिकसम्पदधिकारस्य (आई.पि.आर्.) उद्यमशीलतायाः समकालीनप्रासङ्गिकतायाः अन्तःशिक्षणस्य कौशलाभिवृद्धेः विषये चालितानांकार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनां सङ्ख्या।** ३.३.३.१: गतेषु पञ्चसु वर्षेषु क्रमशः प्रतिवर्षम् अनुसन्धानप्रविधेः पाण्डुलिपिविज्ञानस्य प्राचीनलेखनाध्ययनशास्त्रस्य बौद्धिकसम्पदधिकारस्य (आई.पि.आर्.) उद्यमशीलतायाः समकालीनप्रासङ्गिकतायाः अन्तःशिक्षणस्य कौशलाभिवृद्धेः विषये च चालितानां कार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनां सम्पूर्णा सङ्ख्या। <table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> गतानां पञ्चानां वर्षाणां दत्तांशः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) - ● कार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनां नामानि ● प्रतिभागिनां सङ्ख्या ● दिनाङ्कः (तः –पर्यन्तम्) ● जालस्थानस्य कार्यक्रमवृत्तानां सन्धानं दीयताम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • कार्यक्रमस्य इतिवृत्तम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना • गतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां कार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनाम् आवलिः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)	
3.3.4 **Q$_l$M**	***Mentoring provided to newly established Institutes, new research and innovation initiatives established in other universities in the area of Sanskrit basic and applied research, Quality Improvement Program in Sanskrit.*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Any additional information	**04**

3.3.4 गुणमितिः	**सद्यः स्थापितानां संस्थानां समारम्भाय प्रदत्तानि मार्गदर्शनानि , अन्यविश्वविद्यालयेषु मौलिकसंस्कृते अनुप्रयुक्तानुसन्धानक्षेत्रे च स्थापितं नवानुसन्धानं नावीन्योपक्रमाश्च, संस्कृते गुणवत्तासुधारणकार्यक्रमाः** पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicators - 3.4 Research Publications and Awards (100)
प्रधानसूचकः – ३.४ शोधप्रकाशनानि पुरस्काराश्च (१००)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
3.4.1 **Q_nM**	***The institution ensures implementation of its stated Code of Ethics for research*** 3.4.1.1 The institution has a stated Code of Ethics for research and the implementation of which is ensured through the following: 1. Inclusion of research ethics in the research methodology course work 2. Presence of institutional Ethics committees (Animal, chemical,bio-ethics etc.,) 3. Plagiarism check 4. Research Advisory Committee **Options:** A. All of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any 1 of the above E. None of the above **File Description (Upload)** • Code of ethics for Research document, Research Advisory committee and ethics committee constitution and list of members on these committees, software used for Plagiarism check, link to Website • Any additional information	**05**

3.4.1 सङ्ख्यामितिः	**संस्था अनुसन्धानार्थं घोषितनीतिसंहितायाः क्रियान्वयनं निश्चिनोति।** ३.४.१.१ संस्था अनुसन्धानार्थं घोषितां नीतिसंहितां दधाति यस्याः क्रियान्वयनम् अधो लिखितप्रकारेण सुनिश्चीयते - १. अनुसन्धानप्रविधिपाठ्यक्रमे अनुसन्धाननीतिसिद्धान्तस्य समावेशः। २. सांस्थानिकनीतिसमितीनाम् (पशु-रासायनिक-जैविकनीतिसम्बन्धिनीनाम्) विद्यमानता। ३. कृतिचौर्यनिरीक्षणम्। ४. अनुसन्धानपरामर्शसमितिः। **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अनुसन्धानस्य नीतिसंहितायाः प्रपत्रम्, अनुसन्धानपरामर्शनसमितेः, नीतिसमितेः संरचनायाः सदस्यसूच्याश्च प्रपत्रं, कृतिचौर्यनिरीक्षणार्थम् उपयुज्यमानः तन्त्रांशः, जालस्थानसन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना।	

3.4.2 **Q_nM**	***The institution provides incentives to teachers who receive state, national and international recognitions/awards*** 1.Commendation and monetary incentive at a University function 2.Commendation and medal at a University function 3. Certificate of honor 4.Announcement in the Newsletter/ website **Options:** A.All of the above B.Any 3 of the above C.Any 2 of the above D. Any 1 of the above E.None of the above Data Requirements: (As per Data Template of 2.4.4) • Name of the Awardee with contact details • Name of the Awarding Agency • Year of Award • Incentive details **File Description (Upload)** • E- copies of the letters of awards • List of Awardees and Award details (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**08**

3.4.2 सङ्ख्यामितिः	**संस्था राज्यस्तरीयां/ राष्ट्रियाम्/ अन्ताराष्ट्रियां मान्यतां/ पुरस्कृतिं प्राप्तवतः अध्यापकान् प्रोत्साहयति।** १. विश्वविद्यालयसमारोहे प्रशस्तिपत्रप्रदानेन धनराशिप्रदानेन च प्रोत्साहनम्। २. विश्वविद्यालयसमारोहे प्रशस्तिपत्रप्रदानं पदकप्रदानं च। ३. सम्मानप्रमाणपत्रम् ४. वार्तापत्रे/जालस्थाने उद्घोषणम् **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि अपेक्षितः दत्तांशः- (२.४.४ दत्तांशप्रारूपानुसारं) • सम्पर्कसङ्केतेन सह पुरस्कारं प्राप्तवतः नाम • पुरस्कारप्रदात्र्याः संस्थायाः नाम • पुरस्कारस्य वर्षम् • प्रोत्साहनविवरणानि **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • पुरस्कारपत्राणां ई-प्रतिकृतयः। • पुरस्कृतानां सूची पुरस्कारविवरणञ्च। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

3.4.3 **Q_lM**	***Patents acquired/Creative writing / or critical Shastric writing composed in Sanskrit / copyright generated / hitherto unknown manuscripts brought to light through publication.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) • Name of the Patents acquired/Creative writings/ critical Shastric writings composed in Sanskrit or awarded/ copy right generated / hitherto unknown manuscripts published/awarded • Year of Publication in reputed press / Awarded **File Description (Upload)** • List of the year of the publications of the patents etc. • Any additional information.	**07**
3.4.3 गुणमितिः	**प्राप्ताः स्वत्वाधिकाराः/ संस्कृतेन सर्जनात्मकलेखनम्/ अथवा समीक्षात्मकं शास्त्रीयं लेखनम्/ प्राप्तं प्रतिकृतिस्वाम्यम्/ एतावात्पर्यन्तम् अज्ञाताः मुद्रणेन प्राकाश्यमानीताः मातृकाः।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं देयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) • प्राप्तानां स्वत्वाधिकाराणां/ संस्कृतेन सर्जनात्मकलेखनानां/ समीक्षात्मकशास्त्रीयलेखनानां/ प्राप्तानां प्रतिकृतिस्वाम्यानाम्/ एतावत्पर्यन्तम् अज्ञातानां मुद्रणेन प्राकाश्यमानीतानां मातृकाणां च नामानि • प्रसिद्धमुद्रणालये प्रकाशनस्य/ पुरस्कारस्य वर्षम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • प्राप्तस्वत्वाधिकाराणां प्रकाशनवर्षसूची। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

3.4.4 **Q_nM**	***Number of Ph.Ds awarded per teacher during the last five years*** 3.4.4.1: How many Ph.Ds awarded during the last 5 years 3.4.4.2 : Number of teachers recognized as guides during the last five years Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B) • Name of the PhD scholar • Name of the Department • Name of the guide/s • Year of registration of the scholar • Year of award of PhD Formula: $$\frac{\text{Number of Ph.D degrees awarded during the last five years}}{\text{Number of Teachers as a recognised guides during the last five years}}$$ Documents: Sources-Shodh Ganga **File Description (Upload)** • URL to the research page on HEI web site • List of PhD scholars and their details like name of the guide, title of thesis, year of award etc (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**15**

3.4.4 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकस्य निर्देशने पी-एच्.डी इत्युपाधिभाजां शोधच्छात्राणां सङ्ख्या॥** ३.४.४.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कतिभिः छात्रैः पी-एच्.डी इत्युपाधयः प्राप्ताः? ३.४.४.२. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु मार्गदर्शकत्वेन मानितानाम् अध्यापकानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • शोधच्छात्रस्य नाम • विभागस्य नाम • मार्गदर्शकस्य नाम • शोधच्छात्रस्य पञ्जीकरणवर्षम् • उपाधिप्राप्तिवर्षम् सूत्रम्- $$\frac{\text{विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पी-एच्.डी इत्युपाधिभाजां शोधच्छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{मार्गदर्शकत्वेन मानितानाम् अध्यापकानां सङ्ख्या}}$$ **प्रलेखाः :** स्रोतांसि - शोधगङ्गा/संस्थायाः जालस्थानम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • जालस्थाने शोधपुटस्य सन्धानम्। • शोधच्छात्राणां विवरणात्मिका सूची (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr>
<td>3.4.5

Q_nM</td>
<td>
Number of research papers per teacher in the Journals notified on UGC website/recognised peer reviewed journals/ reputed journals published by Sanskrit/ General Universities/ Departments/ Research Institutes and notified journals by the Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) in its website and in the Conference Proceedings

3.4.5.1: Number of research papers in the Journals notified on UGC website/recognised peer reviewed journals/ reputed journals published by Sanskrit/ General Universities/ Departments/ Research Institutes and notified journals by the Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) in its website and in the Conference Proceedings year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirements: (As per Data Template in Section B)

Title of paper
Name of the author/s
Department of the teacher
Name of journal
Year of publication
ISSN /e-ISSN number

Formula:

$$\frac{\text{Number of publications in aforesaid journals during the last five years}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}}$$

File Description (Upload)

List of research papers by title, author, department, name and year of publication (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>20</td>
</tr>
</table>

3.4.5 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु समीक्षितपत्रिकासु, संस्कृतविश्वविद्यालयैः तद्विभागैः प्रकाशितासु प्रतिष्ठितशोधपत्रिकासु, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य (प्राक्तनस्य राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य) जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु सम्मेलनकार्यवृत्तेषु वा प्रत्येकम् अध्यापकस्य प्रकाशितशोधपत्राणां सङ्ख्या।** ३.४.५.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु समीक्षितपत्रिकासु, संस्कृतविश्वविद्यालयैः तद्विभागैः प्रकाशितासु प्रतिष्ठितशोधपत्रिकासु, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य (प्राक्तनस्य राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य) जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु सम्मेलनकार्यवृत्तेषु वा प्रकाशितशोधपत्राणां वार्षिकी सङ्ख्या। <table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितःदत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • शोधपत्रस्य शीर्षकम् • लेखकनाम • अध्यापकस्य विभागः • शोधपत्रिकायाः नाम • प्रकाशनवर्षम् • आई. एस्. एस्. एन्. / ई-आई. एस्. एस्. एन्. सङ्ख्या सूत्रम्- $$\frac{\text{विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु उपर्युक्तशोधपत्रिकासु प्रकाशितशोधलेखानां सङ्ख्या}}{\text{पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या}}$$ (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • शीर्षकादिविवरणसहिता शोधपत्रसूची दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अतिरिक्ताः सूचनाः	

<table>
<tr>
<td>3.4.6

Q$_n$M</td>
<td>Number of books /Monographs edited in Sanskrit and Other Languages (excluding awarded works) per teacher during the last five years

3.4.6.1 : Total number of books /Monographs edited in Sanskrit and Other Languages (excluding awarded works) year-wise during the last five years.

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the teacher
Title of the book published: Name of the author/s:
Year of publication:
National / International
National / international : ISBN
Name of the publisher

Formula:
$$\frac{\textit{Total number of books /Monographs edited in Sanskrit and other languages (excluding awarded works)}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}}$$

File Description (Upload)

Institutional data as per Data Template
Any additional information

</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.4.6

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन संस्कृतेन इतरभाषया च सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

३.४.६.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्कृतेन इतरभाषया च सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- अध्यापकस्य नाम
- प्रकाशितस्य पुस्तकस्य शीर्षकम् : लेखकनाम
- प्रकाशनवर्षम्
- राष्ट्रियम्/अन्ताराष्ट्रियम्
- राष्ट्रिया, अन्ताराष्ट्रिया आई.एस्.बी.एन्.
- प्रकाशकस्य नाम

सूत्रम्-

संस्कृतेन इतरभाषया च सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां सम्पूर्णा सङ्ख्या (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)
――――――――――――
पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.4.7

Q_nM</td>
<td>
Number of original creative writings (books) in Sanskrit/Sanskrit shastras etc. (excluding awarded works) per teacher during the last five years

3.4.7.1 : Total number of original creative writings (books) in Sanskrit/ Sanskrit shastras etc., (excluding awarded works) year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the teacher
Title of the book published: Name of the author/s
Year of publication
National / International
National / international : ISBN
Name of the publisher

Formula:
$$\frac{\text{Total number of original creative writings (books) in Sanskrit/ Sanskrit Shastras etc. (excluding awarded works)}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}}$$

File Description (Upload)

Institutional data as per Data Template
Any additional information

</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.4.7

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन संस्कृतेन लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां/ शास्त्रीयलेखनानाम् अन्यविधलेखनानां च (पुस्तकानाम्) सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

३.४.७.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्कृतेन लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां/ शास्त्रीयलेखनानाम् अन्यविधलेखनानां च (पुस्तकानां) वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- अध्यापकस्य नाम
- प्रकाशितस्य पुस्तकस्य शीर्षकम् : लेखकनाम
- प्रकाशनवर्षम्
- राष्ट्रियम्/अन्ताराष्ट्रियम्
- राष्ट्रिया/ अन्ताराष्ट्रिया आई.एस्.बी.एन्.
- प्रकाशकस्य नाम

सूत्रम्-

संस्कृतेन लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां/ शास्त्रीयलेखनानाम् अन्यविधलेखनानां च (पुस्तकानां) सम्पूर्णा सङ्ख्या (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

―――――――――――――――

पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (३.३ विस्तृतविवरणिकातःप्राप्तव्या)

पञ्जिकाविवरणम्(उपारोपणीयम्)

- दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.4.8

Q_nM</td>
<td>Number of chapters in edited volumes/ other creative short pieces etc., (excluding awarded works) per teacher during the last five years

3.4.8.1 : Total number of chapters in edited volumes, other creative short pieces etc., (excluding awarded works) year-wise during the last five years.

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the teacher
Title of the book published: Name of the author/s:
Year of publication:
National / International
National / international : ISBN
Name of the publisher

Formula:

Total number of chapters in
edited volumes, other creative short pieces etc.,
(excluding awarded works)
____
Number of full time teachers
(to be fetched from Extended profile 3.3)

File Description (Upload)

Institutional data as per Data Template
Any additional information

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.4.8

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानाम् अन्यविधलेखनानां च सङ्ख्या। (पुरस्कारप्राप्तग्रन्थान् विहाय)

३.४.८.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानाम् अन्यविधलेखनानां च वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

<table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- अध्यापकस्य नाम
- प्रकाशितस्य पुस्तकस्य शीर्षकम् : लेखकनाम
- प्रकाशनवर्षम्
- राष्ट्रियम्/अन्ताराष्ट्रियम्
- राष्ट्रिया/ अन्ताराष्ट्रिया आई.एस्.बी.एन्.
- प्रकाशकस्य नाम

सूत्रम्-

सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानाम् अन्यविधलेखनानां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या (पुरस्कृतप्राप्तग्रन्थान् विहाय)
———————————————
पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या
(३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या)

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

3.4.9 **QlM**	***Does the university publish any research journal(s)*** ***If yes, indicate the year of starting the research journal, composition of the editorial board, editorial policies and state whether it is listed in any international database.*** Provide the ISSN No. Upload description in 500 words. (Sanskrit/English)	**20**
3.4.9 गुणमितिः	**किं विश्वविद्यालयः शोधपत्रिकाः प्रकाशयति? यद्येवम्, तर्हि शोधपत्रिकाणां प्रारम्भवर्षम्, सङ्घटिता सम्पादकसमितिः, सम्पादननियमाः, अपि च यत्र एताः क्वचित् अन्ताराष्ट्रियदत्तांशेषु सूची कृता इति संसूचनीयम्।** आइ. एस्. एस्. एन् सङ्ख्या देया। पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन)	

Key Indicators - 3.5 Consultancy (10)
प्रधानसूचकः – ३.५ परामर्शः (१०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
3.5.1 **QlM**	***Institution has a policy for consultancy including revenue sharing between the institution and the individual and encourages its faculty to undertake consultancy*** **File Description (Upload)** • Upload minutes of the Governing Council/ Syndicate/Board of Management related to consultancy policy • Upload soft copy of the Consultancy Policy • Paste URL of the Consultancy policy document • Upload any additional information	**05**
3.5.1 गुणमितिः	**संस्था परामर्शकार्याय अथ च संस्थायाः व्यक्तेश्चमध्ये राजस्ववितरणाय कांचित् नीतिं दधाति तथा च अस्याः सङ्कायसदस्यान् परामर्शकार्यं स्वीकर्तुं प्रोत्साहयति।** **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • शासिपरिषदः/ अभिषदः/ प्रबन्धनमण्डलस्य परामर्शकार्यनीतिसम्बद्धं प्रतिवेदनम् उपारोपयतु। • परामर्शकार्यनीतेः मृदुप्रतिकृतिः उपारोपणीया • परामर्शकार्यनीतिप्रपत्रस्य सन्धानं प्रदेयम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>3.5.2

Q_nM</td>
<td>Revenue generated from consultancy during the last five years (INR in Lakhs)

3.5.2.1: Total amount generated from consultancy year-wise during the last five years (INR in lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>INR in lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Names of the consultants
Name of consultancy project
Consulting/Sponsoring agency with contact details
Revenue generated (amount in rupees)
Total revenue generated in rupees

File Description (Upload)

Audited statements of accounts indicating the revenue generated through consultancy
List of consultants and revenue generated by them (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr><td>3.5.2

सङ्ख्यामितिः</td><td>विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थयापरामर्शद्वारा अवाप्तं राजस्वम् (लक्षशः)

३.५.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया परामर्शद्वारा अवाप्तं राजस्वं संवत्सरक्रमेण (लक्षशः)
<table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>लक्षशः</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः-(B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
परामर्शकानां नामानि
परामर्शकपरियोजनाया नाम
सम्पर्कविवरणसहितं प्रायोजक/परामर्शकसंस्था
अर्जितं राजस्वम् (रूप्यकेषु)
सम्पूर्णम् अर्जितं राजस्वम् (रुप्यकेषु)
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
परामर्शमाध्यमेन अर्जितराजस्वसूचकम् अङ्केक्षणविवरणम्
परामर्शकानां सूची तैरर्जितराजस्वस्य च विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)
अन्या अतिरिक्ता सूचना</td><td></td></tr>
</table>

Key Indicators - 3.6 Extension Activities (50)
प्रधानसूचकः – ३.६ विस्तारगतिविधयः (५०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
3.6.1 **QlM**	***Extension activities in the neighborhood community in terms of impact and sensitising students to social issues and holistic development during the last five years*** Upload a description in not more than 500 words mentioning the impact of the activities in sensitising students to social issues and holistic development **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**03**

3.6.1 गुणमितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु छात्रेषु सामाजिकविषये संवेदनशीलताविकासाय, तेषां समग्रविकासाय च प्रातिवेशिकसमुदाये अनुष्ठिताः विस्तारगतिविधयः।** **प्रलेखाः-** संस्कृते आङ्ग्लभाषायां वा पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उद्योजयतु, यत्र सामाजिकविषये संवेदनशीलताविकासाय, तेषां समग्रविकासाय च प्रातिवेशिकसमुदाये अनुष्ठितानां विस्तारगतिविधीनां विवरणं स्यात्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
3.6.2 **Q_nM**	***Number of awards and recognition received for extension activities from Government/recognised bodies during the last five years*** 3.6.2.1: Total number of awards and recognition received for extension activities from Government/recognised bodies year-wise during the last five years (table below) Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B) • Name of the activity • Name of the Award/ recognition • Name of the Awarding government/ recognised bodies • Year of the Award **File Description (Upload)** • Any additional information • Number of awards for extension activities in last 5 year • Institutional data as per Data Template • E-copy of the award letters	**02**

Year					
Number					

<table>
<tr>
<td>3.6.2

सङ्ख्यामि तिः</td>
<td>
विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्ताः पुरस्काराः/ सम्मानानि

३.६.२.१. विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकः योगः।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

क्रियाकलापस्य नाम
पुरस्कारस्य/सम्मानस्य नाम
पुरस्कारप्रदायकः सर्वकारीयः/मान्यताप्राप्तः निकायः
पुरस्कारप्राप्तेः वर्षम्

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

अन्या अतिरिक्ता सूचना
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषुपुरस्कारं प्राप्तवतां विस्तारकार्यक्रमाणां सङ्ख्या।
दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
पुरस्कारपत्राणाम् ई-प्रतिकृतिः।

</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>3.6.3

Q_nM</td>
<td>
Number of extension and outreach Programmes conducted by the institution including those through NSS/ NCC/ Government and Government recognized bodies during the last five years

3.6.3.1: Number of extension and outreach Programmes conducted by the institution including those through NSS/ NCC/ Government and Government recognized bodies year-wise during the last five years
<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name and number of the extension and outreach Programmes

File description (Upload)

Reports of the event organized
Number of extension and outreach Programmes conducted for the last five years (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>15</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.6.3

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रियसेवायोजनायाः/ राष्ट्रियसैनिकच्छात्रसमूहस्य /सर्वकारीयसंस्थानां सर्वकारैः मानितनिकायानां च साहाय्येन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च सङ्ख्या।

३.६.३.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रियसेवायोजनायाः/ राष्ट्रियसैनिकच्छात्रसमूहस्य/ सर्वकारीयसंस्थानां सर्वकारैः मानितनिकायानां च साहाय्येन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च वार्षिकी सङ्ख्या।
<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अ पेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च नामानि।
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

आयोजितकार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च सङ्ख्या (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)
अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>3.6.4

Q_nM</td>
<td>
Percentage of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/Shibiras/Yoga camps etc. during the last five years.

3.6.4.1:Total number of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/Shibiras/Yoga camps etc. year-wise during the last five years.

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the activity
Name of the scheme
Year of the activity
Number of teachers participating in such activities
Number of students participating in such activities

Formula:

$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of students participating in such activities}}{\text{Total number of students}} \times 100$$

File description (Upload)

Report of the event
Average percentage of students participating in extension activities with Govt. or NGO etc (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr><td>3.6.4

सङ्ख्यामिति:</td><td>विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः प्रतिशतं मानम्।

३.६.४.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः वार्षिकी सङ्ख्या।
<table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अ पेक्षितः दत्तांशः - (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
गतिविधेः नाम
योजनायाः नाम
गतिविधेः वर्षम्
तादृशगतिविधौ भागग्राहिणाम् अध्यापकानां सङ्ख्या
तादृशगतिविधौ भागग्राहिणां छात्राणां सङ्ख्या
सूत्रम्-
प्रतिशतम् = (तादृशगतिविधौ भागग्राहिणां छात्राणां सङ्ख्या / छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या) x १००

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्
सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः मध्यमानम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
अन्या अतिरिक्ता सूचना</td><td></td></tr>
<tr><td>3.6.5

QlM</td><td>The University gives attention to make Sanskrit and Shastra learning popular in the surrounding areas by offering evening courses Provide details

Upload description in 500 words. (Sanskrit/English)

File description (Upload)
Any additional information</td><td>10</td></tr>
</table>

3.6.5 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयः प्रतिवेशिक्षेत्रेषु संस्कृतस्य शास्त्राणाञ्च लोकप्रियतासम्पादनाय सान्ध्यपाठ्यक्रमान् प्रस्तौति? यद्येवम्, तर्हि विवरणं देयम्।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना	
3.6.6 **QlM**	***Teachers participate in the live commentaries / lectures / discussion programmes/on the print and electronic media. Provide details.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) While writng the following items are to be considered: • Title of the Programme/activity • Name of the agency invited with contact details • Financial support provided • Year /Number of progrmme • Duration **File description (Upload)** • Upload any additional information	**10**
3.6.6 गुणमितिः	**वार्त्तापत्रेषु ई-गणमाध्यमेषु च प्रत्यक्षविवरणप्रदानाय / धाराविवरणप्रसारणाय/ परिसंवादकार्यक्रमाय शिक्षका भागग्राहिणो भवन्ति, विवरणानि देयानि।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) लेखनसमये अपेक्षितः दत्तांशः – • कार्यक्रमस्य शीर्षकम् • सहयोगिसंस्थायाः नाम (सम्पर्कविवरणसहितम्) • वित्तीयसाहाय्यस्य स्रोतांसि • कार्यक्रमस्य वर्षम्/सङ्ख्या • अवधिः **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 3.7 Collaboration (20)
प्रधानसूचकः – ३.७ सहयोगः (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		Weightage अधिमानम्
3.7.1 **Q_lM**	***University's collaboration with other agencies impacted the visibility, identity and diversity of activities on campus? To what extent has the university benefitted academically and financially because of collaborations? The nature of the skill development Programmes introduced for students initiated by the University in collaboration with professional bodies.*** **(500 words)** While writng the following items are to be considered: • Title of the collaborative activity • Name of the collaborating agency with contact details • Source of financial support • Year of collaboration • Duration • Nature of the activity Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**10**

<table>
<tr>
<td>3.7.1
गुणमितिः</td>
<td>विश्वविद्यालयस्य इतरसंस्थाभिः सह संयुक्तोपक्रमः परिसर स्य परिदृश्यं, परिचयं, विविधक्रियाकलापांश्च प्रभावयति ? संयुक्तोपक्रमद्वारा विश्वविद्यालयः कियता परिमाणेन शैक्षिकदिशा आर्थिकदिशा च लाभान्वितो भवति ? अन्यासां वृत्तिप्र दातृसंस्थानां सहयोगेन छात्राणां कौशलविकासाय विश्वविद्यालयेन समारब्धानां कार्यक्रमाणां विवरणम्। (पञ्चशतेन शब्दैः)

अपेक्षितः दत्तांशः -
• सहयोगिचर्यायाः शीर्षकम्
• सहयोगिसंस्थायाः नाम (सम्पर्कविवरणसहितम्)
• वित्तीयसाहाय्यस्य स्रोतांसि
• सहयोगप्राप्तेः वर्षम्
• अवधिः
• चर्यायाः प्रकृतिः
पञ्चशतेन शब्दैः विवरण म् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन)
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
• अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्।
• अन्या अतिरिक्ता सूचना</td>
<td></td>
</tr>
</table>

3.7.2 **Q_nM**	***Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. during the last five years (only functional MoUs with ongoing activities to be considered)*** 3.7.2.1: Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. during the last five years Data Requirements for last five years: (As per Data Template in Section B) • Organisation with which MoU is signed • Name of the institution/ industry/ corporate house • Year of signing MoU • Duration • List the actual activities under each MoU • Number of students/teachers participated under MoUs **File Description (Upload)** • e-copies of the MoUs with institution/ industry/ corporate house • Details of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities etc. during the last five years (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**05**

3.7.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् आर्थिकानुबन्धानां सङ्ख्या (केवलं प्रवर्तमानगतिविधीनामेव आर्थिकानुबन्धसहयोगपत्राणि स्वीकरणीयानि)** ३.७.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् अधुना प्रवर्तमानानाम् आर्थिकानुबन्धानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • संस्था, यया आर्थिकानुबन्धसहयोगपत्रे हस्ताक्षरितम् • संस्थायाः/ उद्योगसंस्थायाः/ औद्योगिकपरिवारस्य नाम • आर्थिकानुबन्धपत्रे हस्ताक्षरस्य वर्षम् • अवधिः • आर्थिकानुबन्धपत्रान्तर्गततया वास्तविकगतिविधीनां सूची • परस्परानुबन्धपत्रान्तर्गततया भागग्राहिणां छात्राणाम्/अध्यापकानां सङ्ख्या। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च हस्ताक्षरितानाम् आर्थिकानुबन्धपत्राणाम् ई-प्रतिकृतयः। • विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैश्च सह संस्थया कृतानां प्रवर्तमानार्थिकानुबन्धपत्राणां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

3.7.3 **Q_lM**	***Provide details of the Joint publication Programme of the University in collaboration with other Universities/institutes and well established publishing firms*** While writing, the following items are to be considered: • Title of the Joint Programme • Name of the University/ publishing agency with contact details • Source of financial support/ Joint venture • Year of collaboration • Duration Upload description in 500 words. (Sanskrit/English)	**05**
3.7.3 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयस्य अन्यविश्वविद्यालयैः/ लब्धप्रतिष्ठप्रकाशनसंस्थाभिः सह संयुक्तप्रकाशनकार्यक्रमस्य विवरणं प्रदीयताम्** लेखनावसरे अधोलिखितांशेषु अवधानं देयम् • संयुक्तकार्यक्रमस्य शीर्षिका • विश्वविद्यालयस्य /प्रकाशनसंस्थायाः नाम सम्पर्कविवरणसहितम् • वित्तीयसहयोगस्य /संयुक्ततत्त्वावधानस्य स्रोतः • सहयोगस्य संवत्सरः • अवधिः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन)	

Criterion IV – Infrastructure and Learning Resources (100)
चतुर्थः निकषः – आधारभूतसंरचना अधिगमसंसाधनानि च (१००)

Key Indicator - 4.1 Physical Facilities (40)
प्रधानसूचकः – ४.१ भौतिकसौविध्यानि (४०)

Metric No सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
4.1.1 **Q_lM**	***The institution has adequate facilities for teaching- learning. viz., classrooms, laboratories, computing equipment, etc.*** Describe the adequacy of facilities for teaching –learning as per the minimum specified requirement by statutory bodies within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Upload any additional information • Provide link for additional information	**08**
4.1.1 गुणमितिः	**संस्थायां कक्ष्याप्रकोष्ठः, प्रयोगशाला, सङ्गणकयन्त्रादीनि शिक्षणाधिगमसम्बन्धीनि भौतिकसौविध्यानिउपलभ्यन्ते।** संवैधानिकनिकायैः निर्दिष्टाः शिक्षणाधिगमसौविध्यविषयिण्यः न्यूनतमावश्यकताः पर्याप्ताः सन्ति इति पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्	

4.1.2 **Q_lM**	***The institution has adequate facilities for*** 1. Seminar/Conference Hall with infrastructural facilities 2. Auditorium for cultural activities 3. Laboratory for Functional Sanskrit 4. Yajnashala 5. Observatory 6. Language Laboratory 7. Psychology Laboratory 8. Meditation Centre 9. Sports, games (indoor, outdoor, gymnasium, etc) 10. Artifacts Museum Ancient Arts/Objects' Museum 11. Heritage Museum 12. Manuscript Resource Centre (MRC) 13. Manuscript Conservation Centre(MCC) 14. Recording Studio/e-P.G.Pathshala Facilities 15. Yoga Training and or Therapy Centre with modern equipments 16. Liasion with Bharat Vani Portal 17. Sanskrit-Science/Agama Exhibition Facilities Upload a description of adequate facilities for sports, games and cultural activities which include specification about area/size, year of establishment and user rate. **File Description (Upload)** **Documents:** Videos and photographs geotagged	**15**

4.1.2 गुणमितिः	**संस्थायाम् अधोनिर्दिष्टानि सौविध्यानि पर्याप्तानि सन्ति** 1. मूलसौविध्ययुतं सङ्गोष्ठीभवनम् 2. सांस्कृतिकादिकार्यक्रमाणां कृते सभागृहम् 3. प्रायोगिकसंस्कृतप्रकोष्ठः 4. यज्ञशाला 5. वेधशाला 6. भाषाप्रयोगशाला 7. मनोविज्ञान-प्रयोगशाला 8. ध्यानकेन्द्रम् 9. क्रीडासौविध्यानि (अन्तर्द्वार-बहिर्द्वार-देहदार्ढ्यादिकम्) 10. कलाकृतिसङ्ग्रहालयः (प्राचीनकलानां/ वस्तूनां सङ्ग्रहालयः) 11. प्राचीनशिल्पकलासङ्ग्रहालयः 12. पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम् (एम्.आर्.सि.) 13. पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम् (एम्.सि.सि.) 14. ध्वनिमुद्रणालयः/इ-पी.जी-पाठशालासुविधाः 15. योगशिक्षणकेन्द्रम् / आधुनिकोपकरणयुक्तंयोगचिकित्साकेन्द्रञ्च 16. भारतवाणीसंसाधनेन सहयोगः 17. संस्कृतविज्ञान-आगमप्रदर्शनसुविधाः क्रीडा-सांस्कृतिकादिकार्यक्रमसौविध्या दीनां विषये विवरण म् उपारोपणी यम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** **अभिलेखाः** - भूचित्रसंवलितानि चलच्चित्राणि /भावचित्राणि	
4.1.3 **QlM**	***The institution has adequate facilities like health centre, bank, ATM, post office, theatre, women centre, counseling centre and cultural activities centre etc.*** Upload description in 500 words.(Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**10**

4.1.3 गुणमितिः	**संस्थायाम् आरोग्यकेन्द्रं, वित्तकोषः, स्वयंचालितधनदयन्त्रम्, पत्रालयः, रङ्गमण्डपः, महिलाकेन्द्रम्, परामर्शकेन्द्रं तथा सांस्कृतिककार्यक्रमकेन्द्रम् इत्यादीनि पर्याप्तरूपेण उपलभ्यन्ते।** प्रसङ्गेऽस्मिन् विविधसौविध्यानां विषये पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	
4.1.4 **Q_nM**	***Percentage of classrooms and seminar halls with ICT - enabled facilities such as smart class, LMS (Learning Management System), etc. (Latest completed academic year data)*** 4.1.4.1: Number of classrooms and seminar halls with ICT facilities 4.1.4.2 Total number of classrooms and seminar halls Data Requirements: (As per Data Template in Section B) • Number of classrooms with LCD facilities • Number of classrooms with Wi-Fi/LAN facilities • Number of seminar halls with ICT facilities Formula: $$\frac{\text{Number of classrooms and seminar halls with ICT facilities}}{\text{Total number of classrooms/seminar halls in the institution}} \times 100$$ **File Description (Upload)** • Provide link for additional information, (Hyper linked video) • Upload Number of classrooms and seminar halls with ICT enabled facilities (Institutional data as per Data Template) • Upload any additional information	**04**

<table>
<tr>
<td>4.1.4

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

सूचनासंप्रेषणप्रौद्योगिकी-स्फूर्तकक्ष्या-अधिगमप्रबन्धप्रणालीप्रभृतिभिः उपोद्बलितकक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च प्रतिशतं मानम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

४.१.४.१. उपोद्बलितकक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या

४.१.४.२. कक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सम्पूर्णा सङ्ख्या

दत्तांशस्यावश्यकता- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- एल्-सी-डी-प्रदर्शकसौविध्ययुतानां कक्ष्याणां सङ्ख्या
- निस्तन्त्रि/स्थानिकप्रदेशजालव्यवस्थायुतानां कक्ष्याणां सङ्ख्या
- सूचनासम्प्रेषणप्रविधिसौविध्ययुतानां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां सङ्ख्या

सूत्रम्-

सूचनासम्प्रेषणप्रविधिसौविध्ययुतानां कक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या
———————————————— x १००
संस्थायां विद्यमानानां कक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सम्पूर्णा सङ्ख्या

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् (परिसन्धितचलनचित्राणि)
- सूचनासंप्रेषणप्रविध्यास्फूर्तकक्ष्या-अधिगमप्रबन्धप्रणालीप्रभृतिभिः उपोद्बलितकक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्यादत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>4.1.5

Q_nM</td>
<td>
Percentage of expenditure, excluding salary for infrastructure augmentation during the last five years (INR in Lakhs)

4.1.5.1: Expenditure for infrastructure augmentation, excluding salary year-wise during the last five years (INR in lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Rupees in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years:
• Budget allocated for infrastructure augmentation
• Total expenditure excluding salary

Formula:
$$\text{Percentage} = \frac{\text{TotalExpenditure for infrastructure augmentation, excluding salary}}{\text{Total expenditure, excluding salary}} \times 100$$

File Description (Upload)
• Upload audited utilization statements
• Upload Details of budget allocation, excluding salary during the last five years
• Upload any additional information
</td>
<td>03</td>
</tr>
</table>

4.1.5

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनं विहाय मूलभूतसौविध्यसंवर्धनाय कृतस्य व्ययस्य प्रतिशतं मानम् (लक्षशः)

४.१.५.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनं विहाय मूलभूतसौविध्यसंवर्धनाय कृतः व्ययः वार्षिकक्रमेण। (लक्षशः)

वर्षम्					
लक्षशः रूप्यकेषु					

पञ्चनां वर्षाणाम् अपेक्षिताः दत्तांशाः
- आधारसंरचनासौविध्यसंवर्धनाय प्रदत्तो धनराशिः
- वेतनं विहाय व्ययस्य योगः

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{वेतनं विहाय मूलभूतसौविध्यसंवर्धनाय प्रदत्तो सम्पूर्णः धनराशिः}}{\text{वेतनं विहाय सम्पूर्णः व्ययः}} \times १००$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- आयव्ययलेख-धनोपयोगपत्राणि
- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वेतनं विहाय आयव्ययपत्रे प्रदत्तस्य धनानुदानस्य विवरणम्।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

Key Indicator - 4.2 Library as a Learning Resource (20)

प्रधानसूचकः - ४.२ शिक्षणसंसाधनरूपेण ग्रन्थालयः (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

4.2.1 **Q_lM**	***Library is automated using Integrated Library Management System (ILMS)*** Data Requirement for last five years: Provide a description of library with • Name of the ILMS software • Nature of automation (fully or partially) • Version • Year of automation Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**03**
4.2.1 गुणमितिः	**ग्रन्थालयः पूर्णरूपेण स्वयंप्रवृत्तः यत्र समन्वितग्रन्थालय-प्रबन्धनप्रणाली उपयुज्यते।** प्रसङ्गेऽस्मिन् अधोलिखितबिन्दून् आश्रित्य विवरणम् उपारोपणीयम् • समन्वितग्रन्थालयप्रबन्धनार्थं व्यवहृतस्य तन्त्रांशस्य नाम • स्वयंचलितप्रक्रियायाः स्वरूपम् (पूर्णरूपेण/आंशिकरूपेण) • प्रकारः • स्वयंप्रवृत्तप्रक्रियाप्रारम्भस्य वर्षम् पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/ आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

4.2.2 **QlM**	***Collection of rare books, manuscripts, special reports or any other knowledge resource for library enrichment*** Data Requirement for last five years: Upload the description of library enrichment which includes • Name of the rare books/ manuscript/Palm Leaf/paper/Birch Bark/other manuscripts; • Rare books particularly of various series of books like Nirnaya Sagara etc., • Name of the publisher • Name of the author • Number of copies • Year of publishing Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**03**
4.2.2 गुणमितिः	**ग्रन्थालयसंवर्धनार्थं विरलपुस्तकानां , पाण्डुलिपीनां, विशिष्टप्रतिवेदनानाम्, अन्यान्यशैक्षिकसंसाधनानां च संग्रहः।** एतस्मिन् प्रसङ्गे विवरणम् अधोलिखितबिन्दून् आश्रित्य उपारोपणीयम् • संगृहीतानां विरलपुस्तकानां/ दुर्लभपाण्डुलिपीनां/ पुस्तकानां/ पाण्डुलिपीनां/ ताडपत्राणां/ कर्गदपत्राणां/ भूर्जत्वचाम्/ अन्यप्रकाराणां वा नामानि • निर्णयसागरादि दुर्लभपपुस्तकावलीनां नाम • प्रकाशकस्य/पाण्डुलिपिप्रदातुः नाम • ग्रन्थकर्तुः नाम • प्रतिकृतीनां सङ्ख्या • प्रकाशनवर्षम्/पाण्डुलिपिसंग्रहवर्षम् पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् (संस्कृतेन/ आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम्(उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr>
<td>4.2.3

Q_nM</td>
<td>
Does the Institution/ Library have the following:
1. Back Volumes of Rare Sanskrit Journals/Indological Journals/Journals Related to Sanskrit Studies like Indian Historical Quarterly (IHQ)/ Annals of Bhandarkar Oriental Research Institute (ABORI)/Brahmavidya/Sarasvati-sushama etc
2. Sanskrit magazines and Sanskrit Periodicals
3. e-journals
4. e-books
5. e-dictionaries of Sanskrit
6. Sanskrit Databases
7. Bharatavani Portal
8. CD’s/ DVD’s/ other e-materials for the study of Vedas
9. Electronic Display Board
10. Internet/Wifi Facility
11. Search Facility
12. Reprographic facility

Choose one of the Options:
A. Any 4 or more of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E. None of the above

Data Requirement for last five years:
• Details of memberships:
• Details of subscriptions:

File Description (Upload)
• Details of subscriptions like e-journals, e-ShodhSindhu, Shodhganga Membership etc (Institutional data as per Data Template)
• Upload any additional information
</td>
<td>03</td>
</tr>
</table>

4.2.3 सङ्ख्यामितिः	**ग्रन्थालये अधोदर्शितानि कियन्ति सन्ति?** 1. विरलसंस्कृतपत्रिकाणां/भारतीयविद्यापत्रिकाणां प्राचीनसम्पुटानि/ संस्कृतविद्यासम्बद्धपत्रिकाः यथा – भारतीयेतिहासत्रैमासिकी/ भण्डारकरप्राच्यविद्यापत्रिका/ ब्रह्मविद्या/ सारस्वतीसुषमाप्रभृतयः 2. संस्कृतपत्रिकाः नियतकालिकसंस्कृतपत्रिकाश्च 3. ई-पत्रिकाः 4. ई-पुस्तकानि 5. ई-संस्कृतभाषाकोषाः 6. संस्कृततदत्तांशनिधिः 7. भारतवाणीसंसाधनानि 8. वेदग्रन्थानां पाठनाय ध्वनिमुद्रिकाः सान्द्रमुद्रिकाः अन्याश्च 9. ई-प्रदर्शनफलकम् 10. अन्तर्जाल/निस्तन्त्रिजालसौविध्यम् 11. सङ्गणकीयगवेषणसौविध्यम् 12. छायाप्रतिसौविध्यम् **विकल्पाः** 1. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे 2. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः 3. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ 4. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः 5. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः • सदस्यताविवरणम् • धनांशदानस्य विवरणम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • ई-पत्रिकाः, ई-शोधसिन्धुः, शोधगङ्गासदस्यता, ई-ग्रन्थाः इत्यादीनां धनांशदानस्य विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>4.2.4

Q_nM</td>
<td>Average annual expenditure for purchase of books/e-books and journals during the last five years (INR in Lakhs)

4.2.4.1: Annual expenditure for purchase of books/e-books and journals year-wise during the last five years (INR in lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Rupees in lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Expenditure on the purchase of books/e-books
Expenditure on the purchase of journals in ith year
Year of expenditure:

Formula:

$$\frac{Total\ expenditure\ for\ purchase\ of\ books, e - books\ and\ journals}{Number\ of\ years\ in\ assessment\ period}$$

File Description (Upload)

Audited statements of accounts
Details of annual expenditure for purchase of books/e-books and journals during the last five years (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>03</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>4.2.4

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकं मध्यमानम्। (लक्षशः)

४.२.४.१. पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकः व्ययः (लक्षशः)

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>लक्षशः</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां क्रयणाय व्ययः
- पत्रिकाणां क्रयणाय निर्दिष्टवर्षेषु व्ययः
- व्ययवर्षम्

सूत्रम्- =

$$\frac{\text{पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय कृतः सम्पूर्णः व्ययः}}{\text{मूल्याङ्कनावधेः वर्षाणां सङ्ख्या}}$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- लेखायाः अङ्केक्षणविवरणम्
- पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु व्ययितस्य धनस्य विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>4.2.5

Q_nM</td>
<td>

Percentage per day usage of library by teachers and students (Latest completed academic year data)

4.2.5.1: Number of teachers and students using library per day over last one year

Data Requirements:

- Upload last page of accession register details
- Method of computing per day usage of library
- Number of users using library through e-access
- Number of physical users accessing library

Formula:

$$\frac{\text{Total number of teachers and students using library per day on an average}}{\text{Total number of teachers and students in latest completed academic year}} X\ 100$$

File Description (Upload)

- Details of library usage by teachers and students
- Provide a link of the data uploaded in the institutions website
- Any additional information

</td>
<td>02</td>
</tr>
<tr>
<td>4.2.5

सङ्ख्यामि
तिः</td>
<td>

अध्यापकैः छात्रैश्च प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगस्यप्रतिशतं मानम् (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

४.२.५.१. गतवर्षे प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगं कृतवताम् अध्यापकानां छात्राणाञ्च सङ्ख्या।

दत्तांशस्यावश्यकता

- पुस्तकसंग्रहणपञ्जिकायाः अन्तिमपत्रम् उपारोपणीयम्।
- प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगस्य गणनापद्धतिः
- ई-सन्धानेन ग्रन्थालयस्य उपयोगं कुर्वतां सङ्ख्या-
- ग्रन्थालयं स्वयम् आगत्य साक्षात् उपयुञ्जतां सङ्ख्या

सूत्रम्-

$$\frac{\text{सामान्यतयाप्रतिदिनं ग्रन्थालयम् उपयुञ्जताम् अध्यापकानां छात्राणां च सम्पूर्णा सङ्ख्या}}{\text{सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य अध्यापकानां छात्राणां च सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \text{ x १००}$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- अध्यापकैः छात्रैश्च प्रतिदिनं ग्रन्थालयोपयोगस्य विवरणम्।
- संस्थायाः जालस्थाने उपारोपितस्य दत्तांशस्य सन्धानम्।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

4.2.6 **Q_nM**	***e-content is developed by teachers :*** 1. For e-PG-Pathashala 2. For CEC (Under Graduate) 3. For SWAYAM 4. For other MOOCs platform 5. Any other Government initiative 6. For institutional LMS 7. e-books Uploaded on Website, Youtube channels etc. **Options:** A. Any 5 or all of the above B. Any 4 of the above C. Any 3 of the above D. Any 2 of the above E. None of the above Data Requirements: • Name of the teacher • Name of the module • Platform on which module is developed • Date of launching e-content • Number of platforms on which e-content has been developed by teachers **File Description (Upload)** • Give links or upload document of e-content developed • Details of e-content developed by teachers for e-PG-Pathshala, CEC (UG) (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**06**

4.2.6 सङ्ख्यामितिः	**अध्यापकैः विकासिताः ई-सामग्र्यः** 1. ई-पीजी-पाठशालायै 2. शैक्षिक-सम्प्रेषण-सङ्घाय (स्नातकस्तरे) 3. 'स्वयम्' इत्यस्मै 4. अन्य 'मूक्स' इत्याधाराय 5. अन्येभ्यः सर्वकारीयोपक्रमेभ्यः 6. सांस्थानिक्यै अधिगमप्रबन्धनप्रणाल्यै 7. जालस्थाने उपारोपिताः ई-ग्रन्थाः, यूट्यूब्-वाहिन्यः इत्यादयः **विकल्पाः** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् पञ्च अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु केचित् चत्वारः इ. उपरि निर्दिष्टेषु केचित् त्रयः ई. उपरि निर्दिष्टेषु कौचित् द्वौ उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि अपेक्षिताः दत्तांशाः - • अध्यापकस्य नाम • पाठ्यांशस्य नाम • उपजीव्यः तन्त्रांशः यमाश्रित्य पाठ्यांशो विकासितः • ई-सामग्र्याः लोकार्पणदिनाङ्कः • उपजीव्यानां तन्त्रांशानां सङ्ख्या यानाश्रित्य शिक्षकैः ई-सामग्र्यः विकासिताः **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • विकासितानां ई-सामग्रीणां सन्धानम्/ प्रपत्त्राणाम् उपारोपणम् • शिक्षकैः ई-पीजी-पाठशालायै, शैक्षिक-सम्प्रेषण-सङ्घाय (स्नातकस्तरे), 'स्वयम्' इत्यस्मै, अन्य 'मूक्स' इत्याधाराय, अन्येभ्यः सर्वकारीयोपक्रमेभ्यः, सांस्थानिक्यै अधिगमप्रबन्धनप्रणाल्यै विकासितानाम् ई-सामग्रीणां विवरणं, जालस्थाने उपारोपितानाम् ई-ग्रन्थानां, यूट्यूब्-वाहिनीनां च विवरणम्। एन्-पी-टि-ई एल्/एन् एम्-ई-ऐ-सी-टी इत्यादीनां कृते विकासितानां ई-सामग्रीणां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator – 4.3 IT Infrastructure (20)
प्रधानसूचकः – ४.३ सूचनाप्राविधिकी मूलसंरचना (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
4.3.1 **Q_lM**	***Institution has an IT policy, makes appropriate budgetary provisions and updates its IT facilities including the Wi-Fi facility*** Provide the salient features of the IT Policy and describe the process of implementation and adherence to the policy, budgetary provisions made and utilized and the expansion plan in maximum of 500 words **File Description** • Upload any additional information • Provide the link for additional information	**05**
4.3.1 गुणमितिः	**संस्था सूचनाप्रौद्योगिकीनीतिं दधाति, तदर्थं पर्याप्तं वित्तीयं प्रावधानं च करोति, तथा च निस्तन्त्रिसौविध्यसहितानि सूचनाप्रौद्यौगिकीयसौविध्यानि नवीकरोति।** सूचनाप्रौद्योगिकीयनीतेः प्रमुखाः विशेषताः प्रदेयाः तथा च तस्याः नीतेः क्रियान्वयनस्य अनुसरणस्य च प्रक्रिया वर्णनीया, विहितस्य वित्तीयप्रावधानस्य उपयोगस्य विस्तारणयोजनायाः च विवरणम् अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः प्रदेयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानं प्रदेयम्।	
4.3.2 **Q_nM**	***Student - Computer ratio (Latest completed academic year data)*** 4.3.2.1 Total number of computers in the campus for academic purpose Number of students : Number of Computers Data Requirements: • Number of computers in working condition • Total Number of students **File Description (Upload)** • Upload any additional information • Student – computer ratio • Geotagged photo	**05**

4.3.2 सङ्ख्यामितिः	**छात्र –सङ्गणकयन्त्रानुपातः (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)** ४.३.२.१पठनप्रक्रियार्थं विश्वविद्यालयपरिसरेषु वर्त्तमानानां गणकयन्त्राणां सङ्ख्या छात्रसङ्ख्या : सङ्गणकयन्त्रसङ्ख्या अपेक्षितः दत्तांशः • कार्यकरणस्थितौ वर्तमानानां सङ्गणकयन्त्राणां सङ्ख्या • छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया • छात्र-सङ्गणकयन्त्रानुपातः • भूचित्रसंवलितं चित्रम्	
4.3.3 **Q_nM**	***Available bandwidth of internet connection in the Institution (Leased line)*** Options: A. ≥1 GBPS B. 500 MBPS - 1 GBPS C. 250 MBPS - 500 MBPS D. 50 MBPS - 250 MBPS E. <50 MBPS Data Requirements: • Available internet bandwidth **File Description (Upload)** • Details of available bandwidth of internet connection in the Institution • Upload any additional information	**05**

4.3.3 सङ्ख्यामितिः	**संस्थायाम् अन्तर्जालस्य (साक्षाद्दीर्घकालिकस्य) वेगसामर्थ्योपलब्धिः - (परिक्रीतसम्पर्कः)** **विकल्पाः** 1. ≥1 जीबीपीएस् 2. 500 एम्बीपीएस् - 1 जीबीपीएस् 3. 250 एम्बीपीएस् - 500 एम्बीपीएस् 4. 50 एम्बीपीएस् - 250 एम्बीपीएस् 5. <50 एम्बीपीएस् अपेक्षितः दत्तांशः • वेगसामर्थ्यवतः अन्तर्जालस्य उपलब्धिः **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • संस्थायाम् उपलब्धस्य अन्तर्जालस्य (साक्षाद्दीर्घकालिकस्य) वेगसामर्थ्योपलब्धिविवरणानि • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
4.3.4 **Q_lM**	***Media centre, Recording facility, Lecture Capturing System (LCS), Facilities for e-content development, and uploading the corpus (database) of sanskrit texts on the website*** Data Requirements: • Upload the names of the e-content development facilities • Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Links of photographs • Facilities for e-content development such as Media Centre, Recording facility, LCS (Institutional data as per Data Templates) • Upload any additional information	**05**

4.3.4 सङ्ख्यामितिः	**जनसम्प्रेषणकेन्द्रम्, अभिलेखनसौविध्यम्, व्याख्यानलेखाङ्कनप्रणाली (व्या-ले-प्र), ई-पाठ्यांशविकासनसौविध्यञ्च जालस्थाने उपारोपितानां संस्कृतग्रन्थानां सन्धानम्।** अपेक्षितः दत्तांशः - • ई-पाठ्यांशविकासनसौविध्यस्य नामानि उपारोपणीयानि • पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • छायाचित्राणां सन्धानम् • जनसम्प्रेषणकेन्द्रम्, अभिलेखनसौविध्यम्, व्याख्यानलेखाङ्कनप्रणाली (व्य-ले-प्र) ई-पाठ्यांशविकासनसौविध्यानि दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 4.4 Maintenance of Campus Infrastructure (20)
प्रधानसूचक: - ४.४ परिसरस्य मूलसंरचनायाः अनुरक्षणम् (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

<table>
<tr>
<td>4.4.1

Q_nM</td>
<td>
Percentage expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component during the last five years

4.4.1.1: Expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component year-wise during the last five years (INR in lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>INR in lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data to be provided for the last five years:(As per Data Template)
• Non- salary expenditure incurred
• Expenditure incurred on maintenance of campus infrastructure

Formula:
$$\text{Percentage} = \frac{\text{Expenditure on maintenance of physical and academic support facilities excluding salary component}}{\text{Total expenditure excluding salary component}} \times 100$$

File Description
• Upload any additional information
• Audited statements of accounts.
• Details about assigned budget allocation and expenditure on physical facilities and academic facilities (Data Templates as in 4.1.4)
</td>
<td>10</td>
</tr>
</table>

4.4.1

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वैतनिकघटकं विहाय भौतिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणार्थं शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यार्थं च व्ययस्य प्रतिशतं मानम्

४.४.१.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वैतनिकघटकं विहाय भौतिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणार्थं शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यार्थं च वार्षिकः व्ययः (लक्षशः रूप्यकेषु)

वर्षम्					
लक्षशः रूप्यकेषु					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः - (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- अवैतनिकाः व्ययाः
- परिसरस्य आधारभूतसंरचनायाः अनुरक्षणाय कृतः व्ययः

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{वैतनिकघटकं विहाय भौतिक-शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यानाम् अनुरक्षणाय कृतः व्ययः}}{\text{वैतनिकघटकं विहाय सम्पूर्णः व्ययः}} \times १००$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया
- कृतस्य लेखापरीक्षणस्य विवरणम्
- भौतिकसौविध्यानां शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यानां च कृते निर्धारितधनराशेः विवरणानि। (४.१.४ अनुगुणं दत्तांशप्रारूपम्)

4.4.2

Q_lM

Established systems and procedures for maintaining and utilizing physical, academic and support facilities - laboratory, library, sports complex, computers, classrooms etc., exists.

10

Upload policy details of systems and procedures for maintaining and utilizing physical, academic and support facilities on the website

- Upload description in 500 words (Sanskrit/English)

File Description (Upload)

- Provide link for additional information
- Upload any additional information

4.4.2 गुणमितिः	**प्रयोगशाला-ग्रन्थालय-क्रीडाङ्गण-सङ्गणकयन्त्र-पठनकक्ष्या-प्रभृतीनां भौतिक-शैक्षणिक-सहायकसौविध्ययुतानां परिरक्षणार्थं समुपयोगार्थं च संस्थायां सुनिश्चिता प्रणाली कार्यपद्धतिश्च विद्यते** प्रयोगशाला-ग्रन्थालय-क्रीडाङ्गण-संगणकयन्त्र-पठनकक्ष्या-प्रभृतीनां भौतिक-शैक्षणिक-सहायकसौविध्ययुतानां परिरक्षणार्थं समुपयोगार्थं च आश्रिताः नीतयः उपारोपणीयाः। • पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Criterion V - Student Support and Progression (100)
पञ्चमः निकषः- छात्राणां समर्थनं प्रगतिश्च (१००)

Key Indicator - 5.1 Student Support (30)
प्रधानसूचकः – ५.१ छात्राणां प्रोद्बलनम् (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

5.1.1

Q_nM

Percentage of students benefited by scholarships/ freeships provided by the Government and non-government bodies/ industries/ individuals/ philanthropists/UGC/ Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) during the last five years

05

5.1.1.1: Number of students benefited by scholarships/ freeships provided by the Government and non-government bodies/ industries/ individuals/ philanthropists/UGC/ Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) year-wise during the last five years

Year					
Number					

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)

- Name of the scheme
- Number of students benefiting

Formula:

$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of students benefited by scholarships and freeships by government}}{\text{Total number of students}} \times 100$$

File Description (Upload)

- upload self attested letter with the list of students sanctioned scholarship
- Average percentage of students benefited by scholarships and freeships provided during the last five years (Institutional data as per Data Template)
- Upload any additional information

<table>
<tr>
<td>5.1.1

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारद्वारा असर्वकारीयनिकारयद्वारा च/ उद्यमकेन्द्रद्वारा/ व्यक्तिद्वारा/ समाजसेविद्वारा/वि.अ.आ द्वारा/ केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तनराष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान) द्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां प्रतिशतं मानम्।

५.१.१.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारद्वारा असर्वकारीयनिकारयद्वारा च/ उद्यमकेन्द्रद्वारा/ व्यक्तिद्वारा/ समाजसेविद्वारा/ वि.अ.आ द्वारा/ केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तन राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान) द्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- योजनायाः नाम
- लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{सर्वकारस्य छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \times १००$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- छात्रवृत्त्यनुमोदितानां छात्राणां सूचीसहितं स्वयं हस्ताक्षरितं पत्रम्।
- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां प्रतिशतं मध्यमानम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>5.1.2

Q_nM</td>
<td>Percentage of students benefited by scholarships, freeships,etc. provided by the institution besides government schemes during the last five years

5.1.2.1: Total number of students benefited by scholarships, freeships, etc provided by the institution besides government schemes year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)
• Name of the scheme with contact information
• Number of students benefiting
Formula:
$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of students benefited by scholarships and freeships besides government}}{\text{Total number of students}} \text{ X } 100$$

File Description (Upload)
• Number of students benefited by scholarships and freeships besides government schemes in last 5 years (Institutional data as per Data Template)
• Upload any additional information</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>5.1.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थया प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशतं मानम्।

५.१.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थया प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणां अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- सम्पर्कसूचनासहितं योजनायाः नाम
- लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{सर्वकारातिरिक्तं छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिभ्यश्च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \times \text{१००}$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थानेन प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

5.1.3 **Q_nM**	***Number of capability enhancement and development schemes*** 1. Guidance for competitive examinations 2. Career counselling 3. Softskill development 4. Remedial coaching 5. Language lab 6. Bridge courses 7. Yoga and Meditation 8. Personal Counselling 9. Training for deciphering ancient manuscripts 10. Training on Composing Sanskrit Creative poetry and Dramaturgy 11. Shastra Vakyartha Training 12. Proof Reading for Devanagari Texts 13. Spoken Sanskrit Classes 14. Foreign Language Study and Training 15. Training on Vedic Recitation with correct Intonation 16. Training on Karma-Kanda 17. Fine Arts, Performing Arts and Theatre Options: **A.** 10 or more of the above **B.** Any 9 of the above **C.** Any 8 of the above **D.** Any 7 of the above **E.** None of the above Data Requirements: • Name of the capability enhancement scheme • Year of implementation • Number of students enrolled • Name of the agencies involved with contact details **File Description (Upload)** • Link to Institutional website • Details of capability enhancement and development schemes (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**06**

5.1.3 सङ्ख्यामिति:	**सामर्थ्यसंवर्धनाय तद्विकासाय च सञ्चालितानां योजनानां सङ्ख्या** 1. स्पर्धात्मकपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनम् 2. वृत्तिपरामर्शः 3. सूक्ष्मकौशलविकासः 4. उपचारात्मकम् अनुशिक्षणम् 5. भाषाप्रयोगशाला 6. सेतुपाठ्यक्रमाः 7. योगः ध्यानं च 8. वैयक्तिकपरामर्शः 9. प्राचीन-पाण्डुलिपि-पठनप्रशिक्षणम् 10. काव्यलेखन-नाट्यप्रशिक्षणम् 11. शास्त्रार्थ/वाक्यार्थ-प्रशिक्षणम् 12. देवनागरी-मुद्राक्षरशोधनप्रशिक्षणम् 13. संस्कृतसम्भाषणप्रशिक्षणम् 14. वैदेशिकभाषाध्ययनम् 15. वेदानां सस्वरपाठप्रशिक्षणम् 16. कर्मकाण्डप्रशिक्षणम् 17. ललितकला प्रदर्शनकला अभिनयकला वा विकल्पाः - 1. उपर्युक्तेषु ये केचिद् दश अथवा ततोऽप्यधिकाः 2. उपर्युक्तेषु ये केचिद् नव 3. उपर्युक्तेषु ये केचिद् अष्टौ 4. उपर्युक्तेषु ये केचिद् सप्त 5. उपर्युक्तेषु न कोऽपि अपेक्षितः दत्तांशः- • सामर्थ्यसंवर्धनयोजनायाः नाम • कार्यान्वयनवर्षम् • पञ्जीकृतच्छात्रसङ्ख्या • सम्पर्कविवरणसहितानि अभिकरणानां नामानि **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • संस्थायाः अन्तर्जालपुटस्य सन्धानाम्। • सामर्थ्यसंवर्धनाय तद्विकासाय च संचालितानां योजनानां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

<table>
<tr>
<td>5.1.4

Q_nM</td>
<td>

Percentage of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution during the last five years

5.1.4.1: Number of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution year-wise during the last five years

Year					
Number					

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)

- Name of the scheme
- Number of students who have passed in the competitive exam
- Number of students placed

Formula:

$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution}}{\text{Total number of students}} \times 100$$

File Description (Upload)

- Number of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling during the last five years (Institutional data as per Data Template)
- Any additional information

</td>
<td>04</td>
</tr>
</table>

5.1.4

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रस्तुतेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशतं मानम्।

५.१.४.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रस्तुतेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- योजनायाः नाम
- स्पर्धात्मकपरीक्षायाम् उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या
- उद्योगं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या

सूत्रम्-

प्रतिशतम्= (स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या / छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या) x १००

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रदत्तेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन, वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

5.1.5 **Q_nM**	***The Institution adopts the following for redressal of student grievances including sexual harassment and ragging cases*** ***1. Implementation of guidelines of statutory/regulatory bodies*** ***2. Organisation-wide awareness and undertakings on policies with zero tolerance*** ***3. Mechanisms for submission of online/offline students' grievances*** ***4. Timely redressal of the grievances through appropriate committees*** **Options:** A. All of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any1 of the above E. None of the above Data Requirement: Upload the institutional grievance redressal policy document with reference to prevention of sexual harassment (Internal Complaints Committee) and anti-ragging committee, constitution of various committees for addressing the issues, minutes of the meetings of the committees, number of cases received and redressed. **File Description (Upload)** • Minutes of the meetings of student redressal committee, Internal Complaints Committee prevention of sexual harassment committee and Anti-Ragging committee • Upload any additional information • Details of student grievances including sexual harassment and ragging cases	**02**

5.1.5 सङ्ख्यामितिः	**संस्था लैङ्गिकम् उत्पीडनम् आध र्षणंच समावेश्य छात्रव्यथानां निवारणार्थं अधो लिखितान् आश्रयति -** 1. शासिकनिकायानां/नियामकनिकायानां मार्गदर्शिकायाः क्रियान्वयनम्। 2. संस्थास्तरे जागरूकता अपि च शून्यसहिष्णुततया नीतीनाम् अनुसरणम्। 3. छात्रव्यथानां निवारणाय अधितन्त्रि/अनधितन्त्रि क्रियाविधिः। 4. समुचितसमितीभिः समयेन व्यथानां निवारणम्। **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि अपेक्षितः दत्तांशः- लैङ्गिकोत्पीडननिवारणस्य (आन्तरिकपरिवादसमितेः) सन्दर्भे अपि च आधर्षणविरोधिसमितेः, विविधसमस्यानां निवारणार्थं विविधसमितिसंरचनायाः, समितीनां उपवेशनस्य प्रतिवेदनानां, प्राप्तप्रकरणानां निवारितप्रकरणानां च सङ्ख्यायाः सन्दर्भे सांस्थानिकव्यथानिवारणनीतेः प्रपत्रम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • छात्रव्यथानिवारणसमितेः, आन्तरिकपरिवादसमितेः, लैङ्गिकोत्पीडनस्य निवारणसमितेः, आधर्षणविरोधिसमितेश्च कार्यवृत्तानि। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया • लैङ्गिकोत्पीडन-आधर्षणप्रकरणसहितानां छात्रव्यथानां विवरणानि	

5.1.6 **QlM**	***The University organises Inter-University Talent Festival, Vakyartha, Shastrartha, Salakapareeksha, Sanskrit elocution contest, Inter-Sanskrit-university Youth festival, Inter College Youth festival, Sanskrit Poets' Meet, special coaching or training in creative writing, Sanskrit-Poetry writing/DTP, Copy editing, Proof reading, Cultural tourism, Hospitality, Purana Pravachana, lalita-kala etc.*** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**08**
5.1.6 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयः अन्तर्विश्वविद्यालयप्रातिभसमारोहं , वाक्यार्थसभां, शास्त्रार्थसभां, शलाकापरीक्षां, संस्कृतभाषणस्पर्धां, अन्तस्संस्कृत-विश्वविद्यालय-युवसमारोहम्, अन्तर्महाविद्यालय-युवसमारोहं, संस्कृत-कविसमवायादि-कार्यक्रमान् आयोजयति। अपि च सर्जनात्मकलेखनस्य, संस्कृतकाव्यलेखनस्य/ सङ्गणक-विज्ञान-विषयक-पुस्तकप्रकाशनस्य, प्रतिकृतिसम्पादनस्य, प्रेक्ष्यवाचनस्य (Proof Reading), सांस्कृतिकपर्यटनस्य, आतिथ्य-निर्वहणस्य, पुराण-प्रवचनस्य, ललितकलानाम् अन्येषां च विषयाणां विशिष्टम् अनुशिक्षणं /प्रशिक्षणं प्रददाति।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator - 5.2 Student Progression (40)
प्रधानसूचकः – ५.२ छात्रप्रगतिः (४०)

<table>
<tr><th>Metric No. सङ्ख्यामानम्</th><th></th><th>Weightage अधिमानम्</th></tr>
<tr><td>5.2.1

QnM</td><td>Percentage of placement of outgoing students during the last five years

5.2.1.1: Number of outgoing students placed year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
• Name of the employer with contact details
• Number of students placed

Formula:
$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of outgoing students placed}}{\text{Total number of outgoing students}} \times 100$$

File Description (Upload)
• Self attested list of students placed
• Details of student placement during the last five years (Institutional data as per Data Template)
• Upload any additional information</td><td>05</td></tr>
</table>

5.2.1

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तोद्योगानाम् अन्तिमवर्षच्छात्राणांप्रतिशतं मानम्।

५.२.१.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तोद्योगानाम् छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- सम्पर्कविवरणसहितम् नियोजकस्य नाम
- प्राप्तोद्योगानां छात्राणां सङ्ख्या

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{प्राप्तोद्योगानाम् अन्तिमवर्षच्छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{अन्तिमवर्षच्छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \times \text{१००}$$

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- प्राप्तोद्योगानां छात्राणां स्वयं हस्ताक्षरिता सूची
- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तोद्योगानां छात्राणां सङ्ख्या (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

5.2.2 **Q_nM**	***Percentage of student progression to higher education (previous graduating batch) (Latest completed academic year data)*** 5.2.2.1: Number of outgoing students progressing to higher education Data Requirement : (As per Data Template in Section B) Formula: $$\frac{\text{Number of outgoing students progressed to higher education}}{\text{Number of final year students in latest completed academic year}} X\ 100$$ **File Description (Upload)** • Upload supporting data for student/alumni • Details of student progression to higher education (Institutional data as per Data Template) • Any additional information	**10**
5.2.2 सङ्ख्यामितिः	**उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां प्रतिशतं मानम् (पूर्वतनं स्नातकवर्गम् आश्रित्य) (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)** ५.२.२.१. उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां सङ्ख्या अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) सूत्रम्- $$\frac{\text{उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसृतच्छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य अन्तिमवर्षच्छात्राणां सङ्ख्या}} \text{ x १००}$$ **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • छात्राणां/पूर्वच्छात्रसङ्घस्य सहायकदत्तांशः। • उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

5.2.3

QnM

Percentage of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years (eg: NET/SLET/ TOEFL/Civil Services/State government examinations)

10

5.2.3.1: Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil services/ State government examinations) year-wise during the last five years

Year					
Number					

5.2.3.2: Number of students appearing in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil Services/ State government examinations) year-wise during the last five years

Year					
Number					

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Number of students selected to

- *Shalakaa Pariksha*
- *Kavyakanthapath*
- *SutrakanthaPatha*
- *GranthaPanktiPatha*
- *NET*
- *SLET*
- *TOEFL*
- *Civil Services*
- *State government examinations*
- *K.V.S Exam*
- *TenaliPariksha*
- *Antyakshari Spardha*
- *Production of Sanskrit Short Films*
- *Vakyartha / Shastrartha*

Formula:

$$\text{Percentage} = \frac{\text{Number of students qualifying in state, national, international level exams}}{\text{Total number of students who have appeared for these exams}} \times 100$$

File Description (Upload)

- Upload supporting data for the same
- Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years (Institutional data as per Data Template)
- Any additional information

5.2.3

सङ्ख्यामितिः

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्रस्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां प्रतिशतं मानम् (उदा.नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

५.२.३.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्- टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

वर्षम्					
सङ्ख्या					

५.२.३.२. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु भागं गृहीतवतां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

चितानां छात्राणां सङ्ख्या-

- शलाकापरीक्षा
- काव्यकण्ठपाठः
- सूत्रकण्ठपाठः
- ग्रन्थपङ्क्तिपाठः
- नेट्
- स्लेट्
- टोफेल्
- नागरिकसेवा
- राज्यसर्वकारपरीक्षाः
- के-वि-एस् परीक्षा
- तेनालिसदृशपरीक्षाः
- अन्त्याक्षरी स्पर्धा
- संस्कृतचलच्चित्रनिर्माणम्
- वाक्यार्थः/शास्त्रार्थः

सूत्रम्-

$$\text{प्रतिशतम्} = \frac{\text{राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु उत्तीर्णच्छात्राणां सङ्ख्या}}{\text{आसु परीक्षासु भागं गृहीतवतां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या}} \times १००$$

पञ्जिकाविवरणम्(उपारोपणीयम्)

- तेषां सहायकदत्तांशाः।
- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानांछात्राणां सङ्ख्या। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना

5.2.4 **Q_lM**	**Details of the programme for the exchange/participation of students at national/international level for academic and cultural activities with other institutions** Upload description in 500 words. (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**10**
5.2.4 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयान्तरेण अन्यया संस्थया सह वा राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु शैक्षिकसांस्कृतिकगतिविधीनां कृते छात्राणां विनिमयाय सञ्चालितस्य कार्यक्रमस्य विवरणम्** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	
5.2.5 **Q_lM**	***Support mechanism and initiatives taken out by the university for preparing the students to participate, succeed in reputed examination and indepth shastra knowledge/ Avadhana/ shastrartha to the students and encouraging them to take various shastra exams conducted by different organisations in addition to regular teaching.*** Provide the details in five hundred (500) words (Sanskrit/English) **File Description (Upload)** • Link for additional Information • Upload any additional information	**05**

5.2.5 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयेन नियताध्यापनेन सह विविधसंस्थाभिः आयोज्यमानासु प्रसिद्धासु परीक्षासु/ गभीरशास्त्रज्ञानाय विविधेषु उपक्रमेषु/ अवधानकार्यक्रमेषु/ शास्त्रार्थसभासु भागं ग्रहीतुं साफल्यं च प्राप्तुं सज्जतायै छात्राणां प्रोत्साहनाय स्वीकृताः साहाय्यक्रियाविधयः उपायाश्च।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं प्रदेयम् (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** · अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम् · अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 5.3 Student Participation and Activities (20)
प्रधानसूचकः - ५.३ छात्रस्य प्रतिभागिता गतिविधयश्च (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

<table>
<tr>
<td>5.3.1

Q_nM</td>
<td>Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities at Inter-university, State/ national/international level (award for a team event should be counted as one) during the last five years

5.3.1.1: Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities atInter-university, State/ national/international level (award for a team event should be counted as one) year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)

Name of the award/ medal
National/ International
Sports/ Cultural

File Description (Upload)

e-copies of award letters and certificates
Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities at inter-university national/international level during the last five year (Institutional data as per Data Template)
Any additional information

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>5.3.1

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्तर्विश्वविद्यालय-राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्ट-योग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां सङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

५.३.१.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्तर्विश्वविद्यालय-राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्टयोग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां वार्षिकी सङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- पुरस्कारस्य/पदकस्य नाम
- राष्ट्रियः/अन्ताराष्ट्रियः
- क्रीडासम्बद्धः/सांस्कृतिकः

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- पुरस्कारपत्राणां प्रमाणपत्राणां च ई-प्रतिकृतयः।
- विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्तर्विश्वविद्यालय-राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्टयोग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां सङ्ख्या। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना।

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

5.3.2 **Q_1M**	***Presence of an active Student council/Chatra-parishat/ Chatra-mandal and representation of students on academic and administrative bodies/committees of the institution*** Upload a description in not more than 500 words on Student Council activity and students' role in academic & administrative bodies. **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**05**
5.3.2 गुणमितिः	**संस्थायाः प्राशासनिकशैक्षिकसमितिषु छात्राणां प्रतिनिधित्वं तथा सक्रियायाः छात्रपरिषदः विद्यमानता॥** प्रसङ्गेऽस्मिन् अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>5.3.3

Q_nM</td>
<td>Average number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level per year

5.3.3.1: Number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years: (As per Data Template in Section B)
Name of the activity
Formula:

$$\frac{\text{Number of sports and cultural activities/competitions organised at the institution level}}{\text{Number of years in assessment period}}$$

File Description (Upload)

Report of the event (for ex. Sanskrit Pratibha Samaroha, Natya Mohotsava etc..)
Number of sports and cultural activities / competitions organised per year (Institutional data as per Data Template)
Upload any additional information
</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>5.3.3

सङ्ख्यामिति:</td>
<td>

प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां सङ्ख्यायाः मध्यमानम्

५.३.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां वार्षिकी सङ्ख्या

<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>सङ्ख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः- (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- गतिविधीनां नामानि।

सूत्रम्-

संस्थास्तरे आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/स्पर्धानां सङ्ख्या
―――――――――――――――――――――
मूल्याङ्कनावधेः वर्षाणां सङ्ख्या

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- कार्यक्रमस्य प्रतिवेदनम्। (संस्कृतप्रातिभसमारोहः, नाट्यमहोत्सवः इत्यादयः)
- प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां सङ्ख्या (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः)
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>5.3.4

Q_lM</td>
<td>

The university involves and encourages its students to publish materials like catalogues, wall magazines, university magazine, and other materials. List the major publications/ materials brought out by the students during the last four academic sessions.

Upload description in 500 words. (Sanskrit/English)

File Description (Upload)

- Data Provide the list of Published Materials

</td>
<td>05</td>
</tr>
</table>

5.3.4 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयेन संग्रहसूचीनां, भित्तिपत्रिकाणां, विश्वविद्यालयपत्रिकाणां तदितरसामग्रीणां च प्रकाशनाय छात्राः समावेश्यन्ते/ प्रोत्साह्यन्ते च। विगतशैक्षिकवर्षचतुष्टये/ अर्धसत्रचतुष्टये छात्रैः प्रकाशितानां प्रमुखप्रकाशनानां/ सामग्रीणां च सूची दीयताम्।** पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। (संस्कृतेन/आङ्ग्लेन) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • प्रमुखप्रकाशनानां/सामग्रीणां च सूची प्रदीयताम्।	

Key Indicator - 5.4 Alumni Engagement (10)
प्रधानसूचकः – ५.४ पूर्वच्छात्राणां सम्बन्धानुवर्तनम् (१०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
5.4.1 **Q_lM**	***The Alumni Association/Chapters (registered and functional) contributes significantly to the development of the institution through financial and non financial means during the last five years*** Upload a description of alumni association contributes to the institution in not more than 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**06**
5.4.1 गुणमितिः	**पूर्वच्छात्रसङ्घः (पञ्जीकृतः कार्यं कुर्वन् च) विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आर्थिकयोगदानेन अन्यैः उपायैश्च संस्थायाः उन्नत्यर्थं सार्थकतया प्रयतमानः विद्यते।** प्रसङ्गेऽस्मिन् अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

5.4.2 **Q_nM**	***Alumni contribution during the last five years (Amount in Rupees)*** **Options:** A.**≥ 1.00 Lakhs** B.**Rs. 75,000/- to 1.00 Lakhs** C.**Rs. 50,000/- to Rs. 75,000/-** D.**Rs. 25,000/- to Rs. 50,000/-** E.**Less than Rs. 25,000/-** Data Requirement for last five years (year-wise): (As per Data Template in Section B) • Name of the alumnus/ alumni association • Quantum of contribution **File Description (Upload)** • Alumni association audited statements (Institutional data as per Data Template) • Upload any additional information	**04**
5.4.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घेन प्रदत्तम् वित्तीयं योगदानम्- (रूप्यकेषु)** **विकल्पाः** अ. ≥ १.०० लक्षाः आ. रू. ७५,०००/- तः१.०० लक्षपर्यन्तम् इ. रू. ५०,०००/- तःरू. ७५,०००/-पर्यन्तम् ई. रू. २५,०००/- तःरू. ५०,०००/-पर्यन्तम् उ. रू. २५,०००/-अपेक्षया न्यूनम् विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् (प्रतिवर्षम्) अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • पूर्वच्छात्रस्य/पूर्वच्छात्रसङ्घस्य नाम • वित्तीययोगदानस्य परिमाणम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • पूर्वच्छात्रसंङ्घस्य अंङ्केक्षितलेखापत्रम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Criterion VI – Governance, Leadership and Management (100)
षष्ठः निकषः – प्रशासनं नेतृत्वं प्रबन्धनं च (१००)

Key Indicator - 6.1 Institutional Vision and Leadership (10)
प्रधानसूचकः – ६.१ संस्थायाः दूरदृष्टिः नेतृत्वञ्च (१०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
6.1.1 **QlM**	***The governance of the institution is reflective of an effective leadership in tune with the vision and mission of the University*** **Upload** the vision and mission statement of the institution in Sanskrit, and details on the nature of governance, perspective plans and participation of the teachers in the decision making bodies of the University Provide information within a maximum of 500 words. **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**03**
6.1.1 गुणमितिः	**विश्वविद्यालयस्य दूरदृष्टिध्येयानुसारेण प्रवर्तमानस्य कार्यदक्षस्य नेतृत्वस्य प्रतिफलनं संस्थायाः प्रशासने भवति।** एतस्मिन् प्रसङ्गे संस्कृतभाषायां निबद्धं दूरदृष्टिपत्रं ध्येयपत्रञ्च उपारोपणीयम्। तथा प्रशासनप्रणाल्यां,भविष्यद्योजनाविषये, विश्वविद्यालयस्य निर्णेतृनिकायेषु च अध्यापकानां भागग्राहिताविषये अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
6.1.2 **QlM**	***The institution practices decentralization and participative management*** Describe a case study showing decentralisation and participative management in the institution in practice within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**03**

6.1.2 गुणमितिः	**संस्था सहभागिप्रबन्धनव्यवस्थां विकेन्द्रीकरणप्रक्रियां च अनुसरति।** एतस्मिन् प्रसङ्गे विकेन्द्रीकरण-सहभागिप्रबन्धनविषये वृत्ताध्ययनस्य विवरणं पञ्चशतेन शब्दैः उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
6.1.3 **QlM**	**Sanskrit-Version of vision, mission statement of the university, the Act, Statute, MoA and Rules,Official notification/information, Regulations are available in institutional website** **Sanskrit is adopted as medium in the process of administration/ management/ writing of notes on files/ official notification on notice board/ faculty information etc., in the University** **File Description (Upload)** • Sanskrit-Version of vision, mission statement documents on the website • Provide the weblink of the Sanskrit versionofall documents • Provide link for additional information	**04**
6.1.3 गुणमितिः	**विश्वविद्यालये दूरदृष्टिपत्रस्य, ध्येयपत्रस्य, अधिनियमानाम्, संवैधानिकनिकायानाम्, विश्वविद्यालयस्य लिखितनियमानाम्, औद्योगिकसूचनानां विनियमानाञ्च संस्कृतरूपान्तरणम् उपलभ्यते** प्रशासने/ प्रबन्धने/ सञ्चिकानामुपरिटिप्पणीलेखने/ सूचनाफलकस्योपरि कार्यालयीयसूचनासु/ शिक्षकविषयकसूचनाप्रदाने अन्येषु कार्येषु वा माध्यमरूपेण संस्कृतभाषा स्वीकृता **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • दूरदृष्टिपत्रस्य ध्येयपत्रस्य संस्कृतरूपान्तरणम् संस्थायाः जालस्थाने उपलभ्यते • सर्वेषां प्रलेखानां संस्कृतरूपान्तरणस्य जालसन्धानम् • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्	

Key Indicator - 6.2 Strategy Development and Deployment (10)
प्रधानसूचकः – ६.२ व्यूहविकासः नियोजनं च (१०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्

6.2.1 **QlM**	***Perspective/Strategic plan and deployment documents are available in the institution*** Describe one activity successfully implemented based on the strategic plan within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Strategic Plan and deployment documents on the website • Provide link for additional information • Upload any additional information	**02**
6.2.1 गुणमितिः	**संस्थायां भविष्यद्योजनायाः/ व्यूहात्मकयोजनायाः नियोजनप्रलेखाः क्रियान्वयनसम्बद्धानि प्रमाणानि वा उपलभ्यन्ते।** अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः व्यूहात्मकयोजनाधारेण सफलतया क्रियान्वितस्य कस्याऽपि एकस्य गतिविधेः वर्णनं कुरुत। **पञ्जिकाविवरणम्(उपारोपणीयम्)** • व्यूहात्मकयोजनायाः नियोजनप्रलेखाः जालस्थाने उपलभ्यन्ते। • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	
6.2.2 **QlM**	***Organizational structure of the University including governing body, administrative setup, and functions of various bodies, service rules, procedures, recruitment, promotional policies as well as grievance redressal mechanism*** Describe the organizational activity within 500 words Upload the organogram of the University (Provide the information in PDF format) • Depicting the organizational structure including, governing body and administrative setup. • Upload the document of functions of the University and policies. **File Description(Upload)** • Provide link for additional information	**02**

6.2.2 गुणमितिः	**संस्थायां सर्वविधाः प्रबन्धनव्यवस्थासंरचनाः यथा प्रबन्धनसमितिः , प्रशासनव्यवस्था, विविधनिकायानां कार्याणि , सेवानियमाः, प्रक्रियाः , नियुक्तयः, पदोन्नतिनियमाः, व्यथानिवारणक्रियाविधयश्च उपलभ्यन्ते।** अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः सांस्थानिकगतिविधीनां वर्णनं कुरुत। विश्वविद्यालयस्य व्यवस्थासंरचनानिदर्शिका उपारोपणीया। (PDF रूपेण सूचना देया) • सर्वविधानां प्रबन्धनव्यवस्थासंरचना नां विवरणं प्रयच्छतु -यथा प्रबन्धनसमितिः, प्रशासनव्यवस्था च। • विश्वविद्यालयस्य एवं तन्नियमानां च कार्यप्रणाल्याः प्रलेखाः उपारोपणीयाः। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्।	

<table>
<tr>
<td>6.2.3

Q_nM</td>
<td>Implementation of e-governance in areas of operation
1. Administration
2. Finance and Accounts
3. Student Admission and Support
4. Examination

Options:
A. All 4 of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E. None of the above

Data Requirements: (As per Data Template in Section B)
• Areas of e-governance
▪ Administration
▪ Finance and Accounts
▪ Student Admission and Support
▪ Examination
• Name of the Vendor with contact details
• Year of implementation

File Description (Upload)
• ERP (Enterprise Resource Planning) Document
• Screen shots of user interfaces
• Details of implementation of e-governance in areas of operation Administration etc. (Institutional data as per Data Template)
• Any additional information</td>
<td>04</td>
</tr>
</table>

6.2.3 सङ्ख्यामितिः	**क्रियान्वयनक्षेत्रेषु ई-प्रशासनस्य नियोजनम्** 1. प्रशासनम् 2. वित्तं,लेखाश्च 3. छात्राणां प्रवेशः, प्रोद्वलनं च 4. परीक्षा विकल्पाः - अ. उपर्युक्तेषु सर्वे चत्वारः आ. उपर्युक्तेषु केचन त्रयः इ. उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ ई. उपर्युक्तेषु कश्चन एकः उ.उपर्युक्तेषु न कोऽपि **अपेक्षितदत्तांशाः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)** • ई-प्रशासनस्य क्षेत्राणि ➢ प्रशासनम् ➢ वित्तं लेखाश्च ➢ छात्राणां प्रवेशः, प्रोद्वलनं ➢ परीक्षा • सम्पर्कविवरणसहितं विक्रेतुः नाम • क्रियान्वयनस्य वर्षम् **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • उपक्रमसंसाधनयोजनाप्रपत्राणि • प्रयोक्तुः अन्तःपृष्ठानां फलकचित्राणि • उपर्युक्तक्षेत्रेषु ई-प्रशासनस्य क्रियान्वयनस्य विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) • अन्या अतिरिक्ता सूचना	
6.2.4 **Q_lM**	***Effectiveness of various bodies/cells/committees is evident through minutes of meetings and implementation of their resolutions*** Describe one activity successfully implemented based on the Minutes of the meetings of various Bodies/ Cells and Committees within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**02**

6.2.4 गुणमितिः	**विविधसमितीनां कार्यविवरणेभ्यः, निर्णयानां क्रियान्वयनात् च ज्ञायते यत् संस्थायाः विविधनिकायाः/विभागाः/ समितयः प्रभावितया फलोन्मुखतया च कार्यतत्पराः सन्ति इति।** एतस्मिन् प्रसङ्गे विविधसमितीनां कार्यवृत्तानि आधारीकृत्य सफलतया क्रियान्वितस्य कस्यचिदेकस्य गतिविधेः विवरणं पञ्चशतेन शब्दैः उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator - 6.3 Faculty Empowerment Strategies (30)
प्रधानसूचकः – ६.३ अध्यापकानां सशक्तीकरणाय व्यूहाः (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
6.3.1 **Q_lM**	***The institution has effective welfare measures for teaching and non-teaching staff*** Upload list of the existing welfare measures for teaching and non-teaching staff within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**06**
6.3.1 गुणमितिः	**संस्थया अध्यापकेभ्यः अध्यापकेतरकर्मचारिभ्यश्च प्रभाविसंक्षेमोपायाः अनुस्रियन्ते।** अध्यापकेभ्यः अध्यापकेतरकर्मचारिभ्यश्च प्रवर्तितानां कल्याणकारिकार्यक्रमाणां विषये अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>6.3.2

Q_nM</td>
<td>
Percentage of teachers provided with financial support to attend conferences/ workshops and towards membership fee of professional bodies during the last five years

6.3.2.1: Number of teachers provided with financial support to attend conferences/ workshops and towards membership fee of professional bodies during the last five years

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)

Name of teacher
Name of conference/ workshop attended for which financial support provided
Name of the professional body for which membership fee is provided

Formula:
$$\frac{\text{Number of full time teachers provided with financial support to attendconferences/workshops and towards membership fee of professional bodies}}{\text{Number of full time teachers (to be fetched from Extended profile 3.3)}} X\ 100$$

File Description (Upload)

Details of teachers provided with financial support to attend conferences, workshops etc. during the last five years (Institutional data as per Data Template)
Upload any additional information

</td>
<td>06</td>
</tr>
</table>

6.3.2 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च वित्तीयसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।** ६.३.२.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय,व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्यदत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • अध्यापकस्य नाम • सङ्गोष्ठ्याः/कार्यशालायाः नाम यत्र भागग्रहणाय आर्थिकं साहाय्यं प्रदत्तम् • व्यावसायिकसंस्थायाः नाम (यत्कृते सदस्यताशुल्कं प्रदत्तम्) सूत्रम्- सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तं च आर्थिकसहायतां प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या ———————————————————X १०० पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (३.३ विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु, सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>6.3.3

Q_nM</td>
<td>Average number of professional development / administrative training Programmes organized by the university for teaching and non teaching staff during the last five years

6.3.3.1: Total number of professional development / administrative training Programmes organized by the Institution for teaching and non teaching staff year-wise during the last five years

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Number</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)
• Title of the professional development Programme organised for teaching staff
• Title of the administrative training Programme organised for non-teaching staff
• Dates (From-to)

Formula:

$$\frac{\text{Total number of professional development/administrative training Programmes organized for teaching and non teaching staff}}{\text{Number of years in assessment period}}$$

File Description (Upload)
• Reports of the Human Resource Development Centres (UGC ASC or other relevant centres).
• Reports of HRDC or similar centers
• Details of professional development / administrative training Programmes organized by the University for teaching and non teaching staff (Institutional data as per Data Template)
• Upload any additional information</td>
<td>06</td>
</tr>
</table>

6.3.3

सङ्ख्यामिति:

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजिताः कार्यक्रमाः।

६.३.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।

वर्षम्					
सङ्ख्या					

विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

- शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थम् आयोजितकार्यक्रमस्य शीर्षकम्।
- शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थम् आयोजितकार्यक्रमस्य शीर्षकम्।
- तिथिः (--------------तः---------पर्यन्तम्)

सूत्रम्-

शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां सम्पूर्णा सङ्ख्या
—
मूल्याङ्कनावधेः वर्षाणां सङ्ख्या

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

- मानवसंसाधनविकासकेन्द्रेभ्यः (विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य अकादमिकस्टाफ-महाविद्यालयेभ्यः अथवा तदन्यसदृशकेन्द्रेभ्यः) प्राप्तप्रमाणपत्राणि/प्रतिवेदनानि।
- शैक्षणिकमहाविद्यालयानां प्रतिवेदनम्
- शैक्षणिक-अशैक्षणिक-कर्मचारिणांव्यावसायिक-विकासार्थं/प्राशासनिक-प्रशिक्षणार्थं विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः।
- अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया

<table>
<tr>
<td>6.3.4

Q_nM</td>
<td>

Percentage of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes during the last five years

6.3.4.1: Number of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes during the last five years

Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B)

- Number of teachers
- Title of the Programme
- Duration (From -to)

Formula:

$$\frac{\begin{array}{c}\text{Number of teachers attending}\\ \text{professional development Programmes, viz.,}\\ \text{Orientation Programme, Refresher Course,}\\ \text{Short Term Course, Faculty Development Programmes}\end{array}}{\begin{array}{c}\text{Number of full time teachers}\\ \text{(to be fetched from Extended profile 3.3)}\end{array}} X\ 100$$

File Description (Upload)

- IQAC report summary
- Reports of the Human Resource Development Centres (UGC ASC or other relevant centers).
- Details of teachers attending professional development Programmes during the last five years (Institutional data as per Data Template)
- Upload any additional information

</td>
<td>06</td>
</tr>
</table>

6.3.4 सङ्ख्यामितिः	**विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अभिविन्यासकार्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां प्रतिशतं मानम्।** ६.३.४.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अभिविन्यासकार्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां सङ्ख्या। विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः। (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) • अध्यापकानां सङ्ख्या • कार्यक्रमस्य शीर्षकम् • अवधिः (---------------तः---------पर्यन्तम्) सूत्रम्- अभिविन्यासकार्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां सङ्ख्या ——————————————— X १०० पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या (३.३विस्तृतविवरणिकातः प्राप्तव्या) **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • आन्तरिकगुणवत्ताऽश्वासनकेन्द्रस्य प्रतिवेदनसारांशः। • मानवसंसाधनविकासकेन्द्रेभ्यः (विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य शैक्षिककर्मचारिमहाविद्यालयेभ्यः अथवा तदन्यसदृशकेन्द्रेभ्यः) प्राप्तप्रमाणपत्राणि/प्रतिवेदनानि। • विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अभिविन्यासकार्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासपाठ्यक्रमादि वृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां विवरणम् (दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः) • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

6.3.5 **Q_lM**	***Institution has Performance Appraisal System for teaching and non-teaching staff*** Describe the functioning status of the Performance Appraisal System for teaching and non-teaching staff within maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**06**
6.3.5 गुणमितिः	**संस्थायां शिक्षकाणां शिक्षकेतरकर्मचारिणां कार्यनिष्पादनज्ञापनप्रणाली वर्तते।** शिक्षकाणां शिक्षकेतरकर्मचारिणां कार्यनिष्पादनज्ञापनप्रणालीविषये पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपारोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Key Indicator – 6.4 Financial Management and Resource Mobilization (20)
प्रधानसूचकः – ६.४ वित्तीयप्रबन्धनं संसाधनसंग्रहश्च (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
6.4.1 **Q_lM**	***Institution conducts internal and external financial audits regularly*** Upload an enumeration on the various internal and external financial audits carried out during last five years with the mechanism for settling audit objections within a maximum of 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Upload any additional information	**02**
6.4.1 गुणमितिः	**संस्था नियमितम् आन्तरं बाह्यं च वित्तलेखाङ्केक्षणं करोति।** विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वित्तलेखाङ्केक्षणविषये, वित्तलेखाङ्केक्षणापत्तिसमाधानाय च रचितानां क्रियाविधीनां विषये पञ्चशतेन शब्दैः विवरणम् उपरोपणीयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

<table>
<tr>
<td>6.4.2

Q_nM</td>
<td>Funds / Grants received from government bodies during the last five years for development and maintenance of infrastructure (not covered under Criteria III and V) (INR in Lakhs)

6.4.2.1: Total Grants received from government bodies for development and maintenance of infrastructure (not covered under Criteria III and V) year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>INR in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data to be provided for the last five years:(As per Data Template)
• Name of the government funding agencies/ individuals
• Funds/ Grants received

File Description (Upload)
• Annual statements of accounts
• Any additional information
• Details of Funds / Grants received from government bodies during the last five years (Data Template)</td>
<td>06</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>6.4.2

सङ्ख्यामितिः</td>
<td>
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासाय अनुरक्षणाय च सर्वकारीयनिकायेभ्यः प्राप्तधनम्/ अनुदानम् (यदि तृतीये पञ्चमे च निकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशः रूप्यकेषु)

६.४.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासाय अनुरक्षणाय च सर्वकारीयनिकायेभ्यः प्रतिवर्षम् अनुदानस्य वार्षिकः योगः (यदि तृतीये पञ्चमे च निकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशःरूप्यकेषु)
<table>
<tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>लक्षशः रूप्यकेषु</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

विगतानां पञ्चानां वर्षाणां दत्तांशः प्रदेयः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)

सर्वकारीयानुदाननिकायानां नाम/ व्यक्तीनां नाम
प्राप्तधनम्/ अनुदानं गृहीतम्

पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)

लेखायाः वार्षिकं विवरणम्
अन्या अतिरिक्ता सूचना
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयनिकायेभ्यः प्राप्तधनस्य/ अनुदानस्य विवरणम्। (दत्तांशप्रारूपानुगुणं)

</td>
<td></td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>6.4.3

Q_nM</td>
<td>Funds / Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropists during the last five years for development and maintenance of infrastructure (not covered under Criteria III and V) (INR in Lakhs)

6.4.3.1: Total Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropists year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

<table>
<tr><td>Year</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>INR in Lakhs</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Data to be provided for the last five years:(As per Data Template)

Name of the non government funding agencies/ individuals
Funds/ Grants received

File Description (Upload)

Annual statements of accounts
Any additional information
Details of Funds / Grants received from non-government bodies during the last five years (Data Template as of 6.4.2)

</td>
<td>08</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr><td>6.4.3

सङ्ख्यामितिः</td><td>विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासाय अनुरक्षणाय च असर्वकारीयनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, समाजसेविभ्यः च प्राप्तधनम्/ अनुदानं गृहीतम् (यदि तृतीये पञ्चमे च निकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशः रूप्यकेषु)

६.४.३.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु असर्वकारीयनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, समाजसेविभ्यः च प्रतिवर्षं गृहीतस्य अनुदानस्य वार्षिकः योगः (लक्षशः रूप्यकेषु)

<table><tr><td>वर्षम्</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>लक्षशः रूप्यकेषु</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>
विगतानां पञ्चानां वर्षाणां दत्तांशः प्रदेयः (दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)
असर्वकारीयनिकायानां/ व्यक्तीनां/ समाजसेविनां नामानि
प्राप्तधनम्/ अनुदानं गृहीतम्
पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)
लेखायाः वार्षिकं विवरणम्
अन्या अतिरिक्ता सूचना
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु असर्वकारीयनिकायेभ्यः प्राप्तधनस्य/ अनुदानस्य विवरणम्। (६.४.२ दत्तांशप्रारूपानुगुणम्)</td><td></td></tr>
<tr><td>6.4.4

QlM</td><td>Institutional strategies for mobilisation of funds and the optimal utilisation of resources

Upload the resource mobilisation policy and procedures of the University
Describe the strategies in 500 words

File Description (Upload)
Provide link for additional information
Any additional information</td><td>04</td></tr>
</table>

6.4.4 गुणमितिः	**विविधसंसाधनानां सर्वाधिकसमुपयोगार्थं वित्तराशिसङ्ग्रहार्थञ्च संस्थायाः व्यूहाः।** एतस्मिन् प्रसङ्गे विश्वविद्यालयस्य संसाधनसंग्रहस्य नीतिं प्रक्रियाञ्च उपारोपयतु। पञ्चशते शब्देषु संस्थायाः व्यूहाणां विवरणं देयम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

Key Indicator - 6.5 Internal Quality Assurance System (30)
प्रधानसूचकः – ६.५ आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनव्यवस्था (३०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage** अधिमानम्
6.5.1 **QlM**	***Internal Quality Assurance Cell (IQAC) has contributed significantly for institutionalizing the quality assurance strategies and processes, by constantly reviewing the teaching-learning process, structures & methodologies of operations and learning outcomes, at periodic intervals*** Describe two practices institutionalized as a result of IQAC initiatives within a maximum of 500 words **File Description** • Provide the link for additional information • Upload any additional information	**12**
6.5.1 गुणमितिः	**आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रम् अध्यापनाधिगमप्रक्रियायाः, क्रियान्वयनस्य संरचनायाः कार्यपद्धतेश्च, अधिगमपरिणामानां च नियतान्तराले पुनरीक्षणेन गुणवत्ताश्वासनव्यूहानां तत्प्रक्रियाणां च संस्थागतं रूपं प्रदातुम् उल्लेखनीयम् अवदानम् अकरोत्।** एतस्मिन् प्रसङ्गे आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनकेन्द्रेण कृतस्य संस्थानीकरणोपक्रमस्य सर्वोत्तमम् उदाहरणद्वयम् उपारोपणीयम्। (अधिकाधिकैः पञ्चशतेन शब्दैः) **पञ्जिकाविवरणम्** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानं प्रदेयम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

6.5.2 **Q_nM**	***Quality assurance initiatives of the institution include:*** 1. Regular meeting of Internal Quality Assurance Cell (IQAC); 2. Timely submission of Annual Quality Assurance Report (AQAR) to NAAC; 3. Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action 4. Participation in NIRF 5. UGC Recognition for any other Academic Excellence or any other quality audit recognized by state, national agencies. **Options:** A. Any 4 of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any 1 of the above E. None of the above Data Requirement for last five years:(As per Data Template in Section B) **Quality initiatives** • AQARs prepared/ submitted • Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action • Participation in NIRF **File Description (Upload)** • Paste web link of Annual reports of University • Upload e-copies of the accreditations and certifications • Upload details of Quality assurance initiatives of the institution (Institutional data as per Data Template) • Upload any additional information	**08**

6.5.2 सङ्ख्यामितिः	**संस्थायाः गुणवत्ताश्वासनोपक्रमेषु अन्तर्भूताः सन्ति -** 1. आ.गु.आ.केन्द्रस्य नियमितमुपवेशनम्, 2. रा.मू.प्र.परिषदे समयेन वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनसमर्पणम्। 3. शैक्षिकं प्राशासनिकं लेखापत्रम्, अनुगतक्रियाणामुपक्रमणम्। 4. राष्ट्रियसांस्थानिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम्। 5. विश्वविद्यालयानुदानायोगेन मान्यताप्राप्तः यः कश्चन शैक्षिकोत्कर्षः अथवा राष्ट्र/राज्य-अभिकरणैः मान्यताप्राप्तं किमपि गुणावत्ताङ्केक्षणम्। **विकल्पाः-** (अ) उपर्युक्तेषु केचन चत्वारः (आ) उपर्युक्तेषु केचन त्रयः (इ) उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ (ई) उपर्युक्तेषु कश्चन एकः (उ) उपर्युक्तेषु न कोऽपि विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् अपेक्षितः दत्तांशः (B अनुभागस्य दत्तांशप्रारूपानुगुणम्) **गुणवत्तोपक्रमाः** • वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनं सज्जीकृतम्/समर्पितम्। • शैक्षिकं प्राशासनिकं च लेखापत्रम् अनुगतक्रियाणामुपक्रमणं च। • राष्ट्रियसांस्थानिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • विश्वविद्यालयस्य वार्षिकं प्रतिवेदनस्य सन्धानं प्रयच्छतु। • प्रत्यायनानां, प्रमाणपत्राणां च ई-प्रमाणपत्रम् उपारोपयतु। • संस्थायाः गुणवत्तोपक्रमाणां विवरणम्। दत्तांशप्रारूपानुगुणं सांस्थानिकदत्तांशः। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

6.5.3 **Q_lM**	**Incremental improvements made during the preceding five years** (in case of first cycle) **Post accreditation quality initiatives** (second and subsequent cycles) Description of quality enhancement initiatives in the academic and administrative domains successfully implemented during the last five years Discribe within 500 words **File Description (Upload)** • Provide link for additional information • Any additional information	**10**
6.5.3 गुणमितिः	**गतेषु पञ्चसु वर्षेषु सम्पादिताः क्रमविकासाः (प्रथमचक्रसन्दर्भे)** **प्रत्यायनोत्तरं कृताः गुणवत्तोपक्रमाः (द्वितीयादिचक्रेषु)** शैक्षिक-प्राशासनिकक्षेत्रस्यगुणाभिवर्धने विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कृताः सफलप्रयत्नाः। पञ्चशतेन शब्दैः विवरणं प्रदीयताम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना	

CriterionVII–Institutional Values and Best Practices (100)
सप्तमः निकषः - सांस्थानिकमूल्यानि सर्वोत्तमाः परिपाटयश्च (१००)

Key Indicator - 7.1 Institutional Values and Social Responsibilities (50)
प्रधानसूचकः – ७.१ सांस्थानिकमूल्यानि सामाजिकोत्तरदायित्वानि च (५०)

Metric No.		Weightage
	Gender Equity **लैङ्गिकसमता**	
7.1.1 **Q_lM**	***Measures initiated by the Institution for the promotion of gender equity during the last five years.*** Describe the gender equity & sensitization in curricular and co-curricular activities, facilities for women on campus etc., within 500 words ***Provide Web link to:*** • Annual gender sensitization action plan • Specific facilities provided for women in terms of: a. Safety and security	**05**

<table>
<tr><td></td><td>b. Counseling
c. Common Rooms
d. Day care centre for children of the staff
e. Any other relevant information</td><td></td></tr>
<tr><td>7.1.1

गुणमितिः</td><td>विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया लैङ्गिकसमतायाः संवर्धनाय आरब्धाः उपायाः।

पाठ्यक्रम-सहपाठ्यक्रमगतिविधिषु लैङ्गिकसमानतां संवेदनशीलतां, परिसरे महिलाभ्यः सौविध्यादीनि च आश्रित्य पञ्चशतेन शब्दैः विवृणुत।

अधो निर्दिष्टानां जालसन्धानं देयम् -
• लैङ्गिकसंवेदनशीलतायाः वार्षिकी कार्ययोजना।
• महिलाभ्यः प्रदेयानि सौविध्यानि -
अ. सुरक्षा भद्रता च
आ. परामर्शः
इ. सामान्यप्रकोष्ठाः
ई. कार्यरतानां महिलानां शिशुनां कृते अन्वीक्षणकेन्द्रम्
उ. अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Environmental Consciousness and Sustainability
पर्यावरणविषयिणी चेतना स्थिरता च</td><td></td></tr>
<tr><td>7.1.2

Q_nM</td><td>The Institution has facilities for alternate sources of energy and energy conservation measures

1. Solar energy ☐
2. Biogas plant ☐
3. Wheeling to the Grid ☐
4. Sensor-based energy conservation ☐
5. Use of LED bulbs/ power efficient equipment ☐

Options:
A. Any 4 or all of the above
B. Any3 of the above
C. Any2 of the above
D. Any1of the above
E. None of the above
<hr>Upload:
• Geo-tagged Photographs
• Any other relevant information</td><td>05</td></tr>
<tr><td>7.1.2

सङ्ख्यामितिः</td><td>संस्थायां वैकल्पिकस्य ऊर्जसः स्रोतसः तस्य संरक्षणोपायस्य च सौविध्यं कल्पितम्।
१. सौरम् ऊर्जः ☐
२. जैविकानिलसंयन्त्रम् ☐
३. पवनोर्जसः उत्पादनसंयन्त्रम् ☐
४. संवेदकाधारितम् ऊर्जसः संरक्षणम् ☐</td><td></td></tr>
</table>

	५. एल्.ई.डी.दीपानाम् उपयोगः/न्यूनोर्जसः उपयोगीनि संसाधनानि ☐ **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **उपारोपणम्-** • भूचित्रसंवलितानि चित्राणि। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
7.1.3 **Q_lM**	***Describe the facilities in the Institution for the management of the following types of degradable and non-degradable waste (within 500 words)*** • Solid waste management • Liquid waste management • Biomedical waste management • E-waste management • Waste recycling system • Hazardous chemicals and radioactive waste management **Provide web link to** • Relevant documents like agreements/MoUs with Government and other approved agencies • Geo-tagged photographs of the facilities • Any other relevant information	**04**
7.1.3 गुणमितिः	**संस्थायां विघटनीय-अविघटनीयापशिष्टप्रबन्धनार्थम् उपकल्पितानि सौविध्यानि वर्णयत। (पञ्चशतेन शब्दैः)** • घनापशिष्टप्रबन्धनम् • द्रवापशिष्टप्रबन्धनम् • जैवचिकित्सिकीयापशिष्टप्रबन्धनम् • ई-अपशिष्टप्रबन्धनम् • अपशिष्टपुनश्चक्रणप्रणाली • घातकरासायनिकानां विकिरणशीलानां च अपशिष्टानां प्रबन्धनम् **अधो निर्दिष्टानां जालसन्धानं देयम् -** • सम्बद्धं प्रपत्रं यथा सर्वकारैः अन्यैश्च अनुमोदितनिकायैः सहमतिज्ञापनपत्रम् • सौविध्यानां भूचित्रसंवलितानि चित्राणि	

	• अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
7.1.4 **Q_nM**	***Water conservation facilities available in the Institution:*** 1. Rainwater harvesting ☐ 2. Borewell /Open well recharge ☐ 3. Construction of tanks and bunds ☐ 4. Wastewater recycling ☐ 5. Maintenance of waterbodies and distribution system in the campus ☐ **Options:** A. Any 4 or all of the above B. Any3 of the above C. Any2 of the above D. Any1of the above E. None of the above ***Upload:*** • Geo-tagged photographs / videos of the facilities • Any other relevant information	**04**
7.1.4 सङ्ख्या मितिः	**संस्थायां समुपलब्धानि जलसंरक्षणसौविध्यानि** १. वृष्टिजलसञ्चयनम् २. कूपनलिकायाः/कूपस्य स्रोतः पुनरुज्जीवनम् ३. जलागारस्य जलबन्धस्य च निर्माणम् ४. अपशिष्टजलस्य पुनश्चक्रणम् ५. परिसरे जलनिकायानां जलवितरणप्रणाल्याश्च अनुरक्षणम् **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **उपारोपणम्-** • सौविध्यानां भूचित्रसंवलितानि चित्राणि/चलच्चित्राणि। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	

7.1.5 **Q_nM**	***Green campus initiatives*** 7.1.5.1. The institutional initiatives for greening the campus are as follows: 1. Restricted entry of automobiles ☐ 2. Use of Bicycles/ Battery powered vehicles ☐ 3. Pedestrian Friendly pathways ☐ 4. Ban on use of Plastic ☐ 5. landscaping with trees and plants ☐ **Options:** A. Any 4 or all of the above B. Any3 of the above C. Any2 of the above D. Any1of the above E. None of the above **Upload** • Geo-tagged photos / videos of the facilities • Various policy documents / decisions circulated for implementation • Any other relevant documents	**04**
7.1.5 सङ्ख्यामितिः	**हरितपरिसराय यत्नाः** ७.१.५.१. परिसरस्य हरितिम्ने सांस्थानिकप्रयत्नाः यथा- १. यानानां सीमितप्रवेशः २. द्विचक्रिकाणां विद्युद्यानानां च उपयोगः ३. पादचारि-अनुगुणमार्गाः ४. सुनम्योपयोगस्य प्रतिबन्धः ५. पादपैः वृक्षैः च सह भूनिर्माणम् **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **उपारोपणम्-** • सौविध्यानां भूचित्रसंवलितानि चित्राणि/चलच्चित्राणि। • विविधानि नीतिपत्राणि/क्रियान्वयनार्थं प्रसारिताः निर्णयाः। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
7.1.6 **Q_nM**	***Quality audits on environment and energy are regularly undertaken by the institution*** 7.1.6.1.The institutional environment and energy initiatives are confirmed	**05**

	through the following 1.Green audit ☐ 2. Energy audit ☐ 3.Environmental audit ☐ 4.Clean and green campus recognitions/awards ☐ 5. Beyond the campus environmental promotional activities ☐ **Options:** A. Any 4 or all of the above B. Any3 of the above C. Any2 of the above D. Any1of the above E. None of the above Upload: • Reports on environment and energy audits submitted by the auditing agency • Certification by the auditing agency • Certificates of any awards received • Any other relevant information	
7.1.6 सङ्ख्या मितिः	**पर्यावरणस्य ऊर्जसश्च गुणवत्तालेखापरीक्षणं नियमितरूपेण संस्थया क्रियते।** ७.१.६.१. सांस्थानिकपर्यावरणस्य ऊर्जसश्च उपक्रमाः अधोनिर्दिष्टैः अंशैः दृढीक्रियन्ते- १. हरितलेखापरीक्षणम् २. ऊर्जोलेखापरीक्षणम् ३. पर्यावरणलेखापरीक्षणम् ४. स्वच्छहरितपरिसरमान्यताः/पुरस्काराः ५. परिसरात् बहिः पर्यावरणप्रचारगतिविधयः **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **उपारोपणम्-** • लेखापरीक्षानिकायैः प्रदत्तं पर्यावरणस्य ऊर्जसश्च लेखापरीक्षणप्रतिवेदनम्। • लेखापरीक्षानिकायेन प्रदत्तं प्रमाणपत्रम्। • प्राप्तानां पुरस्काराणां प्रमाणपत्राणि।	

<table>
<tr><td></td><td>अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः</td><td></td></tr>
<tr><td>7.1.7

Q_nM</td><td>The Institution has friendly, barrier free environment
1. Built environment with ramps/lifts for easy access to classrooms. ☐
2. Divyangjan friendly washrooms ☐
3. Signage including tactile path, lights, display boards and signposts ☐
4. Assistive technology and facilities for Divyangjan accessible website, screen-reading software, mechanized equipment ☐
5. Provision for enquiry and information : Human assistance, reader, scribe, soft copies of reading material, screen reading, font enlargement etc., ☐
Options:
A. Any 4 or all of the above
B. Any3 of the above
C. Any2 of the above
D. Any1of the above
E. None of the above

Upload:
• Geotagged photographs / videos of the facilities
• Policy documents and information brochures on the support to be provided
• Details of the Software procured for providing the assistance
• Any other relevant information</td><td>04</td></tr>
<tr><td>7.1.7

सङ्ख्या मितिः</td><td>संस्थायां मैत्रीपूर्णं निर्बाधं च वातावरणं वर्तते।
१. कक्ष्याः प्रति सुगमा समतला भूमिः/उद्गमनयन्त्राणि
२. दिव्याङ्गजनानुकूलाः शौचालयाः
३. स्पर्शात्मकमार्ग-प्रकाश-सूचनाफलक-सङ्केतफलक-सहिताः सङ्केताः
४. दिव्याङ्गसहयोगिप्रौद्योगिकी सौविध्यानि च - सुलभं जालस्थानं, वैद्युतपुटपठनतन्त्रांशः, यान्त्रीकृतानि उपकरणानि।
५. जिज्ञासाप्रशमनार्थं सूचनार्थं च प्रावधानानि – मानवीयं साहाय्यं, पाठकः, लेखकः, पठनसामग्रीणां मृदुप्रतिः, वैद्युतपुटपठनतन्त्रांशः, लिप्याकृतिसंवर्धनम् इत्यादिकम्।
विकल्पाः –
अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे
आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः
इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ
ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः
अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि</td><td></td></tr>
</table>

	उपारोपणम्- • सौविध्यानां भूचित्रसंवलितानि चित्राणि/चलच्चित्राणि। • नीतिप्रपत्राणि सूचनापरिचायिकाः च प्रदेयानि। • क्रीतानां तन्त्रांशानां विवरणम्। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
	Inclusion and Situatedness **समावेशः स्थितिश्च**	
7.1.8 **Q$_l$M**	***Describe the Institutional efforts/initiatives in providing an inclusive environment i.e., tolerance and harmony towards cultural, regional, linguistic, communal, socio-economic and suchother diversities (within 500 words).*** ***Provide Web link to:*** • Supporting documents on the information provided (as reflected in the administrative and academic activities of the Institution) • Any other relevant information.	**05**
7.1.8 गुणमितिः	**सांस्कृतिक-क्षेत्रीय-भाषिक-साम्प्रदायिक-सामाजिकार्थिक-विविधताः अन्याश्च एतादृशीः विविधताः प्रति समावेशिवातावरणं निर्मातुं सहिष्णुतां सद्भावं च संवर्धयितुं सांस्थानिकप्रयत्नानां वर्णनं कुरुत (पञ्चशतेन शब्दैः)** **अधो निर्दिष्टानां जालसन्धानं देयम्–** • प्रदत्तसूचनानाम् आधारभूतानि प्रपत्राणि (यथा संस्थायाः प्राशासनिकेषु शैक्षिकेषु च गतिविधिषु परिलक्षितमस्ति)। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
	Human Values and Professional Ethics **मानविकमूल्यानि वृत्तिनैतिकता च**	
7.1.9 **Q$_l$M**	***Sensitization of students and employees of the Institution to the constitutional obligations: values, rights, duties and responsibilities of citizens*** Describe the various activities in the Institution for inculcating values for being responsible citizens as reflected in the Constitution of India within 500 words. ***Provide weblink to :*** • Details of activities that inculcate values necessary to nurturestudents to becomeresponsible citizens • Any other relevant information	**04**
7.1.9 गुणमितिः	**संस्थायाः छात्रेषु कर्मचारिषु च सांविधानिकदायित्वं प्रति संवेदनशीलतायाः समृद्धिः –नागरिकमौल्यानि प्रति अधिकारान् कर्तव्यानि च प्रति जगरूकतासम्पादनम्।** भारतीयसंविधाने दायित्वपूर्णां नागरिकतां प्रति प्रतिबिम्बितानि मूल्यानि संवर्धयितुं विविधानां सांस्थानिकगतिविधीनां वर्णनं पञ्चशतेन शब्दैः कुरुत।	
7.1.10	***The Institution has a prescribed code of conduct for students, teachers, administrators and other staff and conducts periodic programmes in this regard.***	**05**

Q_nM	1. The institutionalCode of Conduct principles aredisplayed on the website ☐ 2. There is a committee to monitor adherence to the institutionalCode of Conduct principles ☐ 3. Institution organizes professional ethics programmes for students, teachers, administrators and other staff ☐ 4. Annual awareness programmes on Code of Conduct are organized ☐ **Options:** A. All of the above B. Any3 of the above C. Any2 of the above D. Any1of the above E. None of the above **Upload:** • Code of conduct and ethics policy document • Details of the monitoring committee composition and minutes of the committee meeting, number of programmes organized, reports on the various programs etc., in support of the claims. • Any other relevant information	
7.1.10 सङ्ख्यामितिः	**संस्थायां छात्राणां, शिक्षकाणाम्, अधिकारिणाम्, इतरकर्मचारिणां च कृते आचारसंहिता निर्धारिता वर्तते। एतन्निमित्तं नियतरूपेण कार्यक्रमाः अपि सञ्चाल्यन्ते।** १. सांस्थिकाचारसंहितासिद्धान्ताः जालस्थाने प्रदर्शिताः। २. सांस्थिकाचारनसिद्धान्तपालनपर्यवेक्षणार्थं समितिः रचिता। ३. संस्था छात्रेभ्यः, शिक्षकेभ्यः, अधिकारिभ्यः, इतर-कर्मचारिभ्यश्च वृत्तिनैतिकताकार्यक्रमान् आयोजयति। ४. आचारसंहितामुद्दिश्य वार्षिकः जागरूकताकार्यक्रमः आयोज्यते। **विकल्पाः –** अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचित् द्वौ ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि **उपारोपणम्-** • आचारसंहितासम्बद्धानि अपि च नैतिकतानीतिसम्बद्धानि च प्रपत्राणि।	

	• स्वपक्षस्य प्रमाणार्थं निरीक्षणसमितेः संरचनापत्रं, समितेः उपवेशनकार्यवृत्तपत्रं, समायोजितकार्यक्रमाणां सङ्ख्या, विविधकार्यक्रमाणां प्रतिवेदनादीनि। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	
7.1.11 **QlM**	***Institution celebrates / organizes national and international commemorative days, events and festivals*** Describe the efforts of the Institution in celebrating /organizing national and international commemorative days, events and festivals during the last five years within 500 words Provide weblink to : • Annual report of the celebrations and commemorative events for the last five years • Geo-tagged photographs of some of the events • Any other relevant information	**05**
7.1.11 गुणमितिः	**संस्था राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्मारकदिवसेषु कार्यक्रमाणाम् उत्सवानां च आयोजनं करोति।** विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्मारकदिवसानाम् उत्सवानां च आचरणे संस्थायाः प्रयत्नं पञ्चशतेन शब्दैः विवृणुत। **अधो निर्दिष्टानां जालसन्धानं देयम्–** • विगतानां पञ्चानां वर्षाणां स्मारकदिवसानाम् उत्सवानां च आचरणस्य वार्षिकं प्रतिवेदनम्। • कतिचनकार्यक्रमाणां भूचित्रसंवलितानि चित्राणि। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	

Key Indicator - 7.2 Best Practices (30)
प्रधानसूचकः – ७.२ सर्वोत्तमाः परिपाटयः (३०)

Metric No.		Weightage
7.2.1 **QlM**	**Describe two Best practices successfully implemented by the Institution as per the NAAC format provided in the Manual.** **Provide web link to:** • Best practices as hosted on the Institutional website • Any other relevant information	**30**
7.2.1 गुणमितिः	**रा.मू.प्र.परिषदः निदर्शिकायाः प्रपत्रानुसारं संस्थया साफल्येन परिपालितं सर्वोत्तमं परिपाटिद्वयं विवृणुत।** **अधो निर्दिष्टानां जालसन्धानं देयम्–** • संस्थायाः जालस्थाने समायोजिताः सर्वोत्तमपरिपाटयः। • अन्याः सम्बद्धाः सूचनाः	

Key Indicator - 7.3 Institutional Distinctiveness (20)

प्रधानसूचकः – ७.३ सांस्थिकं वैशिष्ट्यम् (२०)

Metric No. सङ्ख्यामानम्		**Weightage**
7.3.1 **Q_lM**	***Describe/Explain the performance of the institution in one area distinctive to its vision, priority and thrust*** Describe the institutional performance in one area distinctive to its vision, priority and thrust within a maximum of 1000 words **File Description (Upload)** • Link for additional information • Upload any additional information	**20**
7.3.1 गुणमितिः	**संस्थायाः दृष्टि-प्राथम्य-प्राधान्यदृष्ट्या वैशिष्ट्यं दर्शयितुं कमपि एकं क्षेत्रविशेषम् आश्रित्य कृतकार्यस्य विवरणं दीयताम्।** एतस्मिन् प्रसङ्गे सहस्रेण शब्दैः विवरणं दीयताम्। **पञ्जिकाविवरणम् (उपारोपणीयम्)** • अतिरिक्तसूचनायै सन्धानम्। • अन्या अतिरिक्ता सूचना उपारोपणीया	

Format for Presentation of Best Practices
सर्वोत्तमपरिपाटीनां प्रस्तुतये प्रारूपम्

1. Title of the Best Practice/ सर्वोत्तमपरिपाटेः शीर्षकम्
This title should capture the keywords that describe the practice.

शीर्षकमिदं सर्वोत्तमपरिपाटेः प्रधानलक्षणानि निर्देष्टुं समर्थैः पदैः युक्तं भवेत्।

2. Objectives of the Practice/ सर्वोत्तमपरिपाटेः उद्देश्यानि

What are the objectives / intended outcomes of this "best practice" and what are the underlying principles or concepts of this practice (in about 100 words)?

सर्वोत्तमपरिपाटेः लक्षणानि आकांक्षितपरिणामाश्च के ? एतस्याः परिपाटेः आधारभूतसिद्धान्ताः सम्प्रत्ययाश्च के ? (शतेन (१००) शब्दैः निर्देष्टव्यम्)

3. The Context/ सन्दर्भः

What were the contextual features or challenging issues that needed to be addressed in designing and implementing this practice (in about 150 words)?
अस्याः सर्वोत्तमपरिपाटेः रूपरेखानिर्माणे, क्रियान्वयने च कीदृशानि सान्दर्भिकाणि विशिष्टलक्षणानि, स्पर्धाह्वानानि च मनसि निधेयानि ? (सार्धैकशतेन (150) शब्दैः निर्देष्टव्यम्)

4. The Practice/ परिपाटिः

Describe the practice and its uniqueness in the context of India higher education. What were the constraints / limitations, if any, faced (in about 400 words)?

भारतस्य उच्चतरशिक्षासन्दर्भे परिपाटेः वैशिष्ट्यं वर्णयत। अत्र अभिमुखीकृताः अवरोधाः/सीमानः के ? (चतुश्शतेन (400) शब्दैः निर्देष्टव्यम्)

5. Evidence of Success/ सर्वोत्तमपरिपाटेः साफल्यस्य प्रमाणम्

Provide evidence of success such as performance against targets and benchmarks, review results. What do these results indicate? Describe in about 200 words.

उत्कृष्टगुणमानानां निर्धारितलक्ष्याणां च प्राप्तये कार्यनिष्पादनं, तत्र समर्जितं साफल्यं पुनरीक्षापरिणामाश्च के ? इति सप्रमाणं निर्देष्टव्यानि। ते परिणामाः किं सूचयन्ति ?

(द्विशतेन (200) शब्दैः निर्देष्टव्यम्)

6. Problems Encountered and Resources Required/ अभिमुखीकृताः समस्याः आवश्यकानि संसाधनानि च

Please identify the problems encountered and resources required to implement the practice (in about 150 words).

सर्वोत्तमपरिपाटेः क्रियान्वयनावसरे अभिमुखीकृतानां समस्यानाम् अभिज्ञानम्, तस्याः क्रियान्वयने आवश्यकानां संसाधनानां निर्देशः अपि कार्यः। (सार्धैकशतेन (150) शब्दैः निर्देष्टव्यम्)

7. Notes (Optional) / टिप्पणी (वैकल्पिकी)

Please add any other information that may be relevant for adopting/ implementing the Best Practice in other institutions (in about150 words).

अन्यासु अपि संस्थासु अस्याः सर्वोत्तमपरिपाटेः स्वीकारे क्रियान्वयने वा आवश्यक्यः सूचनाः योजनीयाः।
(सार्धैकशतेन (150) शब्दैः निर्देष्टव्यम्।)

Any other information regarding Institutional Values and Best Practices which the university would like to include.

यदि विश्वविद्यालयः सांस्थानिकमूल्यानां सर्वोत्तमपरिपाटीनाञ्च विषये अन्याः सूचनाः प्रदित्सति, तर्हि ता अपि अत्र योजनीयाः।

6. Evaluative Report of the Department
6. विभागस्य मूल्याङ्कनात्मकं प्रतिवेदनम्
(विगतानां पञ्चानां वर्षाणां विवरणं प्रदेयम्)

Name of the University………………………………

विश्वविद्यालयस्य नाम --

Dist.…………………………. State………………………………..

जनपदम्.................................. राज्यम्...

Total Number of Departments in the institution…..............................

संस्थायां विद्यमानविभागानां सङ्ख्या..

(Report from the year…… to the year……..)

प्रतिवेदनम्.................. वर्षतः.......................वर्षपर्यन्तम्

Sl. No.	Data of the Department विभागस्य नाम	Dept 1 /**विभागः -1** उदा-वेदः	Dept 2/ विभागः-2 वेदान्तः	Dept 3/विभागः -3न्यायः
	Year of Establishment /स्थापनायाः संवत्सरः			
	Is the Department part of a School / Faculty of the University ? विभागः किं कस्याश्चित् अध्ययनशालायाः / कस्यचित् सङ्कायस्य भागः ?			
	Programmes offered प्रचाल्यमानानां कार्यक्रमाणां नामानि a. Regular (UG/PG/Research Programs) नियमिताः(स्नातक-स्नातकोत्तर-अनुसन्धानकार्यक्रमाः) b. Interdisciplinary/ अन्तःशास्त्रीयम् c. others/ अन्ये			
	Number of teaching posts अध्यापकपदानां सङ्ख्या a. Sanctioned / *प्रदत्तानि* b. Filled / पूरितानि c. Total Faculty including guest faculties आहत्य अध्यापकाः (अतिथ्यध्यापकसहितम्)			
	Number of Research Projects: परियोजनानां सङ्ख्या Total grants received/प्राप्तमनुदानम्			
	Inter–institutional collaborative projects and Associated grants received अन्तःसंस्थासहयोगिपरियोजनाः, तत्र प्राप्तम् अनुदानं च			
	National collaboration/ राष्ट्रस्तरीयसहयोगः			
	International collaboration/ अन्ताराष्ट्रस्तरीयसहयोगः			

	Departmental projects funded by UGC-SAP/CAS,DPE, ICSSR, ICPR etc., : Total grants received वि.वि.अ.आयोगप्रभृतिसंस्थाभिः प्राप्तानुदानाः विभागीयपरियोजनाः, लब्धः अनुदानराशिश्च			
	Special research laboratories/ language labs/ observatory/ gallery/ museum/ yajnashala, yogashala sponsored by/ created by industry or corporate bodies/government/trust and other institutions. उद्यमैः/ औद्योगिकनिकायैः/ सर्वकारेण/ विश्वस्तमण्डल्या/ अन्याभिश्च संस्थाभिः व्यवस्थापिता विशिष्टानुसन्धानप्रयोगशाला/ भाषाप्रयोगशाला/ वेधशाला/ चित्रवीथिका/ पुरातत्त्वसङ्ग्रहालयः/ यज्ञशाला/ योगशाला च।			
	Publications:/ प्रकाशनानि			
	Number of Papers published/ प्रकाशितशोधपत्राणां सङ्ख्या			
	Number of Books with ISBN/ ISBN -युतानां ग्रन्थानां सङ्ख्या			
	Number of Journals with ISSN ISSN -युतानां शोधपत्रिकाणां सङ्ख्या			
	Number of Creative writings सर्जनात्मकग्रन्थानां / लेखानां सङ्ख्या			
	Number of Text Books पाठ्यपुस्तकसङ्ख्या			
	Number of Patents acquired/Creative writings/ Critical Shastric writings composed in Sanskrit awarded by State and National bodies hitherto unknown manuscripts brought to light through publication during the last five years विगतपञ्चवर्षेषु प्राप्तानां स्वत्त्वाधिकाराणां / सर्जनात्मकलेखानाम् /संस्कृतभाषया लिखितानां विमर्शात्मकशास्त्रीयलेखानां कृते राज्य / राष्ट्रीयनिकायैः प्राप्तपुरस्काराणाम् सङ्ख्या। अप्रकाशितमातृकाणां/ प्राकाश्यमानीतानां मातृकाणां सङ्ख्या			
	Areas of consultancy and income generated from various sources/ परामर्शस्य क्षेत्राणि तथा नानास्रोतोभ्यः अर्जित आयः			
	Number of seminars/workshops/summer schools etc. सङ्गोष्ठीनां/ कार्यशालानां/ ग्रीष्मकालिकाध्ययनशालानां च सङ्ख्या			
	Awards/Recognitions /fellowships/invitations as visiting professors received at the National and International level by : राष्ट्रियस्तरे तथा अन्ताराष्ट्रियस्तरे लब्धानां सहवृत्तीनां/ पुरस्काराणां सूची/ अतिथि-आचार्यरूपेण आह्वानम्			
	Faculty (including guest faculties) अध्यापकैः (अतिथ्यध्यापकसहितम्)			
	Doctoral/Post doctoral fellows/research assistants and associates/ शोध-शोधोत्तर-गवेषकैः/ शोधसहायकैः/ शोधसहयोगिभिश्च			
	Students/ छात्राः			

	How many students have cleared Civil Services and Defense Services examinations, NET, SET (SLET), GATE and other competitive examinations including traditional exams conducted byRecognized Institutions /Trusts/NGO’s नागरिकसेवा, रक्षासेवा, नेट्, सेट् (स्लेट्), परीक्षासु तथा अन्यान्य-प्रतियोगितामूलपरीक्षासु कतिच्छात्राः उत्तीर्णाः			
	List of doctoral, post-doctoral students and research associates शोध-शोधोत्तर-गवेषकानां शोधसहयोगिनां च सूची			
	From the host institution/university स्वकीयविश्वविद्यालयतः / संस्थातः			
	From other institutions/universities इतरविश्वविद्यालयतः / संस्थातः			
	Number of Research Scholars/ Post Graduate students getting financial assistance from the University/State/ Central Governments and NGO’s विश्वविद्यालयात् राज्यसर्वकारात् केन्द्रसर्वकाराद्वा प्राप्नुवताम् आर्थिकसाहाय्यं/ शोधच्छात्राणां/स्नातकोत्तरच्छात्राणां सङ्ख्या			

Note: Compile data for the last five years

7. Data Templates / Documents - Quantitative Metrics (QnM)
दत्तांशप्रारूपाणि/प्रपत्राणि (सङ्ख्यामानानि)

Note: The list of suggestive documents for each quantitative metric is provided in Standard Operating Procedure (SOP). The HEI may go through the respective SOP’s and attach the documents during SSR submission.

Link of SOP’s…………………………….

1. Curricular Aspects (150)
पाठ्यचर्यापक्षाः
1.1 Curriculum Design and Development (50)
पाठ्यचर्यायाः संरचना विकासश्च
1.1.2 Percentage of programmes where syllabus revision was carried out during the last five years (12)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विहितस्य पाठ्यक्रमपुनरीक्षणस्य प्रतिशतं प्रमाणम्।

1.1.2.1: How many Programmes were revised out of total number of Programmes offered year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सञ्चालिताः कति पाठ्यक्रमाः प्रतिवर्षं पुनरीक्षिताः?

1.1.2.2 : Number of Programmes offered by the institution during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया सञ्चालितानां पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या

Programme Code	Programme name	Name of the Department	Year of Introduction	If revision has been carried out in the syllabus during last 5 years	Year of revision	Percentage of Syllabus content added or replaced	Link of the relevant document
कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	कार्यक्रमस्य नाम	विभागस्य नाम	प्रस्तावनायाः वर्षम्	विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पाठ्यक्रमसंशोधनं विहितं चेत्	संशोधनस्य वर्षम्	योजितानां निष्कासितानां वा पाठ्यक्रमाणां प्रतिशतम्	समुचितप्रपत्राणि उद्योजनीयानि

1.1.3 Percentage of courses having focus on indepth-shastric learning/ creative writing/ employability/ entrepreneurship/ skill development/ Interdisciplinary/ 64 Kalas/ Indigenous Knowledge base with modern application during the last five years (13)
विगतानां पञ्चानां वर्षाणाम् आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यपत्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।
1.1.3.1: Number of courses having focus on employability/ entrepreneurship/ skill development/ Interdisciplinary/ 64 Kalas/ Indigenous Knowledge base with modern application during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यं/ कौशलविकासं/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च लक्ष्यीकृत्य प्रवर्तितानां पाठ्यपत्राणां सङ्ख्या।
1.1.3.2. Number of courses in all Programmes during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु पाठ्यपत्राणां सङ्ख्या।

Name of the Course	Course Code	Name of the Programme	Activities with direct bearing on indepth-shastric learning/creative writing/ Employability/ Entrepreneurship/ Skill development/ Interdisciplinary/ 64 Kalas/ Indigenous knowledge base with modern application	Year of introduction

पाठ्यक्रमनाम	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	कार्यक्रमस्य नाम	आमूलशास्त्राध्ययनं/ सर्जनात्मकलेखनं/ उद्यमिताम्/ उद्योगप्राप्ति-सामर्थ्यम्/ कौशलविकासम्/ अन्तश्शास्त्रीयमध्ययनं/ 64 कलाः/ भारतीयज्ञानपरम्परां च साक्षात् प्रभावयन्ति कार्याणि	प्रस्तावनायाः वर्षम्

1.2.2 Percentage of Programmes in which Choice Based Credit System (CBCS)/elective course system has been implemented (Latest Completed academic year) (20)				
विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यपत्रप्रणाल्या प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां प्रतिशतं प्रमाणम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य)				
1.2.2.1: Number of Programmes in which CBCS/ Elective course system implemented.				
विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्या/ ऐच्छिकपाठ्यपत्रप्रणाल्या प्रवर्तितानां पाठ्यक्रमाणां सङ्ख्या।				
Name of all programmes adopting CBCS course system	Name of all programmes adopting elective course system	Programme Code	Year of implemetation of CBCS / elective course system	Link of the relevant document
विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्याश्रितकार्यक्रमाणां नामानि।	ऐच्छिकपाठ्यक्रमाश्रितकार्यक्रमाणां नामानि।	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	विकल्पाश्रितश्रेयोऽङ्कप्रणाल्याश्रित कार्यक्रमाणां प्रस्तावनावर्षम्	अपेक्षितप्रपत्राणां सन्धानम्

1.3.2 Number of value-added courses imparting transferable and life skills offered during the last five years (**05**)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धकानाञ्च पाठ्यपत्राणां सङ्ख्या।

1.3.2.1: How many new value-added courses are added within the last 5 years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कति मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणि योजितानि?
1.3.3 Percentage of students enrolled in the courses under 1.3.2 (02)
१.३.२ बिन्दोः अनुरूपं जीवनकौशलप्रदे मूल्यसंवर्धके च पाठ्यपत्रे प्रविष्टानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।
1.3.3.1: Number of students enrolled in value-added courses imparting transferable and life skills offered year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रचालितानां स्थानान्तरार्हाणां जीवनकौशलप्रदानां मूल्यसंवर्धक-पाठ्यपत्राणां प्रतिवर्षीया सङ्ख्या।

Year -1

Name of the value added courses (with 15 to 20 or more contact hours) offered during last five years	Course Code	Year of offering	No. of times offered during the same year	Year of discontinuation	Number of students enrolled in the year	Number of Students completing the course in the year
गतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	प्रस्तावनायाः वर्षम्	तस्मिन्नेव वर्षे तेषामेव कार्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।	विरतिवर्षम्	तस्मिन् वर्षे पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां सङ्ख्या	तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।

Year 2

Name of the value added courses (with 15 to 20 or more contact hours) offered during last five years	Course Code	Year of offering	No. of times offered during the same year	Year of discontinuation	Number of students enrolled in the year	Number of Students completing the course in the year

गतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	प्रस्तावनायाः वर्षम्	तस्मिन्नेव वर्षे तेषामेव कार्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।	विरतिवर्षम्	तस्मिन् वर्षे पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां सङ्ख्या	तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।
Year 3						
Name of the value added courses (with 15 to 20 or more contact hours) offered during last five years	**Course Code**	**Year of offering**	**No. of times offered during the same year**	**Year of discontinuation**	**Number of students enrolled in the year**	**Number of Students completing the course in the year**
गतपञ्चवर्षेषु पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	प्रस्तावनायाः वर्षम्	तस्मिन्नेव वर्षे तेषामेव कार्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।	विरतिवर्षम्	तस्मिन् वर्षे पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां सङ्ख्या	तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।
Year 4						
Name of the value added courses (with 15 to 20 or more contact hours) offered during last five years	**Course Code**	**Year of offering**	**No. of times offered during the same year**	**Year of discontinuation**	**Number of students enrolled in the year**	**Number of Students completing the course in the year**
गतपञ्चवर्षेषु पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	प्रस्तावनायाः वर्षम्	तस्मिन्नेव वर्षे तेषामेव कार्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।	विरतिवर्षम्	तस्मिन् वर्षे पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां सङ्ख्या	तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।
Year 5						

Name of the value added courses (with 15 to 20 or more contact hours) offered during last five years	Course Code	Year of offering	No. of times offered during the same year	Year of discontinuation	Number of students enrolled in the year	Number of Students completing the course in the year
गतपञ्चवर्षेषु पञ्चदशतः विंशतिहोरापर्यन्तं ततोऽधिकं वा प्रचालितानां मूल्यसंवर्धकपाठ्यपत्राणां नामानि।	पाठ्यक्रमकूटसङ्ख्या	प्रस्तावनायाः वर्षम्	तस्मिन्नेव वर्षे तेषामेव कार्यक्रमाणाम् आवृत्तिसङ्ख्या।	विरतिवर्षम्	तस्मिन् वर्षे पाठ्यक्रमे प्रविष्टानां छात्राणां सङ्ख्या	तस्मिन् वर्षे तस्मिन् पाठ्यक्रमे साफल्यं प्राप्तवतां छात्राणां सङ्ख्या।

1.3.4 Percentage of students undertaking field projects/ internship/ training programme/ summer assignment etc. (Latest completed academic year data) (05)
क्षेत्रकार्यपरियोजनासु अन्तःप्रशिक्षणेषु प्रशिक्षणपाठ्यक्रमेषु ग्रीष्मावकाशीयकार्येषु गृहीतभागानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य)
1.3.4.1: Number of students undertaking field project or internships
क्षेत्रकार्यपरियोजनासु कार्याणि कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां छात्राणां सङ्ख्या।

Programme name	Programme Code	Name of students undertaking field projects / internships	Link of the relevant document
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसंख्या	क्षेत्रकार्यपरियोजनाः कुर्वताम्/ अन्तःप्रशिक्षणं प्राप्नुवतां च छात्राणां सङ्ख्या	अपेक्षितप्रपत्राणां सन्धानम्

1.4.1 Structured feedback received from (05)
1) Students
2) Teachers
3) Employers
4) Alumni

for design and review of syllabus Semester wise /year-wise

Choose one option from below
A. All 4 of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E. None of the above
अर्धसत्रप्रणाल्याः, वार्षिकसत्रप्रणाल्याः वा पाठ्यांशसंरचनार्थं समीक्षार्थञ्च संरचिता प्रतिपुष्टिः स्वीक्रियते-
१. छात्रेभ्यः २. अध्यापकेभ्यः
३. नियोजकेभ्यः ४. पूर्वच्छात्रेभ्यः

विकल्पाः -
अ.उपरि निर्दिष्टेषु सर्वेचत्वारः
आ.उपरि निर्दिष्टेषु केचित्त्रयः
इ.उपरि निर्दिष्टेषु कौचित्द्वौ
ई.उपरि निर्दिष्टेषु कश्चित्एकः
उ.उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

1.4.2 Feedback processes of the institution may be classified as follows: (05)
A. Feedback collected, analysed, action taken and available on website
B. Feedback collected, analysed and action taken
C. Feedback collected and analysed
D. Feedback collected
E. Feedback not collected

संस्थायाः प्रतिपुष्टिप्रक्रिया अधोलिखितक्रमेण विभज्य दर्श्यते–

1. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता, क्रियान्विता, जालस्थाने उपलभ्यते च
2. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता, क्रियान्विता च
3. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता, विश्लेषिता च
4. प्रतिपुष्टिः सङ्गृहीता
5. प्रतिपुष्टिः न सङ्गृहीता

URL for feedback collection and analysis reports
प्रतिपुष्टीनां विश्लेषणप्रतिवेदनस्य सन्धानम्

2. Teaching-Learning and Evaluation (200)
अध्यापनम्, अधिगमः मूल्याङ्कनं च
2.1 Student Enrolment and Profile (10)
छात्रनामाङ्कनं छात्रविवरणिका च
2.1.1 Demand Ratio (05)
अभियाचनायाः अनुपातः
2.1.1.1 Number of eligible applications received for admissions to all the Programmes year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रचालितेषु पाठ्यक्रमेषु प्राप्तार्हतानाम् आवेदनपत्राणां वार्षिकक्रमेण सम्पूर्णा सङ्ख्या
2.1.1.2: Number of seats available year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रतिवर्षम् उपलब्धानां स्थानानां सङ्ख्या।

Year - 1				
Programme name	**Programme Code**	**Number of seats available/sanctioned**	**Number of eligible applications received**	**Number of Students admitted**

कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु उपलब्धानाम्/अनुमोदितानां स्थानानां सङ्ख्या	अर्हतां प्राप्तवताम् आवेदनपत्रसमर्पकाणां छात्राणां सङ्ख्या	प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या
Year - 2				
Programme name	**Programme Code**	**Number of seats available/sanctioned**	**Number of eligible applications received**	**Number of Students admitted**
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु उपलब्धानाम्/अनुमोदितानां स्थानानां सङ्ख्या	अर्हतां प्राप्तवताम् आवेदनपत्रसमर्पकाणां छात्राणां सङ्ख्या	प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या
Year - 3				
Programme name	**Programme Code**	**Number of seats available/sanctioned**	**Number of eligible applications received**	**Number of Students admitted**
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु उपलब्धानाम्/अनुमोदितानां स्थानानां सङ्ख्या	अर्हतां प्राप्तवताम् आवेदनपत्रसमर्पकाणां छात्राणां सङ्ख्या	प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या
Year - 4				
Programme name	**Programme Code**	**Number of seats available/sanctioned**	**Number of eligible applications received**	**Number of Students admitted**
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु उपलब्धानाम्/अनुमोदितानां स्थानानां सङ्ख्या	अर्हतां प्राप्तवताम् आवेदनपत्रसमर्पकाणां छात्राणां सङ्ख्या	प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या
Year - 5				

Programme name	Programme Code	Number of seats available/sanctioned	Number of eligible applications received	Number of Students admitted
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	सर्वेषु पाठ्यक्रमेषु उपलब्धानाम्/अनुमोदितानां स्थानानां सङ्ख्या	अर्हतां प्राप्तवताम् आवेदनपत्रसमर्पकाणां छात्राणां सङ्ख्या	प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या

2.1.2 Percentage of seats filled against seats reserved for various categories (SC, ST, OBC, Divyangjan, EWS etc.) as per applicable reservation policy during the last five years (05)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, आरक्षणनीत्यनुसारेण, नानाप्रवर्गेभ्यः (अनुसूचितजातिः, अनुसूचितजनजातिः, अन्य-अप्रगतजातिः, दिव्याङ्गजनाः, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बलाः इत्यादयः) निर्दिष्टेषु आरक्षितस्थानेषु, सम्पूरितानाम् आरक्षितस्थानानां प्रतिशतं मानम्।

2.1.2.1: Number of actual students admitted from the reserved categories year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रतिवर्षम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या।
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु भारतशासनस्य अथवा राज्यशासनस्य नियमानुरूपम् आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां वार्षिककक्रमेण सम्पूर्णा सङ्ख्या

Year	Number of seats earmarked for reserved category as per GOI or State Government rule						Number of students admitted from the reserved category					
वर्षः	भारतसर्वकारस्य अथवा राज्यसर्वकारस्य नियमानुसारेण आरक्षितप्रवर्गेभ्यः निर्दिष्टानां स्थानानां सम्पूर्णा सङ्ख्या						आरक्षितप्रवर्गेभ्यः प्राप्तप्रवेशानां छात्राणां सङ्ख्या					
	SC	**ST**	**OBC**	**Divayangjan**	**Gen**	**Others**	**SC**	**ST**	**OBC**	**Divayangjan**	**Gen**	**Others**
	अनुसूचितजातिः	अनुसूचितजनजातिः	अप्रगतजातिः	दिव्याङ्गजनाः	सामान्यम्	अन्ये	अनुसूचितजातिः	अनुसूचितजनजातिः	अप्रगतजातिः	दिव्याङ्गजनाः	सामान्यम्	अन्ये

2.4 Teacher Profile and Quality (50)

2.4 अध्यापकविवरणं गुणवत्ता च

2.4.1 Percentage of full time teachers against sanctioned posts during the last five years (05)

अनुमोदितानि पदानि लक्ष्यीकृत्य विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु नियुक्तानाम् अध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।

Data Template is covered under extended profile

2.4.3 Average teaching experience of full time teachers in the same institution (Data to be provided only for the latest completed academic year, in number of years) (05)

पूर्णकालिकाध्यापकानां तस्यामेव संस्थायाम् अध्यापनानुभवस्य मध्यमानप्रमाणम् (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः वर्षाणां सङ्ख्यायां देयः)

2.4.3.1 Total experience of full-time teachers

पूर्णकालिकाध्यापकानां सम्पूर्णः अध्यापनानुभवः

Name of the Full-time teacher	**PAN**	**Designation**	**No. of sanctioned posts**	**Year of appointment**	**Name of the Department**	**Total years of Experience**	**Is the teacher still serving the institution/If not last year of the service of Faculty to the Institution**

पूर्णकालिकाध्यापकानां नामानि	PAN	पदवी	प्रदत्तानां पदानां सङ्ख्या	नियुक्तेः वर्षम्	विभागस्य नाम	सम्पूर्णः अध्यापनानुभवः	नियुक्तः अध्यापकः अधुनापि संस्थां सेवते वा/ नो चेत् अन्तिमवर्षः कः?

2.4.2 Percentage of full time teachers with Ph.D/ D.Lit. during the last five years (**05**)			
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, पी-हेच्.डी/ डी.लिट्. इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।			
2.4.2.1: Number of full time teachers with Ph.D/ D.Lit. during the last five years			
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, पी-हेच्.डी/ डी.लिट्. इत्युपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या।			
Name of full time teachers with PhD/D.Lit.	**Year of obtaining PhD/D.Lit.**	**Whether recognised as Research Guide for Ph.D/D.Lit.**	**Year of Recognition as Research Guide**
पी-हेच्.डी/ डी.लिट्. इति उपाधिमतां पूर्णकालिकाध्यापकानां नामानि	उपाधिप्राप्तिवर्षम्	मार्गदर्शकत्वेन मान्यता प्राप्ता वा?	मार्गदर्शकत्वेन मान्यताप्राप्तिवर्षम्

2.4.4 Percentage of full time teachers who received awards, recognition, fellowships at State, National, International level from Government recognised bodies during the last five years (05)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।

2.4.4.1: Number of full time teachers receiving awards from state/ national/ international level from Government recognised bodies during the last five years
२.४.४.१ विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियस्तरेषु, सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः पुरस्कारं प्राप्तवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या।

3.4.2 The institution provides incentives to teachers who receive state, national and international recognitions/awards (08)
1.Commendation and monetary incentive at a University function
2.Commendation and medal at a University function
3. Certificate of honor
4.Announcement in the Newsletter/ website

Options:
A.All of the above
B.Any 3 of the above
C.Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E.None of the above

संस्था राज्यस्तरीयां/ राष्ट्रियाम्/ अन्ताराष्ट्रियां मान्यतां/ पुरस्कृतिं प्राप्तवतः अध्यापकान् प्रोत्साहयति।

१. विश्वविद्यालयसमारोहे प्रशस्तिपत्रप्रदानेन धनराशिप्रदानेन च प्रोत्साहनम्।

२. विश्वविद्यालयसमारोहे प्रशस्तिपत्रप्रदानं पदकप्रदानं च।

३. सम्मानप्रमाणपत्रम्

४. वार्तापत्रे/जालस्थाने उद्घोषणम्

विकल्पाः –
अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे

आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः

इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ

ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः अ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

Name of full time teachers receiving awards from state level,national level, international level	Year of Award	PAN	Designation	Name of the award, fellowship, received from Government or recognised bodies	Incentives given by the HEI in recognition of the award	Link for the relevant documents
राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्रस्तरे पुरस्कारं प्राप्नुवतां पूर्णकालिकाध्यापकानां सङ्ख्या	प्राप्तिवर्षम्	PAN	पदवी	सर्वकार-सर्वकाराभिज्ञातनिकायैः प्राप्तानां पुरस्कावराणां नामानि	प्रोत्साहनराशिः	अन्तर्जालपुटे प्रपत्राणां सम्पर्कसङ्केतः

2.5.1 Average number of days from the date of last semester-end/ year-end examination till the declaration of results during the last five years (08)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां सङ्ख्यायाः मध्यमानप्रमाणम्
2.5.1.1: Number of days from the date of last semester-end/ year- end examination till the declaration of results year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, षाण्मासिक्याः वार्षिक्याः च परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कात् परीक्षापरिणामघोषणादिनाङ्कं यावत् दिनानां वार्षिकी सङ्ख्या।

Programme Name	Programme Code	Semester/ Year	Last date of the last semester-end/ year-end examination	Date of declaration of results of semester-end/

				year-end examination
कार्यक्रमस्य नाम	कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	षाण्मासिक्यनुसारेण/ वार्षिक्यनुसारेण	विगतषाण्मासिक्याः/ वार्षिक्याः परीक्षायाः अन्तिमदिनाङ्कः	षाण्मासिक्यानः/ वार्षिक्याः परीक्षायाः परीक्षापरिणामघोषणाया: दिनाङ्कः

2.5.2 Percentage of students who made complaints/grievances about evaluation against total number appeared in the examinations during the last five years (06)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये परिवादं/व्यथां वा कृतवतां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।
2.5.2.1: Number of students who made complaints/grievances about evaluation year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, परीक्षासु सम्मिलितेषु छात्रेषु मूल्याङ्कनविषये परिवादं/व्यथां वा कृतवतां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Year	Total Number of students who made complaints/ grievances about evaluation	Total number of students appeared in the examinations
वर्षम्	मूल्याङ्कनविषये छात्राणाम् व्यथानाम्/परिवादानां सम्पूर्णा सङ्ख्या	परीक्षायां सम्मिलितानां छात्राणां योगः

2.5.4 Status of automation of Examination division along with approved Examination Manual (08) A. 100% automation of entire division & implementation of Examination Management System (EMS) B. Only student registration, Hall ticket issue & Result Processing C. Only student registration and result processing D. Only result processing E. Only manual methodology

परीक्षाविभागस्य यान्त्रिकीकरणेन सह अङ्गीकृतायाः परीक्षामार्गदर्शिकायाः स्थितिः

1. सम्पूर्णविभागस्य १००% यान्त्रिकीकरणम्, परीक्षा-प्रबन्धन-प्रणाल्याः कार्यान्वयनं च
2. केवलं छात्राणां पञ्जीकरण-परीक्षा-प्रवेशपत्रं फलितांशप्रक्रिया च
3. केवलं छात्राणां पञ्जीकरण-फलितांश-प्रक्रिया
4. केवलं फलितांशप्रक्रिया
5. केवलं परीक्षाप्रविधिदर्शिका

100% automation of entire division & implementation of Examination Management System (EMS) (Yes/No)	**Student registration, Hall ticket issue & Result Processing are automated (Yes/No)**	**Student registration and result processing are automated (Yes/No)**	**Only Result processing is automated (Yes/No)**	**Follow manual methods (Yes/No)**
सम्पूNर्णविभागस्य १००% यान्त्रिकीकरणम्, परीक्षा-प्रबन्धन-प्रणाल्याः कार्यान्वयनं च। (आम्/न)	छात्राणां पञ्जीकरण-परीक्षा-प्रवेशपत्रं फलितांशप्रक्रिया च। (आम्/न)	छात्राणां पञ्जीकरण-फलितांश-प्रक्रियानां यान्त्रिकीकरणम्। (आम्/न)	फलितांशप्रक्रियायाः यान्त्रिकीकरणम्। (आम्/न)	परीक्षाप्रविधिदर्शिका (आम्/न)

2.6.3 Pass percentage of students (Data for the latest completed academic year) (10)
छात्राणाम् उत्तीर्णतायाः प्रतिशतं प्रमाणम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

2.6.3.1: Total number of final year students who passed the university examinations
विश्वविद्यालयस्य परीक्षासु उत्तीर्णानाम् अन्तिमवर्षीयाणां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या
2.6.3.2: Total number of final year students who appeared for the examinations
परीक्षासु सम्मिलितानां छात्राणां सम्पूर्णा सङ्ख्या

Programme Code	**Programme Name**	**Number of students appeared in the final year examination**	**Number of students passed in final year examination**
कार्यक्रमस्य कूटसङ्ख्या	कार्यक्रमस्य नाम	परीक्षासु सम्मिलितानां छात्राणां सङ्ख्या	विश्वविद्यालयस्य अन्तिमवर्षस्य परीक्षायाम् उत्तीर्णानां छात्राणां सङ्ख्या

2.7 Student Satisfaction Survey (30)
छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्
2.7.1 Online Student Satisfaction Survey regarding Teaching Learning process (30)
अध्यापन-अधिगमयोः प्रक्रियाविषये अधितन्त्रि छात्रसन्तुष्टेः सर्वेक्षणम्।

Name of the student	**Gender**	**Category**	**State of Domicile**	**Nationality if other than Indian**	**Email ID**	**Programme name**	**Aadhar ID number**	**Student Unique Enrolment ID**	**Mobile Number**	**Year of joining**
छात्रस्य नाम	लिङ्गम्	वर्गः	स्वदेशः	देशः (विदेशीयानां)	ई-पत्रसङ्केतः	पठ्यक्रमस्य नाम	आधारसङ्ख्या	पञ्जीकरणसङ्ख्या	दूरवाणीसङ्ख्या	पञ्जीकरणवर्षम्

3. Research, Innovations and Extension (250)

अनुसन्धानं नवाचाराः विस्तारश्च

3.1 Promotion of Research and Facilities (30)

3.1- अनुसन्धानप्रोन्नयनं सौविध्यानि च

3.1.2 **The institution provides seed money for in-depth Shastric training/inter-disciplinary training to its teachers for research during the last five years(average of five years; INR in Lakhs) (03)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्था अध्यापकेभ्यः अनुसन्धानाय तलस्पर्शि-शास्त्र-प्रशिक्षणाय अन्तःशास्त्रीय-प्रशिक्षणाय च मूलनिधिं ददाति। (पञ्चानां वर्षाणां मध्यमानप्रमाणम्; लक्षशः रूप्यकेषु)

3.1.2.1: The amount of seed money provided by institution to its faculty year-wise during the last five years (INR in lakhs)

संस्थया विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अध्यापकेभ्यः प्रदत्तस्य मूलनिधेः वार्षिकी सङ्ख्या (लक्षशः)

Name of the teacher getting seed money	The amount of seed money	Year of receiving grant	Duration of the grant
मूलनिधिं प्राप्तवताम् अध्यापकानां नामानि।	प्राप्तः मूलनिधिः	अनुदानप्राप्तं संवत्सरम्	अनुदानस्य अवधिः

3.1.3 Percentage of teachers receiving national/ international fellowship/financial support by various agencies for advanced studies/ research during the last five years (02)

गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विविधसंस्थाभ्यःप्रोध्ययनाय/अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/अन्ताराष्ट्रियांविद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवताम् अध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।

3.1.3.1: Number of teachers who received national/ international fellowship/financial support from various agencies, for advanced studies /

research; during the last five years

३.१.३.१: गतेषु पञ्चसु वर्षेषु विविधसंस्थाभ्यः प्रोध्ययनाय/अनुसन्धानाय राष्ट्रियाम्/अन्ताराष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवताम् अध्यापकनां सङ्ख्या।

Sl.No.	Name of the teacher awarded national/ international fellowship/financial support	Name of the award/fellowship	Year of the Award	Awarding Agency	Link to certificates
क्र.सं.	राष्ट्रियाम्/अन्तर्राष्ट्रियां विद्वद्वृत्तिम्/वित्तीयसाहाय्यं प्राप्तवतः अध्यापकस्य नाम	प्राप्तपुरस्कारस्य/विद्वद्वृत्तेः नाम	पुरस्कारप्राप्तिवर्षम्	पुरस्कारप्रदात्री संस्था	प्रमाणपत्राणां सन्धानम्

3.1.4 Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and other research fellows enrolled in the University during the last five years (05)

विश्वविद्यालये विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां (JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातॄणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातॄणां सङ्ख्या

3.1.4.1: The Number of JRFs, SRFs, Post Doctoral Fellows, Research Associates and other research fellows enrolled in the University year-wise during the last five years

विश्वविद्यालये विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पञ्जीकृतानां कनिष्ठशोधच्छात्राणां (JRF) वरिष्ठशोधच्छात्राणां (SRF) शोधोत्तरानुसन्धातॄणाम् (PDF) अनुसन्धानसहायकानाम् अन्येषां च अनुसन्धातॄणां वर्षक्रमेण सङ्ख्या

Sl.No	Name of Research fellow	Year of enrolment	Duration of fellowship	Type of fellowship	Granting agency	Name of qualifying exam if any (NET, GATE, etc.)

सङ्ख्या	अनुसन्धातुः नाम	पञ्जीकरणवर्षम्	छात्रवृत्तेः अवधिः	छात्रवृत्तेः प्रकारः	स्वीकृतिदात्री संस्था	योग्यतापरीक्षायाः नाम

3.1.5 ***University has the following facilities* (04)**

1. Central Instrumentation Centre/ Language Laboratory ComputerLab/ICT Lab
2. Museum
3. Studios/ Recording Studio for Audio-Video/e-P.G.Pathashala Facilities
4. Research/Statistical Databases
5. Manuscript Resource Centre (MRC)
6. Manuscript Conservation Centre (MCC)
7. Yoga Training Centre
8. Yoga Therapy Centre with modern equipments
9. Observatory/Yajnashala
10. Psychology Laboratory
11. Any other facility to support research

Options:

F. Any four or more the above
G. Any three of the above
H. Any two of the above
I. Any one of the above
None of the above

विश्वविद्यालये अधोलिखितानि सौविध्यानि सन्ति-

1. केन्द्रीयम् उपकरणकेन्द्रम्/ भाषाप्रयोगशाला/ सङ्गणकप्रयोगशाला/ सूचना-सम्प्रेषण-प्राविधिप्रयोगशाला
2. पुरातत्त्वसङ्ग्रहालयः
3. दृश्य-श्रव्य-सामग्रीनिर्माणाय चित्राङ्कनशालायाः ध्वन्यङ्कनशालायाः ई.पी.जी पाठशालायाः वा सौविध्यानि।
4. अनुसन्धानम्/साङ्ख्यकीयो दत्तांशनिधिः

5. पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम्
6. पाण्डुलिपिसंरक्षणकेन्द्रम्
7. योगप्रशिक्षणकेन्द्रम्
8. आधुनिकयन्त्रसहितं योग-उपचारकेन्द्रम्
9. वेधशाला/यज्ञशाला
10. मनोविज्ञानप्रयोगशाला
11. अनुसन्धानस्य समर्थनाय किञ्चित् सौविध्यम्

विकल्पाः-
अ. उपर्युक्तेषु केचित् चत्वारः अथवा ततोऽधिकाः
आ. उपर्युक्तेषु केचित् त्रयः
इ. उपर्युक्तेषु कौचित् द्वौ
ई. उपर्युक्तेषु कश्चित् एकः
उ. उपर्युक्तेषु न कोऽपि

Name of the facility	Year of establishment	Provide link of videos and geotagged photographs
सौविध्यस्य नाम	स्थापनाया वर्षम्	भूचित्रसंवलितानां दृश्यसामग्रीचित्राणां सन्धानम्।

3.1.6 **Percentage of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency (Data for the latest completed academic year) (04)**
विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायताकार्यक्रमस्य (SAP) प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., आय्.सी.एस्.एस्.आर्., आय्.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः, शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां प्रतिशतं प्रमाणम्। (सद्यः

समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

3.1.6.1: Number of departments with UGC-SAP, CAS, funding from DST/ ICSSR/ ICPR, Shastra-chudamani Scheme, Ashtadashi Scheme and other similar recognitions by government agency

विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य विशिष्टसहायताकार्यक्रमस्य प्रगताध्ययनकेन्द्रत्वेन डी.एस्.टी., ऐ.सी.एस्.एस्.आर्., ऐ.सी.पी.आर्. संस्थाभ्यः शोधनिमित्तं धनप्राप्तिः शास्त्रचूडामणियोजनायां प्रकर्षकेन्द्रत्वेन नवाचारकेन्द्रत्वेन अष्टादशीयोजनायाम् अन्यस्यां वा सदृशयोजनायाम् अभिज्ञातानां विभागानां सङ्ख्या।

3.1.6.2 Number of departments offering academic programmes

शैक्षिकपाठ्यक्रमान् सञ्चाल्यमानानां विभागानां सङ्ख्या

Name of the Department	**Name of the Scheme**	**Name of the funding agency**	**Year of Award**	**Funds provided**	**Duration of award**
विभागस्य नाम	योजनायाः नाम	धनदात्री संस्था	परियोजनायाः अनुमतिवर्षम्	प्रदत्तं धनम्	शोधयोजनायाः अवधिः

3.2.1 Grants for research projects sponsored by non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, chairs in the institution during the last five years (INR in Lakhs) (03)

संस्थायां गतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तमनुदानं पीठानि च (लक्षशः)

3.2.1.1 Total Grants for research projects sponsored by non-government sources such as industry, corporate houses, other allied organizations, national/international bodies, endowments, Chairs in the institution year-wise during the last five years (INR in Lakhs)-

संस्थायां गतेषु पञ्चसु वर्षेषु उद्योग-औद्योगिकाधिष्ठान-दत्तनिधि-राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियनिकायैः अन्याभिश्च असर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधयोजनानां कृते प्राप्तानाम् अनुदानानां वार्षिकः योगः (लक्षशः)

3.2.2 Grants for research projects sponsored by government sources like UGC, Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan), IGNCA, NMM, Sanskrit Academies, ICPR, DST, ICHR etc. during the last five years (INR in Lakhs) (07)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोग-केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तनं राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्)-इन्दिरागाँधीराष्ट्रियकलाकेन्द्र-राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिशन्-संस्कृताकादमी- भारतीयदार्शनिकानुसन्धानपरिषद्-भारतीयैतिहासिकानुसन्धानपरिषदादिभिः सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तमनुदानम्। (लक्षशः)

3.2.2.1: Total Grants for research projects sponsored by government sources year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः प्रायोजितानां शोधपरियोजनानां कृते प्राप्तानामनुदानानां वार्षिकः योगः। (लक्षशः)

3.2.3 Number of research projects per teacher funded by government and Non-Government agencies during the last five years (05)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनाः।

3.2.3.1: Number of research projects funded by government and non-government agencies during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयाभिः असर्वकारीयाभिश्च संस्थाभिः प्रत्येकम् अध्यापकाय आर्थिकसाहाय्येन प्रदत्तशोधयोजनानां सङ्ख्या।

Name of the Project/ Endowments, Chairs	**Name of the Principal Investigator**	**Name of the Funding agency**	**Type (Government/Non-Government)**	**Department of Principal Investigator / Co Investigator**	**Year of Award**	**Funds provided (INR in lakhs)**	**Duration of the project**
शोधयोजनायाः/ दत्तनिधेः/ पीठानां नामानि	प्रमुखान्वेषकस्य नाम	आर्थिकसाहाय्यप्रदात्री संस्था	सर्वकारीया/ असर्वकारीया	प्रधानान्वेषकस्य/ सहान्वेषकस्य विभागः	परियोजनायाः अनुमतिवर्षम्	प्रदत्तो राशिः	शोधयोजनायाः अवधिः

3.3.2 Number of awards/ recognitions received for research/ innovations by the institution/ teachers/ research scholars/ students during the last five years (03)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः/ अनुसन्धातृभिः/ छात्रैः नवाचारेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां सङ्ख्या।
3.3.2.1: Total number of awards/ recognitions received for research/ innovations won by institution/ teachers/ research scholars/ students year wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया/ अध्यापकैः नवाचारेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/सम्मानानां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।

Title of the innovation	Name of the Awardee	Name of the Awarding Agency with contact details	Year of Award	Category- institution/teacher/research scholar/student
नवाचारस्य शीर्षकम्	पुरस्कारं प्राप्तवतः नाम	सम्पर्कसङ्केतेन सह पुरस्कारप्रदात्र्याः संस्थाया नाम	पुरस्कार-प्राप्तिवर्षम्	विभागः – संस्था/ अध्यापकः/ शोधछात्रः/ छात्रः

3.3.3 Number of workshops/seminars conducted on Research methodology, Manuscriptology and Paleography, Intellectual Property Rights (IPR), Entrepreneurship, Research workshops in interdisciplinary and emerging areas of contemporary relevance, Skill development during the last five years (05)

गतेषु पञ्चसु वर्षेषु अनुसन्धानप्रविधेःपाण्डुलिपिविज्ञानस्य प्राचीनलेखनाध्ययनशास्त्रस्य बौद्धिकसम्पदधिकारस्य(आई.पि.आर्.) उद्यमशीलतायाः समकालीनप्रासङ्गिकतायाः अन्तःशिक्षणस्यकौशलाभिवृद्धेः विषये चालितानांकार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनां सङ्ख्या।

3.3.3.1: Total number of workshops/seminars conducted on Research methodology, Manuscriptology and Paleography, Intellectual Property Rights (IPR), Entrepreneurship, Research workshops in interdisciplinary and emerging areas of contemporary relevance, Skill development year wise during the last five years

३.३.३.१: गतेषु पञ्चसु वर्षेषु क्रमशः प्रतिवर्षम् अनुसन्धानप्रविधेः पाण्डुलिपिविज्ञानस्य प्राचीनलेखनाध्ययनशास्त्रस्य बौद्धिकसम्पदधिकारस्य (आई.पि.आर्.) उद्यमशीलतायाः समकालीनप्रासङ्गिकतायाः अन्तःशिक्षणस्य कौशलाभिवृद्धेः विषये च चालितानां कार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनां सम्पूर्णा सङ्ख्या।

Year	Name of the workshop/ seminar	Number of Participants	Date From – To	Link to the Activity report on the website
वर्षम्	कार्यशालानां/सङ्गोष्ठीनांनामानि	प्रतिभागिनां सङ्ख्या	दिनाङ्कः (तः – पर्यन्तम्)	जालस्थानस्य कार्यक्रमवृत्तानां सन्धानम्

3.4.1 The institution ensures implementation of its stated Code of Ethics for research **(05)**

संस्था अनुसन्धानार्थं घोषितनीतिसंहितायाः क्रियान्वयनं निश्चिनोति।

3.4.1.1 The institution has a stated Code of Ethics for research and the implementation of which is ensured through the following:
1. Inclusion of research ethics in the research methodology course work
2. Presence of institutional Ethics committees (Animal, chemical,bio-ethics etc.,)
3. Plagiarism check
4. Research Advisory Committee

Options:
A. All of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E. None of the above

संस्था अनुसन्धानार्थं घोषितां नीतिसंहितां दधाति यस्याः क्रियान्वयनम् अधो लिखितप्रकारेण सुनिश्चीयते -

१. अनुसन्धानप्रविधिपाठ्यक्रमे अनुसन्धाननीतिसिद्धान्तस्य समावेशः।
२. सांस्थानिकनीतिसमितीनाम् (पशु-रासायनिक-जैविकनीतिसम्बन्धिनीनाम्) विद्यमानता।
३. कृतिचौर्यनिरीक्षणम्।
४. अनुसन्धानपरामर्शसमितिः।

विकल्पाः –
अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे
आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः
इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ
ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः
उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

Data Requirements : Code of Ethics to check malpractices and plagiarism in Research to be made available on institutional website

3.4.4 Number of Ph.Ds awarded per teacher during the last five years **(15)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकस्य निर्देशने पी-हेच्.डी इत्युपाधिभाजां शोधच्छात्राणां सङ्ख्या।

3.4.4.1: How many Ph.Ds awarded during the last 5 years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु कतिभिः छात्रैः पी-हेच्.डी इत्युपाधयः प्राप्ताः?

3.4.4.2 : Number of teachers recognized as guides during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु मार्गदर्शकत्वेन मानितानाम् अध्यापकानां सङ्ख्या।

Name of the PhD scholar	**Name of the Department**	**Name of the guide/s**	**Title of the thesis**	**Year of registration of the**	**Year of award of PhD**

				scholar	
शोधच्छात्रस्य नाम	विभागस्य नाम	मार्गदर्शकस्य नाम	शोधप्रबन्धस्य नाम	शोधच्छात्रस्य पञ्जीकरणवर्षम्	उपाधिप्राप्तिवर्षम्

3.4.5 Number of research papers per teacher in the Journals notified on UGC website/recognised peer reviewed journals/ reputed journals published by Sanskrit/ General Universities/ Departments/ Research Institutes and notified journals by the Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) in its website and in the Conference Proceedings (20)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु, संस्कृतविश्वविद्यालयैः तद्विभागैः प्रकाशितासु शोधपत्रिकासु, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य (प्राक्तनस्य राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य) जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु सम्मेलनकार्यवृत्तेषु वा प्रत्येकम् अध्यापकस्य प्रकाशितशोधपत्राणां सङ्ख्या।

3.4.5.1: Number of research papers in the Journals notified on UGC websiteyear-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु विश्वविद्यालयानुदानायोगस्य जालस्थाने अधिसूचितासु शोधपत्रिकासु प्रकाशितशोधपत्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Title of paper	**Name of the author/s**	**Department of the teacher**	**Name of journal**	**Year of publication**	**ISSN number**	**Link of the recognition in UGC enlistment of the Journal**
शोधपत्रस्य शीर्षकम्	लेखकस्य नाम	प्राध्यापकस्य विभागः	शोधपत्रिकायाः नाम	प्रकाशनवर्षम्	आई. एस्. एस्. एन्. सङ्ख्या	विश्वविद्यालयानुदानायोगेन परिचिह्नितासु शोधपत्रिकासु प्रकाशितशोधलेखा

						नां सङ्ख्या

3.4.6 **Number of books /Monographs edited in Sanskrit and Other Languages (excluding awarded works) per teacher during the last five years (10)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन संस्कृतेन इतरभाषया च सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

3.4.6.1: Total number of books /Monographs edited in Sanskrit and Other Languages (excluding awarded works) year-wise during the last five years.

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्कृतेन इतरभाषया च सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

Sl. No.	**Name of the teacher**	**Title of the books/ Monographs edited**	**National/ International**	**Year of publication**	**ISBN**	**Affiliating Institute at the time of publication**	**Name of the publisher**
क्रमसङ्ख्या	अध्यापकस्य नाम	सम्पादितानां ग्रन्थानां/ लघुप्रबन्धानां शीर्षकम्	राष्ट्रियम्/ अन्ताराष्ट्रियम्	प्रकाशनवर्षम्	आई. एस. बी. एन.	प्रकाशनकाले अनुदानसंस्थायाः नाम	प्रकाशकस्य नाम

3.4.7 Number of original creative writings (books) in Sanskrit/Sanskrit shastras etc. (excluding awarded works) per teacher during the last five years (10)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन संस्कृतेन लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां/ शास्त्रीयलेखनानाम् अन्यविधलेखनानां च (पुस्तकानाम्) सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

3.4.7.1 : Total number of original creative writings (books) in Sanskrit/ Sanskrit shastras etc., (excluding awarded works) year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्कृतेन लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां/ शास्त्रीयलेखनानाम् अन्यविधलेखनानां च (पुस्तकानां) वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

Sl. No.	**Name of the teacher**	**Title of the original creative writings (books)**	**National/ International**	**Year of publication**	**ISBN**	**Affiliating Institute at the time of publication**	**Name of the publisher**
क्रमसङ्ख्या	अध्यापकस्य नाम	लिखितानां मूलसर्जनात्मकलेखनानां (पुस्तकानां) शीर्षकम्	राष्ट्रियम्/ अन्ताराष्ट्रियम्	प्रकाशनवर्षम्	आई. एस. बी. एन.	प्रकाशनकाले अनुदानसंस्थायाः नाम	प्रकाशकस्य नाम

3.4.8 Number of chapters in edited volumes/ other creative short pieces etc., (excluding awarded works) per teacher during the last five years (05)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्रत्येकम् अध्यापकेन सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानाम् अन्यविधलेखनानां च सङ्ख्या। (पुरस्कारप्राप्तग्रन्थान् विहाय)

3.4.8.1 : Total number of chapters in edited volumes, other creative short pieces etc., (excluding awarded works) year-wise during the last five

years.

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानाम् अन्यविधलेखनानां च वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या। (पुरस्कृतग्रन्थान् विहाय)

Sl. No.	Name of the teacher	Title of the chapters in edited volumes/ other creative short pieces	National/ International	Year of publication	ISBN	Affiliating Institute at the time of publication	Name of the publisher
क्रमसङ्ख्या	अध्यापकस्य नाम	सम्पादितग्रन्थेषु लिखितानाम् अध्यायानां/ लघुसर्जनात्मकानाम् अंशानां शीर्षकम्	राष्ट्रियम्/ अन्ताराष्ट्रियम्	प्रकाशनवर्षम्	आई. एस. बी. एन.	प्रकाशनकाले अनुदानसंस्थायाः नाम	प्रकाशकस्य नाम

3.5.2 Revenue generated from consultancy during the last five years (INR in Lakhs) **(05)**
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थयापरामर्शद्वारा अवाप्तं राजस्वम् (लक्षशः)
3.5.2.1: Total amount generated from consultancy year-wise during the last five years (INR in lakhs)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया परामर्शद्वारा अवाप्तं राजस्वं संवत्सरक्रमेण (लक्षशः)

Name of the Consultant	Name of Consultancy project	Consulting/Sponsoring agency with contact details	Year	Revenue generated (INR in Lakhs)
परामर्शकाणां नामानि	परामर्शकपरियोजनाया नाम	सम्पर्कविवरणसहितं प्रायोजक/परामर्शकसंस्था	वर्षम्	अवाप्तं राजस्वम् (रूप्यकेषु)

3.6.2 Number of awards and recognition received for extension activities from Government/recognised bodies during the last five years **(02)**
विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्ताः पुरस्काराः/ सम्मानानि
3.6.2.1: Total number of awards and recognition received for extension activities from Government/recognised bodies year-wise during the last five years
विस्तारगतिविधीनां कृते सर्वकारात्/ मान्यताप्राप्तनिकायेभ्यः विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तानां पुरस्काराणां/ सम्मानानां वार्षिकः योगः।

Name of the activity	**Name of the Award/ recognition**	**Name of the Awarding government/ recognised bodies**	**Year of award**
क्रियाकलापस्य नाम	पुरस्कारस्य/ सम्मानानां नाम	पुरस्कारप्रदायकः सर्वकारीयः/ मान्यताप्राप्तः निकायः	पुरस्कारप्राप्तेः वर्षम्

3.6.3 Number of extension and outreach Programmes conducted by the institution including those through NSS/ NCC/ Government and Government recognized bodies during the last five years **(15)**
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रियसेवायोजनायाः/ राष्ट्रियच्छात्रसेनायाः/ सर्वकारीयसंस्थानां सर्वकारैः मानितनिकायानां च साहाय्येन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च सङ्ख्या।
3.6.3.1: Number of extension and outreach Programmes conducted by the institution including those through NSS/ NCC/ Government and Government recognized bodies year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रियसेवायोजनायाः/ राष्ट्रियच्छात्रसेनायाः/ सर्वकारीयसंस्थानां सर्वकारैः मानितनिकायानां च साहाय्येन आयोजितानां विस्तारकार्यक्रमाणां बहिर्मुखकार्यक्रमाणां च वार्षिकी सङ्ख्या।

Name of the activity	Organising unit/ agency/ collaborating agency	Year of the activity	Number of students participated in such activities
क्रियाकलापस्य नाम	सहयोगिसंस्थानानां नामानि - अशासकीयसंस्थाः, उद्योगः, निकायः	योजनायाः नाम	तादृशगतिविधौ भागग्राहिणां छात्राणां सङ्ख्या

3.6.4 **Percentage of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/Shibiras/Yoga camps etc. during the last five years. (10)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः प्रतिशतं प्रमाणम्।

3.6.4.1: Total number of students participating in extension activities with Government Organisations, Non-Government Organisations and Programmes such as Spoken Sanskrit Camps/Shibiras/Yoga camps etc. year-wise during the last five years.

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीयसंस्थाभिः असर्वकारीयसंस्थाभिश्च सह समायोजितेषु संस्कृतसम्भाषणशिबिर-योगशिबिरादिविस्तारकार्यक्रमेषु छात्राणां भागग्राहितायाः वार्षिकी सङ्ख्या।

Name of the activity	Organising unit/ agency/ collaborating agency	Name of the scheme	Year of the activity	Number of students participated in such activities
गतिविधेः नाम	सहयोगिसंस्थानानां नामानि - अशासकीयसंस्थाः, उद्योगः, निकायः	योजनायाः नाम	गतिविधेः वर्षम्	तादृशगतिविधौ भागग्राहिणां छात्राणां सङ्ख्या

3.7.2 Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. during the last five years (only functional MoUs with ongoing activities to be considered) (05)
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् आर्थिकानुबन्धानां सङ्ख्या (केवलं प्रवर्तमानगतिविधीनामेव आर्थिकानुबन्धसहयोगपत्राणि स्वीकरणीयानि)
3.7.2.1: Number of functional MoUs with institutions of national, international importance, other universities, industries, corporate houses etc. during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रियमहत्त्वशालिनीभिः संस्थाभिः, विश्वविद्यालयैः, औद्योगिकपरिवारैः च सह कृतानाम् अधुना प्रवर्तमानानाम् आर्थिकानुबन्धानां सङ्ख्या।

Organisation with which MoU is signed	**Name of the institution/ industry/ corporate house**	**Year of signing MoU**	**Duration**	**List the actual activities under each MoU year wise**	**Number of students/teachers participated under MoUs**
संस्था, यया आर्थिकानुबन्धसहयोग पत्रे हस्ताक्षरितम्	संस्थायाः/ उद्योगसंस्थायाः/ औद्योगिकपरिवारस्य नाम	आर्थिकानुबन्धपत्रे हस्ताक्षरस्य वर्षम्	अवधिः	आर्थिकानुबन्धपत्रान्तर्गततया वास्तविकगतिविधीनां वार्षिकी सूची	परस्परानुबन्धपत्रान्तर्गततया भागग्राहिणां छात्राणाम्/ अध्यापकानां सङ्ख्या।

4.1.4 Percentage of classrooms and seminar halls with ICT - enabled facilities such as smart class, LMS (Learning Management System), etc. (Latest completed academic year data) (04)

सूचनासंप्रेषणप्रौद्योगिकी-स्फूर्तकक्ष्या-अधिगमप्रबन्धप्रणालीप्रभृतिभिः उपोद्बलितकक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च प्रतिशतं प्रमाणम्। (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)
4.1.4.1: Number of classrooms and seminar halls with ICT facilities
उपोद्बलितकक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या।
4.1.4.2 Total number of classrooms and seminar halls कक्ष्याणां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या

Room number or Name of classrooms/Seminar Hall with LCD / Wifi/LAN facilities with room numbers	**Type of ICT facility**
एल्-सी-डी-प्रदर्शकसौविध्ययुतानां/ निस्तन्त्रि-स्थानिक-प्रदेश-सन्धान-युक्तानां कक्ष्याणां सूचना-संप्रेषणप्रविधि-सौविध्ययुतानां सङ्गोष्ठीकक्ष्याणां च सङ्ख्या/ नाम	सूचना-संप्रेषणप्रविधि-सौविध्यस्य प्रकारः

4.2.3 Does the Institution/ Library have the following: (03)
1. Back Volumes of Rare Sanskrit Journals/Indological Journals/Journals Related to Sanskrit Studies like Indian Historical Quarterly (IHQ)/ Annals of Bhandarkar Oriental Research Institute (ABORI)/Brahmavidya/Sarasvati-sushama etc
2. Sanskrit magazines and Sanskrit Periodicals
3. e-journals
4. e-books
5. e-dictionaries of Sanskrit
6. Sanskrit Databases
7. Bharatavani Portal
8. CD’s/ DVD’s/ other e-materials for the study of Vedas
9. Electronic Display Board
10. Internet/Wifi Facility
11. Search Facility

12. Reprographic facility

Choose one of the Options:
A. Any 4 or more of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any 1 of the above
E. None of the above
ग्रन्थालये अधोदर्शितानि कियन्ति सन्ति ?
1. विरलसंस्कृतपत्रिकाणां/भारतीयविद्यापत्रिकाणां प्राचीनसम्पुटानि/ संस्कृतविद्यासम्बद्धपत्रिकाः यथा – भारतीयेतिहासत्रैमासिकी/ भण्डारकरप्राच्यविद्यापत्रिका/ ब्रह्मविद्या/ सारस्वतीसुषमाप्रभृतयः
2. संस्कृतपत्रिकाः नियतकालिकसंस्कृतपत्रिकाश्च
3. ई-पत्रिकाः
4. ई-पुस्तकानि
5. ई-संस्कृतभाषाकोषाः
6. संस्कृततदत्तांशनिधिः
7. भारतवाणीसंसाधनानि
8. वेदग्रन्थानां पाठनाय ध्वनिमुद्रिकाः सान्द्रमुद्रिकाः अन्याश्च
9. ई-प्रदर्शनफलकम्
10. अन्तर्जाल/निस्तन्त्रिजालसौविध्यम्
11. सङ्गणकीयगवेषणसौविध्यम्
12. छायाप्रतिसौविध्यम्

विकल्पाः
1. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् चत्वारः अथवा सर्वे
2. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः
3. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ
4. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः
5. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

Details of memberships/ Subscription	**Name of service subscribed to**	**No. of e-resources with full text access**	**Validity period**	**Usage report from the service provider if applicable**	**Whether remote access provided? (Yes / No)**	**web link of remote access**
सदस्यताविवरणम्/ धनांशदानविवरणम्	धनांशदानसेवनस्य नाम	वैद्युतसंसाधनानां सङ्ख्या	अवधिः	सेवनदातुः विवरणम्	दूरतः सन्धानम् अस्ति वा न वा?	दूरतः सन्धानस्य अन्तर्जालसङ्केतः

4.2.4 Average annual expenditure for purchase of books/e-books and journals during the last five years (INR in Lakhs) (03)

पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकं मध्यमानप्रमाणम्। (लक्षशः)

4.2.4.1: Annual expenditure for purchase of books/e-books and journals year-wise during the last five years (INR in lakhs)

पुस्तकानाम्/ ई-पुस्तकानां पत्रिकाणां च क्रयणाय विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु व्ययितस्य धनस्य वार्षिकः व्ययः (लक्षशः)

Year of expenditure	**Expenditure on the purchase of journals (INR in lakhs)**	**Expenditure on the purchase of books/ e-books (INR in lakhs)**	**Expenditure on subscription to e-journals and other e-resources (INR in lakhs)**
व्ययस्य वर्षम्	पत्रिकाणां क्रयणाय	पुस्तकानां/ ई-पुस्तकानां क्रयणाय व्यचय	ई-संसाधनानां क्रयणाय व्ययः

	निर्दिष्टवर्षेषु व्ययः		

4.2.6 e-content is developed by teachers : (06)
1. For e-PG-Pathashala
2. For CEC (Under Graduate)
3. For SWAYAM
4. For other MOOCs platform
5. Any other Government initiative
6. For institutional LMS
7. e-books Uploaded on Website, Youtube channels etc.

Options:
A. Any 5 or all of the above
B. Any 4 of the above
C. Any 3 of the above
D. Any 2 of the above
E. None of the above
अध्यापकैः विकासिताः ई-सामग्र्यः
1. ई-पीजी-पाठशालायै
2. शैक्षिक-सम्प्रेषण-सङ्घाय (स्नातकस्तरे)
3. ‘स्वयम्’ इत्यस्मै
4. अन्य ‘मूक्स’ इत्याधाराय
5. अन्येभ्यः सर्वकारीयोपक्रमेभ्यः
6. सांस्थानिक्यै अधिगमप्रबन्धनप्रणाल्यै

7. जालस्थाने उपारोपिताः ई-ग्रन्थाः, यूट्यूब्-वाहिन्यः इत्यादयः

विकल्पाः

अ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् पञ्च अथवा सर्वे

आ. उपरि निर्दिष्टेषु केचित् चत्वारः

इ. उपरि निर्दिष्टेषु केचित् त्रयः

ई. उपरि निर्दिष्टेषु कौचित् द्वौ

उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

Name of the teacher	**Name of the module**	**Platform on which module is developed**	**Date of launching e content**	**Link of the relevant document**
अध्यापकस्य नाम	पाठ्यांशस्य नाम	कमुपजीव्य पाठ्यांशो विकासित:	ई-सामग्र्याः लोकार्पणदिनाङ्कः	प्रपत्राणि उद्योजयतु

4.4.1 Percentage expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component during the last five years (10)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वैतनिकघटकं विहाय भौतिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणार्थं शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यार्थं च व्ययस्य प्रतिशतं प्रमाणम्

4.4.1.1: Expenditure incurred on maintenance of physical facilities and academic support facilities excluding salary component year-wise during the last five years (INR in lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु वैतनिकघटकं विहाय भौतिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणार्थं शैक्षिकसाहाय्यसौविध्यार्थं च वार्षिकः व्ययः (लक्षशः रूप्यकेषु)

Year	**Expenditure on maintenace of academic facilities (excluding salary for human resources)**	**Expenditure on maintenance of physical facilities (excluding salary for human resources)**

वर्षम्	वैतनिकघटकं विहाय शैक्षिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणाय कृतः व्यnयः	वैतनिकघटकं विहाय भौतिकसौविध्यानाम् अनुरक्षणाय कृतः व्यnयः

5. Student Support and Progression (100)

छात्राणां समर्थनं प्रगतिश्च

5.1 Student Support (30)

छात्राणां प्रोद्बलनम्

5.1.1 Percentage of students benefited by scholarships/ freeships provided by the Government and non-government bodies/ industries/ individuals/ philanthropists/UGC/ Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) during the last five years (05)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारद्वारा असर्वकारीयनिकारयद्वारा च/ उद्यमकेन्द्रद्वारा/ व्यक्तिद्वारा/ समाजसेविद्वारा/ वि.अ.आ द्वारा/ केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तनराष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान) द्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।

5.1.1.1: Number of students benefited by scholarships/ freeships provided by the Government and non-government bodies/ industries/ individuals/ philanthropists/UGC/ Central Sanskrit University (Formerly Rashtriya Sanskrit Sansthan) year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारद्वारा असर्वकारीयनिकारयद्वारा च/ उद्यमकेन्द्रद्वारा/ व्यक्तिद्वारा/ समाजसेविद्वारा/ वि.अ.आ द्वारा/ केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय (प्राक्तन राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थान) द्वारा प्रदत्ताभ्यः छात्रवृत्तिभ्यः शुल्कमुक्तिभ्यश्च प्राप्तलाभानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

5.1.2 Percentage of students benefited by scholarships, freeships,etc. provided by the institution besides government schemes during the last five years (05)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थया प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।

5.1.2.1: Total number of students benefited by scholarships, freeships, etc provided by the institution besides government schemes year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सर्वकारीययोजनातिरिक्तं संस्थया प्रदत्ताभिः छात्रवृत्ति-शुल्कमुक्तिप्रभृतिभिश्च लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Year	**Name of the scheme**	**Number of students benefited by government scheme**	**Number of students benefited by the institution's schemes**
वर्षम्	योजनायाः नाम	सर्वकारस्य छात्रवृत्तिभ्यः प्राप्तलाभानां छात्राणां सङ्ख्या	संस्थायाः छात्रवृत्तिभ्यः प्राप्तलाभानां छात्राणां सङ्ख्या

5.1.3 Number of capability enhancement and development schemes (06)

1. Guidance for competitive examinations
2. Career counselling
3. Softskill development
4. Remedial coaching
5. Language lab
6. Bridge courses
7. Yoga and Meditation
8. Personal Counselling
9. Training for deciphering ancient manuscripts
10. Training on Composing Sanskrit Creative poetry and Dramaturgy
11. Shastra Vakyartha Training
12. Proof Reading for Devanagari Texts
13. Spoken Sanskrit Classes
14. Foreign Language Study and Training
15. Training on Vedic Recitation with correct Intonation
16. Training on Karma-Kanda
17. Fine Arts, Performing Arts and Theatre

Options:
A. 10 or more of the above
B. Any 9 of the above
C. Any 8 of the above
D. Any 7 of the above
E. None of the above

सामर्थ्यसंवर्धनाय तद्विकासाय च सञ्चालितानां योजनानां सङ्ख्या
1. स्पर्धात्मकपरीक्षाणां कृते मार्गदर्शनम्
2. वृत्तिपरामर्शः
3. सूक्ष्मकौशलविकासः
4. उपचारात्मकम् अनुशिक्षणम्
5. भाषाप्रयोगशाला
6. सेतुपाठ्यक्रमाः
7. योगः ध्यानं च
8. वैयक्तिकपरामर्शः
9. प्राचीन-पाण्डुलिपि-पठनप्रशिक्षणम्
10. काव्यलेखन-नाट्यप्रशिक्षणम्
11. शास्त्रार्थ/वाक्यार्थ-प्रशिक्षणम्
12. देवनागरी-मुद्राक्षरशोधनप्रशिक्षणम्
13. संस्कृतसम्भाषणप्रशिक्षणम्
14. वैदेशिकभाषाध्ययनम्
15. वेदानां सस्वरपाठप्रशिक्षणम्
16. कर्मकाण्डप्रशिक्षणम्
17. ललितकला प्रदर्शनकला अभिनयकला वा

विकल्पाः -
1. उपर्युक्तेषु ये केचिद् दश अथवा ततोऽप्यधिकाः

2. उपर्युक्तेषु ये केचिद् नव
3. उपर्युक्तेषु ये केचिद् अष्टौ
4. उपर्युक्तेषु ये केचिद् सप्त
5. उपर्युक्तेषु न कोऽपि

Name of the capability enhancement scheme	**Year of implementation**	**Number of students enrolled**	**Name of the agencies involved with contact details**
सामर्थ्यसंवर्धनयोजनायाः नाम	कार्यान्वियनवर्षम्	पञ्जीकृतच्छात्रसङ्ख्या	सम्पर्कविवरणसहितानि अभिकरणानां नामानि

Documents:
Institutional Website
Institutional data in prescribed format

5.1.4 Percentage of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution during the last five years **(04)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रदत्तेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।

5.1.4.1: Number of students benefited by guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु संस्थया प्रदत्तेन स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या।

Year	Name of the Program conducted by the HEI to offer guidance for competitive examinations and career counselling offered by the institution during the last five years	Number of students benefited/attended / participated in Career Counselling and / activities related to competetive exams
वर्षम्	विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु, उच्चतरशिक्षणसंस्थया आयोज्यमानानां स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनस्य, वृत्तिपरामर्शस्य वा कार्यक्रमस्य नाम	स्पर्धात्मकपरीक्षामार्गदर्शनेन वृत्तिपरामर्शेन च लाभान्वितानां छात्राणां सङ्ख्या

5.1.5 The Institution adopts the following for redressal of student grievances including sexual harassment and ragging cases (02)

1. Implementation of guidelines of statutory/regulatory bodies
2. Organisation-wide awareness and undertakings on policies with zero tolerance
3. Mechanisms for submission of online/offline students' grievances
4. Timely redressal of the grievances through appropriate committees

Options:
A. All of the above
B. Any 3 of the above
C. Any 2 of the above
D. Any1 of the above
E. None of the above
संस्था लैङ्गिकम् उत्पीडनम् आध र्षणं च समावेश्य छात्रव्यथानां निवारणार्थं अधो लिखितान् आश्रयति -
1. शासिकनिकायानां/नियामकनिकायानां मार्गदर्शिकायाः क्रियान्वयनम्।
2. संस्थास्तरे जागरूकता अपि च शून्यसहिष्णुततया नीतीनाम् अनुसरणम्।
3. छात्रव्यथानां निवारणाय अधितन्त्रि/अनधितन्त्रि क्रियाविधिः।

4. समुचितसमितीभिः समयेन व्यथानां निवारणम्।

विकल्पाः –
अ. उपरि निर्दिष्टाः सर्वे
आ. उपरि निर्दिष्टेषु ये केचित् त्रयः
इ. उपरि निर्दिष्टेषु यौ कौचिद् द्वौ
ई. उपरि निर्दिष्टेषु यः कोऽपि एकः
उ. उपरि निर्दिष्टेषु न कोऽपि

Year	No. of grievances appealed	No. of grievances redressed	Average time for grievance redressal in number of days
वर्षम्	प्रार्थितानां व्यथानां सङ्ख्या	दूरीकृतानां व्यथानां सङ्ख्या	कतिषु दिनेषु व्यथा दूरीकृता इत्यस्य प्रतिशतं मध्यमानप्रमाणम्
Documents:			
Minutes of the meetings of student redressal committee, prevention of sexual harassment committee and Anti Ragging committee.			
छात्रव्यथानिवारणसमितेः, आन्तरिकपरिवादसमितेः, लैङ्गिकोत्पीडनस्य निवारणसमितेः, आधर्षणविरोधिसमितेश्च कार्यवृत्तानि।			

5.2.1 Percentage of placement of outgoing students during the last five years **(05)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तोद्योगानाम् अन्तिमवर्षच्छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम्।

5.2.1.1: Number of outgoing students placed year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु प्राप्तोद्योगानाम् छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या

Year	Number of students placed	Name of the employer with contact details	Package received	Program graduated from
वर्षम्	प्राप्तोद्योगानां छात्राणां सङ्ख्या	सम्पर्कविवरणसहितम् नियोजकस्य नाम	प्राप्तं धनम्	उपाधिप्राप्तिस्थानम्

5.2.2 Percentage of student progression to higher education (previous graduating batch) (Latest completed academic year data) **(10)**

उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम् (पूर्वतनं स्नातकवर्गम् आश्रित्य) (सद्यः समाप्तशैक्षिकवर्षस्य दत्तांशः)

5.2.2.1: Number of outgoing students progressing to higher education

उच्चतरकक्ष्याः प्रति अग्रेसराणां छात्राणां सङ्ख्या

Name of students enrolling into higher education	Program graduated from	Department graduated from	Name of institution joined	Name of programme admitted to
उच्चतरकक्ष्यासु (पूर्वतनं स्नातकवर्गम् आश्रित्य) प्रगतिं प्राप्तवतां छात्राणां नामानि	स्नातकानां संस्था	स्नातकानां विभागः	पञ्जीकृतसंस्था	पञ्जीकृतकार्यक्रमस्य नाम

5.2.3 Percentage of students qualifying in state/ national/ international level examinations during the last five years (eg: NET/SLET/ TOEFL/Civil Services/State government examinations) **(10)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्रस्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां प्रतिशतं प्रमाणम् (उदा.नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

5.2.3.1: Number of students qualifying in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil services/ State

government examinations) year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु समुत्तीर्णानां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्- टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)
5.2.3.2: Number of students appearing in state/ national/ international level examinations (eg: NET/SLET/TOEFL/ Civil Services/ State government examinations) year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु राज्य/राष्ट्र/अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु परीक्षासु भागं गृहीतवतां छात्राणां वार्षिकी सङ्ख्या (उदा-नेट्-स्लेट्-टोफेल्-नागरिकसेवा-राज्यसर्वकारपरीक्षाः)

Year	**Registration number/roll number for the exam**	**Name of students selected/ qualifying**						
वर्षम्	पञ्जीकरणसङ्ख्या	उत्तीर्णच्छात्राणां नामानि						
		NET	**SLET**	**GRE**	**TOEFL**	**Other equivalent examination**	**Civil Services**	**State government examinations**
		नेट्	स्लेट्	जी.आर्.इ	टोफेल्	अन्यपरीक्षाः	नागरिकसेवा	राज्यसर्वकारपरीक्षाः
Total								**Grand Total**
	Instruction: Please do not include individual university's entrace examination.							

5.3.1 Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities at Inter-university, State/ national/international level (award for a team event should be counted as one) during the last five years **(05)**
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्तर्विश्वविद्यालय-राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्ट-योग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां सङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

5.3.1.1: Number of awards/medals for outstanding performance in sports/cultural activities atInter-university, State/ national/international level (award for a team event should be counted as one) year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अन्तर्विश्वविद्यालय-राज्य-राष्ट्र-अन्ताराष्ट्र-स्तरीयासु क्रीडा-सांस्कृतिकचर्यासु अत्युत्कृष्टयोग्यताम् अभिलक्ष्य प्राप्तानां पुरस्काराणां/पदकानां वार्षिकी सङ्ख्या। (गणस्य पुरस्कारः एकपुरस्कारत्वेन गण्यते)

Year	**Name of the award/ medal**	**National/ International**	**Sports/ Cultural**	**AADHAR / Student ID number**	**Name of the student**
वर्षम्	पुरस्कारस्य/पदकस्य नाम	राष्ट्रियः/अन्ताराष्ट्रियः	क्रीडाः/सांस्कृतिकः	छात्रस्य/छात्राया ई-पत्रसङ्केतः/आधार-सङ्ख्या	छात्रस्य नाम

5.3.3 Average number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level per year (05)
प्रतिवर्षं संस्थया आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां सङ्ख्यायाः मध्यमानप्रमाणम्

5.3.3.1: Number of sports and cultural activities / competitions organised at the institution level year-wise during the last five years
विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आयोजितानां क्रीडा-सांस्कृतिकगतिविधीनां/ स्पर्धानां वार्षिकी सङ्ख्या

Year	**Name of the activity**
वर्षम्	कार्यक्रमस्य नाम

5.4.2 Alumni contribution during the last five years (Amount in Rupees) (04)

Options:
A.≥ 1.00 Lakhs
B.Rs. 75,000/- to 1.00 Lakhs
C.Rs. 50,000/- to Rs. 75,000/-
D.Rs. 25,000/- to Rs. 50,000/-
E.Less than Rs. 25,000/-

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु पूर्वच्छात्रसङ्घेन प्रदत्तम् वित्तीयं योगदानम्-(रूप्यकेषु)

विकल्पाः
अ. ≥ १.०० लक्षाः
आ. रू. ७५,०००/- तः१.०० लक्षपर्यन्तम्
इ. रू. ५०,०००/- तःरू. ७५,०००/-पर्यन्तम्
ई. रू. २५,०००/- तःरू. ५०,०००/-पर्यन्तम्
उ. रू. २५,०००/-अपेक्षया न्यूनम्

Name of the alumnus/ alumni association	**AADHAR / PAN**	**Year of graduation**	**Year of contribution**	**Quantum of contribution (INR in lakhs)**
पूर्वच्छाात्रस्य/पूर्वच्छात्रसङ्घस्य नाम	आधार-सङ्ख्या/PAN	पदवीप्रप्तिवर्षम्	वित्तप्रदत्तवर्षम्	वित्तीययोगदानस्य परिमाणम् (लक्षशः)

6. Governance, Leadership and Management (100)

प्रशासनं नेतृत्वं प्रबन्धनं च
6.2 Strategy Development and Deployment (10)
व्यूहविकासः नियोजनं च
6.2.3 Implementation of e-governance in areas of operation (04) 1. Administration 2. Finance and Accounts 3. Student Admission and Support 4. Examination Options: A. All 4 of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any 1 of the above E. None of the above

क्रियान्वयनक्षेत्रेषु ई-प्रशासनस्य नियोजनम्

1. प्रशासनम्
2. वित्तं,लेखाश्च
3. छात्राणां प्रवेशः, प्रोद्बलनं च
4. परीक्षा

विकल्पाः -

अ. उपर्युक्तेषु सर्वे चत्वारः

आ. उपर्युक्तेषु केचन त्रयः

इ. उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ

ई. उपर्युक्तेषु कश्चन एकः

उ.उपर्युक्तेषु न कोऽपि

Areas of e governance	Year of implementation	Link of relevant website/ document
वैद्युतप्रशासनस्य क्षेत्राणि	नियोजनस्य वर्षम्	उपयुक्तस्य अभिलेखानाम् अन्तर्जालसंकेतानां च सन्धानम्
Planning and Development		
योजना विकासश्च		
Administration		
प्रशासनम्		
Finance and Accounts		
वित्तं लेखाश्च		
Student Admission and Support		
छात्राणां प्रवेशसाहाय्यं च		
Examination		
परीक्षा		

6.3.2 Percentage of teachers provided with financial support to attend conferences/ workshops and towards membership fee of professional bodies during the last five years (06)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय, व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च वित्तीयसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।

6.3.2.1: Number of teachers provided with financial support to attend conferences/ workshops and towards membership fee of professional bodies during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु सङ्गोष्ठीषु/कार्यशालासु भागग्रहणाय,व्यावसायिकनिकायेषु सदस्यताशुल्कनिमित्तञ्च आर्थिकसहायतां प्राप्तवताम् अध्यापकानां सङ्ख्या।

Year	**Name of teacher**	**PAN**	**Name of conference/ workshop attended for which financial support provided**	**Name of the professional body for which membership fee is provided**	**Amount of support**
वर्षम्	प्राध्यापकस्य नाम	PAN	संगोष्ठ्याः कार्यशालायाः नाम यत्र भागग्रहणाय आर्थिकं साहाय्यं प्रदत्तम्	व्यावसायिकसंस्थानस्य नाम (यत्कृते सदस्यताशुल्कं प्रदत्तम्)	आर्थिकसहायराशिः

6.3.3 Average number of professional development / administrative training Programmes organized by the university for teaching and non teaching staff during the last five years **(06)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजिताः कार्यक्रमाः।

6.3.3.1: Total number of professional development / administrative training Programmes organized by the Institution for teaching and non teaching staff year-wise during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु शिक्षकाणां वृत्तिविकासार्थं, शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणार्थञ्च विश्वविद्यालयेन समायोजितानां कार्यक्रमाणां वार्षिकी सम्पूर्णा सङ्ख्या।

Year	**Title of the professional development program organised for teaching staff**	**Title of the administrative training program organised for non-teaching staff**	**Dates (from-to)**	**No. of participants**
वर्षम्	शिक्षकाणां व्यावसायिकविकासार्थम् आयोजितकार्यक्रमस्य शीर्षकम्।	शिक्षकेतरकर्मचारिणां प्राशासनिकप्रशिक्षणकार्यक्रमस्य शीर्षकम्।	तिथिः (--------तः--------- पर्यन्तम्)	भागग्राहिणां सङ्ख्या

6.3.4 Percentage of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes during the last five years **(06)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अभिविन्यासपाठ्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां प्रतिशतं प्रमाणम्।

6.3.4.1: Number of teachers attending professional development Programmes, viz., Orientation Programme, Refresher Course, Short Term Course, Faculty Development Programmes during the last five years

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु अभिविन्यासपाठ्यक्रम-पुनश्चर्यापाठ्यक्रम-स्वल्पकालिकपाठ्यक्रम-अध्यापकविकासकार्यक्रमादिवृत्तिविकासकार्यक्रमेषु भागग्राहिणाम् अध्यापकानां सङ्ख्या।

Year	**Name of teachers who attended the prograamme**	**Title of the professional development program**	**Date and Duration (from – to)**
वर्षम्	कार्यक्रमे भागग्राहिणां प्राध्यापकानां नाम	व्यावसायिकविकासार्थम् आयोजितकार्यक्रमस्य शीर्षकम्।	तिथिः (--------------तः---- -----पर्यन्तम्)

6.4.2 Funds / Grants received from government bodies during the last five years for development and maintenance of infrastructure (not covered

under Criteria III and V)   (INR in Lakhs) (06)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासायअनुरक्षणाय च सर्वकारीयनिकायेभ्यः प्राप्तधनम्/ अनुदानम् (यदि तृतीये पञ्चमे चनिकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशः रूप्यकेषु)

6.4.2.1: Total Grants received from government bodies for development and maintenance of infrastructure (not covered under Criteria III and V) year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

६.४.२.१. विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासाय अनुरक्षणाय च सर्वकारीयनिकायेभ्यः प्रतिवर्षम् अनुदानस्य वार्षिकः योगः (यदि तृतीये पञ्चमे च निकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशःरूप्यकेषु)

Year	**Name of the Government agencies**	**Purpose of the Grant**	**Funds/Grants received (INR in lakhs)**	**Link to Audited Statement of Accounts reflecting the receipts**
वर्षम्	**सर्वकारीयाभिकरणानां नामानि**	**अनुदानस्य हेतुः**	**प्राप्तम् आर्थिकं साहाय्यम् अनुदानं वा (लक्षशः रूप्यकेषु)**	**व्ययपत्रं सूचयतः अङ्केक्षितलेखापत्रस्य सन्धानम्**

6.4.3 Funds / Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropists during the last five years for development and maintenance of infrastructure (not covered under Criteria III and V)   (INR in Lakhs) **(08)**

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु आधारभूतसंरचनायाः विकासाय अनुरक्षणाय च असर्वकारीयनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, समाजसेविभ्यः च प्राप्तधनम्/ अनुदानं गृहीतम् (यदि तृतीये पञ्चमे च निकषे न अन्तर्भूतम्) (लक्षशः रूप्यकेषु)

6.4.3.1: Total Grants received from non-government bodies, individuals, philanthropists year-wise during the last five years (INR in Lakhs)

विगतेषु पञ्चसु वर्षेषु असर्वकारीयनिकायेभ्यः, व्यक्तिभ्यः, समाजसेविभ्यः च प्रतिवर्षं गृहीतस्य अनुदानस्य वार्षिकः योगः (लक्षशः रूप्यकेषु)

Year	**Name of the non government funding agencies/ individuals**	**Funds/ Grants received (INR in lakhs)**	**Initiative**
वर्षम्	असर्वकारीयनिकायानां व्यक्तीनां वा नामानि	प्राप्तधनम्/ अनुदानं गृहीतम् (लक्षशः)	उपक्रमः

6.5.2 Quality assurance initiatives of the institution include: (08) 1. Regular meeting of Internal Quality Assurance Cell (IQAC); 2. Timely submission of Annual Quality Assurance Report (AQAR) to NAAC; 3. Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action 4. Participation in NIRF 5. UGC Recognition for any other Academic Excellence or any other quality audit recognized by state, national agencies. Options: A. Any 4 of the above B. Any 3 of the above C. Any 2 of the above D. Any 1 of the above E. None of the above

संस्थायाः गुणवत्ताश्वासनोपक्रमेषु अन्तर्भूताः सन्ति -

1. आ.गु.आ.केन्द्रस्य नियमितमुपवेशनम्,
2. रा.मू.प्र.परिषदे समयेन वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनसमर्पणम्।
3. शैक्षिकं प्राशासनिकं लेखापत्रम्, अनुगतक्रियाणामुपक्रमणम्।
4. राष्ट्रियसांस्थानिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम्।
5. विश्वविद्यालयानुदानायोगेन मान्यताप्राप्तः यः कश्चन शैक्षिकोत्कर्षः अथवा राष्ट्र/राज्य-अभिकरणैः मान्यताप्राप्तं किमपि गुणावत्ताङ्केक्षणम्।

विकल्पाः-

(अ) उपर्युक्तेषु केचन चत्वारः

(आ) उपर्युक्तेषु केचन त्रयः

(इ) उपर्युक्तेषु कौचन द्वौ

(ई) उपर्युक्तेषु कश्चन एकः

(उ) उपर्युक्तेषु न कोऽपि

Year	**AQARs prepared/ submitted. (Yes /No)**	**Academic Administrative Audit (AAA) and initiation of follow up action**	**Participation in NIRF. (Yes /No)**	**ISO Certification. (Yes /No)**	**NBA or any other certification received. (Yes /No)**
वर्षम्	वार्षिकगुणवत्ताप्रत्यायनप्रतिवेदनं सज्जीकृतं/ समर्पितम्।	शैक्षिकं प्राशासनिकं च लेखापत्रम् अनुगतक्रियाणामुपक्रमणं च।	राष्ट्रियसांस्थानिकश्रेणिकरूपरेखायां भागग्रहणम्।	राष्ट्रियमानकसङ्घटनस्य प्रमाणपत्रम्।	प्राप्तमन्यत् प्रमाणपत्रम्।

Declaration by the Head of the Institution

I certify that the data included in this Self-Study Report (SSR) are true to the best of my knowledge.

This SSR is prepared by the institution after internal discussions, and no part thereof has been outsourced.

I am aware that the Peer Team will validate the information provided in this SSR during the peer team visit.

Signature of the Head of the institution with seal:

Place:

Date:

Section C: Appendices

1. Glossary and Notes

2. Abbreviations

08. Glossary

शब्दसूची

English word	Sanskrit Word
Abbreviations	संक्षिप्ताक्षराणि
Ability	दक्षता
Abroad	विदेशे
Academic	शैक्षिकम्
Academic and Administrative Audit	शैक्षिकीप्राशासनिकीचलेखापरीक्षा
Academic auditing	शैक्षिकलेखापत्रम्
Academic calendar,	शैक्षिकपञ्चाङ्गम्
Academic environment	शैक्षिकपरिवेशः
Academic flexibility,	शैक्षिकनमनीयता
Academic programme	शैक्षिककार्यक्रमः
Academic staff development programmes	शैक्षिककर्मचारिणांविकासकार्यक्रमाः
Academically recharge	शैक्षिकदृष्ट्याउपोद्बलनम्
Academician	शैक्षिकविशेषज्ञः
Educationist	शिक्षावित्
Acceptance	स्वीकृतिः

Access	अभिगमः
Accountability	उत्तरदायित्वम्
Accreditation	प्रत्यायनम्
Accreditation outcome	प्रत्यायनपरिणामः
Achieving academic excellence.	शैक्षिकोत्कर्षोपलब्धिः
Achieving learning outcomes	अधिगमपरिणामोपलब्धिः
Acquired	अधिगतम्
Across the country	समग्रदेशे
Action	क्रिया
Activity	गतिविधिः
Additional course	अतिरिक्तपाठ्यक्रमः
Skill-oriented	कौशलोन्मुखम्
Add-on course	अनु-योजकपाठ्यक्रमः
Adequacy	पर्याप्तता
Adjunct	अनुसम्बद्धः
Administered mechanism	प्रयुक्तकार्यतन्त्रम्
Administration	प्रशासनम्
Administrative	प्राशासनिकम्

Administrative staff	प्रशासनिककर्मचारी
Admission	प्रवेशः
Adopted	अङ्गीकृतम्
Adapted	अनुकूलितम्
Advanced diploma level	प्रगतपदविकास्तरः
Advanced learner	प्रगताधिगन्ता
Advisor	परामर्शकः
Affiliated	सम्बद्धः
Affiliating	सम्बद्धकः
Agency	अभिकरणम्
Agriculture	कृषिः
Aided programme	अनुदानितकार्यक्रमः
Aim	लक्ष्यम्
Objective	उद्देश्यम्
Aligned	अनुबन्धि
Allied organisation	अनुबन्धिसंस्था
Allocated	आवण्टितम्
Alternate life style	वैकल्पकीजीवनशैली
Alumni	पूर्वच्छात्रः

Alumni profiles	पूर्वच्छात्रविवरणिका
Ambience	परिवेशः
Ambience of creativity	सर्जनात्मकपरिवेशः
Ambulance	रुग्णवाहिका
Knowledge system	ज्ञानप्रणाली
Ancient scripture	प्राचीनग्रन्थः
Animal husbandry	पशुसंवर्धनम्
Annual quality assurance report	वार्षिकगुणवत्ताश्वासनप्रतिवेदनम्
Annual system	वार्षिक- प्रणाली
Appeal	पुनर्विचारयाचिका
Application	आवेदनम्/विनियोगः
Framework	रूपरेखा
Approach	उपागमः
Feedback	प्रतिपुष्टिः
Values	मूल्यानि
Art	कला
Aspects of life and behavior.	जीवनस्यव्यवहारस्यचपक्षाः
Assessment	मूल्याङ्कनम्
Assessment process	मूल्याङ्कनप्रक्रिया

Assistant professor	सहायकाचार्यः
Associate professor	सहाचार्यः
Associated	सहयोजित
Attendance capture	उपस्थितिग्रहणम्
Attendance sheet	उपस्थितिपत्रम्
Auditorium	सभागारः
Authority	प्राधिकारी
Authoritative body	प्राधिकारिनिकायः
Autonomous	स्वायत्तम्
Autonomy	स्वायत्तता
Avenue	अवसरः
Banking system	वित्तकोशव्यवस्था
Batches of students having graduated	प्राप्तोपाधीनांछात्राणांगणः
Benchmark	उत्कृष्टगुणमानम्
Best practice	सर्वोत्तमपरिपाटी
Blended learning	समन्विताधिगमः
Bridge course	सेतुपाठ्यक्रमः
Broadly focus	विशद्यकेन्द्रीकरणम्

CGPA Cumulative Grade Point Average	- सञ्चितश्रेण्यङ्कसाधारणमानम्(सश्रेसा)
Cafeteria Approach	चयनस्वातन्त्र्योपागमः
Capability	सामर्थ्यम्
Carbon neutrality	ऐकान्तिकताटस्थ्यम्
Category	कोटिः
Central Board of Secondary Education(CBSE)	केन्द्रीयमाध्यमिकशिक्षामण्डलम्(के.मा.शि.म)
Central university	केन्द्रीयविश्वविद्यालयः
Excellence	उत्कर्षः
Choice Based Credit System (CBCS)	विकल्पाधारितश्रेयोऽङ्कप्रणाली
Civic sense	नागरिकप्रज्ञा
Civil society	नागरिकसमाजः
Climate change	जलवायुपरिवर्तनम्
Co-chairman	उपाध्यक्षः
Collaborate	सहयोगिकरणम्
Collaboration	सहयोगः
Collaborative research	सहकारिअनुसन्धानम्

Combination	संयोगः
Combined	सम्मिलितम्
Commensurate	अनुरूपम्
Comment	टिप्पणी
Commission	आयोगः
Committee	समितिः
Common Entrance Test	सामान्यप्रवेशपरीक्षा
Communication skill	सम्प्रेषणकौशलम्
Comparative aesthetics	तुलनात्मकंसौन्दर्यशास्त्रम्
Comparative philosophy	तुलनात्मकंदर्शनम्
Comparative Literature	तुलनात्मकंसाहित्यम्
Comparative Linguistics	तुलनात्मकंभाषाशास्त्रम्
Compiling	संचयनम्
Component	घटकः
Unit	एकांशः
Composite culture	सम्मिश्रसंस्कृतिः
Computation	सङ्ख्यायनम्
Computational linguistics	सङ्गणकीयभाषाशास्त्रम्
Computational Sanskrit	सङ्गणकीयसंस्कृतम्

Computer science	सङ्गणकविज्ञानम्
Computer-aided teaching learning material	सङ्गणकसहकृतशिक्षणाधिगमसामग्री
Concern	चिन्ता
Concrete referent	मूर्तनिर्देश्यः
Consolidated	समाकलितम्
Consonance	आनुरूप्यम्
Consultancy	परामर्शः
Consultative Committee	परामर्शदातृसमितिः
Consulted	परामृष्टम्
Contemporary	समकालिकम्
Context	सन्दर्भः
Contextual framework	सान्दर्भिकरूपरेखा
Improvement of quality	गुणवत्तायाःविकासः
Professional development	वृत्तिपरकसामर्थ्यविकासः
Continuously	सततम्
Continuously evaluate the performance of teachers	अध्यपकानांकार्यनिष्पादनस्यमूल्याङ्कनंसततंकुर्यात्
Contract basis	संविदाऽऽधारेण

Contribute	योगदानंकरोतु
Contribution	योगदानम्
Conventional face-to-face mode	पारम्परिकीप्रत्यक्षप्रणाली
Cooperation	सहकारः
Co-ordination	संयोजनम्
Coordinator of the steering committee	संचालनसमितेःसंयोजकः/ समायोजकः
Copyright	कृतिस्वाम्यम्
Core competencies	प्रधानसामर्थ्यानि
Core universal values	प्रधानानिसार्वभौममूल्यानि
Core values	प्रधानमूल्यानि
Council	परिषद्
Counselling	मन्त्रणम्
Course	पाठ्यक्रमः
Course outlines	पाठ्यक्रमरूपरेखा
Course in Emerging Area	उदयमानक्षेत्रेपाठ्यक्रमः
Creation of harmony	साम्मनस्यकरणम्
Creative and entrepreneurial	सर्जनात्मकम्उद्यमशीलं

Creative way	सर्जनात्मकमार्गः
Creative writing	सर्जनात्मकलेखनम्
Criteria	निकषः
Criteria-wise Inputs	निकषानुसारिनिविष्टिः
Cultivation	संवर्धनम्
Cultivation of traditional knowledge	पारम्परिकज्ञानप्रणाल्याःसंवर्धनम्
Cultural and educational backgrounds.	सांस्कृतिकीशैक्षिकीचपृष्ठभूमिः
Cultural consciousness	सांस्कृतिकीचेतना
Cultural heritage	सांस्कृतिकरिक्थम्
Curricular Aspects	पाठ्यचर्यापक्षाः
Curricular reform	पाठ्यचर्यापरिष्काराः
Curricular transaction	पाठ्यचर्याक्रियान्वयनम्
Curriculum	पाठ्यचर्या
Curriculum update	पाठ्यचर्याद्यतनीकरणम्
Curriculum design	पाठ्यचर्यासंरचना
Curriculum Design and Development	पाठ्यचर्यायाःसंरचनाविकासश्च
Curriculum enrichment	पाठ्यचर्यासंवर्धनम्

Curriculum-extension interface	पाठ्यक्रमस्यविस्तारक-माध्यमः
Dean	सङ्कायप्रमुखः
Debate	वादः
Decade	दशकम्
Declaration	उद्घोषणा
Deemed university	मानितविश्वविद्यालयः
Definition	लक्षणकरणम्
Demand ratio	अभियाचनाऽनुपातः
Demonstrate	प्रदर्शनम्
Deputy adviser	उप-परामर्शकः
Descriptor	वर्णयिता
Desideratum	अपरिहार्यम्
Design	संरचना
Designated group	नियोजितगणः
Designed	संरचितम्
Desirable	अपेक्षितम्/ऐच्छिकम्
Desirable steps	अपेक्षितसोपानानि/ऐच्छिकसोपानानि
Deterioration of moral values	नैतिकमूल्यानांह्रासः
Developing	विकासशीलः

Development	विकासः
Development of Indian culture	भारतीयसंस्कृतेःविकासः
Devices	उपकरणानि
Differential weightages	विभाजकाधिमानम्
Differently abled Persons	अन्यथाशक्तजनाः
Diploma	पदविका
Diploma Programmes	पदविका-कार्यक्रमाः
Director	निदेशकः
Disability	अशक्तता
Disadvantaged	वञ्चित
Discipline	शास्त्रम्
Disintegration	विभेदः
Disseminating knowledge.	ज्ञानस्यप्रसारः
Dissertation	शोधप्रबन्धः
Distance education	दूरशिक्षा
Distance education council	दूरशिक्षापरिषद्
Distance Education Bureau (DEB)	दूरशिक्षाब्यूरो
Distance education	दूरशिक्षाकार्यक्रमाः

programmes (dep)	
Distance mode	दूरमाध्यमः
Diversity	वैविध्यम्/ विविधता
Divided	विभक्तम्
Division	विभागः/ विभाजनम्
Document	प्रलेखः
Domain	क्षेत्रम्
Draft	लेखप्राग्रूपम्
Drawn	स्वीकृतम्
Dual degree	उपाधियुगलम्
Duly approved constituent unit	यथानियमम्अनुमोदितम्अङ्गीभूतघटकम्
Duration	अवधिः
Dynamic	क्रियाशीलः
E- texts	वैद्युतग्रन्थाः
E-books	वैद्युतपुस्तकानि
Economically weaker sections	आर्थिकदृष्ट्यादुर्बलवर्गाः
Economics	अर्थशास्त्रम्
E-contents	वैद्युत-विषयाः
Educational delivery	शैक्षिकंवितरणम्

Educational technology	शैक्षिकप्रविधिः
Effective ambience	प्रभाविपरिवेशः
Effective leadership	प्रभाविनायकत्वम्
Effectiveness	प्रभावः
Efforts	प्रयत्नाः
Elaboration	विस्तरः
E-learning	वैद्युताधिगमः
Electronic	वैद्युतम्
Electronic data management	वैद्युतदत्तांशप्रबन्धनम्
Electronic medium.	वैद्युतमाध्यमः
Element	तत्त्वम्
Emergency care facility	आकस्मिकयोगक्षेमसौविध्यम्
Emerging areas	उदयमानक्षेत्राणि
Emerging global scenario	उदयमानःवैश्विकसन्दर्भः
Eminent	विशारदः
Empanel	सूची
Emphasis	बलप्रदानम्
Emphasizes community services	सामुदायिकसेवायाबलप्रदानम्

Employer	नियोजकः
Employee	नियोजितः
Enabling	सामर्थ्योत्पादकम्
Encounter	सम्मुखीकृतम्
Encouragement	प्रोत्साहनम्
Energy conservation	ऊर्जस्संरक्षणम्
Engagement with the Allied Agencies	सम्बद्धाभिकरणैःसहसम्बन्धः
Enhancing the competency of students	छात्राणांसामर्थ्यस्यविकासः
Enlisted by the UGC	वि.अ.आद्वारासूचीकृतम्
Enriched	संवर्धितम्
Enrichment courses	संवर्धनपाठ्यक्रमाः
Ensure	निश्चितीकरणम्
Entire	सम्पूर्णम्/ समग्रम्
Entrance test	प्रवेशपरीक्षा
Environment consciousness	पर्यावरणजागरणम्
Environment friendly	पर्यावरणानुकूलम्
Equipment	उपकरणानि

Establishment	प्रतिष्ठापनम्
Ethos	अन्तःसत्त्वम्
Evaluation	मूल्याङ्कनम्
Evaluation blue print	मूल्याङ्कनपूर्णप्रारूपम्
Evaluation process	मूल्याङ्कनप्रक्रिया
Evaluation protocol of the programme.	कार्यक्रमस्यमूल्याङ्कनक्रमविवृतिः
Evolved	आविर्भूतम्
Downloaded	अवाहृतम्
Uploaded	समायोजिता
Evolving	उद्भूतम्/ उद्धृतम्/ विकसितम्/उदयमानम्
Examination Board	परीक्षामण्डलम्
Examination material	परीक्षासामग्री
Examination process	परीक्षाप्रक्रिया
Excellence	उत्कर्षः
Exchange	विनिमयः
Executive Committee	कार्यनिर्वाहकसमितिः
Executive summary	कार्यनिर्वाहिसारांशः
Exercise	अभ्यासः

Expansion	विस्तरः
Experts in specialized areas	विशिष्टक्षेत्रेषुविशेषज्ञाः
Explored	गविष्टम्
Expression	अभिव्यक्तिः
Extension activities	विस्तारगतिविधयः
Institutional Social Responsibility (ISR)	संस्थायाःसामाजिकोत्तरदायित्वंच
External	बाह्यम्
External audit	बाह्यलेखापरीक्षा
External peer evaluation	बाह्यंप्रवरमूल्याङ्कनम्
External registration of students	छात्राणांबाह्यपंजीकरणम्
Extra- curricular	पाठ्येतरचर्या
Facilities	सौविध्यानि
Facilities of Yoga Training Centre	योगप्रशिक्षणकेन्द्रसौविध्यानि
Faculty	अध्यापकाः
Faculty and non-teaching	अध्यापकाःअध्यापकेतरेच
Faculty empowerment strategy	अध्यापकसशक्तीकरणव्यूहनम्
Faculty exchange programmes	अध्यापकविनिमयकार्यक्रमाः

Faculty members	अध्यापकवर्गः
Farming land	कृषिभूमिः
Fee structure	शुल्कसंरचना
Fee structure and other financial implications	शुल्कसंरचनाअन्याःवित्तीयनिहितार्थाः
Feedback	प्रतिपुष्टिः
Feedback system	प्रतिपुष्टि-प्रणाली
Feeding institutions	पोषकसंस्थाः
Finalized	अन्तिमंप्रारूपम्
Finance	वित्तम्/अर्थः
Financial implications	वित्तीयनिहितार्थाः
Financial management	वित्तीयप्रबन्धनम्/निर्वहणम्
Financial resources.	वित्तीयसंसाधनानि
Focus	केन्द्रम्
Focus of Assessment	मूल्याङ्कनस्यकेन्द्रम्
Focuses	दृष्टिः/ अवधानम्/ केन्द्रीकरणम्
Formal agreement	औपचारिकसहमतिः
Formal mechanism	औपचारिकंकार्यतन्त्रम्
Former Vice chancellor,	पूर्वकुलपतिः

Forms	प्रकाराः
Formulating	संविन्यसनम्
Fostered	संवर्धितम्
Fostering Global Competencies	वैश्विकदक्षतायाःसंवर्धनम्
Framework	रूपरेखा
Fraternity	भ्रातृभावः
From time to time	कालेकाले
Functioning	कार्यनिरतः
Gather data	दत्तांशसङ्ग्रहणम्
Gauge the knowledge and skills	ज्ञानकौशलयोःमानम्
Gender disparities	स्त्रीपुंसभिदा
Gender equity	स्त्रीपुंससमानता
General Council	प्रधानपरिषद्
Generic result processing	सामान्यफलितांशप्रक्रिया
Genuine idea of globalization	प्रामाणिकःवैश्वीकरणविचारः
Global	वैश्विकम्
Global competencies	वैश्विकसामर्थ्यानि
Global trend	वैश्विकप्रवृत्तिः

Goals	लक्ष्यानि
Goals and mission of the institution	संस्थायाःलक्ष्यानिअन्तर्दृष्टिश्च
Good practices	उत्तमाभ्यासाः/ उत्तमाआचाराः/ उत्तमाःपरिपाट्यः
Good Governance	उत्तमंशासनम्
Governance, Leadership and Management	शासनं, नायकत्वं, प्रबन्धनंच
Governing the programme	कार्यक्रमस्यशासनम्
Governmental agency	सर्वकारीयाभिकरणम्
Grade	श्रेणी
Grade points	श्रेण्यङ्काः
Grade sheet	श्रेणीपत्रम्
Graduate attributes	स्नातकगुणलक्षणानि
Grievance Redressal Cell	परिदेवननिवारणप्रकोष्ठः
Guidance	मार्गदर्शनम्
Guidance cell	मार्गदर्शनकेन्द्रम्
Guidelines	मार्गनिर्देशकसूत्राणि
Guidelines of the regulatory bodies	नियन्त्रणमण्डलीनांमार्गदर्शकसूत्राणि
Gymnasium	व्यायामशाला

Health centre	स्वास्थ्यकेन्द्रम्
Heritage museum	पारम्परिकवस्तूनांसङ्ग्रहालयः
Higher education	उच्चतरशिक्षा
Higher order skill development programmes	उच्चस्तरीयकौशलविकासकार्यक्रमाः
Institutions of Higher Studies in Sanskrit (IHSS)	संस्कृतस्यउच्चतराध्ययनसंस्थाः
Highest qualification	अत्युच्चतमशैक्षिकयोग्यता
Hilly area	गिरिप्रदेशः
Holistic development	समग्रविकासः
Hopefully	आशादायकम्
Horizontal mobility/Movement	सम-प्रसरणम्
Human resources development centre	मानवसंसाधनविकासकेन्द्रम्
Human resources	मानवसंसाधनानि
Ideals of human life.	मानवजीवनस्यआदर्शाः
Identified	अभिज्ञातम्
Imbibe	आत्मसात्करणम्
Impact of globalization	वैश्वीकरणस्यप्रभावः
Implementation	क्रियान्वयनम्

Implemented	क्रियान्वितम्
Implicit goal of Sanskrit Universities	संस्कृतविश्वविद्यालयानाम्अन्तर्णिहितंलक्ष्यम्
Improvement	विकासः, अभिवृद्धिः
Incentives for preparation	संसिद्धताहेतोःप्रोत्साहकानि
Inculcating a Value System	मूल्यप्रणाल्याःआचरणम्हृदयङ्गमीकरणम्/आत्मसात्करणम्
Independent	स्वतन्त्रम्
Indian knowledge systems	भारतीयज्ञानप्रणाली
Indic studies	भारतीयाध्ययनानि
Indicators	सूचकाः
Indigenous knowledge System	देशजज्ञानप्रणाली
Induction programme	परिचयात्मककार्यक्रमाः
Industry	औद्योगिकी
Informal arrangements	अनौपचारिकव्यवस्था
Information	सूचना/ ज्ञानम्
Information and communication technology	सूचनासम्प्रेषणप्रद्यौगिकी
Infrastructural facilities	अवसंरचना-सौविध्यानि
Infrastructure	अवसंरचना
Infrastructure and Learning	अवसंरचनाअधिगमसंसाधनानिच

Resources	
Initiatives	उपक्रमाः
Inmates	निवासिनः, अन्तेवासिनः
Innovation	नवाचाराः
Innovations and Best Practices	नवाचाराःसर्वोत्तमपरिपाट्यःच
Innovative courses	नवाचारपाठ्यक्रमाः
Innovative evaluation process	नवाचारमूलक-मूल्याङ्कन-प्रक्रिया
Input	निविष्टिः
Institutional Eligibility for Quality Assessment (IEQA)	गुणात्मकमूल्याङ्कनायसांस्थायाःअर्हता
Institutional functioning	संस्थानिकंकार्यकरणम्
Institutional measures	संस्थानिकोपायाः
Resource mobilization	संसाधनसङ्ग्रहः
Institutional social responsibility (ISR)	संस्थयाःसामाजिकोत्तरदायित्वम्
Institutional vision	संस्थायाःअन्तर्दृष्टिः
Institutional website	संस्थायाःजालस्थानम्
Institutional webpage	संस्थायाःजालपुटम्
Institutionalization of quality	गुणवत्तायाःसांस्थानिकीकरणम्

Instrumental	साधनीभूतम्
Examination Reforms	परीक्षापरिष्करणानि
Integrated masters	समेकीकृत-आचार्यः
Integrated Ph.D.	समेकीकृत-विद्यावारिधिः
Interaction	अन्तःक्रिया
Interactive	अन्तःक्रियात्मकम्
Inter-departmental research	अन्तर्विभागीयानुसन्धानम्
Inter-disciplinary	अन्तश्शास्त्रीय
Internal stakeholders	अन्तरिकाःहितधारकाः
External stakeholders	बाह्याःहितग्राहिणः
Internal Quality Assurance Cell (IQAC)	आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनप्रकोष्ठम्
Internal Quality Assurance System (IQAS)	आन्तरिकगुणवत्ताश्वासनव्यवस्था
Internalisation	आभ्यन्तरीकरणम्
International professional body	अन्ताराष्ट्रियवृत्तिपरकमण्डलम्
International standards.	अन्ताराष्ट्रियमानदण्डः
Internship	प्रशिक्षुता
Intervening period	मध्यवर्तिकालः

Interview	साक्षात्कारः
Introduction	प्रस्तावना
Introduction and use of quality materials	गुणात्मकोपकरणानांप्रस्तावनाउपयोगःच
Introspection	अन्तर्वीक्षणम्
Involving	भागग्राहिता
Information Technology infrastructure	सूचना-प्रविध्यवसंरचना
Job oriented	उद्योगोन्मुखम्
Judgement	न्यायनिर्णयः
Jurisdiction	अधिकारव्याप्तिः
Justice	न्याय्यम्
Key aspects	प्रधानपक्षाः
Knowledge	ज्ञानम्
Language laboratory	भाषाप्रयोगशाला
Law	विधिः
Leadership	नायकत्वम्
Leading to both traditional and modern degrees	परम्परागतानाम्आधुनिकानांचोपाधिप्रदानायउन्मुखम्
Leading to national integration	राष्ट्रियैकताभिमुखम्

Learning activities	अधिगमगतिविधयः
Learning difficulties	अधिगमकाठिन्यानि
Learning outcomes	अधिगमपरिणामाः
Learning Paleography	लिपिशास्त्राधिगमः
Learning-system	अधिगमप्रणाली
Led to the cultivation of a unique educational system	विशिष्टशैक्षिकप्रणाल्याःसंवर्धनेपर्यवसितम्
Letter of Intent (LoI)	आशयप्रकाशिपत्रम्(आ.प्र.प.)
Liaison	सम्बन्धः/ सम्पर्कः
Liaison with Bharat Vani Portal	भारतवाणी-प्रकल्पेन सह् सम्पर्कः
Library as a Learning Resource	अधिगमसंसाधनत्वेन ग्रन्थालयः
Limitation	सीमाङ्कनम्
Literary traditions	साहित्यकीपरम्परा
Maintenance of Campus Facilities	परिसरसौविध्यानाम् अनुरक्षणम्
Major contributions	प्रमुखयोगदानम्
Management strategies	प्रबन्धव्यूहनम्
Management	प्रबन्धः
Mandate	निर्धारितकार्यम्

Mandatory	अनिवार्यम्
Manual	मार्गदर्शिका
Manuscripts	तालपत्राणि/पाण्डुलिपयः
Manuscript conservation centre (MCC)	मातृका/पाण्डुलिपिपरिरक्षणकेन्द्रम्
Manuscript resource centre (MRC)	मातृका/पाण्डुलिपिसंसाधनकेन्द्रम्
Manuscripts hitherto unknown	अज्ञातपूर्वाः मातृकाः/पाण्डुलिपयः
Mathematics	गणितम्
Mechanism	कार्यतन्त्रम्
Meeting the emerging needs	आविर्भूतावश्यकतानाम् आपूर्तिः
Member	सदस्यः
Member-secretary	सदस्य-सचिवः
Mentors	मार्गदर्शकाः
Merit based	गुणाधारितम्
Methodology	पद्धतिः
Methods	पद्धतयः
Meticulous efforts	अवहितप्रयत्नाः
Mission	ध्येयम्

Mobile education	संचरिष्णुशिक्षा
Mobility of faculty	अध्यापकानांसंचरणम्
Modern discipline	आधुनिकशास्त्राणि
Modern stream	आधुनिकधारा
Modern streams	आधुनिकधाराः
Monitor	नियन्त्रकः
~~Monitoring~~	~~नियन्त्रणम्~~
Motivation	अभिप्रेरणा
Motivation to develop software	तन्त्रांशविकासार्थम्अभिप्रेरणा
Multi -campus University	बहुपरिसरीयविश्वविद्यालयः
Multi campus postgraduate department	बहुपरिसरीयःस्नातकोत्तरविभागः
Multi-disciplinary	बहुशास्त्रीयः
Multi-disciplinary approach	बहुशास्त्रीयोपागमः
Multiple streams of Indian culture and civilization	भारतीयसंस्कृतेःसभ्यतायाःचबहुधाराः
Mutual understanding	परस्परावगमः
NAAC	रामूप्रप
National agency	राष्ट्रियाभिकरणम्
National and international	राष्ट्रियान्ताराष्ट्रियाध्यापकवर्गः

faculty	
National development	राष्ट्रियविकासः
National impact	राष्ट्रियप्रभावः
National perspective	राष्ट्रियपरिप्रेक्षम्
New Policy on Education (NPE, 1986)	नवशिक्षानीतिः
National requirement	राष्ट्रियावश्यकता
National Skill Development Corporation	राष्ट्रियकौशलविकासनिगमः
Nature of facilities available	उपलब्धसौविध्यानांस्वरूपम्
New technology	नूतनप्रौद्योगकी
Nomenclatures	नामानि
Nominated	मनोनीतः
Nomination	मनोनयनम्
Non-teaching staff	अध्यापकेतरकर्मचारी
Norms	मानकाः
NRI students	प्रवासि-भारतीयच्छात्राः
Number of positions	पदानांसङ्ख्या
Nurturing	संपोषणम्

Other Backward Castes	अन्याअप्रगतजातयः
Objective	उद्देश्यम्
Observatory	वेधशाला
Online admission process	अधितन्त्रिप्रवेशप्रक्रिया
Online discussions	अधितन्त्रिचर्चाः
Online payment gateway,	अधितन्त्रिधनदानद्वारम्
On roll	प्रलेखाङ्किकतः
Open Educational resources	मुक्तशैक्षिकसंसाधनानि
Open source Community	मुक्तस्रोतस्समुदायः
Openness	मुक्तता
Operational details	क्रियान्वयनविवरणानि
Opportunities	अवसराः
Optimal use of the facilities	सौविध्यानांभूयिष्ठउपयोगः
Optimum utilization of finance	वित्तस्यभूयिष्ठउपयोगः
Organisational culture	सांस्थिकीसंस्कृतिः
Organization	संस्था
Organized	संघटितम्
Orientation	अभिविन्यासः
Outcome	परिणामः

Outpatient	बाह्यरोगी
Output	निष्पादनम्
Overall quality assurance framework	समग्रगुणवत्ताश्वासनरूपरेखा
Overlapping	अतिशयितम्
Ownership	स्वामित्वम्
Post Box No.	पत्रपेटिकासङ्ख्या
Parallelly or sequentially	क्रमेण/क्रमशः/ समान्तरेण
Parameters	मानदण्डः
Parents	मातापितरौ
Participation	भागग्रहणम्
Participative	प्रतिभागी
Participatory approach	प्रतिभागीउपागमः
Particularly	विशेषरूपेण
Particulars	विवरणानि
Patent	एकस्वम्
Pathway	मार्गः
Pathway for Success	सफलतायाःमार्गः
Pave the way	मार्गप्रदानम्

Peer	प्रवरा
Peer assessment	प्रवरमूल्याङ्कनम्
Peer Team Report (PTR)	प्रवरसमितिप्रतिवेदनम्
Percentage	प्रतिशतम्
Performance	कार्यनिष्पादनम्
Performing arts	प्रदर्शनात्मककलाः
Periodic assessment	नियतकालिकमूल्याङ्कनम्
Periodically oriented	नियतकालोन्मुखीकृत
Permanent	स्थायी
Permission	अनुमतिः
Personal attributes	व्यक्तिगतगुणाः
Photocopying	छायाप्रतिकरणम्
Physical education	शारीरकशिक्षा
Placement cell	नियुक्तिप्रकोष्ठम्
Plans for the policies,	नीतीनांकृतेयोजनाः
Policies	नीतयः
Policy maker	नीतिनिर्मातारः
Positively	सगुणात्मक/रचनात्मक
Post Graduate degree	स्नातकोत्तरोपाधिः

Post office	पत्रालयः
Post-accreditation activities	प्रत्यायनोत्तरगतिविधयः
Post-examination process	परीक्षोत्तरप्रक्रिया
Potential for Excellence	उत्कर्षसामर्थ्ययुक्तम्/ उत्कर्षशक्तिमत्
Potential source	सामर्थ्ययुतंस्रोतः
Potential vehicle	सामर्थ्ययुतंमाध्यमम्
Potentials	सामर्थ्यानि/ शक्तिः
Power house	विद्युत्केन्द्रम्
PPT	पि.पि.टि.-प्रस्तुतिः
Practice adopted	अङ्गीकृतपरिपाटिः
Pragmatic	प्रयोजनात्मकम्
Pre-determined	पूर्वनिश्चितम्
Pre-examination processes	परीक्षापूर्वप्रक्रिया
Preface	पीठिका
Pre-independence period	स्वातन्त्र्यपूर्वकालः
Preparation	सन्नाहः
Preservation	परिरक्षणम्
President	अध्यक्षः/ सभापतिः
Primarily	प्राथमिकतया

Prior	पूर्वम्
Private	निजी
Privatization	निजीकरणम्
Procedure	प्रक्रिया
Process	प्रक्रियाः
Produced	उत्पादितम्
Professional competence	वृत्तिगतदक्षता
Professional programme	वृत्तिपरककार्यक्रमः
Professional training	वृत्तिपरकप्रशिक्षणम्
Professionalism	वृत्तिपरकता
Professor	आचार्यः
Profile	विवरणिका
Proforma	प्रारूपम्
Programme of Action (PoA, 1992)	कार्ययोजना
Programme	कार्यक्रमा
Progression	पुरोगमनम्
Projects	परियोजनाः
Promotion	प्रोन्नयनम्

Promotion of innovation	नवचारप्रोन्नयनम्
judgment based on values	मूल्याधारितनिर्णयाः
Promoting the use of technology for Teaching, preservation of oral tradition	अध्यापनाय, मौखिकज्ञानपरंपरायाःसंरक्षणायप्रौद्योगिकीप्रयोगस्यसंवर्धनम्
Proper documentation	समुचितःप्रलेखः
Providing research grants	अनुसन्धानानुदानप्रदानम्
Psychology laboratory	मनोविज्ञानप्रयोगशाला
Psycho-social guidance	मनोवैज्ञानिक-सामाजिकमार्गदर्शनम्
Publication	प्रकाशनम्
Publicity	प्रचारः
Published	प्रकाशितम्
Quality	गुणवत्ता
Quality assurance (QA)	गुणवत्ताश्वासनम्
Quality enhancement	गुणवत्तासंवर्धनम्
Quality initiative	गुणवत्तोपक्रमः
Quality sustenance	गुणवत्ताभिरक्षणम्
Quality-related studies	गुणवत्तासम्बद्धाध्यनानि
Quantitative component	परिमाणात्मकघटकः

Quest for Excellence	उत्कर्षस्यगवेषणम्
Rain water harvesting	वृष्टिजलसंचयः
Raise	उन्नयनम्
Reality	वास्तविकता
Realizing	वास्तवानुभवः
Re-assessment	पुनर्मूल्याङ्कनम्
Recently	सद्यः(अद्यतनकाले)
Recognition	मान्यता
Recognized	मान्यताप्राप्तम्
Recommendation	संस्तुतिः
Re-contextualized	पुनःसन्दर्भिता
Recording	ध्वन्यङ्कनम्
Recruitment	चयनम्
Recruitment and training	चयनंप्रशिक्षणंच
Recurring	आवर्ती
Re-drafted	पुनःप्रारूपितम्
Re-emphasized	पुनरुपोद्वलितम्
Reflect the characteristics	लक्षणानांप्रतिबिम्बनम्
Reflected	प्रतिफलितम्

Reflects the institutions efforts	संस्थायाःप्रयत्नानांप्रतिबिम्बनंकरोति
Reform	परिष्कारा
Regional	प्रादेशिकम्
Regulatory authority	नियन्त्रकप्राधिकरणम्
Reiterated	पुनर्वचनम्
Relevance	प्रासङ्गिकता
Relocate the idea of globalization	वैश्वीकरणविचारस्यनवप्रतिष्ठापनम्
Remade	नवर्निर्मितम्
Remarkable	उल्लेखार्हः
Remedial	उपचारात्मकम्
Remedial measures.	उपचारात्मकोपायाः
Remedial teaching	उपचारात्मकंशिक्षणम्
Rendered	अर्पितम्
Re-organized	नवसंघटितम्
Report	प्रतिवेदनम्
Re-positioned	नवविन्यस्तम्
Repositories of knowledge systems	शास्त्रपरम्परायाःशेवधिः

Repository	शेवधिः
Represented	प्रातिनिध्यम्निर्व्यूढम्
Research bodies	अनुसन्धाननिकायाः
Research centres	अनुसन्धानकेन्द्राणि
Research culture	अनुसन्धानसंस्कृतिः
Research, Consultancy and Extension	अनुसन्धानम्, परामर्शःविस्तरश्च
Reserved	आरक्षितम्
Residential facilities	आवासीयसौविध्यानि
Resource mobilization	संसाधनसङ्ग्रहः
Resource persons	विशेषज्ञाः
Responsibilities of the higher education institutions	उच्चशिक्षासंस्थानानाम्उत्तरदायित्वानि
Responsive	प्रतिक्रियावान्/ प्रतिक्रियावती
Restructuree	पुनारचना
Result	परिणामः
Retrieval	पुनरुद्धारः
Retrieval system	पुनरुद्धरणप्रणाली
Revamped	परिष्कृतम्

Revamping	परिष्करणम्
Reviewed	पुनस्समीक्षितम्
Revised	पुनरीक्षितम्
Revised format	पुनरीक्षितप्रारूपम्
Revising	पुनरीक्षणम्
Revision of the existing programmes	विद्यमानकार्यक्रमाणांपुनरीक्षणम्
Richest collection of rare and ancient Manuscripts	विरलानांप्राचीनानांचमातृकाणांसमृद्धतमःसंग्रहः
Righteous	न्याय-परायणः
Rights	अधिकाराः
Rigorous	कठिनम्
Rural	ग्रामीणम्
Salary	वेतनम्
Sanctity	शुचिता
Sanskrit culture reveals	संस्कृताश्रितासंस्कृतिःप्रकटयति
Sanskrit Manuscriptology	संस्कृतपाण्डुलिपिशास्त्रम्
Sanskrit sounding degrees	संस्कृतसम्मतोपाधयः
Sanskrit version of the Syllabi	पाठ्यविवरणानां संस्कृतानुवादः

SC	अनुसूचितजातिः
Scenario	सन्दर्भः
Schedules	अनुसूच्यः
School-wise	विद्यालयशः
Scientific	वैज्ञानिकम्
Section	अनुभागः
Sector	क्षेत्रम्
Seeds of values	मूल्यानांबीजानि/ मूलम्
Self evaluation	स्वमूल्याङ्कनम्
Self learning material (SLM)	स्वाध्ययनसामग्री
Self study reports (SSR)	स्वाध्ययनप्रतिवेदनानि
Self-evaluation	स्वमूल्याङ्कनम्
Self-financing	स्ववित्तपोषितानि
Self-improvement,	स्वविकासः
Self-learning environment	स्वाधिगमपरिवेशः
Self-regulated	आत्मनियन्त्रितम्
Self-reliance	आत्मविश्वासः, आत्मप्रत्ययः
Self-study	स्वाध्ययनम्
Self-study report	स्वाध्ययनप्रतिवेदनम्

Semester system	अर्धसत्रप्रणाली
Sub-urban	उपनगरम्
Senior educationist	वरिष्ठशिक्षावित्
Sensitive	संवेदनशीलः
Sensitivity	संवेदनशीलता
Sensitizing moral issues	नैतिकविषयेषुसंवेदना
Separate	पृथक्
Serene ambience	प्रशान्तवातावरणम्
Set of key aspects	प्रधानपक्षाणांगणः
Significant	महत्वपूर्णम्
Significant trend	महत्त्वपूर्णाप्रवृत्तिः
Sizable of number	बहुसङ्ख्याकाः
Skill	कौशलम्
Skill development	कौशलविकासः
Skilled Human Resource	कौशलयुक्तमानवसंसाधनम्
Skills are of less value in the absence of appropriate value systems	समुचितमूल्यव्यवस्थाभावेकौशलानांमहत्त्वंन्यूनंभवति
Slow learner	मन्दाधिगन्तार

Smart classroom	स्फूर्त-कक्षा
Social inequity	सामाजिकीअसमानता
Social equity	सामाजिकीसमानता
Socially relevant	सामाजिकतयाप्रासङ्गिकता
Software	तन्त्रांशः
Solutions to global challenges	वैश्विकसमाह्वानानांसमाधानानि
Source of funding	वित्तस्रोतः
Special Centre of Learning	अध्ययनस्यविशिष्टकेन्द्रम्
Specific	विशिष्टम्
Specific responses	विशिष्टप्रतिक्रियाः
Specification of Degrees	उपाधिनांविशदीकरणम्
Spirit	आत्मबलम्
Squads	परीक्षणदलम्
SSR	स्वाध्ययनप्रतिवेदनम्
S.T.	अनुसूचितजनजातिः
Stake holders	हितग्राही
State Board	राज्यमण्डलम्
State private university	राज्यस्वीकृतनैजविश्वविद्यालयः
State university	राज्यविश्वविद्यालयः

Status of the University	विश्वविद्यालयस्यस्थितिः
Statutory Authority	संवैधानिकप्राधिकरणम्
Statutory bodies	संवैधानिकनिकायाः
Statutory documents	संवैधानिकप्रलेखाः
Steer	संचालनम्
Steering assessment	संचालनमूल्याङ्कनम्
Steering committee co-ordinator	संचालनसमितिसमायोजकः
Stimulate	उत्प्रेरणम्
Stipulated time	निश्चितसमयः
Storage	भाण्डारः
Strategic	व्यूहात्मकम्
Strategic quality management system	व्यूहात्मकगुणवत्ताप्रबन्धनप्रणाली
Strategy	***रणनीतिः***
Strategy Development and Deployment	रणनीतिविकासः परिनियोजनंच
Strengthen the urge to excel.	उत्कृष्टताप्राप्तयेअभीप्सा
Strength	शक्तिः
Strive hard	कठिनपरिश्रमः

Student centric	छात्रकेन्द्रितम्
Student enrolment	छात्रनामाङ्कनम्
Student Enrolment and Profile	छात्रनामाङ्कनंविवरणिकाच
Student exchange	छात्रविनिमयः
Generation of Students' list	छात्रसूचीनिर्माणम्
Student Participation and Activities	छात्रभागग्रहणंगतिविधयश्च
Student performance	छात्राणां ***कार्यनिष्पादनम्***
Student Performance and Learning Outcomes	छात्राणां ***कार्यनिष्पादनम्,*** अधिगमपरिणामश्च
Student progression	छात्राणांप्रगतिः
Student Support and Progression	छात्रसाहाय्यंपुरोगमनंच
Student-centric participation	छात्रकेन्द्रितासहभागिता
Student enrolled	नामाङ्कितःछात्रः
Students facility centre	छात्रसौविध्यकेन्द्रम्
Students' mobility	छात्रसंचरिष्णुता
Study leave	अध्ययनावकाशाः
Study material	अध्ययनसामग्री
Subsequent cycles	अनुवर्तिचक्राणि

Subsequent cycles of accreditation	प्रत्यायनस्यअनुवर्तिचक्राणि
Subsequent preparation	अनुवर्तीसन्नाहः
Sub-units	उपैककाः
Suggestions	सूचनाः
Suitable to the mission and goals	ध्येयलक्ष्ययोरनुरूपम्
Suited	समुचितम्
Summer schools	ग्रीष्मकालिकविद्यालयाः
Supplementary enrichment Programmes	अनुपूरकगुणसंवर्धनकार्यक्रमाः
Supplemented	अनुपूरकः
Supportive facilities	सहायकसौविध्यानि
Sustainable development	अभिरक्षितविकासः
Sustained values of life	अभिरक्षितानिजीवनमूल्यानि
Sustenance	अभिरक्षणम्
Swimming pool	पुष्करः
Systematic process	व्यवस्थितप्रक्रिया
System	व्यवस्था/प्रणाली
Table	उत्पीठिका

Teacher education	अध्यापकशिक्षा
Teacher qualification	अध्यापक-शैक्षिकयोग्यता
Teacher quality	अध्यापकगुणवत्ता
Teaching faculty	अध्यापकवर्गः
Teaching plan	शिक्षणयोजना
Teaching-Learning and Evaluation	शिक्षणम्अधिगमःमूल्याङ्कनंच
Teaching-learning process	शिक्षणाधिगमप्रक्रिया
Technical	प्राविधिकम्
Technical staff	प्राविधिककर्मचारी
Technology aided learning	प्रौद्योगिकी-सहकृताधिगमः
Temporary	अस्थायी
Text reading Session Workshops	ग्रन्थपठनसत्र-कार्यशालाः
Medium of Instruction	शिक्षणमाध्यमः
SWOC[;Strength; Weakness; Opportunity; Challenges] analysis of the institution	संस्थायाःशक्ति(श)-दौर्बल्य(दौ)-अवसर(अ)-समाह्वय(स)विश्लेषणम्
Time table generation	समयसारणीनिर्माणम्
Timelines	समयसीमानुपालनम्

To Supplement advanced Studies	प्रगताध्ययनसंपूर्तये
To building up	निर्माणाय
To overcome	अतिक्रमितुम्
Total	योगः
Traditional background	पारम्परिकपृष्ठभूमिः
Traditional knowledge	पारम्परिकज्ञानम्
Traditions	परम्परा
Training programs	प्रशिक्षणकार्यक्रमाः
Transfer	स्थानान्तरणम्
Transformational change	रूपान्तरणम्
Translated	अनूदितम्
Translation	अनुवादः
Translation studies	अनुवादाध्ययनानि
Transparency	पारदर्शिता
Transparent	पारदर्शि
Transport facilities	परिवहनसौविध्यानि
Treasure-trove of literary traditions	साहित्यकपरम्पराशेवधिः

Trends	प्रवृत्तयः
Tribe	जनजातिः
Type of University	विश्वविद्यालयप्रकारः
UG onwards	अनुस्नातकस्तरं
UGC'c orientation Programme	वि.अ.आउन्मुखीकरणकार्यक्रमः
UGC refresher Course	वि.अ.आपुनश्चर्या-पाठ्यक्रमः
Undergraduate Programme	स्नातक-कार्यक्रमः
Understanding of ancient texts	प्राचीनग्रन्थानाम्अवबोधः
Unique foundation courses	अद्वितीयआधारभूतपाठ्यक्रमाः
Unit cost	एकांशव्ययः
Unitary	एकाकी
Unit	एकांशः
University Act	विश्वविद्यालयाधिनियमः
University recognized Research Institutes/Centres	विश्वविद्यालयेनमान्यताप्राप्तानिअनुसन्धानसंस्थानानिकेन्द्राणि
University under Section 3 of UGC (Deemed University)	वि.अ.आतृतीयानुभागान्तर्गतःविश्वविद्यालयः (मानितविश्वविद्यालयः)
Urban	नागरम्
Using e-learning resources	वैद्युताधिगमसंसाधनानाम्उपयोगः
Validity Period of	प्रत्यायनस्यवैधतावधिः

Accreditation	
Value system	मूल्यव्यवस्था
Various measures	विविधोपायाः
Vast store	विशालभाण्डागारम्
Vedic lore	वेदविद्या
Version	संस्करणम्
Vertical movement of students	छात्राणाम्ऊर्ध्वप्रगमनम्
Virtual laboratories	व्यापकप्रयोगशालाः
Visible element	दृग्गोचरांशः
Visible impact	दृग्गोचरप्रभावः
Visiting professors.	अतिथिआचार्यः
Vision	अन्तर्दृष्टिः
Vocational courses	व्यावसायिकपाठ्यक्रमाः
Volunteer	स्वयंसेवकः
Waste management	अवकरप्रबन्धनम्
Waste management facility	अवकरप्रबन्धनसौविध्यम्
Waste recycling	अवकरपुनश्चक्रणम्
Weakness	दोर्बल्यम्
Webpage	जालपुटम्

Website	जालस्थानम्
Weightage	अधिमानम्
Working days	कार्यदिनानि
Yoga Therapy Centre with modern equipments	आधुनिकोपकरणयुक्तंयोगचिकित्साकेन्द्रम्

09. Notes
टिप्पणी

Academic calendar:	The schedule of the institution for the academic year, giving details of all academic and administrative events.
शैक्षिकपञ्चाङ्गम्	संस्थायाः शैक्षिक-वार्षिक-कार्यक्रमाणां समयसारिणी। (समेषां शैक्षिकाणां प्रशासनसम्बन्धिनां कार्यक्रमाणां विवरणयुतम्)।
Academic flexibility:	Choice given to the students in the curriculum offering and the curriculum transactions.
शैक्षिकनमनीयता –	पाठ्यचर्यायां स्वीकृतेषु विषयेषु छात्राणां कृते विषयचयनार्थं प्रस्तुत्ता स्वतन्त्रता।
Accreditation:	Certification of quality that is valid for a fixed period, which in the case of NAAC is five years.
प्रत्यायनम् –	सावधिकं संस्थागुणवत्तायाः दृढीकरणम्। यदि रामूप्रपरिषदः तर्हि पञ्चवर्षावधिकमेव।
Advanced Learners:	Students who perform very much better than the class averages
प्रगताधिगन्तारः	कक्ष्यामध्यमानात् श्रेष्ठतरनिष्पत्तिः येषां भवति ते छात्राः।
Agama:	The traditional branch of study on the revealed texts related to construction of temples, consecration, installations of idols, architecture of temples, methodology of ritual, annual festivals etc.
आगमः –	अनेन शब्देन पारम्परिकाध्ययनस्य कश्चन शाखाविशेषः उच्यते यत्र देवालयनिर्माणस्य मूर्त्तिप्रतिष्ठा-देवालयवास्तु – अभिषेकादीनां विशेषेण वर्णनं

	भवति।
Ancient Scriptures:	The term refers to the sacred knowledge texts like Vedas, Upanishads, Brahmana-s, Aranyaka-s, Purana-s and Darshana-s which are conventional or traditional in India. See: Traditional Knowledge System.
प्राचीनग्रन्थाः -	अयं शब्दः वेदोपनिषद्ब्राह्मणारण्यकपुराणदर्शनादि-प्राचीनग्रन्थान् बोधयति।
Annual Academic Audit:	An annual exercise at the university level which serves to provide assurance that the delegated responsibilities for quality and standards of academic provision are being appropriately discharged.
वार्षिकं शैक्षिकम् अङ्केक्षणम् –	शैक्षिकगुणवत्तायाः स्तरस्य च योगक्षेममभिलक्ष्य प्रदत्तकर्त्तव्यानां निर्वहणमाश्रित्य क्रियमाणं विश्वविद्यालयस्तरीयं वार्षिकं परीक्षणम्।
Assessment:	Performance evaluation of an institution or its units based on certain established criteria.
मूल्याङ्कनम् –	संस्थायाः तद्घटकस्य संस्थानस्य वा निर्दिष्टोद्देश्यानुसारं क्रियमाणं कार्यसाधनपरीक्षणम्।
Assessors:	Trained academics or experts who represent NAAC on peer teams.
मूल्याङ्ककः –	परिणतशिक्षणतज्ज्ञः यः राष्ट्रियमूल्याङ्कनप्रत्यायनपरिषदा नियुक्तप्रवरसमितेः प्रतिनिधिः भवति।
Attainment of Course Outcomes: (COs)	COs are to be attained by all students at the end of a formal course. While the method of computation of attainment of COs is not unique, each institution has to follow a well-defined direct method of computing CO attainment based on the students' performance in all assessment instruments, and an indirect method of computing COs through a course exit survey of students.
पाठ्यक्रमपरिणामानां प्राप्तिः	कस्यापि औपचारिक पाठ्यक्रमस्य समाप्तेः परं सर्वैः छात्रैः पाठ्यपरिणामाः प्राप्तव्याः। पाठ्यक्रमपरिणामप्राप्तेः गणनाक्रमः सर्वत्र समानः नास्ति अतः प्रत्येकं संस्था सर्वेषु मूल्याङ्कनेषु छात्राणां निष्पत्तिमाश्रित्य कामपि सुनिश्चितां प्रत्यक्षपद्धतिमाश्रयेयुः। तथैव छात्राणां पाठ्यक्रमनिष्क्रमणसर्वेक्षणद्वारा परोक्षपद्धत्या अपि गणनां कर्तुं शक्यते।
#Benchmarks:	An example of good performance that serves as a standard for comparison of one's own performance. It is a technique in

	which an institution measures its performance against that of the best in the same domain.
गुणोत्कर्षमानदण्डः –	स्वीयकार्यसाधनगुणवत्तायाः परीक्षणे उदाहरणभूतं सर्वोत्कृष्टं कार्यसाधनम्। यद् अनुलक्ष्य संस्थया क्रियमाणं सापेक्षं स्वीयकार्यसाधनमापनम्।
Beyond syllabus scholarly activities:	Participation in academic activities beyond the minimum requirements of the syllabus.
पाठ्यविवरणातिरिक्ताः गतिविधयः –	निर्दिष्टं पाठ्यविवरणम् अतिरिच्य शैक्षिककार्यक्रमेषु भागग्रहणम्।
Bibliometrics:	Is a statistical analysis of written publications, such as books or articles
सन्दर्भसङ्ख्यामितिः	पुस्तकानां पत्रिकाणां वा लिखितप्रकाशनानां साङ्ख्यिकीयविश्लेषणम्।
Blended learning:	A mixing of different learning environments such as traditional face-to-face classroom methods with modern computer-mediated activities.
मिश्रितोऽधिगमः –	नैकप्रकारकाणाम् अधिगमपद्धतीनां मिश्रणम्। यथा – गुरुमुखात् पारम्परिकाध्ययनेन साकम् आधुनिकसङ्गणकयन्त्रमाध्यमिकमध्ययनम्।
Bouddha-Vidya:	The knowledge system developed on the teachings of Bhagavan Buddha, consisting of all fundamental texts, their interpretation, philosophical tenets etc.
बौद्धविद्या -	भगवतो बुद्धस्य शिक्षाणाम् अध्यापनाय विकासं प्रापिता तथा च विविधबौद्धमूलग्रन्थेषु प्रतिपादिता ज्ञानव्यवस्था।
Bridge course:	A teaching module which helps to close the gap between two levels of competence.
सेतुपाठ्यक्रमः –	अध्ययनस्तरयोः अन्तरं पूरयितुं प्रकल्पिता शिक्षणपद्धतिः।
Carbon neutral:	A term used to describe fuels that neither contribute to nor reduce the amount of carbon (measured in the release of carbon dioxide) into the atmosphere).
ऐकान्तिकताटस्थ्यम् -	परिसरे इङ्गालोत्पादकः "इन्धनादीनाम् उपयोगवारणम्" इत्यर्थे उपयुज्यमानः शब्दः।
Catering to diverse needs:	The programmes and the strategies adopted by institutions to satisfy the needs of students from varied backgrounds.

विविधावश्यकतानां सम्पूर्तिः –	विविधपृष्ठभूमितः समागतानां छात्राणाम् अत्यावश्यकांशानां सम्पूर्तये संस्थया आत्मसात्कृताः कार्यक्रमाः।
Centre of Excellence:	A Recognisedcentre of learning that achieved the highest standard of learning in Sanskrit/ Shastra-s and or Veda-s through the constant pursuance of such bench-marks of quality.
समुत्कर्षकेन्द्रम् –	संस्कृतशास्त्राणां वेदादीनां च प्रामाणिकाध्ययनक्रमेण उत्कृष्टतां गतः मान्यताप्राप्तः विश्वविद्यालयस्य केन्द्रविशेषः।
CEC (Under Graduate):	Career Education Centre
	वृत्तिशिक्षाकेन्द्रम्।
Chatra-Parishad/Chatra-Mandal:	It is the recognized body to give responsibility and representation to Students through a formal democratic mechanism.
छात्रपरिषच्छात्रमण्डलं वा –	प्रजातान्त्रिकव्यवस्थानुसारेण छात्राणां कृते प्रतिनिधित्वं प्रदातुं कल्पिता मान्यताप्राप्ता संस्था।
Choice based credit system:	A mode of learning in higher education which enbablesa student to have some freedom in selecting his/her own choices, across various disciplines for completing a UG / PG programme. It is popularly known as the cafeteria model.
चयनाधारितविषयविकल्पव्यवस्था-	उच्चशिक्षायां शिक्षणस्य कश्चन विधिविशेषः। अयं विधिः स्नातकस्तरे स्नातकोत्तरस्तरे वा स्वाभिष्टविषयस्य चयन सन्दर्भे छात्रस्य कृते किञ्चित् स्वातन्त्र्यं कल्पयति। विधिरयं भोजनावसरे प्रवृत्तगोष्ठीवत् लोके प्रसिद्धः।
Citation index:	The number of times a research papers it is referred to by other researchers in refereed journals and is a measure of thevalidity of its contents.
शोधपत्रोल्लेखसूची –	कस्यचित् शोधपत्रस्य कस्याञ्चित् सन्दर्भपत्रिकायाम् उद्धरणस्य अन्यैश्च अनुसन्धित्सुभिः तस्योल्लेखस्य सङ्ख्यायाः तथा च तस्य विषयवस्तुनः वैधतायाः मानदण्डः।
Co-curricular activities:	Activities, which support the curriculum such as field trips, display of academic achievements, quiz, debate, discussion, seminars, role-play, etc. which support the curriculum

पाठ्यसहगामिन्यः क्रियाः-	ताः क्रियाः, याः खलु शैक्षिकोपलब्धीनां प्रदर्शने प्रश्नोत्तरादौ चर्चासु विद्वत्सङ्गोष्ठीप्रभृतिषु क्षेत्रकार्येषु वा भागग्रहणाय भूमिकां निर्मान्ति, तादृशपाठ्यक्रमस्य समर्थनं च कुर्वन्ति।
Collaboration:	Formal agreement/ understanding between any two or more institutions for training, research, student/faculty exchange or extension support.
संयुक्तोपक्रमः –	द्वयोः तदधिकसंस्थानां वा मध्ये छात्राणां प्राध्यापकानां शोधच्छात्राणां प्रशिक्षणस्य कृते वा साहाय्यार्थं कल्पिता औपचारिकी व्यवस्था।
# Completion rates (course/programme):	The ratio of the total number of learners successfully completing a course/ graduating from a programme in a given year to the total number of learners who initially enrolled in the course/programme.
समाप्तिमानम् –	कस्यचित् पाठ्यद्वयस्य समग्रच्छात्रैः सफलतापूर्वकं समाप्तेः प्रतिशतम्। ये छात्राः कस्मिन्नपि विश्वविद्यालये प्राप्ते शैक्षिकवर्षे स्नातककक्षासु कार्यक्रमविशेषे नामाङ्कनं कारितवन्तः तेषां सफलतापूर्वकं समाप्तेः (उत्तीर्णतायाः) मानम्।
Computational Database:	A Large pool of systematically computer-keyed-in facts and figures, in a systematic manner to retrieved or maneuvered as per the requirement in fractions of a second.
सङ्गणकीयदत्तांशनिधिः –	सङ्गणकीयकुञ्चिकानाम् अनुनोदनेन प्रवेशितानां सत्यांशानां संख्यांशानां व्यवस्थानुगुणं पुनःप्राप्तये यथा आवश्यकं परिवर्तने च क्षणेन समर्थः विशालः सङ्ग्रहः।
Computational Sanskrit:	Use of computers for the systematic study, research and validation of a large pool of computer-keyed-in Sanskrit textual data (facts and figures)) meant to be retrieved or maneuvered as per the requirement in fractions of a second
सङ्गणकीयं संस्कृतम् –	संस्कृते अनुसन्धानार्थम् अध्ययनार्थं ग्रन्थानां प्रामाणिकदत्तांशानाञ्च विशालसङ्ग्रहार्थं सङ्गणकयन्त्रस्य प्रयोगः।
Constituencies:	All the academic, administrative and support units of the institution.
चयनक्षेत्रम् –	कस्याश्चित्संस्थायाः शैक्षिकप्रशासनिकसमर्थनस्य युतिः।
Contextualization of Textual Studies:	Connecting the dynamics of a text or texts as to the which circumstances that led to the formation or composition of the text or the genesis of the idea culminating in the form of a

	text.
ग्रन्थानां निर्माणसन्दर्भः	ग्रन्थानां निर्माणे निमित्तभूतानि कारणानि।
Corpus of Ancient Literature:	They are Veda-s, Upaveda-s, Purana-s, Upanishad-s, Vedanga-s, Shastra-s, Darsana-s; Agama-s, Sanskrit Drama and Dramaturgy, Sanskrit Poetics and other essential "Jnana" which came through convention in India.
प्राचीनसाहित्यनिधिः –	वेदाः, उपवेदाः, उपनिषदः, पुराणानि, वेदाङ्गानि, शास्त्राणि, दर्शनानि, आगमाः, नाटकानि, नाट्यशास्त्रं, काव्यशास्त्रं तथा च अन्ये शास्त्रग्रन्थाः ये भारतदेशे परम्परया प्राप्ताः सन्ति।
Counseling:	Assisting and mentoring students individually or collectively for academic, career, personal and financial decision-making.
परामर्शदानम् –	शैक्षणिकस्तरे, वृत्तिस्तरे, आर्थिकस्तरे वा निर्णयार्थं छात्राणां कृते वैयक्तिकरूपेण सामूहिकरूपेण वा परामर्शदानम्।
Course:	A course is a unit of 2 to 6 credits in a formal programme. A 3-credit course will have three classroom sessions of one-hour duration each during every week for the entire semester. Example: Programme: BA Economics; Course: Kerala Economy; Credits: 3:0:1
पाठ्यक्रमः	एकस्मिन् औपचारिककार्यक्रमे 2 तः 6 पर्यन्तं श्रेण्यङ्कानां युतिरेव एकः पाठ्यक्रमः भवति। त्रिश्रेण्यङ्कपाठ्यक्रमस्य एतस्मिन् सत्रे प्रत्येकं सप्ताहे एक होरात्मक कक्ष्यात्रयं भवति। उदा. कार्यक्रमः शास्त्री, साहित्यशास्त्रम्, लघुसिद्धान्तकौमुदी।
Course Outcomes:	COs are statements that describe what students should be able to do at the end of a course. They can be 6±2 for courses with 2 to 4 credits, and 8±2 for courses with 5 to 6 credits. (Examples are given in the "Notes")
पाठ्यक्रमपरिणामाः	पाठ्यक्रमान्ते छात्राः किं कर्तुं प्रभवेयुरित्यत्र निर्दिश्यते। कदाचित् ते 2-4 श्रेण्यङ्कानां कृते 6±2 भवेयुः कदाचित् 5-6 श्रेण्यङ्कानां कृते 8±2 भवेयुः उदाहरणानि प्रदत्तानि सन्ति।
Course outlines:	A list of the course modules, similar to the table of contents in a book or the outline used for writing papers. The outline defines the scope and content of the course.
पाठ्यक्रमस्य रूपरेखा –	कस्मिंश्चित् पाठ्यपुस्तके प्रतिपाद्यविषयानुसारेण तालिकानुसारेण वा समानपाठ्यक्रमस्य सूचीनिर्माणम् अथवा परीक्षणार्थं

	निर्धारितपाठ्यक्रमानुसारेण सूचीनिर्माणम्। इयं रूपरेखा पाठ्यक्रमस्य सीमानं निर्धारयति।
Course schedule:	Details of classes being offered--the time, location, faculty, and its unique number which students must know in order to register. The course schedule is published prior to registration for each semester / session
पाठ्यक्रमसारणी –	पाठ्यक्रमसारण्याः प्रस्तुतिः प्रत्येकस्मिन् शैक्षिकसत्रे पञ्जीकरणप्रारम्भात् पूर्वं भवेत्। अत्र कक्षाणां, विवरणस्य, स्थानस्य, सङ्कायस्य तथा च अन्येषां छात्रोपयोगिविषयाणां समुल्लेखो भवति।
Criteria:	Pre-determined standards of functioning of an institution of higher education that form the basis of assessment and accreditation as identified / defined by NAAC.
मानदण्डः –	उच्चशिक्षासंस्थानां कार्यनिर्वहणार्थं रा.मू.प्र.परिषदा निर्धारितः मानदण्डः वा ये खलु मूल्याङ्कनस्य प्रत्यायनस्य च आधारत्वेन अङ्गीक्रियन्ते।
Critical Edition:	It is the reconstituted text based on the evidence of at least three manuscripts' readings taken in to account to finalize the textual readings.
विमर्शात्मक सम्पादनम्	त्रयाणां पाण्डुलिपिनामाधारेण विमर्शात्मकरूपेण सम्पादितग्रन्थाः।
Credit:	A credit system is a systematic way of describing an educational programme by attaching credits to its components. University Grants Commission defines one credit as 1 Theory period of one hour per week over a semester 1 Tutorial period of one hour per week over a semester 1 Practical period of two hour per week over a semester
श्रेण्यङ्कः	श्रेण्यङ्कपद्धतिः शैक्षिककार्यक्रमस्य घटकेभ्यः श्रेण्यङ्कान् नियोज्य व्यवस्थितपद्धत्या विवृणोति। विश्वविद्यालयानुदानायोगः श्रेण्यङ्कमित्थं वर्णयति। 1.आसत्रं प्रत्येकं सप्ताहे एकहोरात्मक एकः सैद्धान्तिककालांशः। 2. आसत्रं प्रत्येकं सप्ताहे एकहोरात्मक एकः अनुशिक्षणकालांशः। 3. आसत्रं प्रत्येकं सप्ताहे एकहोरात्मक एकः प्रायोगिककालांशः।

Cross Cutting Issues:	Cross cutting issues refer to the abilities of students to have sufficient disciplinary knowledge, to engage in public discussions on related issues; where students are careful consumers of scientific and technological information related to their everyday lives; are able to continue to learn outside school; and have the skills to enter careers of their choice.
परस्परविरुद्धांशाः	परस्परविरुद्धांशाः नाम छात्राणां सम्बद्धांशेषु पर्याप्तविषयज्ञानं, सामूहिकचर्चासु च भागग्रहणं इत्यादि सामर्थ्यानि। दैनन्दिन जीवनसम्बद्धवैज्ञानिक प्राविधिकञ्च ज्ञानम्। विद्यालयात् बहिः पठितुं अवकाशः।स्वाभिलषितवृत्तिषु प्रविष्टुं कौशलान्यपि।
Curriculum design and development:	Process of defining the contents of units of study and usually obtained through needs assessment, feedback from stakeholders and expert groups.Curriculum design and curriculum development are procedures which are closely linked to the description of learning outcomes.
पाठ्यचर्याया रूपरेखा तद्विकासश्च -	अध्ययनसामग्रीघटकांशानां परिभाषणस्य प्रक्रिया। वस्तुतः इयं प्रक्रिया हितधारकाणां विशेषज्ञानाञ्च मूल्याङ्कनमाध्यमेन प्रतिपुष्टिमाध्यमेन च प्राप्यते। पाठ्यचर्यायाः रूपरेखा तद्विषयस्य च प्रक्रिया शिक्षणपरिणामैः सह सूक्ष्मतया सम्बद्धा भवति।
Cycles of Accreditation:	An institution undergoing the accreditation process by NAAC for the first time is said to be in Cycle 1 and the consecutive five year periods are referred to as Cycle 2, 3, etc.
प्रत्यायनचक्रम् –	रा.मू.प्र.परिषदः प्रत्यायनप्रक्रियायां स्वीकृतायाः संस्थायाः प्रथमपर्यायः “चक्रम्-1” इति कथ्यते। तस्या एव संस्थायाः पञ्चवर्षानन्तरं क्रियमाणं प्रत्यायनं क्रमशः द्वितीयचक्रम्, तृतीयचक्रं चेत्यादिरूपेण व्यवह्रियते।
Dare Database - International Social Sciences Directory:	It provides access to world wide information on social sciences, peace, and human rights research and training institutes, social science specialists, and social science periodicals.
डेराख्यो दत्तांशः –	अन्ताराष्ट्रियः समाजविज्ञानकोषः – अयं समाजविज्ञानस्य, शान्तेः, मानवाधिकारस्य, अनुसन्धानस्य, प्रशिक्षणसंस्थानां, सामाजिकशास्त्रविशेषज्ञानां, समाजविज्ञाननियतकालिकानां पत्रपत्रिकाणां वैश्विकीं सूचनां दातुमुपक्रमते।
Demand Ratio:	The ratio of the number of seats available in a programme/institute to the number of valid applications

अभियाचनानुपातः	प्रत्येकं कार्यक्रमे संस्थायां उपलब्धमानस्थानानां सङ्ख्या एव वैध आवेदनपत्राणाम् अनुपातः।
Darsana-s;	It is the traditional body of systematic knowledge in which God, God’s existence or otherwise, attributes of God, the world- phenomenon, cause(s) of the world, soul, soul-attributes, final emancipation etc are discussed and concluded with evidence from various sources. (E.g. Bauddha, Jain, Mimamsa, Nyaya, Vedanta etc),
दर्शनानि –	परम्परया प्राप्तानि ज्ञानस्य स्रोतांसि दर्शनानि इत्युच्यन्ते। अत्र खलु ईश्वरः तस्य सत्ता तद्विषये अन्ये पक्षाः जगत्कारणं आत्मा तथाच तादृशाः अन्ये विषयाः विचारिताः भवन्ति। एतानि खलु न्याय-मीमांसा-वेदान्त-बौद्ध-जैनप्रभृतीनि सन्ति।
Dual degree:	Pursuing two different university degrees in parallelly, either at the same institution or at different institutions (sometimes in different countries), completing them in less time than it would take to earn them separately.
उपाधियुगलम् –	समकालमेव एकस्माद्विश्वविद्यालयात् अन्यथा वा द्वयोः भिन्नयोः उपाध्योः प्राप्तये प्रयत्नः। अयं प्रयत्नः एकस्मिन्नेव संस्थाने अन्यस्मिन् वा संस्थाने (कदाचित् अन्यस्मिन् देशे) वा समकालमेव उपाधिद्वयप्राप्तये भवितुमर्हति। पृथक् पृथक् उपाधिद्वयप्राप्तये अधिकः कालः अपेक्षितो भवति। अनेन विधिना तु स्वल्पकालोऽपेक्ष्यते।
E-learning Resources:	Learning resources available on the Internet
ई-अधिगमस्रोतांसि	अन्तर्जाले उपलभ्यमानानि अधिगमस्रोतांसि।
e-PG Pathshala:	High quality, curriculum-based, interactive content in different subjects across all disciplines of social sciences, arts, fine arts and humanities, natural and mathematical sciences, linguistics and languages developed under the initiative of MHRD, under its National Mission on Education through ICT (NMEICT) Mission. **http://epgp.inflibnet.ac.in/**
ई-पी.जी.पाठशाला	मानवसंसाधनविकासमन्त्रालयस्य ‘‘सूचनासम्प्रेषणप्रविधिद्वारा शिक्षा” इत्यस्य राष्ट्रिययोजनायाः अन्तर्गतत्वेन विविधविषयेषु विकसिताः उत्कृष्टगुणवत्तायुक्त पाठ्यचर्याश्रित पाठाः।
e-Shodhganga:	Shodhganga@INFLIBNET provides a platform for research students to deposit their Ph.D. theses and make them available to the entire scholarly community in open access.

ई-शोधगङ्गा	सर्वेषां विदुषां उपयोगाय मुक्तोपलब्धये च विविध विश्वविद्यालयेषु समर्पितानां विद्यावारिधि शोधप्रबन्धानां सङ्ग्रहनिधिः भवति।
e-ShodhSindhu	e-ShodhSindhu (**https://www.inflibnet.ac.in/ess**) provides current as well as archival access to more than 15,000 core and peer-reviewed journals and a number of bibliographic, citation and factual databases in different disciplines from a large number of publishers and aggregators to its member institutions including centrally-funded technical institutions.
ई-शोधसिन्धू	ई-शोधसिन्धू इत्यत्र प्रकृत एवं प्राचीन पञ्चसहस्राधिक प्रधान तथा प्रवरपुनरीक्षित शोधपत्रिकाः उपलभ्यन्ते। बहूनां प्रकाशकानां विविधविषयकप्रकाशनानि यथा सन्दर्भग्रन्थसूची, दत्तांशनिधिः इत्यादयः केन्द्रसर्वकारानुदानित प्राविधिकसंस्थासहित स्वीयसदस्यानां कृते प्रापयति।
Elective courses:	A choice available to students to select from among a large number of subjects.
ऐच्छिकाः पाठ्यक्रमाः –	छात्राणां कृते विविधविषयेभ्यः विषयचयनस्य विकल्पः।
Emerging areas:	New areas of study and research deemed important to be pursued. These areas may have been identified by national agencies or international bodies.
उदयोन्मुखक्षेत्राणि –	अधिगन्तुं महत्त्वपूर्णानि अध्ययनस्य अनुसन्धानस्य च अभिनवक्षेत्राणि। एतानि अध्ययनक्षेत्राणि राष्ट्रियाभिकरणैः अन्ताराष्ट्रियसंस्थाभिर्वा परिचायितानि स्युः।
Enrichment courses:	Value added courses offered by institutions for student empowerment. They enhance the curriculum by amplifying, supplementing and replacing such parts or features that have become ineffective or obsolete.
संवर्धनपाठ्यक्रमाः –	छात्राणामधिगमक्षमताभिवृद्ध्यर्थं संस्थया प्रस्तुताः मूल्याधारितपाठ्यक्रमाः। एतादृशाः पाठ्यक्रमाः विस्तृतव्याख्यया अनुपूरणेन च पाठ्यक्रमे उत्कृष्टतां सम्पादयन्ति तथा च प्रभावरहितान् अप्रचलितान् च पाठ्यांशान् दूरीकुर्वन्ति।
E-Texts/E-Books:	Electronic texts and Electronic books for the study, research and retrieval, including preservation.
ई-ग्रन्थाः ई-पुस्तकानि	वैद्युतीयग्रन्थाः पुस्तकानि वा पठितुं अनुसन्धानं कर्तुं संरक्षणार्थञ्च निर्मितानि।
Evaluation process and reforms:	Assessment of learning, teaching and evaluation process and reforms to increase the efficiency and effectiveness of the system.

मूल्याङ्कनप्रक्रिया तथा परिष्कारश्च –	शिक्षायाः शिक्षणमूल्याङ्कनस्य च प्रक्रियायां प्रणाल्यां च कौशलवृद्ध्यर्थं प्रभावाधिक्यमुत्पादयितुं च क्रियमाणपरिष्काराणाम् आकलनम्।
Examination Management System:	Examination management system is a well-defined document or a software application for the planning, administration, documentation, tracking, evaluation of students responses, and announcement of grades/marks obtained by students in all formal learning activities in an educational programme.
परिक्षाप्रबन्धनपद्धतिः	परीक्षाप्रबन्धनपद्धतिः कश्चित् सुष्ठु परिभाषित प्रलेखः अथवा तन्त्रांशः येन कस्यापि पाठ्यक्रमसम्बद्ध सर्नेषां औपचारिकानुभवानां योजना, प्रशासनं, प्रलेखीकरणं, उत्तरपत्रिकानां मूल्याङ्कनं छात्रैः प्राप्त अङ्कानां श्रेणीनाम् उद्घोषणम्।
Experiential Learning:	Is a process of learning through experience and is more specifically defined as “learning through reflection on doing”.
अनुभवात्मक अधिगमः	अनुभवेन अधिगमः यत्र जायते सेयं प्रक्रिया "कृत्वाधिगमः" इति अभिधीयते।
Extension activities:	That aspect of education, which emphasizes neighborhood services. These are often integrated with curricula as extended opportunities intended to help, serve reflect and learn. The curriculum-extension interface has educational values, especially in rural India.
विकासक्रियाकलापः –	शिक्षायाः स पक्षः यः प्रतिवेशिगतसेवाम् उपोद्बलयति। एते पक्षाः प्रायशः साहाय्यार्थं सेवार्थं ज्ञानार्थं प्रतिज्ञापनार्थं च विस्तरस्य अवसररूपेण पाठ्यक्रमेण सह एकीकृता भवन्ति। अस्य पाठ्यक्रमस्य विकाससमन्वयः विशिष्य ग्रामीणभारते शिक्षणमूल्यानि बिभर्ति।
Faculty development programme:	Programmes aimed at updating the knowledge and pedagogical skills of the faculty.
अध्यापकविकासकार्यक्रमाः –	एतादृशाः कार्यक्रमाः प्राध्यापकानां ज्ञानं शैक्षणिककौशलं च कालानुगुणं परिष्कुर्वन्ति।
# Feedback:	Formative and evaluative comments given by tutors on the performance of individual learners; evaluative comments made by stakeholders to the institution on the quality and effectiveness of a defined process; and response from students, academic peers and employers for review and design of the curriculum.
गुणोत्कर्षमानदण्डः –	छात्राणां शैक्षिकप्रदर्शने शिक्षकेण प्रदत्ताः रचनात्मिकाः मूल्याङ्कनात्मिकाश्च

	प्रतिक्रियाः। कस्याश्चित् परिभाषितप्रक्रियायाः गुणवत्तायाः प्रभावस्य च कृते संस्थायाः विषये हितधारकैः प्रदत्ताः मूल्याङ्कनात्मिकाः प्रतिक्रियाः। छात्रैः प्रवरशिक्षकैः नियोजकैश्च पाठ्यक्रमस्य समीक्षणार्थं निर्माणार्थं च प्रदत्ताः प्रतिक्रियाः।
Field Project:	Formal projects that involve conducting surveys outside the college/university premises and collection of data from designated communities or natural places that students need to undertake
क्षेत्रपरियोजना	महाविद्यालयात् विश्वविद्यालयात् वा बहिः निर्दिष्टसमुदायेभ्यः प्राकृतिकपरिसरेभ्यः वा औपचारिकपरियोजनान्तर्गतत्वेन दत्तांशसङ्ग्रहणार्थं छात्रैः क्रियमाणसर्वेक्षणम्।
Financial management:	Budgeting and optimum utilization of financial resources.
वित्तीयप्रबन्धनम् –	वित्तीयसंसाधनानाम् आयव्ययपत्रकस्य निर्धारणम् उच्चतम उपयोगश्च।
Flexibility:	A mechanism through which students have a wide choice of programmes to choose from as well as multiple entry and exit points for programmes / courses
नमनीयता –	तन्त्रविशेषः यन्माध्यमेन छात्राः पाठ्यक्रमेषु चयनार्थं विविधान् विकल्पान् प्राप्नुवन्ति।
Functional MoUs:	Those Memoranda of Understanding signed by the Institute with national and international agencies that are currently operational,
क्रियाशीलसम्मतयः	संस्थया राष्ट्रिय अन्ताराष्ट्रिय अभिकरणैस्सह हस्ताक्षरित प्रकृतक्रियाशील सम्मतिपत्राणि।
Full Time Teachers:	A teacher employed for at least 90 per cent of the normal or statutory number of hours of work for a full-time teacher over a complete academic year is classified as a full-time teacher.
पूर्णकालिकशिक्षकाः	यः पूर्णकालिक अध्यापनाय निर्धारित निश्चित कार्यसमयस्य नवतिप्रतिशत निमित्तं सम्पूर्ण शैक्षिकसंवत्सरार्थं नियुक्तः।
Gender Audit:	A tool and a process based on a methodology to promote organizational learning at the individual, work unit and organizational levels on how to practically and effectively

	mainstream gender.
स्त्रीपुरुषाङ्केक्षणम् –	व्यक्तिगतरूपेण संघटनात्मकरूपेण कार्यस्तरेण व्यावहारिकरूपेण वा प्रभावपूर्णया रीत्या मुख्यधारायां विद्यमानानां स्त्रीपुरुषादीनां शिक्षायां वृद्धिप्रतिपादनाय निर्धारितपद्धत्यनुसारेण निर्दिष्टः उपकरणविशेषः प्रक्रिया विशेषो वा। (अस्यां लेखाप्रक्रियायां पुरुषच्छात्राणां स्त्रीच्छात्राणां च पृथक् पृथक् गणनां कृत्वा तदनुसारेण तेषां तासां च शिक्षार्थं संस्थया प्रयासाः विधीयन्ते)
Global Competencies:	Capabilities, world-views and skills to deal with the ever expanding requirements, situations and necessities of the world with one's own view of globalization.
वैश्विकसामर्थ्यम् –	वैश्वीकरणसन्दर्भे निरन्तरं प्रवर्द्धमाना आवश्यकसन्दर्भाणाम् अनिवार्यताभिः साकं व्यवहर्तुम् अपेक्षितानि सामर्थ्यानि, योग्यताः, वैश्विकदृष्टिः कौशलानि च।
Go-Shala:	The place where cows are reared according to the principles enshrined in texts. It is similar to a 'cow-pen'.
गोशाला –	यत्र गावः गोपालनशास्त्रप्रतिपादितसिद्धान्तानुसारेण पाल्यन्ते।
Graduate Attributes:	Qualities, skills and understandings that a university community agrees its students should develop during their time with the institution. These attributes include, but go beyond, the disciplinary expertise or technical knowledge that has traditionally formed the core of most university courses. They are qualities that also prepare graduates as agents for social good in an unknown future.
स्नातकधर्माः –	संस्थया सह स्वाध्ययनकाले छात्रैः विकासनीयाः गुणाः इति ये विश्वविद्यालयसमुदायेन अनुमताः, ते तु गुणाः, कौशलानि, सहमतयश्च स्नातकधर्माः इति कथ्यन्ते। एते धर्माः अधिकाधिकविश्वविद्यालयपाठ्यक्रमाणां पारम्परिकरीत्या मूलप्रारूपघटनं, अन्तरानुशासिदक्षतासम्पादनं, प्रविधेः ज्ञानार्जनं वा न केवलं विदधति, अपि तु अग्रे सारयन्ति। एते गुणाः अज्ञातभविष्यतः समाजस्य हिताय स्नातकान् प्रतिनिधित्वेन प्रस्तुवन्ति।
Green Audit:	The process of assessing the environmental impact of an **organization, process, project, product, etc.**
हरितपरिवेशाङ्केक्षणम् –	एकस्य संघटनस्य प्रक्रिया-परियोजना-उत्पादादिषु पर्य्यावरणीयप्रभावस्य आकलनाय प्रवर्त्तमाना प्रक्रिया।
# Grievance redressal:	A mechanism for receiving, processing and addressing dissatisfaction that has been expressed, complaints and other formal requests made by learners, staff and other stakeholders

	on the institutional provisions promised and perceived.
परिदेवननिवारणम् –	शिक्षार्थिभिः, कर्मचारिभिः, इतरैः हिताधिकारिभिश्च संस्थागतप्रबन्धनानां सङ्कल्पने कार्यान्वयने च असन्तुष्टिप्रकाशनं, प्रतिवादप्रदर्शनं तथा अन्य-औपचारिकनिवेदनं स्वीकर्तुं, संस्कर्तुं, सम्बोधयितुं च विहितं कार्यतन्त्रम्।
Gurukula:	It refers to the environment-friendly place where Guru-s (preceptors) and (Sishya-s) disciples live together to learn the essence of Shastra-s through practice, debate and dialogue.
गुरुकुलम् –	इदं तु पर्यावरणानुकूल्यं परिवेशस्थलं (वातावरणं) भवति, यत्र गुरवः शिष्याश्च एकत्र निवसन्तः तर्क-वितर्क-सम्वादाभ्यासैः शास्त्राणां सारतत्त्वमभ्युपगच्छन्ति।
Guru-Sishya-Parampara:	This is the essence of Indian traditional education where the Guru-s (preceptors) and (Sishya-s) disciples are ordained to live in an environment-friendly place and learn the essence of Shastra-s through practice, debate and dialogue.
गुरुशिष्यपरम्परा –	भारतीयपारम्परिकशिक्षायाः मूलभूतेयं परम्परा, यत्रविधिबद्धरूपेण गुरवः शिष्याश्च पर्यावरणानुकूल्यवातावरणे निवसन्तः तर्क-वितर्क-सम्वादाभ्यासैः सारतत्त्वमवगच्छन्ति।
h-**index (Hirsch Index):**	**An index that attempts to measure both the productivity and impact of the published work of a scientist or scholar. The index is based on the set of the scientist's most cited papers and the number of citations that they have received in other publications. The index can also be applied to the productivity and impact of a group of scientists, such as a department or university or country.**
एच्-सूचकाङ्कः –	एकस्य वैज्ञानिकस्य विदुषः वा प्रकाशितकार्यस्य उत्पादस्य च प्रभावं परीक्षितुं कृतं प्रयासं एच्. सूचकाङ्कः इति कथ्यते। सूचकाङ्कोऽयं वैज्ञानिकानां समुद्धृतपत्राणां तथा इतरप्रकाशनेषु प्राप्तानां प्रशंसापत्राणामाधारेण प्रस्तूयते। अयं सूचकाङ्कः वैज्ञानिकानां समूहस्य उत्पादकतायाः प्रभावस्य च विषये प्रयुज्यते। यथा एकस्य विभागस्य/विश्वविद्यालयस्य/देशस्य रूपेण।
Human Resource Management:	The process of assessing the human power requirements, recruiting staff, monitoring their growth and appraising them periodically and planning staff development programmes for their professional development and providing the necessary incentives and feedback.
मानवसंसाधनप्रबन्धनम् –	मानवशक्तेः आवश्यकतानाम् आकलनम्, चयनम्, विकासस्य नियन्त्रणम् तथा समयानुसारं मूल्याङ्कनं तथा कर्मचारिणां वृत्तिगतविकासकार्यक्रमाणां योजना,

	तत्र आवश्यकप्रोत्साहनस्य प्रतिक्रियाप्रदानस्य च प्रक्रिया भवति।
Humanities International Complete:	**A comprehensive database covering journals, books and reference sources in the humanities. This database provides citation information for articles, essays and reviews, as well as original creative works including poems and fiction. Photographs, paintings and illustrations are also referenced.**
अन्ताराष्ट्रिया मानवीयपरिपूर्त्तिः –	पत्रिकाणां, पुस्तकानां तथा मानवसन्दर्भस्रोतसामाधारेण दत्तांशविधिः अन्ताराष्ट्रिया मानवीयपरिपूर्त्तिः कथ्यते। अयं दत्तांशः लेखानां, प्रबन्धानां, समीक्षाणाम्, कवितादि-सर्जनात्मकरचनानां प्रशस्तिपत्रात्मिकां सूचनां प्रयच्छति। तत्र छायाचित्राणि, वर्णचित्राणि, सन्दर्भचित्राणि च सङ्केतितानि भवन्ति।
ICT:	**Consists of the hardware, software, networks and media for the collection, storage, processing, transmission and presentation of information (voice, data, text, images) as well as related services.**
सूचना-संप्रेषणप्रौद्योगिकी	सूसंप्रो. – यन्त्रांशः, तन्त्रांशः, जालसंपर्कः, संग्रहणं, संस्करणं, सङ्क्रामणं, सूचनानांशानां (ध्वनिः, दत्तांशः, पाठांशः, चित्राणि) प्रस्तुतिः इत्येते संयुक्ता।
Impact factor (IF):	A measure of the citations in science and social sciences journals. The impact factor for a journal is calculated based on a three-year period and can be considered to be the average number of times published papers are cited up to 2 years after publication
प्रभावकारकम् –	विज्ञान-समाजविज्ञानानुसन्धानपत्रिकासूद्धृतानाम् अनुसन्धानलेखानां प्रशस्तये उद्धरणाय च उपायः। प्रत्येकम् अनुसन्धानपत्रिकायाः प्रभावकारकत्वं विगतानां त्रयाणां वर्षाणामाधारेण गणयन्ति। प्रकाशनानन्तरं वर्षद्वयं यावत् समुद्धृतसङ्ख्याप्रतिशताधारेण प्रभावकारकत्वं गणयितुं शक्यते।
Incinerator:	**Waste destruction in a furnace by controlled burning at high temperatures.**
भस्मीकारकम् –	औष्ण्यवैद्युतकुण्डे सुनियन्त्रितरूपेण अवकरवस्तूनां पर्यावरणदूषणं विना भस्मीकरणम्।
Inclusion, Inclusiveness:	Inclusiveness in educational institutions refers to the educational practices with reference to gender, ethnicity, social class and the differently-abled.

समावेशनम्/समावेशिता	लिङ्ग, प्रदेशसम्बद्ध, सामाजिकस्तर, दिव्याङ्गानां शैक्षिकसंस्थासु समावेशनप्रक्रिया।
INFLIBNET Database:	**Information and Library Network Centre maintains a database on books, theses and serials**
	सूचना-ग्रन्थालयजालकेन्द्रं पुस्तकानां, शोधप्रबन्धानां दत्तांशनिधिं संरक्षयति।
Indigenous knowledge System:	A set of information and skills acquired through experience or education originating or occurring naturally in a place conducive to such uniqueness. See Traditional Knowledge System.
स्वदेशीज्ञानप्रणाली –	तत्तद्देशीयवैशिष्ट्यानुसारं स्वाभाविकतया समुद्भूता, प्रवर्तिता वा शिक्षाप्रणाली अथवा अनुभवद्वारा समवाप्तसूचनाकौशलयोः समवायः।
Infrastructure:	Physical facilities like building, play fields and hostels which help run an institutional programme.
मूलभूतसौविध्यानि –	भवनम्, क्रीडाङ्गणम्, छात्रावासः इत्यादयः ये संस्थायाः नानाकार्यक्रमाणां सम्यक्-चालने साहाय्यमाचरन्ति।
Institutional Eligibility for Quality Assessment (IEQA):	**Eligibility granted to an Affiliated / Constituent colleges which are seeking assessment and accreditation for the first time.**
गुणवत्ताप्रत्यायनाय संस्थायोग्यता –	संबद्धानाम्/अङ्गीभूतानां महाविद्यालयानां प्रथमवारं मूल्यङ्कनाय प्रत्यायनाय वा आवेदनार्थं योग्यताप्रदानम्।
Institutional**I**nformation**forQualit yAssessment** (IIQA):	IIQA is a requirement, which needs to be submitted online by all categories of HEIs
गुणवत्तामूल्याङ्कनाय सांस्थिकसूचना	सर्वविध उच्चशिक्षासंस्थाभिः अधितन्त्रिमाध्यमेन स्वीयगुणवत्तामूल्याङ्कनाय सांस्थिकसूचनाः अवश्यं समर्पणीयाः।
Institutional Distinctiveness:	Institutional distinctiveness is characterized by its reason for coming to existence, its vision, mission, nature of stakeholders, access to resources, cultural ambience and physical location
सांस्थिकं वैशिष्ट्यम्	संस्थायाः स्थापनायाः आवश्यकता, दूरदृष्टिः, ध्येयं, हितधारकाणां स्वभावः, संसाधनानां प्राप्तिः, सांस्कृतिकवातावरणं तथा भौतिकस्थानं इत्यादिनामाधारेण संस्थायाः विशिष्टता परिगण्यते।
Institutional Social	It focuses on the institution’s responsibilities to the public in

Responsibility (ISR):	terms of protection of public health, environmental safety, and the need to practise good citizenship and ethical behaviour**.**
सांस्थिकं सामाजिकोत्तरदायित्वम् –	समाजस्य स्वास्थ्यरक्षणपर्यावराणानां योगक्षेमदृष्ट्या आदर्शभूतनागरिकाचारान्, उत्तमनागरिकतायाः प्रवृत्तिः अभिलक्ष्य संस्थायाः सामाजिकोत्तरदायित्वप्रकाशनम्।
# Interdisciplinary research:	**An integrative approach in which information from more than one discipline is used in interpreting the content of a subject, phenomenon, theory or principle.**
अन्तःशास्त्रीयानुसन्धानम् –	एकस्य शास्त्रांशस्य स्वोपपत्तिकं सिद्धान्तं निरूपयितुं नैकस्रोतोभ्यः निर्णायकतत्त्वाधिगमनिमित्तकव्यापकोपागमः।
Internal Quality Assurance Cell (IQAC):	Forming Internal Quality Assurance Cell (IQAC) is to be established in every accredited institution as a post-accreditation quality sustenance measure. **http://www.naac.gov.in/IQAC.asp**
आन्तरिक गुणवत्ता आश्वासन केन्द्रम्	प्रत्येकं प्रत्यायितसंस्थायां प्रत्यायनानन्तरं गुणवत्तासंरक्षणोपायत्वेन अस्य स्थापना भवति।
Internal Quality Assurance System (IQAS):	Self-regulated responsibilities of higher educational institutions aimed at the continuous improvement of quality for achieving academic and administrative excellence.
अन्तर्गुणवत्ताश्वासनव्यवस्था –	उच्चशिक्षासंस्थायाः अविच्छिन्नगुणाभिवृद्ध्यर्थं शैक्षिकशासनिकसमुत्कर्षणाय च स्वाधिनियमितोत्तरदायित्वानि।
Jaina-Vidya:	**The knowledge system developed on the teachings of BhagavanVrishabha and later Tirthankara-s like BhagavanMahaveera, consisting of all fundamental texts, their interpretation, philosophical tenets etc.**
जैनविद्या –	भगवतः ऋषभदेवस्य तथा तदनुयायिनाम् भगवान्महावीरादीनां तीर्थङ्कराणां उपदेशानुसारं आविष्कृतैः मूलभूततत्त्वप्रतिपादकैः ग्रन्थैः अन्विता, तथा तद्व्याख्यानोपव्याख्यानैः समुपबृंहिता तत्त्वशास्त्रीया ज्ञानधारा।
J-STOR:	It is an online digital library with a considerable holding of academic journals
जे-स्टोर् –	शैक्षिकपत्रिकाणां भूरि-संग्रहरूपः वैद्युतः ग्रन्थालयः।
Karmakanda:	It is the practice of various ceremonies, rituals, functional

	application of vedic texts, nature of Gods, etc. as ordained in traditional texts in Sanskrit.
कर्मकाण्डः –	संस्कृतभाषानिबद्धेषु पारम्परिकग्रन्थेषु निरूपितानां समारोहाणाम् उत्सवानां, प्रकृतेः, देवानां च वेदोक्तरीत्या अनुष्ठाननिर्वहणपद्धतिः।
Leadership:	A term used for setting direction and create a student-focused, learning- oriented climate, clear and visible values and high expectations by ensuring the creation of strategies, system and methods for achieving excellence, stimulating innovation and building knowledge and capabilities.
नेतृत्वम् –	दिशानिर्देशने छात्रकेन्द्रित-शिक्षणानुकूलपरिवेशनिर्माणे, स्पष्टानां प्रकटनानाश्चादर्शनियमानां निर्देशने, व्यूहरचनासु उच्चैः प्रत्याशोत्पादने, समुत्कर्षप्राप्तये प्रविधि-व्यवस्थयोः निर्माणे, ज्ञानदक्षतयोः समभिवर्धने, नवाचारस्योत्प्रेरणे च नेतृत्वपदं भजते।
Learning Management Systems:	Learning Management System (LMS) is a software application for the administration, documentation, tracking, reporting and delivery of educational courses or training programmes. It helps the instructor deliver material to the students, administer tests and other assignments, track students' progress, and manage record-keeping. MOODLE is an example of open source LMS
अधिगमप्रबन्धन पद्धतयः	शैक्षिक पाठ्यक्रमाणां, प्रशिक्षणपाठ्यक्रमाणां, प्रशासनं, प्रलेखीकरणं, प्रतिवेदनादिषु प्रयुज्यमानः तन्त्रांशः एव अधिगमप्रबन्धनपद्धतिः। तथैव इमाः पद्धतयः सूचनाप्रदात्रे छात्रेभ्यः सामग्रीं दातुं, परीक्षणानि, प्रदत्तकार्याणि च प्रशासितुं, छात्रप्रगतिमापनाय, तथा अभिलेखसंरक्षणाय च उपकुर्वन्ति। MOODLE – एतस्य उदाहरणं भवितुमर्हति।
Learning outcomes:	**Specific intentions of a programme or module, written in clear terms. They describe what a student should know, understand, or be able to do at the end of that programme or module.**
अधिगमनिष्पत्तयः –	कार्यक्रमस्य कार्यक्रमांशस्य वा स्पष्टैः सुबोध्यैः शब्दैः निर्दिष्टाः विशिष्टाः आशयाः। इमे आशयाः छात्रेण किं ज्ञेयम्, किं अधिगन्तव्यम् इति वा कार्यक्रमांशमधीत्य अन्ते छात्रः किं कर्तुं समर्थः स्यादिति च वर्णयन्ति।
Learning:	The process of acquiring knowledge or skills through interaction or study or being taught or led by another who has already acquired them.

अधिगमः –	तत्तद्विषयविशेषज्ञैः ज्ञानिभिर्वा साक्षात् सम्बन्धेन उच्चारणानूच्चारणपूर्वकं विद्याग्रहणेन, स्वयमध्ययनेन, गुरुणा अध्यापनेन वा ज्ञानस्य कौशलस्य वा समर्जनप्रक्रिया।
Library as a learning resource:	**The library holdings in terms of titles of books, journals and other learning materials and technology aided learning mechanism, which enable the students to acquire information, knowledge and skills required for their study.**
अधिगमसंसाधनत्वेन ग्रन्थालयः –	ग्रन्थालये संभृताः ग्रन्थाः, पत्रिकाः, अन्याः अधिगमसामग्र्यः, प्रौद्योगिकी सहकृताधिगमतन्त्राणि च यानि छात्रान् ज्ञान-सूचना-कौशलप्राप्तये दक्षान् कुर्वन्ति।
Levels of Outcomes:	• Programme Outcomes: POs are statements that describe what the students graduating from any of the educational programmes should be able to do. • Programme Specific Outcomes: PSOs are statements that describe what the graduates of a specific educational programme should be able to do. • Course Outcomes: COs are statements that describe what students should be able to do at the end of a course.
परिणामस्तराः	• कार्यक्रमपरिणामाः – कस्मिन्नपि स्नातकस्तरे विद्यमानच्छात्राः पाठ्यक्रमपरिसमाप्तेः परं किं कर्तुं प्रभवन्तीति अनेन ज्ञायते। • कार्यक्रमविशिष्टपरिणामाः - कार्यक्रमपरिसमाप्तेः परं स्नातकानां विशिष्टपरिणामान् प्रभविष्णुतां च प्रतिपादयति। • पाठ्यक्रमपरिणामः – पाठ्यक्रमान्ते छात्राणां प्रभविष्णुतायाः प्रतिपादनम्।
Manuscript:	Texts more than 75 years old, written in hand and having literary value. Manus (hand) and Scriptus (inscribing/written)
हस्तलिखितग्रन्थाः –	सप्तपञ्चाशत् (75) वर्षेभ्यः प्राचीनाः हस्तेन लिखिताः साहित्यिकमूल्यवन्तो ग्रन्थाः।
Mission Statement:	The term refers to the distinctive characteristics of the Institute in terms of addressing the needs of the society, the students it seeks to serve, and its tradition and value

	orientations.
ध्येयपत्रम् –	सामाजिक-आवश्यकतानां सम्मुखीकरणार्थं, येषां छात्राणां सेवा विधित्सिता तेषां तथा संस्थायाः परम्परां मूल्य-पूर्वपुरश्चरणस्य च सम्मुखीकरणार्थं संस्थायाः सुस्पष्टधर्मा अनेन शब्देन लक्ष्यन्ते।
Modern Techniques and Scientific methods:	Methodology and procedure devised in recent times by systematic application of cause and effect relation, and structure and behavior, and the application of modern gadgets to arrive at accurate results, which can be used for traditional knowledge also.
आधुनिकरीतयः वैज्ञानिकपद्धतयश्च –	कार्यकारणभावस्य रीतियुक्त-अनुगमेन/अन्वयनेन आधुनिककाले प्रकल्पिता पद्धतिः प्रक्रिया च। स्वरूपस्वभावौ। पारम्परिकज्ञानार्थं च उपयोज्यानां निर्दुष्टफलितांशानां प्राप्त्यर्थं आधुनिकयन्त्रसाधनानामन्वयनम्।
Moral Values:	A set of codified, expected standards of behaviour on all occasions.
नैतिकमूल्यानि –	सर्वेषु सन्दर्भेषु अपेक्षितानां संपुटितानां व्यवहारप्रमाणं संचयः/ संचः।
# New technologies:	**Digital tools and resources (hardware and software) and their application in the field of education.**
नवीनतन्त्ररीतयः –	संगणकीयोपकरणानि संसाधनानि (यन्त्रस्थानि तथा तन्त्रस्थानि) शिक्षणक्षेत्रे च तेषामन्वयनम्।
NIRF:	**National Institutional Ranking Framework (NIRF), approved by the MHRD, outlines a methodology to rank institutions across the country. The parameters and sub-parameters associated with this mechanism are evolving from year to year. https://www.nirfindia.org/Docs/Ranking_Methodology_And_Metrics_2017.pdf**
राष्ट्रियसांस्थिक श्रेणीनां रूपरेखा	देशे स्थितानां संस्थानां श्रेणीनिर्धारणपद्धतिं निर्माति।अनेन सम्बद्धमानदण्डोपमानदण्डाः प्रतिवर्षं नूतनतया आविर्भूताः भवन्ति।
N-LIST:	N-LIST stands for "National Library and Information services Infrastructure for Scholarly Content". **http://nlist.inflibnet.ac.in/faq.php**
	वैदुष्यविषयसम्बद्ध राष्ट्रिय ग्रन्थालयः तथा सूचना सेवाया अवसंरचना।
OBE: Outcome Based Education:	OBE is an educational theory that bases every part of an

	educational system around goals (outcomes). Each student should have achieved the goal(s) by the end of his/her educational experience
परिणामाधारित शिक्षा	OBE कश्चन शिक्षासिद्धान्तः यच्च शिक्षाप्रणास्याः प्रत्येकं भागं लक्ष्यं परितः आवृणोति। शिक्षणानुभवपरिसमाप्तेः परं प्रत्येकं छात्रः लक्ष्यं प्राप्नुयात्।
# Open educational resources:	**Educational materials and resources offered freely and openly for anyone to use and under some licenses to re-mix, improve and redistribute.**
मुक्त-शिक्षण-संसाधनानि –	केनापि व्यक्तिविशेषेण उपयोक्तुं विशिष्टानुमत्या च पुनर्मिश्रयितुं, विकासयितुं पुनर्वितरितुं च निःशुल्कं मुक्तरीत्या प्रदत्तानि शैक्षणिकसाधनानि स्रोतांसि च।
Optimum utilization of infrastructure:	The infrastructure facilities are made available to the students for their maximum utilization. e.g. extended hours for computer center and library, sharing of facilities for inter- and multidisciplinary programmes.
मूलभूतसुविधानाम् उत्कृष्टविनियोगः –	छात्राणां विनियोगाय उत्कृष्टविनियोगार्थं प्रकल्पिता मूलभूतसुविधाः, यथा- संगणककेन्द्रं ग्रन्थालय इत्यनयोः विनियोगाय अतिरिक्तहोराः, अन्तःशास्त्रीय-विभिन्नशास्त्रीय-अभ्यासक्रमाणां कृते सुविधाविनिमयः।
Oral Tradition:	A part of Indian culture where the Veda-s, their system of recitations, intonation and also other codified knowledge systems like ballads are transmitted from generation to generation through spoken methods and modes.
मौखिकसंप्रदायः –	भारतीयसंस्कृतेः अयं भागः यत्र वेदाः तेषामुच्चारणरीतिः स्वराः सूक्तानि इत्यादि संपूरित-ज्ञान-व्यवस्था (अन्यच्च) लेखनपद्धत्यपेक्षया मौखिकसंप्रदायेन एकस्मात् अन्ववायात् अपरं अन्ववायं प्रापिता।
Organizational structure:	**The structure and functions of an institution to co-ordinate academic and administrative planning.**
संस्थागतसंरचना –	शैक्षणिक-प्रशासनिक-योजनायाः समन्वयार्थं संस्थया स्वीकृतसंरचना तथा तत्संस्थायाः कार्यकलापाः।
Organogram:	Organogram is a diagram that shows the structure of an organization and the relationships between the relative ranks of its parts and positions/jobs. It is also known as Organisational Structure.
संघटनसंरचनायाः रेखाचित्रम्	संघटनसंरचनायां संघटनसंवरूपप्रदर्शनात्मक चित्रं भवति। तथैव तस्य स्थितेः भगस्य च मध्ये सम्बद्धश्रेणीनां सम्बन्धान् प्रदर्शयति। इदमेव

	संघटनसंरचनास्वरूपम् इत्यपि अभिधीयते।
Outreach activities:	It is the practice of conducting local public awareness activities through targeted community interaction. They are guided by a local needs assessment.
बाह्यान्वयिकार्याणि –	लक्षित-सामाजिक-संवादद्वारा सामाजिक-जागरानिर्माणकार्यक्रमाणाम् आयोजनस्य अभ्यासाः। ते प्रान्तीय-आवश्यकतामूल्याङ्कनेन पुरःसार्यन्ते।
Paleography:	Study of ancient scripts. Paleo= ancient and graph=writing. लिपिशास्त्रम्–प्राचीनलिपीनांशास्त्रम्।
Pandit :	A traditional Sanskrit or Vedic scholar who studied traditional texts under a Guru in the Guru-ShishyaParampara.
पण्डितः –	पारम्परिकपण्डितः वैदिकविद्वान् वा यस्य गुरुशिष्यपरम्परया गुरुमुखतः साम्प्रदायिकग्रन्थानामध्ययनं जातम्।
Pandit-Parishat:	A forum of Pandits/ traditional scholars well-versed in the subtleties of Shastra-s to debate and enlighten on an instantly chosen topicor pre-decided Shastra-topics where a particular aspect is debated.
पण्डितपरिषत् –	पण्डितानां पारम्परिकविदुषां वा परिषत् या शास्त्राणां सूक्ष्मविषयेषु प्राप्तप्रावीण्या, सपदिस्वीकृतविषये अथवा यत्र कश्चन विशिष्टांशो विवदितः तादृश-प्राङ्निर्णीतशास्त्रविषये वाक्यार्थं कर्तुं समुद्बोधनञ्च कर्तुं समर्था।
Participative Learning:	Participatory Learning and Action is a family of approaches, methods, attitudes, behaviours and relationships, which enable and empower people to share, analyze and enhance their knowledge of their life and conditions, and to plan, act, monitor, evaluate and reflect.
सहभागी अधिगमः	सहभागी अधिगमः नाम उपागमानां, पद्धतीनां, अभिवृत्तीनां, वायवहाराणां, सम्बन्धानाञ्च एकः परिवारः यत्र जनेभ्यः स्वजीवनस्य, स्थितीनाञ्चविश्लेषणं, तद्विषयकज्ञानं, सहयोगः, योजना, क्रिया, नेतृत्वं, मूल्याङ्कनं, प्रतिक्रियादिविषयेषु सशक्तान् कारयति।
Participative management:	**Refers to an open form of management where employees are actively involved in the institution's decision making process.**
सहयोगात्मकव्यवस्थापनम् –	संस्थायाः निर्णयप्रक्रियायां यत्र कर्मकराणामपि सक्रियसहभागो भवति तादृशं मुक्त-व्यवस्थापनम्।

Patha-Shala:	Traditional centre of Sanskrit learning based on the gurukula model.
पाठशाला –	गुरुकुलादर्शेण संस्थापितं पारम्परिक-संस्कृताध्ययन-केन्द्रम्।
Pathashala-pranali:	Methodology followed in Pathashala-s traditional centres of Sanskrit learning based on the gurukula model for curriculum transaction through various methods like Direct Method, Debate & Discussion, Question and Aanswer, etc.
पाठशालाप्रणाली –	प्रत्यक्षपद्धत्या, संवादेन, चर्चया, प्रश्नोत्तरमाध्यमेन तदितररूपेण पाठ्यचर्यासंक्रमणस्य कृते पाठशालासु अनुस्रियमाणा पद्धतिः/प्रणाली।
Pathya-Charya:	The entire curriculum consisting of curricular, co-curricular and extra-curricular activities prescribed by the Board of Studies.
पाठ्यचर्या –	अध्ययनमण्डलद्वारा निर्णीतानां पाठ्यक्रमाणां, सहपाठ्यक्रमाणां, सहगामीक्रियाणां बाह्यकलापानां पाठ्यचर्या-समग्र-सञ्चः।
Pathya-Krama:	Syllabus consisting of foundational, core, ancillary and understanding- enhancing subjects with or without lab, practical, etc. as prescribed by the Board of Studies.
पाठ्यक्रमः –	अध्ययनमण्डलद्वारा निर्णीतानां शैक्षणिक-मौलिक-मुख्य-अङ्गभूत-अवगाहनासंवर्धक-प्रात्यक्षिकविषयाणां पाठ्यक्रमः (प्रयोगशालासहितः प्रयोगशालारहितो वा)।
Performance Audit of Department;	**Official inspection of a department for the scrutiny of the work done in fulfilling the goals set for achievement in a given period of time.**
विभागस्य क्रियाङ्केक्षणम् –	कस्यचित् विशिष्टकालावधौ उपलब्धिविषयतया निश्चितानां लक्ष्याणां साफल्यार्थं कृतस्य कार्यस्य परीक्षणार्थं विभागस्य कार्यालयीयनिरीक्षणम्।
Perspective development:	A blueprint regarding the objectives and targets of long-term growth.
दृष्टिकोणपरिवर्धनम् –	अधिककालविकासमभिलक्ष्य वर्तमानानां ध्येयानां लक्ष्याणां च विषये स्वरूपदर्शकपत्रम्।
Physical facilities:	Infrastructure facilities of an institution to run its educational programmes efficiently and the growth of its infrastructure to keep pace with its academic growth.

भौतिकसुविधाः –	शैक्षिककार्याणि समर्थतया चालयितुं संस्थया कल्पिताः मूलभूतसौविध्यानि तथा संस्थायाः अभिवृद्ध्या साकं संतुलतायै मूलभूतसौविध्यानाञ्च अभिवृद्धिः।
Policy for Promotion of Research:	Processes defined by the institution to enable the teachers to write research proposals, seek funding, conduct research, publish, and evaluate and reward the research done.
अनुसन्धानप्रोन्नतये नीतिः	अध्यापकेभ्यः अनुसमधानप्रस्तावान् लेखितुं, वित्तीयप्रबन्धनम्, अनुसन्धानायोजनं, प्रकाशनं, मूल्याङ्कनं, कृतानुसन्धानस्य पुरस्करणमित्यादीनां प्रक्रियाः अभिवर्णयति।
Pre-qualifiers:	For Assessment and Accreditation (A&A) in the revised framework, NAAC has proposed a pre-qualifier test. It is a necessary condition for the peer team visit and will be based on Institutional system-generated score (SGS) in all QnM after undergoing the DVV process. As a pre-qualifier, the institution should score at least 30% in Quantitative Metrics (QnM) as per the final score after the DVV process. If the HEI does not clear the pre-qualifier stage, it will have to apply afresh by submitting the IIQA and the prescribed fees.
प्रागर्हता	रा.मू,प्र.परिषदा पुनः संशोधित रूपरेखायां मूल्याङ्कप्रत्यायनयोः कृते एका प्रागर्हता परीक्षा प्रस्ताविता। दत्तांशपरीक्षणवैधताप्रक्रियां समाप्य सांस्थिकयन्त्रनिर्मिताङ्काधारिता भवति इयं परीक्षा। सर्वेषु सङ्ख्यामितिषु तथा च प्रवरसमूहोपस्थितेः एकः निर्बन्धः एषः। दत्तांशपरीक्षणवैधत्वप्रक्रियानन्तरं संस्थायाः प्रागर्हत्वप्राप्तये अन्तिमाङ्कानुसारं सङ्ख्यामितिषु न्यूनातिन्यूनं 30% प्राप्नुयात्।
Problem Based Learning (PBL):	Is a student-centred pedagogy in which students learn about a subject through the experience of solving an open-ended problem found in the trigger material. The PBL process does not focus on problem solving with a defined solution, but it allows for the development of other desirable skills and attributes. This includes knowledge acquisition, enhanced group collaboration and communication.
समस्यासम्बद्धाधिगमः	इदमेकं छात्रकेन्द्रित अध्यापनशास्त्रं भवति यत्र छात्राः प्रेरणात्मकसामग्रीषु प्राप्तानां मुक्तसमस्यानां समाधान अनुभवेन विषयं समधिगच्छन्ति। अधिगमोयं न तु केवलं परिभाषित समाधानसहितसमस्यां समाधातुम् इच्छति परं वाञ्छितकौशलानां गुणविशेषानाञ्च विकासाय प्रेरयति, ज्ञानार्जनं, समूहसहयोगः, सम्प्रेषणादीनि अत्र अन्तर्भवन्ति।
Programme:	A range of learning experiences offered to students in a formal manner over a period of one-to-four years leading to

	certificates/ diplomas/ degrees. Examples: BA (Economics) and BSc (Physics). All possible formal degree programmes have been identified by UGC.
पाठ्यक्रमः	औपचारिकत्वेन प्रमाणपत्राणि/स्नातकपदवीः/शास्त्रीप्राप्तुं एक तः चत्वारि वर्षपर्यन्तं छात्रेभ्यः प्रस्तुतानाम् अधिगमानुभवानां परिधिः एव पाठ्यक्रमः। उदाः शास्त्री, (साहित्यम्), सर्वेऽपि सम्भावित पाठ्यक्रमाः वि. वि. अनुदानायोगेनैव अभिज्ञापिताः भवन्ति।
Program options:	**A range of courses offered to students to choose at various levels leading to degrees/ diplomas/ certificates.**
पाठ्यक्रमविकल्पाः –	विभिन्नस्तरेषु छात्राणां चयनाय संरचिताः पदवी/पदविका/ प्रमाणपत्राणाम् अभ्यासक्रमाः।
Programme Outcomes:	Programme Outcomes (POs) are what knowledge, skills and attitudes a graduate should have at the time of graduation. No agency has formally defined the POs of general 3-year degree programmes in India. POs of all professional programmes in Engineering and other areas have been identified at the national level by the accrediting agency concerned. POs are not specific to a discipline.
कार्यक्रमपरिणामाः औपचारिकत्वेन	स्नातकसमये कस्मिन्नपिस्नातकछात्रे ज्ञानं, कोशलम्, अभिवृत्तिः, इत्यादि कार्यक्रमपरिणामाः भारते यदा केनापि अभिकरणेन सामान्य उच्चशिक्षायाः त्रिवर्षात्मकस्नातककार्यक्रमाणां कार्यक्रमपरिणामाः औपचारिक न निर्धारिताः तक्षा तत्सम्बद्धप्रत्यायनाभिकरणेन त्वेन राष्ट्रियस्तरे सर्वेषां वृत्तिपरककार्यक्रमाणाम् अभियन्त्रादिसर्वेषु क्षेत्रेषु। कार्यक्रमपरिणामाः निर्धारिताः। पा. परि. विशिष्टविषयसम्बद्धाः न भवन्ति।
Promotion of research and research support system:	The process of promoting research culture among the faculty and students by facilitating faculty and student participation in research budget allocation, research fellowship and other programmes/facilities.
अनुसन्धानस्य अनुसन्धान-समुद्वलन-व्यवस्थायाश्च पुरःसरणम् -	अनुसन्धान-वित्तीय-व्यवस्थापने, अनुसन्धान-आर्थिकानुदाने, इतरसुविधासु च संकायसदस्यानां छात्राणाञ्च सहभागं सुगमयितुं संकायसदस्येषु छात्रेषु च अनुसन्धानसंस्कृतेः पुरस्सरणाय विहिता प्रक्रिया।
Purana-Pravachana :	Discourses/Narration on the events and incarnation of God as described in various Puranatexts composed by Shri Vyasa Maharshi. The purana-s describe creation, re-creation and narrate the geneology of kings, historical personalities, eras, and the later kings who ruled various parts of Bharat.

पुराणप्रवचनम् –	भगवता व्यासमहर्षिणा प्रणीतेषु पुराणेषु वर्णितानां भगवदवताराणां विविधघटनानां च प्रवचनं वर्णनं वा। सृष्टिः, प्रतिसृष्टिः, राजवंशाः, चारित्रिकव्यक्तिविशेषाः, युगाः, भारतस्य विविधप्रदेशान् परिपालितवतां राज्ञां चरित्रवर्णनम्- इत्येतत् पुराणानां वर्ण्यविषयः।
Remedial courses:	**Courses offered to academically disadvantaged students in order to help them cope up with academic requirements.**
उपचारात्मक पाठ्यक्रमाः –	शैक्षणिक-आवश्यकतानां संमुखीकरणार्थं शैक्षणिकदृष्ट्या अप्राप्तलाभानां छात्राणां साहाय्यार्थं प्रस्तुताः अभ्यासक्रमाः।
Research grant:	Grant generated/received by the institution from different agencies for conducting research projects.
अनुसन्धान-द्रव्यराशिः –	अनुसन्धानप्रकल्पानां निर्वहणाय विभिन्नसंस्थाभ्यः प्राप्तः अथवा संस्थया स्वयमुत्पादितः द्रव्यराशिः।
Research output:	Quality research outcome beneficial for the discipline, society and industry, and dissemination of knowledge, including theoretical and practical findings.
अनुसन्धानफलांशः –	शास्त्रविशेषस्य कृते समाजस्य कृते परिश्रमाणां कृते वा उपयोगकरः अनुसन्धानफलांशः, सैद्धान्तिक-प्रायोगिक-अनुसन्धाननिष्कर्षाणां ज्ञानस्य समाजे प्रसारणं च।
Research:	**Systematic intellectual investigations aimed at discovering, interpreting and revising human knowledge.**
अनुसन्धानम् –	मानवीयज्ञानस्य आविष्कारं, व्याख्यानं संस्करणं च लक्ष्यीकृत्य क्रियमाणानि रीतियुक्त-बौद्धिक-गवेषणानि।
Resource mobilization:	**Generation of funds through internal and external sources such as donations, consultancy, self-financing courses and so on.**
स्रोतःसमीकरणम् -	आन्तरस्रोतोभ्यः अथवा दानराशिः, परामर्शः, स्वार्थनिर्भरपाठ्यक्रमा इत्यादिभ्यः बाह्यस्रोतोभ्यः वित्तस्य समुत्पादनम्।
Saankhya:	**A discipline of traditional Shastra-s/Sanskrit among Darsanas propounded by Kapila-Maharsi, advocating the Prakrti and Purusha theory.**
सांख्यम्	**प्रकृति-पुरुषसिद्धान्तप्रतिपादकःकपिलोपज्ञः प्राचीनशास्त्रविशेषः दर्शनविशेषो**

	वा।
Samekeekrta-Acharya:	Integrated Master’s Degree with a duration of 5 years; the entry point is at the graduation level and the exit is with a post-graduate degree.
समेकीकृत-आचार्यः –	पञ्चवार्षिकः समेकीकृतोऽभ्यासक्रमः। पदवीस्तरे प्रवेशबिन्दुर्भवति पदव्युत्तरपदव्यभ्यासक्रमान्ते समाप्यते।
Sanskrit environment/Sanskrit ambience; a term denotes	**The term denotes:**1) mutually cordial behavioural pattern conforming to the highest value system enshrined in various Sanskrit texts; and also 2) Sanskrit as a medium of expression and exchange of thought and ideas on all occasions in a Sanskrit Institute so that conversational capacity in Sanskrit is enhanced in a natural way.
संस्कृतवातावरणम् –	1) विभिन्नसंस्कृतग्रन्थेषु प्रतिष्ठापितया उत्कृष्टतममूल्यव्यवस्थया सह सामञ्जस्यं वहन्ती मिथःसौहार्दपुरस्कृतव्यवहारसरणिः। 2) अभिव्यक्तिमाध्यमरूपेण संस्कृतम्। संस्कृतसंस्थायां सर्वसन्दर्भेषु संस्कृतद्वारा विचाराभिव्यक्ति मताभिव्यक्तिः यया सहजरीत्या संस्कृतव्यवहारक्षमता संवर्धिता भवति। एतद्द्वयमनेन “संस्कृतवातावरण”शब्देन बोध्यते।
Sanskrit Kavi-Samavaya/Kavi-Goshthi;	**Sanskrit Poets’ meet** <u>Sanskrit Sloka/Poetry Training: Poetry Training in prosody.</u>
संस्कृतकविसमवायः	कविगोष्ठी/संस्कृतकविसंमेलनम्/संस्कृतश्लोकरचना/ काव्यरचना/संस्कृतवृत्तेषु काव्यनिर्माणशिक्षणम्।
<u>Sanskrit-Padya-s</u>**:**	Composition in the metre that has more than 8 syllables in a line. The Padya composition has more than 32 syllables in all four stanzas.
संस्कृतश्लोकः/ संस्कृतपद्यानि –	प्रत्येकं चरणे अष्टर्णात्मको वृत्तविशेषः। अस्मिन् आहत्य द्वात्रिंशद्वर्णाः पादचतुष्टये भवन्ति।
<u>Sanskrit-Poetry</u>**:**	Charming poetic compositions in Sanskrit
संस्कृतकाव्यम् –	संस्कृते विरचिता मनोहिरिणी रचना।
Sanskrit-Sloka-s:	Metrical composition in Anushtupmetre with 8 syllables in a line. A sloka consists of 32 syllables in all four stanzas.

SCOPU**S:**	The world'slargestabstractand citationdatabaseof peer-reviewedliteratureandqualitywebsources.
Seed money for Research:	Funds provided to a teacher or a group of teachers by an institution to get the research project initiated and facilitate the preparation of a formal research proposal for funding.
शिक्षकसमूदाय वा	अनुदानप्राप्तये शोधप्रस्तावस्य निर्माणं तदर्थं शिक्षकेभ्यः अनुसन्धानस्य सौविध्यपूर्ण समायोजनपूर्वकम् अनुदानानि प्रदीयन्ते।
Situatedness:	Situatedness refers to involvement within a context. It also refers to placement of learning experiences in authentic contexts or settings
संस्थितिमत्वम्	सन्दर्भोचित परिस्थितिषु समावेशः। तथैव प्रामाणिक सन्दर्भेषु अधिगमानुभवानां स्थायित्वमपि परिभाषयति।
Shalaka-Pareeksha:	A methodology of testing the memory of learning Shastra texts. In this method, a golden/silver stick 5-10 inches long is inserted randomly across the page of a traditional text by an examiner or any other person. The pupil has to recite the text verbatim,explain the subtleties of each word, explain and answer all questions posed by the examiners. If satisfied, the silver-stick is won by the pupil and he gets the highest appreciation for his mastery over the Shastra texts/subjects.
शलाकापरीक्षा –	शास्त्रग्रन्थानाम् अध्ययनस्य स्मरणं परीक्षितुं कल्पिता पद्धतिः। एतस्यां पद्धतौ परीक्षकेण अन्येन वा शास्त्रग्रन्थस्य कस्मिंश्चिद् पृष्ठविशेषे 5-10 अङ्गुलपरिमिता स्वर्ण/रजत-शलाका स्थाप्यते। तत्रस्थो ग्रन्थः अक्षरशः छात्रेण उच्चरणीयः, प्रत्येकं पदस्य सूक्ष्मांशाः विवरीतव्याः, परीक्षकैः पृष्ठानां सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि च देयानि। यदि परीक्षकाः सन्तुष्टाः तर्हि सा शलाका छात्रेण जिता भवति शास्त्रविषयेषु तस्य वैदुष्यस्य/प्रभुत्वस्य च उत्कृष्टतमम् अभिनन्दनं भवति।
Shastra;	The perennial tradition of text prescription in various branches/disciplines of Sanskrit learning, composed in chaste-Sanskrit by sages and great personalities of ancient times. See: Traditional knowledge System.
शास्त्रम् –	प्राचीनैः महर्षिभिः श्रेष्ठैः व्यक्तिविशेषैर्वा शुद्धसंस्कृतभाषया रचितानां विभिन्नशास्त्रविषयकाणां ग्रन्थानाम् अव्याहतपरम्परा। द्रष्टव्यम् – पारम्परिकज्ञानव्यवस्था।
Shastra-Chudamani:	A title conferred upon an eminent scholar by Rashtriya

	Sanskrit Sansthan under Govt of India's scheme.
शास्त्रचूडामणिः -	भारतसर्वकारीययोजनानुसारेण राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानेन कस्याश्चित् संस्थायाम् अध्यापयितुम् अनुसन्धानं कर्तुं वा प्रसिद्धविदुषे प्रदीयमानं सम्माननम्।
SJR (Sclmago Journal Rank):	**This takes three years of publication data into account to assign relative scores to all the sources (journal articles, conference proceedings, review articles, etc.) in a citation network (Journals in SCOPUS database).**
SJR (SCImagoशोधपत्रश्रेणी) -	एतद् कस्मिन्श्चित् समुल्लेखनजालाकृतौ (SCOPUS दत्तनिध्यन्तर्गत पत्रिकाः) वर्षत्रयस्य प्रकाशनदत्तांशं परिगणय्य सर्वेषां स्रोतसां कृते सापेक्षाङ्कान् निर्धारयति (पत्रिकालेखाः, सम्मेलनकार्यवृत्तानि, समीक्षलेखाः इत्यादयः)
SLM:	Self Learning Material developed for distance learners to comprehend the subject/Shastra-s easily.
स्वाध्ययनसामग्री (स्वाधिगमसामग्री) –	दूराधिगन्तॄणां कृते कस्यापि विषयस्य / शास्त्रस्य सुलभावगहनाय सम्पादिता स्वाधिगमसामग्री।
Slow Learners:	Students who perform very much below the class averages
मन्दाधिगन्तारः	कक्षायामध्यमानात् येषां निष्पत्तिः न्यूनं भवति।
SNIP (Source Normalized Impact per Person):	**Is the ratio of the source's average citation count per paper in a three year citation window over the "citation potential" of its subject field.**
स्रोतसमप्रभावप्रतिपत्रम् –	कस्यापि विषयक्षेत्रस्य मूलशोधपत्रस्य "समुल्लेखनक्षमता" वर्षत्रयसमुल्लेखनगवाक्षे समुल्लेखनमध्यमानस्य अनुपातः
Spoken Sanskrit:	Conversation-oriented Sanskrit language remodelled to suit the day-to-day uses on various occasions according to the necessity of modern times, leaving behind the complexities.
सम्भाषणसंस्कृतम् –	वर्तमानसमयस्य आवश्यकताम् अनुसृत्यविभिन्नेषु संदर्भेषु प्रतिदिनं व्यवहारयोग्यप्रयोगसमन्विता काठिन्यरहिता व्यवहारानुरूपसंस्कारयुक्ता संस्कृतभाषा।
Stakeholder relationship:	**Affiliation and interaction with groups or individuals who have an interest in the actions of the institutions and the ability to influence its actions, decisions, policies, practices or goals of the organization.**
हितधारकसम्बन्धः –	तादृशैः व्यक्तिभिः समूहैश्च सम्बद्धता अन्तश्चर्या च, ये संस्थायाः कार्येषु

	स्वकार्येण निर्णयेन नीत्या वा संस्थायाः लक्ष्याणि प्रभावयोग्यानि कर्तुं रुचिपूर्वकं कार्यं सम्पादयन्ति।
# Strategic Plan:	**A specific, action-oriented medium or long-term plan for making progress towards a set of institutional goals.**
व्यूहात्मकयोजना –	संस्थागतलक्ष्यसमूहं प्रति पुरोगतिं प्राप्तुं विशिष्टं क्रियाभिमुखमाध्यमम् अथवा दीर्घावधियोजना।
Strategy development:	Formulation of objectives, directives and guidelines with specific plans for institutional development.
व्यूहात्मकविकासः –	संस्थागतविकासार्थं उद्देश्यानुसारेण निर्देशानुसारेण च विशेषयोजनायाः मार्गदर्शकसूत्राणां निरूपणम्।
Student Centric Methods:	Methods of instruction that focus on products of learning by the students
छात्रकेन्द्रितविधयः	छात्राधिगमपदार्थेषु सूचनापद्धतीः प्रकाशयति।
Student profile:	The student community of the institution, their strength and diversity in terms of economic and social strata, and other demographic aspects such as gender, age, religion, caste, and location (rural/ urban).
छात्रपरिचायिका –	सङ्ख्यादृष्ट्या आर्थिकदृष्ट्या सामाजिक-स्तर-स्थान-लिङ्ग-वयः-धर्म-जाति-ग्रामीण-नागर- इत्यादिरूपेण जनसांख्यकीयपक्षाणां सन्दर्भे छात्राणां वैविध्यपूर्णसमुदायः।
Student progression:	Vertical and successful movement of students from one level of education to the next higher level or towards gainful employment.
छात्रपुरोगतिः –	लाभप्रदम् उद्योगं प्राप्तुं शिक्षायाः एकस्मात् स्तरात् अग्रिमम् उच्चस्तरं प्रति छात्राणां पुरोगतिः।
Student support:	**Facilitating mechanism for access to information fee structure and refund policies and also guidance and placement cell with student welfare measures to give necessary learning support to the students.**
छात्रसाहाय्यम् –	छात्रकल्याणोपायैस्सह शुल्कसंरचनायाः शुल्कप्रतिस्वीकृतिनीतीनां मार्गदर्शनस्य वृत्तिव्यवस्थाकल्पनप्रकोष्ठस्य च उपयोगाय तान्त्रिकसौविध्येन सह छात्राणां कृते आवश्यकसाहाय्याचरणम्।

SWAYAM:	**SWAYAM is a Programme initiated by Government of India and designed to achieve the three cardinal principles of Education Policy viz., access, equity and quality. https://swayam.gov.in/**
	अभिगमः,समत्वं, गुणवत्ता इत्यादि शिक्षायाःत्रीन् सिद्धान्तान् प्रापयितुं भारतसर्वकारेण "SWAYAM" इत्याख्य कार्यक्रमः प्रतिपादितः।
Teacher quality:	**A composite term to indicate the qualification of the faculty, the adequacy meant for recruitment procedures, professional development, recognition and teachers characteristics.**
अध्यापकगुणवत्ता-	अध्यापकगुणस्य अर्हतासूचकोऽयं शब्दः। अध्यापकानां आवश्यकविधानानि, व्यावसायिकाभिवृद्धिः, मान्यता, अध्यापकगुणधर्माः इत्याद्यंशेषु पर्याप्ततां प्रतिपादयति।
Teaching-learning process:	**Learner-centered education through appropriate methodologies to facilitate effective teaching and learning.**
अध्यापन-अध्ययनप्रक्रिया –	प्रशस्तशिक्षणपद्धतिद्वारा प्रभावशाल्यध्ययन-अध्यापनसौकर्यकल्पकम् अध्येतृकेन्द्रीकृतशिक्षणम्।
Traditional Knowledge System:	Systematic body of learning accepted as "knowledge" in Bharat /India since time immemorial. They are Veda-s, Upaveda-s, Purana-s, Upanishad-s, Vedanga-s, Shastra-s, Darsana-s; Agama-s, Sanskrit drama and dramaturgy, Sanskrit poetics and other essential "Jnana" which came through tradition in India.
पारम्परिकज्ञानपद्धतिः –	अनादिकालतः प्रवृत्तायाः ज्ञानधारायाः व्यवस्थिताध्ययननिकायः। यथा- वेदवेदाङ्गोपनिषत्पुराणेतिहासागमदर्शनैः तथा गद्यपद्यनाटकनाट्यशास्त्रैः अवश्यप्राप्या भारतीया पारम्परिकज्ञानधारा।
Traditional Method:	Conventional way of transmission of the Veda-s, their system of recitation and intonation, teaching of Sanskrit/Shastra-s, etc and also other codified knowledge systems.
पारम्परिकशिक्षणपद्धतिः –	गुरुशिष्यपरम्परामार्गेण वेदानां तदुच्चारणक्रमाणां, शास्त्राणां, दर्शनानां तथा अन्यासां ज्ञानपद्धतीनां संक्रमः प्रचयो वा।
Traditional Methodology of Learning:	The methodology developed by Rishis, Acharya-s and Shastra text composers to be adopted in the teaching-learning process and transform the contentof texts through various methods like Direct Method, Debate and Discussion,

	Question and Answers, etc.
पारम्परिक-अध्ययनपद्धतिः –	साक्षादुपदेशपद्धत्या, वादविवादपद्धत्या, प्रश्नोत्तरपद्धत्या वा ग्रन्थस्थांशानां संक्रमणं तथा अध्ययनाध्यापनपद्धतिं आत्मसात्कर्तुं ऋषिभिः, आचार्यैः, ग्रन्थप्रणेतृभिः अभिवर्द्धिता पद्धतिः।
Twinning programmes:	An arrangement between two institutions where a provider in source Country A collaborates with a provider in Country B to allow students to take course credits in Country B and/or in Country A. Only one qualification is awarded by the provider in Country A. Arrangements for twinning programs and award of degrees usually comply with national regulations of the provider in the source country.
संविष्टोपाधिकार्यक्रमाः –	उभाभ्यां शैक्षिकसंस्थाभ्याम् उपाधिप्रदानाय व्यवस्था। अत्र हि 'अ' देशीया स्रोतसंस्था 'आ' देशीयोपाधिप्रदातृसंस्थया सह सम्बन्धं संस्थाप्य 'आ'देशीयच्छात्राणां कृते श्रेयोऽङ्कप्रणाल्याम् 'आ' देशीयमुपाधिपत्रम्/'अ' देशीयं वा उपाधिपत्रं प्रददाति। उभाभ्यां संस्थाभ्यां मिलित्वा एकः एव उपाधिः प्रदीयते। ततः परं संविष्टोपाधिकार्यक्रमेषु उपाधिप्रदानाय स्रोतसंस्थादेशीयाः शैक्षिकपरिनियमाः प्रभावकारिणः भवन्ति।
Vakyartha:	Debate/Discussion/Dialogue on instantly chosen topics or pre-decided Shastra-topics wherea particular aspect of the topic is debated by scholars. This consists of procedures like presentation of textual content; later developments; debate and counter arguments; answers to counter arguments and conclusion.
वाक्यार्थः –	स्वीकृते पूर्वनिर्धारिते वा शास्त्रविषये वादः चर्चा संवादो वा यस्य कस्यचिद् विषयस्य कस्मिन्नपि पक्षविषये वादः क्रियते विद्वद्भिः। अयं संवादः ग्रन्थार्थप्रस्तुत्यनन्तरकालिकविकासान् पूर्वोत्तरपक्षान् सिद्धान्तांश्च आश्रित्य प्रवर्तते।
Vakyartha-Goshthi:	**Seminar-type congregation of scholars well-versed in the niceties of Shastra-s to debate on the instantly chosen topics or pre-decided Shastra-topics wherein a particular aspect is debated by scholars.**
वाक्यार्थगोष्ठी –	शास्त्रगतसूक्ष्मांशेषु निष्णातानां विदुषां चर्चासत्ररूपः समवायः यत्र, सपदि स्वीकृते पूर्वनिर्धारिते वा विषये संवादः क्रियते, यत्र कमपि विषयमधिकृत्य विद्वद्भिः वादः प्रवर्त्यते।
Value Added Courses:	Optional courses of varying duration that are offered outside the curriculum. They add value and help the students in

	getting placed.
मूल्यवर्धितपाठ्यक्रमाः	पाठ्यचर्यामतिरिच्य अवधिसमेताः पाठ्यक्रमाः विकल्पात्मकरूपेण छात्रैः चेतुं शक्यन्ते। एते छात्रेभ्यः स्थानप्राप्तये मूल्यवर्धनाय च उपकुर्वन्ति।
Value System:	**An enduring normative prescription of a society for orderly behavior by its members.**
मूलव्यवस्था –	स्वीयसदस्यानां नियतव्यवहारस्य कृते समाजेन निर्दिष्टाः चिरस्थायिनियमाः।
Vastu-Vidya:	Is a shastric subject prescription and the study of various scientific aspects of building traditional types of houses, residential buildings, dwelling places, palaces, and the architecture of forts, temple, etc.
वास्तुविद्या –	साम्प्रदायिकग्रहाणां, निवासभवनानां, निवासगृहाणां, प्रासादानां, दुर्गाणां, मन्दिराणां निर्माणविधेः निरूपणाय तल्लक्षणानाम् अध्ययनाय च प्राचीनभारतीयैः उपकल्पिता शास्त्रविद्या।
Veda- Pathee;	**The traditional reciter of Vedas who recites all or any of the branches of Veda-s like Rigveda, Yajurveda, Sama-Veda and Atharva-Veda.**
वेदपाठी –	ऋग्-यजुः-साम-अथर्ववेदाख्यान् चतुरो वेदान्, एकं वा वेदं गुरुमुखतः सस्वरमधीत्य यथावत् सस्वरमुच्चारणे समर्थः वेदज्ञः।
Veda Shakha-s:	**Branches of Veda-s;**
वेदशाखाः –	ऋग्-यजुः-साम-अथर्ववेदानां शाखाः।
Vedanga-s;	The ancillary branches of study which facilitate the understanding of Vedic texts. They are six: Siksha (Phonetics), Vyakarana (Grammar) Chandas (Metre), Nirukta (Science of word derivation), Jyotisham (Astronomy), and Kalpa (Science of construction of fire alters).
वेदाङ्गानि –	वेदनामर्थज्ञानाय उपकारीणि अङ्गानि। तानि षट् शिक्षा, व्याकरणम्, छन्दः, निरुक्तम्, ज्योतिषम्, कल्पश्च।
Vision Statement:	Officially declared long-term, futuristic, broadgoals and objectives of an organization, the philosophy and aspirations for which that organization came into existence and is reflected in each of its programme.
अन्तर्दृष्टिविवरणपत्रम् –	आधिकारिकतया समुद्घोषितस्य दीर्घकालिकस्य आयत्तिकस्य विस्तृतोद्देश्यस्य

	प्रख्यापकं सत् संस्थायाः नानाकार्यक्रमेषु प्रतिबिम्बितायाः संस्थायाः स्थापने मूलभूतायाः दार्शनिकदृष्टेः महत्त्वपूर्णाकाङ्क्षाणाम् आशयानाञ्च प्रकाशकमिदम्।
Vyakhya:	It is the traditional gloss/commentary on ancient texts by great Acharyas/authors to illustrate the subtle meaning or subtleties of texts.
व्याख्या –	अत्यन्तं दुरूहान् सूक्ष्मार्थवतः च शास्त्रग्रन्थान् आश्रित्य प्राचीनैः आचार्यैः ग्रन्थकारैश्च संरचिता विशेषार्थप्रकाशिका टीका , विस्तृतग्रन्थपरिमाणवती वा।
Web of Science:	**An online academic citation index designed for providing access to multiple databases, cross-disciplinary research, and in-depth exploration of specialized subfields within an academic or scientific discipline.**
विज्ञानजालम् –	नाना उपविषयगतान् शैक्षिक-वैज्ञानिकविषयान् अन्वेष्टुम्, नानादत्तांशनिधीनां, नाना अन्तर्विषयकानुसन्धानानाम् उपकल्पनाय अधिवैद्युतं सप्रशस्ति सूची।
Weightages:	**Taking cognizance of the different types of educational institutions, differential scores are assigned to the criteria and key aspects.**
अधिभारमितिः –	नानाविधाः शैक्षिकसंस्थाः मनसि निधाय, मानदण्डानां, प्रधानपक्षाणां कृते च वैशिष्ट्यसूचकाः अङ्काः प्रदीयन्ते।
YajnaShala;	Sacred place with an outer compound where the sacrificial oblations are poured into the fire alter through the recitation of the sacred hymns of Veda-s.
यज्ञशाला –	पवित्रतमानां मन्त्राणां सस्वरमुच्चारणपूर्वकम् अग्नौ आहुतयः समर्प्यन्ते , तादृशी सप्राकारा वेदिः।
Yoga:	A discipline of traditional Shastra-s/Sanskrit among Darsanas propounded by Hiranya-garbha to control mind-body continuum; later developed into Sutra-s by Patanjali Maharshi.
योगः –	संस्कृतविद्यान्तर्गतशास्त्रेषु दर्शनविद्यासु अन्यतमो योगः, बुद्धिमनसोः नियमनाय हिरण्यगर्भेण उपज्ञः, कालान्तरे च महर्षिणा पतञ्जलिना योगशास्त्रमिदं सूत्रेषु निबद्धम्।

From Quality Assurance Toolkit for Distance Higher Education Institutions and Programmes

10. Abbreviations
संक्षिप्ताक्षरसूची

A&A (A/A)	-	Assessment and Accreditation
AC	-	Academic Council
ACM	-	Associates of Computing Machinery
AMC	-	Annual Maintenance Contract
AVRC	-	Audio-Visual Research Centre
AICTE	-	All India Council for Technical Education
AQAR	-	Annual Quality Assurance Report
BoS	-	Board of Studies
BCUD	-	Board of College and University Development
CAL	-	Computer Aided Learning
CAS	-	Center for Advanced Studies
CAT	-	Common Aptitude Test
CBCS	-	Choice Based Credit System
CD	-	Compact Diskette
CDC	-	College Development Council
CEC	-	Consortium for Educational Communication
CGPA	-	Cumulative Grade Point Average
Cr	-	Criteria
Cr-GPA(s)	-	Criterion-wise Grade Point Average(s)
COHSSIP	-	Committee for Humanities and Social Science Improvement Programme
COSIP	-	Committee for Science Improvement Programme
COSIST	-	Committee for Strengthening of Infrastructure Improvement Programme in Science and Technology
CSA	-	Centre for Social Action
CSIR	-	Council of Scientific and Industrial Research

CPE	-	Colleges with Potential for Excellence
DELNET	-	Developing Library Network
DEP	-	Distance Education Programmes
DRS	-	Departmental Research Support of UGC
DSA	-	Departmental Special Assistance of UGC
DST	-	Department of Science and Technology
EMRC	-	Educational Multimedia Research Centre
FIST	-	Fund for the Improvement of Science and Technology Infrastructure
GATE	-	Graduate Aptitude Test in Engineering
GATS	-	General Agreement on Trade in Services
GMAT	-	Graduate Management Admission Test
GRE	-	Graduate Record Examination
IAS	-	Indian Administrative Services
ICHR	-	Indian Council of Historical Research
ICPR	-	Indian Council of Philosophical Research
ICSSR	-	Indian Council of Social Science Research
ICT	-	Information and Communication Technology
IEEE	-	Institute of Electrical and Electronic Engineers
IGNCA	-	Ìndira Gandhi National Centre for the Arts
IIQA	-	Institutional Information for Quality Assessment
IQAC	-	Internal Quality Assurance Cell
IQAS	-	Internal Quality Assurance System
INFLIBNET	-	Information and Library Network
INQAAHE	-	International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education
INSA	-	Indian National Science Academy
IPR	-	Intellectual Property Rights
ISR	-	Institutional Social Responsibility

IUC	-	Inter University Centre
KI	-	Key Indicator
KI-GP(s)	-	Key Indicator-wise Grade Point(s)
MHRD	-	Ministry of Human Resource and Development
MoC	-	Memorandum of Contract
MoU	-	Memorandum of Understanding
MIR	-	Minimum Institutional Requirements
MIS	-	Management Information System
NCTE	-	National Council for Teacher Education
NET	-	National Eligibility Test
NGO	-	Non Governmental Organization
NME-ICT	-	National Mission on Education through Information and Technology
NMM	-	National Mission for Manuscripts
NPE	-	National Policy on Education
NPTEL	-	National Programmed Teaching Enhanced Learning/ National Programme on Technology Enhanced Learning
OMR	-	Optical Mark Recognition
OPAC	-	Online Public Access Catalogue
PTR	-	Peer Team Report
QAA	-	Quality Assurance Agency
SAP	-	Special Assistance Programme
SET/SLET	-	State Eligibility Test / State Level Eligibility Test
SJR	-	SCImago Journal Rank
SLQACC	-	State Level Quality Assurance Co-ordination Committee
SNIP	-	Source Normalized Impact per Paper
SSR	-	Self-Study Report
SWOC	-	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Challenges

TEI	-	Teacher Education Institution
TOEFL	-	Test of English as a Foreign Language
UGC	-	University Grants Commission
UNESCO	-	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNO	-	United Nations Organization
UNICEF	-	United Nations Children Educational Foundation
UNDP	-	United Nations Development Programme
USIC	-	University Science Instrumentation Centre
Wi-Fi	-	Wireless Fidelity

For Communication with **NAAC**
The Director
National Assessment and Accreditation Council (NAAC)
(An Autonomous Institution of the University Grants Commission)
P.O. Box No. 1075, Nagarbhavi, Bengaluru- 560 072
Phone: + 91-08-2321 0261/62/63/64/65
Fax: + 91-08-2321 0268, 2321 0270
Email: director.naac@gmail.com
Website: www.naac.gov.in